

VĚŘ SVATÉ PRAVDY!

PROF. JOSEF ŽIVOTEK

KATECHESE

ČÁST **I**

VĚŘ SVATÉ PRAVDY!

PROF. JOSEF ŽIVOTEK

Z Á B Ě H N A M O R A V Ě

„Synu, jdi dnes a pracuj na vinici!“ (Mat. 21, 28.)

„Kdo věří ve mne, má život věčný. (Jan 6, 47.) —

„Kdo neuvěří, bude zavržen.“ (Marek 16, 16.)

TIŠTĚNO JAKO RUKOPIS

Jako strom, stojící u vody na výsluní, roste a zelená se, kvete a nese ovoce, „když Pán Bůh dá“, tak mladý stromek, pěstovaný v půdě vědění a věření, má býti z víry živ (Řím. 1, 17.). Z víry má pobírat vláhu, teplo a světlo, aby svatě cítil, svatě chtěl a svatě se činil.

„On zná i každou naši tíž,
čím přítel (člověk) dál, tím On je blíž.
On setře každou slzu s řas
a změní noc na jitřní jas.“ (J. V. Sládek.)

„Já pak jsem ubožák a chudás,
Bože, na pomoc mi přispěj!“ (Žalm 69, 9.)

1 Náš věčný cíl

OTÁZKA 1

PŘÍPRAVA:

Zamysli se! — „Člověk krátce žije a jako rostlina vzchází a vadne.“ (Job. 14, 2.) „Pomíjí svět i dychtění jeho.“ (1. Jan 2, 17.) „Nemáme zde domova trvalého.“ (Žid. 13, 14.) „Jsme tu na zemi jakou poutníci.“ Ubírá se člověk do svého domu věčného.“ (Kaz. 12, 5.) Nejsme tedy stvoření jen pro život pozemský. K čemu jsme tedy na světě? —

PŘÍKLAD:

Sv. František z Assisi šel jednou vedle stavení, u něhož pracoval zedník. „Pomáhej Pán Bůh!“ pozdravil světec a dal se do řeči s dělníkem. „Co tu děláš, mistře?“ — Zedník odpověděl: „Od božího rána stavím a pracuji.“ — „A k čemu pracuješ?“ tázal se svatý. „Abych si vydělal nějaký groš.“ — „A k čemu je ti potřeba peněz?“ — „Abych měl zač si koupit chleba.“ — „A k čemu potřebuješ chleba?“ — „K čemu?“, odpověděl zedník s úsměvem. — „Chci přece být živ.“ — „A k čemu žiješ?“ byla poslední otázka světce. Na tu zedník už nevěděl odpovědi. Zvěděl ji od sv. Františka.

VYSVĚTLENÍ:

1. Od pradávna hloubali lidé o tom, proč vlastně je člověk na světě. Otázka byla vždycky stejná, ale rozmanitá na ni odpověď. Spisovatel L. N. Tolstoj ve svém posledním románu „Vzkříšení“ líčí ruského inteligenta Njechludova, který se vší energií se vrhá na vědu, aby mu odpověděla na otázku: „Proč žiji? Jaký je cíl a smysl mého života?“ Ale poznává, že věda nemůže mu uspokojivě odpovědět. A proto rozmrzen odvrací se od

ní a táže se náboženství. Zde dochází uspokojivé odpovědi na otázku, jež už dávno bouřila a znepokojovala jeho nitro.

Sv. Bernard v osamělosti často sám sebe se tázal: „Bernarde, pověz mi, proč pak jsi zde?“ Tázal se tak proto, ne že by snad na odpověď teprve čekal, ale aby si poslední cíl svůj připomínal. Proč, k čemu jsme na světě? — Jsme na světě, abychom Pánu Bohu sloužili a za to na věky spaseni byli. — Nejsme zde jediné, abychom pracovali, jedli, pili a zemřeli, jsme povoláni k vyššímu životu, máme býti účastni věčné blaženosti. Jsme zde jen poutníci a cizinci, naším domovem je nebe. „Bůh chce, aby všichni lidé byli spaseni.“ (1. Tim. 2, 4.) Jako touží cestující po otcovském domě, jako tažný pták po jihu, jako řeka po moři, tak touží duše naše po nebi. „Ty jsi nás stvořil pro sebe, o Bože, a nepokojno jest srdce naše, dokud nespočine v Tobě, o Pane!“

Dne 15. března 1898 umíral spisovatel Václav K o s m á k. V horečce plakal: „Pojďme na věčnost!“ Ke třetí hodině ranní zvolal: „Vidím město veliké, opevněné, pojďme dále!“ — Po chvíli těžce oddechnuv, zesnul v Pánu. Kéž by i duše naše, až bude odcházeti na věčnost, spatřila město svaté, Jerusalemem nebeský! Kéž by mohla zvolati: „Nalezla jsem život a došla jsem spasení od Hospodina!“

1. K čemu jsme na světě?

1. Na světě jsme, abychom Boha poznávali. Bůh sám byl nám v této věci nápomocen. Už prvním lidem v ráji se zjevoval, sám se jim poznati dával, posílal lidstvu proroky, kteří zvěštovali jeho vůli. Konečně poslal svého Syna, který poučil dokonale lidstvo o Bohu. Nyní poznáváme Boha svým rozumem, ústy svých rodičů, kněží, vychovatelů, kazatelů a četbou náboženských knih

a spisů. Máme se snažiti vůli boží poznati a ji plniti.

2. Jsme na světě, abychom Boha **ctili**. Ctíme už člověka, který vyniká postavením, vědomostmi, spravedlností, dobrotivostí. Kterak bychom neměli ctíti Boha, který je pánem světa, který je vševědoucí, nejvyšš spravedlivý, nejvyšš dobrotivý? — Kdo z lidí nebo andělů může se mu vyrovnati? —

3. Jsme na světě, abychom Boha **milovali**. Bůh je pravda, dobro a krása. Všechno, co je dokonalé, přitahuje a rozehřívá naše srdce. Kristus Pán nám mimo to poručil, abychom Boha milovali z celého srdce, z celé duše své a ze vši mysli své. Bůh jako nejdokonalejší bytost je také naší lásky hoden. Kromě toho je jí hoden, že všechno dobré máme od něho.

4. Jsme na světě, abychom Pánu Bohu **sloužili**. Na nebi mu slouží andělé a svatí. Na zemi mu mají sloužiti lidé. Bohu posloužíme soukromě: modlitbou, konáním dobrých skutků, anebo veřejně: účastníme-li se veřejných bohoslužeb, průvodů a pod. Bohu sloužiti jest kralovati. Bohu sloužíme, když věříme pravdy boží, hledíme si milosti boží a plníme zákon boží. Tomu nás učí katolické náboženství. Učiti se katolickému náboženství jest učení nejpočetnější. Jest stručně obsaženo v katolickém katechismu. Blahoslavení, kteří slovo boží slyší a zachovávají.“ (Luk. 11, 28.) Otče milý, pane náš! Tobě chceme sloužit bez ustání, Ty nám k tomu dej své požehnání.

2. Co chce Bůh od nás? —

a) O prvních lidech praví se v biblických dějinách: „Bůh mluvil s nimi jako s dětmi. Mluvil s nimi zajisté o stvoření, o nádheře nebeské, o cíli a konci člověka. První lidé poslouchali s radostí slovo boží; i když všemu

dobře nerozuměli, mohli věřit a to chtěl po nich Bůh. Co my musíme činit? — (Věřiti pravdy boží.)

b) Bůh dal prvním lidem také přikázání. Jedno přikázání už znáte. (Se všech stromů rajs-
ských jez...) První lidé měli zachovávat jeho přikázání. Máme-li my dojít cíle, musíme jako pocestní všimati si pravé cesty a dávat pozor na ukazovatele cesty, t. j. přikázání boží. — „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“ (Mat. 19, 17.) Která přikázání musíme především zachovávat? —

c) V ráji stály dva zvláštní stromy, nejvzácnější byl „strom života“ a „strom poznání“. K čemu sloužil strom života? — (V ráji je strom života, který živí lidi k nesmrtelnosti.“)

Také my máme strom života, to je Kristův kříž nebo Spasitel sám. (Na mnohých kostelích nebo farách lze viděti obrazy stromu kříže s bohatým ovocem.) Spasitel získal nám svým utrpením a smrtí bohaté milosti; na nás jest, abychom si trhali z tohoto stromu milosti. Čím dosahujeme těchto milostí? (Prostředky svátostnými.)

SOUHRN :

Proč jsme na světě? — Co chce Bůh od nás? — Které přikázání dal Bůh prvním lidem v ráji?

Kdo nám ukazuje cíl naší pozemské pouti? Která cesta vede k věčnosti? — Čím dosahujeme sílu pro pout k nebi?

NAUČENÍ :

1. O sv. Stanislavovi se vypravuje, že měl málo radosti na tomto světě. Často říkal: „Pro vyšší věci jsem se narodil!“ Také my jsme se nenarodili jen pro tuto pomíjející zemi, náš pravý domov je nebe. „Co prospěje

člověku, byť získal celý svět, ale ztratil život věčný?" (Mat. 16, 26.) Konečně se mu daří jako pavouku s jeho pavučinou. Mnoho dní se nanamáhal, aby si upředl jemnou pavučinu. Tu přijde dívka s metlou a je po slavnosti. (Blázen v evangeliu.) Děti, nezapomeňte nikdy, k čemu jste na světě, jak vznešené je vaše povolání! Nezapomeňte na nebe!

2. Abychom dosáhli šťastně cíl, musíme věrně plniti vůli boží. Kdo vám říká, co Bůh chce od vás? V které hodině se zvláště o tom učíte? (V hodině náboženské.) Čtení, psaní, počítání, přírodopis jsou užitečné a prospěšné předměty pro život; vyučování náboženství však vám ukazuje cestu k věčnému životu. Buďte proto v hodině náboženské vždycky pilní, buďte pozorní jako dítky na obrázku na první stránce katechismu. Potom budou o vás také platiti slova Ježíšova: „Blahoslavení, kteří slovo boží slyší a zachovávají.“ (Luk. 11, 28.) Nenechte se zahanbiti dětmi pohanskými, které se nebojí obětí pro vyučování náboženství.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

(Bylo to v r. 1919 v Albanii. Jesuité chtěli pořádati misie. Hle, tu za předešlé noci rozpoutal se po celém okolí déšť spojený s průtrží mračen. Řeky se rozvodnily a celá rovina před vesnicí byla na metr zaplavena vodou. Misionáři se domnívali, že nepříjde nikdo... Kdo by to byl očekával? V prvních a následujících dnech přišly zástupy dětí, aby se zúčastnily mše sv. a vyučování sv. náboženství. Ubohé děti! Úplně promoklé, voda z nich jen kapala, zablácené až po kolena, opírajíce se o hůl přišly sem, posadily se v kostele a trpělivě naslouchaly výkladu katechismu. Knězi jich bylo líto, když pozoroval, že tu děti seděly hodiny v promoklých

šatech a botech. Když jim ke konci poděkoval a podivil se jejich statečnosti, pravily: „Důstojný pane, abychom se sem mohly dostat i katechismu se učit, nebylo by nám ani za těžko a nebylo by to ani mnoho pro nás, kdybychom se musely sem brodit v blátě až po krk.“)

KRESLEME: Tomášek — Jan, Kresby ke katechismu, obr. 1. — A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 31.

2 Zjevení a víra

O T A Z K A 2, 4

PŘÍPRAVA:

Odjakživa se ptával člověk: Odkud je svět? K čemu jsem na světě? Co bude se mnou po smrti? Jaký jest Bůh? — Na tyto otázky nelze pouhým rozumem najít jasné odpovědi. I to zjevil Bůh hned prvnímu člověku. Později mluvil Bůh k lidem po tisíce let mnohokrát a mnohými způsoby. (Žid. 1, 1.) Pravdy, Bohem zjevené, slovou zjevení boží, pravdy boží, neboli svaté pravdy.

Skrze koho zjevil Bůh svaté pravdy?

PŘÍKLAD:

Zbožná legenda vypravuje, že ve svátky svatodušní modlili se apoštolé společně „Věřím v Boha“; každý z nich jeden článek složil. S tím potom poslali sv. Petra do Říma. Není-li to docela správné, pak je jisto, že apoštolské vyznání víry pochází z dob sv. apoštolů. O čem jedná apoštolské vyznání víry? (O působnosti Otce, Syna a Ducha sv.)

VYSVĚTLENÍ:

Jmenujte mi svaté osoby, s nimiž rozmlouval Bůh Otec! — Bůh pravil k Adamovi: „Se všech stromů rajských jez, ale se stromu prostřed ráje ať nejíš! Kdybys jedl s něho, zemřeš!“ První lidé nezachovali toto přikázání. Ztratili ráj a milost posvěcující pro sebe a pro nás. Jim a nám slíbil Bůh Vykupitele slovy: „Nepřátelství stanovím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím. Ona rozdrtí hlavu tvou.“ Jim a nám slíbil Bůh těžkou práci: „V potu tváře budeš jísti chléb, dokud se zas nevrátíš do země.“

Zaslíbení o Vykupiteli obnovil Bůh, když zkoušel Abrahama a Jakuba. Rozličná byla zjevení, která Bůh svěřil Mojžíšovi. Učinil ho vůdce národa, dal mu desatero přikázání, která dodnes platí.

Bůh mluvil k Davidovi, Šalomounovi, Eliášovi, Jonášovi, Micheášovi, Danielovi, k Isaiášovi a oznámil jim příchod slíbeného Vykupitele.

Ještě více zjevení dal Bůh v N. Z. skrze Ježíše Krista a apoštoly. Podal nám výklad o věcech, které lidé nemohli věděti, ku př. že Bůh je trojjediný, že po hříchu je milosrdný. Ježíš Kristus nám mnoho pravil, co musíme činiti, abychom se dostali do nebe.

Proč věříme Bohu všechno, co zjevil? Bůh nelže a mluví vždy jen pravdu; nemůže se mýlit. — Hoch jeden měl otce, který byl hvězdářem. Otec pravil k synovi: „Zítra odpoledne ve 4 hod. 46 minut bude zatmění slunce.“ Syn věří otci na slovo. Myslí si: Otec to musí věděti, nepře počítá se, nemýlí se, neobelže mne. Rovněž tak věříme Bohu, poněvadž se nemůže mýlit a nemůže lháti.

Bůh nemluvil ke všem lidem; ve St. Z. zjevil svaté pravdy skrze patriarchy a proroky, posledně pak skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly. Odkud víme, co Bůh mluvil? Patriarchové a proroci dostali rozkaz, aby zjevení boží podali dále národu israelskému, aby je napsali a věrně zachovávali. — V N. Z. postaral se Kristus, aby se nic neztratilo z toho, co kázal. Založil církev, která nám předkládá zjevení boží. Privil apoštolům: „Jděte do celého světa a učte všechny národy... učte je zachovávat všechno, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 19, 20.) Slova tato platí také nástupcům apoštolů, papeži a biskupům. Jejich rozkazem hlásá kněz, co Bůh pravil. Nyní máte vyučování náboženství, já vás učím zjevení boží.

Jak vděční musíme býti Bohu, že mluvil k lidem, že ještě nyní víme, co jim pravil. Jak smutno by nám bylo bez zjevení božích! Jak ubozí jsou pohané, kteří jenom málo vědí o pravém Bohu a jen těžko se dostanou do nebe. Proto buďte vždy ve vyučování náboženství pozorní a modlete se k Bohu, abyste rozuměly nebeským pravdám a podle nich také žily! Važte si katechismu a biblických dějin a nekreslete v nich různé obrázky z dlouhé chvíle! Raději se pilně učte! Neučíte se pro školu, nýbrž pro život, nejen pro život pozemský, ale více ještě pro život věčný.

SOUHRN :

S kterými osobami starozákonními rozmlouval Bůh? — Co pravil k Adamovi? — Kterými slovy slíbil Bůh Vykupitele? — Proč věříme Bohu všechno, co zjevil? — Skrze koho zjevil Bůh svaté pravdy ve Starém Zákoně, skrze koho v Novém Zákoně? — Kdo nám předkládá Zjevení boží?

NAUČENÍ:

Svou víru už jste slavnostně vyznali. Nestyďte se nikdy za svou víru, zachovejte si ji až do smrti! Choeš-li cestovati do ciziny, musíš mítí pas. Bez pasu nebudeš přes hranice propuštěn. Pro život věčný potřebujeme zase svatou víru. — „Bez víry nemožno líbiti se Bohu.“ Ještě přísněji praví Spasitel: „Kdo nevěří, bude zatracen“. Staré přísloví praví: „Jak kdo věří, tak žije, jak kdo žije, tak umírá, jak kdo umírá, tak jede, jak kdo jede, tak zůstává.“ Střeďte se lidí, kteří nemají víru! Modlete se, abyste neztratili víru! Modlete se k sv. patronům, sv. Cyrilu a Metoději, k sv. Václavu, bl. Anežce, aby svou přímluvou uchovali vám víru.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Indický kníže poznal evropského misionáře. Ctností a učeností získal si kněz plnou důvěru knížete a býval velmi oblíbeným hostem na jeho dvoře. S živou pozorností naslouchal kníže výkladu misionáře, vyprávěli o své vzdálené vlasti, o zemi a lidech. Jednoho dne za řeči připomněl misionář, že v jeho domovině v zimě zmrzá voda a častokráte bývá tak zmrzlá, že lze jíti přes řeky a jezera, ano že lze po nich jeti s vozem i saněmi. „To není pravda,“ pravil kníže, „to nemůže býti.“ A od této chvíle bylo po důvěře. Misionář byl v jeho očích lhář a podvodník. „Neboť“, pravil, „kdo mě tak nestydatě obelže, nezasluhuje ode mne více víry.“

Docela jinak si počínali indiští žáci na jesuitské škole v Bombay. Když jim kněz vyprávěl o sněhu a ledu, tu se tázali: „Co je to sníh? Je bílý snad jako vlna?“ „Ano, ještě bělí.“ „Ale sníh je studený, není-liž pravda? Jak to přijde? Vlna není přece studená! — A potom sníh je měkký a lze jej přece smáčknoti v kouli, potom sníh ztverdne. Kouli lze házetí a

také i někomu uškoditi. Smáčkne-me-li vlnu, ne-
drží; není také vlněných koulí, jimiž lze házetí.
Proč je tomu u sněhu jinak?“ — Co jim měl
kněz odpověděti? Mohl jim jen říci: „Tomu
nerozumím a žádný učenec na světě nemůže vám
to vysvětliti; je tomu tak!“ Studenti se tím u-
spokojili a pravili: „Praví-li to kněz, musí to
býti pravda. Jistě nelže! Sám viděl sních v Evro-
pě; sám dělal sněhové koule a pocítil na svém
těle.“ — Kdo jednal rozumněji, kníže, který
si počínal podle zásady: „Čemu nerozumím, to-
mu nevěřím,“ nebo žáci, kteří plně uvěřili své-
mu učiteli? —

KRESLEME: Tomášek — Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 2. — A. Schneid, Zeichnen im
Religionsunterricht, obr. 32.

3 Písmo svaté

O T Á Z K A 2, 4

PŘÍKLAD:

Oblíbený český povídkář V. Beneš Tře-
bízský v jedné své povídce píše: „Za dne
musili lidé robotovati na panském, za dne do-
léhal jim k uším posměch a úšklebek, takže se
jim oči zalévaly slzami, ale navečer, když vše
bylo uzavřeno, bývalo na stole rozevřeno Písmo
svaté, a někdo z domácích četl, ostatní poslou-
chali. V těchto chvílích bylo zapomenuto den-
ních trampot, slzy v očích vysušeny a ve tvá-
řích prokmital paprsek blaživé naděje.“

Příchyllost našich předků k Písmu svatému
krásně vylíčil a zvěčnil básník A. Heyduk
v básni:

„V pohorské sínce, matném při kahánku
dvě stará srdce pospolu:
babička v bibli poslední čte stránku,
dědeček skloněn ke stolu.
Půl věku četli z oné svaté knihy,
Pán Bůh jim chránil chudý práh,
na starých hlavách necítily tíhy
bílý, jak sněhy na horách.
Ta svatá kniha celým jejich světem...
Dočetli, hlavy sklonili,
jediné „Amen“ znělo dvojím retem —
ráno jim hranu zvonili.“

VYSVĚTLENÍ:

Co Bůh zjevil skrze patriarchy a proroky, zapisovali mužové Duchem svatým osvěceni. Tak povstalo Písmo svaté. Proč říkáme „svaté“? —

Zápisy týkají se především naší spásy a účel jejich jest vésti duše ke svatosti. Duch svatý sám vnuknul některým mužům, aby se odhodlali psát, nadchnul je a bděl nad nimi, aby ve věcech věroučných nechybili. Proto církev naše prohlásila na sněmu tridentském, že původcem knih svatých je Bůh sám. Právem také napsal spisovatel Bělohlávek, že od Boha Otce máme přírodu, od Boha Syna Nejsvětější Svátost a od Ducha svatého Písmo svaté.

Bůh ponechal i svatopisci úplnou volnost. — Vnuknul mu jen myšlenku a ponechal mu na vůli, v jaký šat ji obleče. Každý z nich psal podle svých osobních schopností, vzdělání a místních okolností.

Písmo svaté slove jinak bible, to jest Kniha (nejsvětější a nejdůležitější). Hlavní příběhy z Písma sv. jsou v knize Biblických dějin. Je to kniha pro děti nejpoučnější. Veliký myslitel Tolstoj napsal: „Bible jest jedinou knihou, kterou uznávám za nejlepší k začáteční četbě pro děti. Bible upravená pro děti

byla by nejlepší knihou lidu. Já sám vyučuji a vyučoval jsem povždy biblické dějepřavě a každé jiné vyučování dějepřavy prohlašuji za škodlivé."

Jak se dělí? — Otevřte si své „Biblické dějiny"! Z kolika částí se skládají? Jak se jmenuje první část, jak druhá?

Středem Písma svatého jest posvátná osoba našeho Vykupitele. Knihy, které byly napsány před Jeho příchodem, tvoří první díl, říkáme mu „Starý Zákon", a knihy, jež byly napsány po příchodu Kristově a v nichž je vysáno jeho pozemské působení, jmenujeme „Nový Zákon". Knih starozákonních jest čtyřicet šest, novozákonních dvacet sedm. Nejsou ani stejně objemné.

Co obsahují knihy Písma sv.?

Co je pohromadě v Písmě sv., bylo dříve odděleno v jednotlivé knihy. Patriarchové Adam, Abraham všechno, co jim Bůh pravil, vypravovali svým dětem. Mojžíš to napsal a vyličuje všechna zjevení od stvoření světa až do své smrti. Po něm vypravuje Josue dále dějiny lidstva. Četli jste o Gedeonovi, Samsonovi a Samueli. To je napsáno v knize Soudců. Krásné vypravování o Boozovi a Rutě je napsáno v knize Ruth. O Saulovi, Davidovi a jiných králech vypravují čtyři knihy královské. Zvláštní kniha vypravuje o Tobiašovi, jiná o Juditě, jiná zase o Esteře, jiná o Esdrášovi, jiná o Nehemiášovi, dvě knihy obsahují dějiny Makabejských a Eleazara.

Velice pěkná je kniha o Jobovi, velmi působivé jsou žalmy, které se často zpívají o neshporách. Co Bůh zjevil prorokům, napsal Isaiaš, Jeremiáš, Ezechiel, Daniel a j.

Co činil Božský Spasitel na zemi, co učil a trpěl, je napsáno ve 4 evangeliích: Matouš

še, Marka, Lukáše a Jana. — Matouš byl oelníkem, stal se apoštolem a napsal asi v r. 45 své evangelium pro židokřesťany. Dokázal, že Ježíš je zaslíbený Mesiáš. — Marek, žák apoštola Petra, napsal kolem r. 50 v Římě své evangelium a ukázal četnými zprávami o zázracích, že Ježíš je Syn Boží. — Lukáš, žák apoštola Pavla, byl malířem a nakreslil v evangeliu (r. 55) o Ježíši obraz milosrdné lásky boží. Má mnoho přirovnání. — Jan psal kolem r. 100 a doplnil první tři tím, že ponejvíce vypravoval řeči Ježíšovy. Od Lukáše pochází také Skutky apoštolské, které vypravují obzvláště o Petrovi a Pavlovi. Mimo to máme listy od sv. Pavla, Petra, Jakuba Mladšího a Judy Tadeaše.

Písmo svaté Starého Zákona je psáno ponejvíce hebrejsky, Nového Zákona řecky. — Sv. Jeroným přeložil celou bibli do latiny před 1500 lety. Při tom bydlel v Betlémě u jeslíček Ježíškových. A jistě žádná kniha na světě nebyla přeložena do tolika řečí jako bible. Úplně byla vydána ve 40 jazycích evropských, v 41 jazycích asijských, ve 14 jazycích afrických, v 10 jazycích australských a oceánských a ve 3 jazycích amerických, tedy celkem ve 108 řečech. Kromě toho v některých řečech přeloženy byly jen její části. Celkem byla přeložena úplně nebo z části do 517 řečí a nářečí, jimiž lidstvo mluví.

Naše nejstarší české písemné památky jsou překlady bible. Svatí bratři Soluňští, zakladatelé našeho písemnictví, když chtěli naše pohanské praotce získati pro křesťanství, překládali Písmo sv. do jazyka slovanského. To bylo bohatství veliké, které nám přinesli.

V českém národě vůbec byla vždycky zvláštní příchýlnost k Písmu svatému. Byly doby, kdy skoro v každé rodině bylo Písmo svaté a kdy i ženy se v Písmě sv. vyznaly. — Známý

italský cestovatel Aeneáš Silvius, který Čechy navštívil a potom popsal své dojmy z cesty, sděluje, že v Čechách mnohé ženy znají lépe Písmo a lépe mu rozumějí než v Itálii mnohý prelát.

Mnozí naši vynikající vlastenci, jako na př. Karel Havlíček Borovský, byli každodenními čtenáři Písma svatého.

O vydání Písma sv. se u nás postaralo „Svatojanské dědictví“. Vydalo je v různých vydáních. I o kapesní vydání se postaralo.

Církev svatá velice si váží Písma sv. Čte-li kněz evangelium, povstane všechno před slovem božím. Na konci líbá kněz knihu a praví: „Tato svatá slova věřím a vyznávám.“

Církev si Písma sv. vždycky nesmírně vážila a váží posud. První křesťané ukrývali je před slídivými zraky pohanů. Když některý křesťan Písmo sv. vydal, byl považován za zrádce a odpadlíka. Mnozí raději dali život, než by byli vydali Písmo sv.

NAUČENÍ:

Církev vždycky povzbuzovala své věřící, aby Písmo sv. pilně četli. Věděla, že pozorná četba jeho nemůže nezůstatí bez duševního užitku. Je to četba stará, ale stále svěží a časová. Dovede potěšiti, uklidniti, k dobrému vésti a od zlého odvrátiti. Tisíce duší už se jí sytilo a nasytilo. Veliký světec Augustin vyznal: „Co mne ve světě nejvíce dojíhá a co nade vše miluji, jest hlas Tvůj, Bože, obsažený v Písmě svatém.“

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Českému studentovi, jenž se odstěhoval do Ameriky, se po biblické dějepřavě tak pozastesklo, že si psal svým rodičům do Čech, aby mu ji poslali. Když ji dostal, vřele za ni děkoval a psal, že si v ní každodenně čte a že zapomene na všechno, neboť myslí, že je doma.

KRESLEME: Tomášek — Jan, Kresby ke katechismu, obr. 2.

4 Ústní podání

OTÁZKA 3

PŘÍPRAVA:

„Bratři, zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili ať skrze naši řeč, ať skrze náš list.“ (2. Solun. 2, 15.)

PŘÍKLAD:

Katolík a protestant přeli se spolu o ústní podání. Protestant pravil: „Všechno, co Bůh zjevil, je v Písmě svatém. Ústní podání je zbytečné a bezcenné.“ Na to pravil protestant katolíkov: „Dejte mi sem svou bibli a já vám na místě dokážu, že ústní podání je potřebné.“ Protestant přinesl knihu a dal ji katolíkov. Ten v ní chvíli listoval sem tam, potom zvolal: „Panne, přeji si Písmo svaté a nikoli tuto pohádkovou knížku!“ — Hněvivě odpověděl protestant: „Ale prosím pěkně, to je přece Písmo sv.“ Na to katolík odpovídá: „Tak! — A odkud — smím-li se tázati — víte, že právě tato kniha je pravé a skutečné Písmo sv.“ — „Tuto otázku,“ odpověděl protestant, „mohu vám lehkou zodpovědět. Že je to Písmo sv., vím od svého otce a předků, kteří je po staletí uctívali jako boží slovo a nám předali.“ Tu pravil katolík: „Chytil jste se do vlastní pasti! Vy jste považoval ústní podání za nepotřebné, ano i bezcenné, a nyní sám potřebujete podání na důkaz, že tato kniha je Písmo svaté.“ —

VYSVĚTLENÍ:

Všechna zjevení Ježíšova nebyla apoštoly napsána. Sv. Jan praví na konci evangelia: „Jest však ještě mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš; kdyby se napsaly každá zvlášť, myslím, že by ani celý svět neobsáhl těch knih, které by se musily napsati.“ (Jan 21, 25.) Pán Ježíš ani

nechtěl, aby se všechno napsalo. Sám nenapsal ničeho. Apoštolům dal rozkaz: „Jděte a učte!“ Neřekl: „Jděte a pište!“ Právě kázáním bylo lze učit sta a tisíce lidí. Psaním by to bylo nešlo tak rychle, tiskáren nebylo.

Tak apoštolové mnohé učili jen ústně. To-liko někteří apoštolové psali to, co kázali, ale ne všechno. A tak zůstalo všelicos z učení apoštolů za jejich dob nenapsáno a podávalo se věřícím jen ústně. Na př., že místo soboty se má světit neděle, že jest očištec, že svátostí je sedmero, že každý člověk může platně křtít.

Zjevené pravdy, které apoštolé jen ústně podávali, ale nenapsali, slovou ústní podání. Bloudil by tudíž, kdo by ústní podání zamítal.“ „Bratři, zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili ať skrze naši řeč anebo skrze náš list!“ (2. Soluň. 2, 15.)

Mnohé pravdy, které máme vědět, nejsou v Písmě svatém. Práví se: „Křtíte je!“, ale jak si při křtu sv. počínati? Mají se křtít jen dospělí, smějí se křtít děti? Stačí, když se poleje hlava křtěncova nebo třeba ponořit celého člověka ve vodu? O tom není v Písmě svatém zmínky. Rovněž tam nenalézáme, že máme světit neděli.

Odpověď na tyto otázky dává nám církev katolická. „Jděte do celého světa a učte všechny národy... učte je zachovávat všechno, co jsem přikázal vám.“ (Mat. 28, 19. 20.) Tím slovem Ježíš Kristus odevzdal zjevené svaté pravdy apoštolům a jejich nástupcům, aby je neporušené zachovávali a všem lidem předkládali k věření. Nástupci apoštolů jsou biskupové apoštolsky svěcení a římským papežem sjednocení neboli církev učící.

Katolická církev čerpá pravou víru nejen z Písma svatého, nýbrž také z ústního po-

dání. V Písmě svatém a v ústním podání jest zjevení boží obsaženo, to jsou prameny víry.

Stručně jsou pravdy, Bohem zjevené, obsaženy v modlitbě „Věřím v Boha“. Říkáme té modlitbě „apoštolské vyznání víry“, protože pochází z dob apoštolských. Má dvanácte dílů, ty slovou „články víry“.

NAUČENÍ:

Znáte zajisté krásný příběh o věrném sluhovi Eliezerovi. Po dlouhé cestě dorazil do Haranu. U studny před městem nechal velbloudy odpočinout. Bylo k večeru. I modlil se Eliezer potichu: „Hospodine, prokaž dnes milost pánu mému. Za chvíli budou sem přicházeti dcery z města pro vodu. I zaprosím jednu z nich: Dej se mi trochu napítí. Řekne-li ona: Napij se, a velbloudy tvé napojím také, — bude mi to znamením, že tu jsi vyvolil pro Izáka.“

Co se tak modlil, přicházela dívka velmi spanilá. Sestoupila ke studni, nabrala vody do džbánu a chtěla odejít. I předstoupil Eliezer a řekl: „Dej se mi trochu napítí!“ A ona hned ochotně sdělala džbán s ramene a řekla: „Napij se, pane můj, a velbloudy tvé napojím také.“

Děti, také duše naše prahne po pravdě a spravedlnosti. Kdo se nám dá napít? Církev boží je to; jako Rebeka čerpá ze studnice pravdy, kde se stékají dva prameny, Písmo svaté a ústní podání, a dává se všem napít, kteří potom touží. Také k vám mluví jako Božský Spasitel na slavnosti stánků: „Žízní-li kdo, pojd' ke mně a pij!“ (Jan 7, 37.)

Poslouchejte rádi učení církve, které vám hlásá v náboženství a na kázání, a věřte pevně, co vám předkládá. Zde je pravda. To společně hned slíbíme a pomodlíme se: „Věřím v Boha, Otce všemohoucího...“

5 Věřím v Boha

O T Á Z K A 5

PŘÍPRAVA:

Bůh! Kolik hvězd je na nebi, kolik stébel trávy na lukách, kolik ryb v moři, kolik ptáků v povětří, kolik listů v lese, kolik květů na poli, kolik zrn písku na břehu oceánu a kolik kapek vody je v oceánu — tolik krásných svědectví mluví o velikosti Boha. „Zeptej se zvířat a ona naučí tě a ptactvo nebeské ti to ukáže. Mluv se zemí a odpoví ti a ryby mořské řeknou ti: „Kdo by nevěděl, že vše to stvořila ruka Boží?“ (Job. 12, 7.—9.) „Každý totiž dům staví se od někoho, ten však, jenž postavil všechno, jest Bůh.“ (Žid. 3, 4.)

PŘÍKLAD:

Za krásného letního dne sedělo v hostinci pohromadě několik lehkomyšlných mužů. Mluvili o náboženství. Někteří se honosili svojí nevěrou a pravili, že, kdyby byl Bůh, musel by se také jednou viditelně zjevit. Největším křiklounem a rouhačem byl sám hostinský. Pokud se bavili svými nevěreckými řečmi, přihnala se náhle prudká bouře. Nebe se zatemnilo, blesky se křížovaly a hrozně hřmělo. Pojednou všechno ztichlo, a hostinský se začal modlit. Pokřížoval se a modlil se „Otče náš!“ — Děti, už jste jistě slyšely, jak sem tam někdo řekl: „Není Boha.“ Naopak zase jste slyšely, že i pohané mohou poznávat Boha, Ale co je Bůh? Co je Bůh, nebudeme moci nikdy pochopit. Poslyšte! Ve starověku žil moudrý muž, Simonides se jmenoval. Jednoho dne se ho tázal král, co je Bůh. Mudrc si vyprosil den na rozmyšlenou. Když se ho opět kníže tázal, vyprosil si dva dny, příště zase čtyři dny a potom po

každé tolik než před tím. Tu byl kníže netrpělivý i tázal se, kdy mu bude moci konečně tuto otázku zodpovědět. Tu pravil Simonides: „Králi, ustaň a nenuť mne, neboť čím déle přemýšlím, co je Bůh, tím obtížněji je mi odpovědět, co je Bůh. Co je Bůh?“

VYSVĚTLENÍ:

1. Bůh je Pán všeho světa, od něhož všechno dobré pochází. „Každý dům jest od něho vystavěn.“ (Žid. 3, 4.) Samo se nic neudělá, nepohne, neožíví. Kdo udělal slunce a měsíc, hvězdy a zemi? Kdo zeměkouli uvedl v pohyb? Kdo všechno na zemi oživil a účelně spořádal? Jistotně kdosi živý, rozumný, velmocný.

Tak soudí člověk zdravým rozumem. „Zpozřdíli jsou všichni, kteří pozorují dílo, a nenalézají umělce. Neboť z velikosti a krásy tvorů lze poznati jejich stvořitele.“ (Moudr. 13, 1. 5.) Jen „pošetilý říká si v duchu: Není Boha.“ (Žalm 13, 1.) „Nikdo nepopírá Boha, leč kdo si přeje, aby Boha nebylo.“ (Sv. Augustin.)

Bůh stvořil svět, zachovává jej a řídí. Proto slove v Písmě svatém Pán neboli Hospodin, Král králů, Otec nebeský. Stvořenému rozumu je Bůh „nevystihlý“ (Jer. 32, 19.), „přebývá ve světle nepřístupném“. (1. Tim. 6, 11.)

Viditelně se Bůh zjevil v podobě poutníka Abrahamovi. Když jednoho dne byl Mojžíš se svým stádem daleko na poušti až u hory Horeb, zjevil se mu tam Hospodin v podobě ohně. Keř tam totiž hořel — hořel, ale neshořel. Tomu se Mojžíš velice podivil a řekl si: „Půjdu se podívat, cože ten keř pořád hoří.“ A šel.

Najednou slyší z hořícího keře hlas: „Mojžíši! Nepřistupuj sem; sezuji obuv s nohou

svých. Svaté je místo, na kterém stojíš. Já jsem Bůh praotců tvých.“ I. sezul si Mojžíš obuv a zahalil si tvář, neboť se neosmělil patřiti na Boha. A Hospodin mluvil: „Viděl jsem soužení lidu svého v Egyptě a slyšel náрек jeho. Vysvobodím jej z poroby egyptské a zavedu jej do země Kanaan. Ty jej povedeš, a já budu s tebou.“

Bůh se viditelně zjevil Mojžíšovi v podobě ohně. Na poušti sám jim Hospodin ukazoval cestu. Šel před nimi za dne v sloupě oblačovém, za noci pak ve sloupě ohnivém. Když oznamoval desatero přikázání, začalo třetího dne časně zrána hřmět a blýskati se.

Jak vypadá Bůh? Na tuto otázku odpověděl Pán Ježíš u studnice Jakubovy ženě Samaritánce: „Bůh je duch.“ Na první stránce zprávy o stvoření se praví: „A duch boží se vznášel nad vodami.“ Bůh je pouhý duch, těla nemá. Písmo sv. praví: „Oči boží jsou sice jasnější než slunce,“ nebo „jsme v rukou božích,“ nebo „uši boží neohluchly.“ Má Bůh oči, uši, ruce? (Nemá.) Jen po lidsku říkáme: „boží oko“, „boží ruka“, abychom si snáze představili, že Bůh všechno vidí, že je všemohoucí, dobrotivý a spravedlivý.

Je skutečně Bůh? — Můžeme viděti vzduch, plyn a elektřinu? Vzduch, plyn a elektřina je tu, ale nevíme, jak vypadá; vidíme jen jejich účinek. Elektřina dává světlo, sílu a teplo, rovněž plyn. Bez vzduchu bychom nemohli žíti. — Viděl jsi už duši? A přece je duše v člověku. Neníli duše v těle, je tělo mrtvé. Má oči a nevidí, má uši a neslyší, má ruce a nemůže jimi pohybovati.

Duše je duch a oživuje naše tělo. Andělé jsou duchové. Rozdíl! Andělé nemají těla.

Božský Spasitel pravil: „Bůh je duch, a ti, kteří se mu klanějí, musí se mu klaněti v duchu a pravdě“. Tedy tvůj duch musí býti při modlitbě u Boha. Nestačí, že máš sepjaté ruce, že si klekneš, že odříkáváš naučená slova a bezmyšlenkovitě se modlíš „Otče náš“. Kde byly dnes tvé myšlenky při ranní modlitbě? Přemýšlel's, co jsi říkal? Snažil jsi se zapuditi zbytečné myšlenky? Myslíš rád na Boha a hledáš ho svými myšlenkami? Duch Boží je větší než tvůj duch. Bůh může tvého ducha učiniti šťastným.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Přední francouzský básník, Lavedan, již na počátku světové války z nevěrce stal se věřícím mužem. Vypravuje ve svém listě, který napsal celému francouzskému národu, toto: „Stál jsem na pokraji cesty a pozoroval vojáky, jdoucí beze strachu, vesele smrti vstříc. Ptal jsem se jich: „Proč jdete tak klidně?“ — „Věříme v Boha!“ byla jejich odpověď... Stojím na březích zkrvavělých francouzských řek, kol mne plynou svaté vody (řek) slz. Zoufám. Ale stařenka z Bretagne, jejíž synové vykrváceli na bojišti, a která do krvava plakala, modlí se: „Zdravas Maria.“ Jak zastyděl jsem se před touto ženou!.... Co by bylo z Francie, kdyby synové její nevěřili a ženy se nemodlily? Minulost Francie je slavná. V budoucnu lépe bude jenom věrou... Zoufat si musí národ, který nevěří, že pozemské bolesti budou odměněny nebeskými radostmi. V lepší doufat, když vše klesá, kdo dovede bez víry? Není veškerá denní práce trýzní, nemáme-li víry?“

Tak krásně mluví Lavedan o věřících vojínech a potřebě víry. Věřící muž, ať vojín či nevojín, zůstane v nebezpečí a v ohni pokušení klidný, pevný. Víra dodává mu síly.

NAUČENÍ:

Mojžíš chtěl kdysi viděti Boha. Ale co pravil Bůh? „Tvář mou nemůžeš viděti!“ Boha uvidí na věčnosti s v a t í a b l a ž e n í. Jako dítě, které dlouhou dobu odloučeno bylo od otce, zajásá, spatří-li jej zase, a vrhne se mu s radostí do naruče, tak zajásáme také my, až budeme moci patřiti na Otce nebeského, od něhož jsme byli tak dlouho odloučení. S radostí padneme před ním na kolena a zvoláme: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ — Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.) V chrámu St. Deniském, pohřebišti to francouzských králů, stála jednoho dne před oltářem rakev. V ní odpočíval král Ludvík XIV. Stát jsem já, říkával a rád se dával nazývati velikým. Kolem rakve stáli vynikající mužové francouzského národa. Prostý lid naplňoval ostatní chrám. Na kazatelnu vystupuje slavný tehdejší řečník Masillon. První slova, která pro nesl nad mrtvým tělem královým, byla: Bůh jediný je veliký — a žádný král. Ano, Bůh jediný je veliký, a víte, čím svou velikost zvláště dokázal: Tím, že tu na zemi stvořil život. — Jestli jeden veškerenstvem svobodně vanoucí duch, my cítíme jeho vládu a jej s úctou zveme Bůh! (Jablonský.)

MODLEME SE: Věřím v Boha...

KRESLEME: Tomášek — Jan, Kresby ke katechismu, obr. 3.

6 Bůh je věčný

O T Á Z K A 6

PŘÍPRAVA:

Věčný Bůh! — Ať mluvíme o čemkoliv v tomto stvořeném světě, říkáme vždy: od vzniku věci až k jejímu konci, od jeho zro-

zení až k jeho smrti. O člověku pravíme: od kolébky až ke hrobu. O vysoké věži pravíme: od paty až ke hrotu. A o celém světě se také praví: ode dne jeho stvoření až k poslednímu soudu... Jen jednou činíme výjimku: když mluvíme o Bohu. O něm praví Písmo svaté: „Od věků až do věků, ty, Bože jsi.“ (Žalm 89, 2.) O něm zpívá kněz při mši svaté:... *per omnia saecula saeculorum* — po všechny věky věků.“ A o něm se modlí věřící křesťan: „Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, jakož bylo na počátku i nyní i vždycky a na věky věků.“

Věčný Bůh! — „Prve než povstaly hory, prve než se začala země, od věků do věků, ty, Bože, jsi.“ (Žalm 89, 2.) Všechno do času, Pán Bůh na věky. Bůh je věčný znamená: Bůh vždycky byl, jest a bude. — Nejprve založil, Pane, zemi, a dílem rukou tvých jsou nebesa. Ona pomínou, ty však potrváš. A všechna zvětšejí jako roucha. Střídáš je jako šat, i střídají se; ty však jsi týž, a tvá léta jsou bez konce.“ (Ž. 101, 26—28.)

PŘÍKLAD:

Kupci jakémusi se nedařil jeho obchod snad následkem léta. Mezi lidmi bylo málo peněz. Snad úpadek jeho obchodu zavinila drahota. Byl zoufalý a často si naříkal na bídu. Na štěstí však měl křesťanskou, rozumnou ženu. Také jí bylo mnohdy všelijak, ale nedávala to na sobě znáti. Jednoho jitra seděla také ona zasmušile u stolu a snídaně se ani netkla. Muž se jí tázal po příčině. S počátku nechtěla žena odpovéděti, ale na nátlak odpovéděla: „Dnes v noci jsem měla velice smutný sen. Zdálo se mně, že Pán Bůh umřel, že andělé o něho hořce plakali a bílými kapesníky si oči utírali; potom šli s mrtvolou v černých šatech v hlubokém smutku. Také na mne doléhal tento smutek velmi drtivě, že

Bůh zemřel a proto jsem ještě i nyní smutná.“ „Ale“, pravil muž, „jak se ti může tak něco hloupého zdátí? Může Bůh umřít?“ Tu se rozesvelila žena a pravila: „Tak žije ještě starý Bůh?“ „Ano, ovšem,“ pravil udiveně muž, „ovšem že žije; jak jen můžeš tak pošetile mluvit?“ Tu podívala se žena ještě pozorněji do očí svého muže a pravila: „Tedy dobrá, žije-li ještě starý Bůh, tentýž Bůh, který nás po čtyřicet let vedl tímto životem a o nás se staral, proč se obáváš a v něho nedůvěřuješ? Bůh žije ještě, nezměnil se, bude se dále o nás starati.“ Tu vyjasnila se tvář mužova, po dlouhé době se zase usmál a pravil: „Máš pravdu, ženo; budu opět v Boha důvěřovati.“ To také konal a nezmýlil se.

VYSVĚTLENÍ:

1. Bůh pravil Mojžíšovi: „Já jsem, který jsem.“ A tak jim řekni: „Ten, který jest, posílá mne k vám.“ Co znamenají tato slova? Bůh chce říci: Já jsem, který tu vždy byl a vždy bude — věčný Bůh. Člověk nemůže tak o sobě říci; neboť nikdo tu stále nebyl a také nezůstane. Bůh však nemá začátku ani konce.

Před 20 lety nebyl jsi na světě, a nikdo na tebe nemyslel. Před 100 lety nebyla tu ještě tvá babička, před 1000 lety nebylo v našem městě křesťanského kostela. Před 3000 lety nebydlili tu ještě lidé. Ale Bůh tu již byl. Od které doby jsou tu vůbec lidé, nikdo neví. Mnozí myslí, že od 100.000 let; mnozí učenci mají zato, že země je už milion roků. Než zde byla země a slunce, byl tu už Bůh, neboť v Žalmu 89. se praví: „Prve nežli hory se narodily, prve než počala země a svět co plodit, od věků až do věků ty, Bože, jsi.“

Po 100 letech nebudeš na zemi. Za 1000 let nebude z tebe ani prášku. Přijde doba, kdy zde vůbec nebude lidí.

Ale Bůh zde bude po 100.000 letech a bude stále žít. Představ si obrovský vrch, který by sahal až k mrakům. Každých tisíc let přiletěl by ptáček a odnesl by jediné zrnko písku. Kolik let by ptáček potřeboval, než by horu odnesl? Potom by ještě Bůh žil a ani jedna vteřina jeho života by se změnila. Bůh je a bude vždy týž.

Bůh je věčný. Naše lidská duše má sice počátek, ale nemá konce; je nesmrtelná. Tělo a celý pozemský život zanikne.

2. Jak se mění lidé? Rostou, stárnou, jsou chytřejší; ponenáhlu pozbývají síly a musí umřít. — Starají se proto o pomíjející věci, věčných si nevšímají. Starají se více o smrtelné tělo než o nesmrtelnou duši. Touží po bohatství, cti a vážnosti. Co jsi dnes učinil pro své tělo? — (Spal, oblékl se a jedl.) — Co jsi učinil pro duši? — (Nic.) — Ranní modlitba, mše sv., sv. přijímání, poslouchati, práce ke cti a slávě boží, zachovávatí přikázání.

Tisíc let zde na zemi jsou pouhou hodinou pro dráhy jiných vzdálených světů. Jsou jen vteřinou pro Pána světa, před nímž „tisíc let jako den včerejší, jenž právě pominul.“ Vše stárne, prchá, jen on jediný stále týž; jemu léta neplynou. Nezná hranic času, nezná minulosti a budoucnosti, on zná jen stálou, věčnou přítomnost. Dějiny lidstva, od jeho počátku až do skonu tohoto světa, nejsou u něho objemnou knihou, nýbrž jediný otevřený list, jemu od věčnosti známý.

NAUČENÍ:

„Člověk je sice dítko času, ale určen pro věčnost“, a podle toho, jak se na ni připravil, tak v ní jednou bude žít. Když slavného řeckého malíře, Zeuxise, kdosi se tázal, proč tak dlouho na jediném obraze pracuje, odpověděl: „Proto, že maluji pro věčnost.“ — Zeuxis zesnul;

ale kolik bylo pokolení, jež ještě po smrti se radovalo z krásy jeho obrazů a obdivovalo velikost jeho umění. Ale i plátno, v němž vtělil své velké umění, spuchřelo — a veta bylo po jeho umění, byť po něm již nezbylo stopy.

Naše srdce touží po věčném štěstí. Nenalézáme je ve zlatě a majetku, to všechno není věčné. „Bůh sám dostačuje.“ (sv. Terezie.) Proto volá sv. Jan: „Nemilujte světa ani co je ve světě; neboť svět zaniká s rozkoší. Kdo však plní vůli boží, ten zůstává na věky.“ (1. Jan 2, 15, 17.) Jak důležitý je náš krátký život! Těmito několika roky máme si založiti věčnou blaženost! Žijme vážně! Bůh je věčný a nezměnitelný!

„Králi pak věků, nesmrtelnému, jedinému Bohu (budiž) čest a sláva na věky věkův.“ (1. Tim. 1, 18.)

KRESLEME: Tomášek — Jan, Kresby ke katechismu, obr. 4. — A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 27.

7 Bůh je všudypřítomný a vše- vědoucí

O T Á Z K A 7, 8

PŘÍPRAVA:

„Kam mohu zajíti před tvým duchem anebo kam utéci před tváří tvou? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty, jestliže si lehnu do pekel, ejhle, tys tu.“ (Žalm 138, 7. 8.) Jsem někde sám? —

Bůh ví také dopodrobna, co se děje ve světě. Ví, co si myslíme, čeho si přejeme, čeho potřebujeme, co je pro nás nejlepší. Ví, co bude, a předpověděl mnoho skrze proroky. Nikdy se v ničem nemýlí, nic nezapomíná, jako by všech

no měl zapsáno v knize. Kniha bude otevřena při posledním soudu. (Zjev. 20, 12.)

PŘÍKLAD :

Četl jsem kdysi roztomilou naivní příhodu o malém chlapci. Často se hošík díval, jak jeho otec bere do ruky sluchátko telefonu a před rozhovorem takto se ohlásil: „Haló! Haló! Zde N. N.... Jednoho večera s udivením zahlédl otec, jak malý synáček si klekl u své postýlky a takto začal svou večerní modlitbu: „Haló! Haló! Milý Bože! Zde je Pavlíček! Otče náš, jenž jsi na nebesích...”

VYSVĚTLENÍ :

Když **Jakub** musel prchnouti před svým bratrem **Esauem**, přenocoval v poli. Tu měl sen. Ve snu viděl stupně od země až k nebi. Andělé boží po nich vystupovali a sestupovali. Na hoře stál Hospodin a promluvil k **Jakubovi**: „Já jsem Bůh otců tvých. Budu tě chrániti na všech cestách a přivedu tě zase nazpět. Zemi, na které spíš, dám tvým potomkům. A jeden z potomků tvých přinese požehnání všem národům.”

Když **Jakub** procitl, pravil si pln úžasu: „Jak posvátné je toto místo! Hospodin je na tomto místě, a já jsem nevěděl. Je to dům boží a brána nebeská.”

David byl pronásledován na smrt. Co bylo jeho útěchou? „Bůh je u mne!” Bůh je všude. I. Bůh je všudypřítomný.

a) Na nebi: Tu se radují andělé a svatí z jeho krásy. Také se modlíme v modlitbě Páně: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!”

b) Na zemi: Zde ve světnici, na silnici, všude „kam mohu zajít před tvým duchem anebo utéci před tváří tvou? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty, jestliže si lehnu do pekel,

ejhle, tys tu.“ (Žalm 138, 7. 8.) Jako jsme obklíčeni vzduchem a ve vzduchu chodíme, tak podobně kráčíme před Bohem. Proto praví sv. Pavel: „Bůh není daleko od nás; neboť v něm žijeme, hýbáme se a jsme.“ Apok. 17, 27, 28.)

c) Na všech místech: První lidé stojí před zakázaným stromem. Eva patří k zapovězenému plodu. Kdo je přítomen? (Adam, Eva, ďábel). Kdo je přítomen ještě? (Bůh.) Bůh je na každém místě. Adam a Eva chtěli se ukrýti před Bohem. Ale Bůh viděl, jak zhřešili. Jonáš chtěl Bohu uniknouti, ale Bůh byl při něm na lodi a chránil ho, když byl v břiše velryby. Bůh byl přítomen, když Kain zabil Abela, znal počet zlých lidí před potopou, znal všechny hříšníky v Sodomě — on zná a vidí tebe, činíš-li něco zlého.

Zvláštním způsobem je Bůh přítomen na místě posvěceném, zejména ve svátosti oltární. Proto říkáme našemu kostelu „dům boží“. V kostele je mnoho andělů, kteří se klaní Ježíši Svátostnému. Není to stejné, modlíme-li se doma anebo v kostele. V kostele má modlitba více účinků. Kostel je dům milosti. Mnozí říkají: Modliti se mohou také v kostele. Správně. Ti, kteří se tím chlubí, ani doma se nemodlí.

2. Bůh je vševědoucí. — Známe mnoho příkladů, že je Bůh vševědoucí. Veleknězi Helimu předpověděl: „Den, kdy potrestám Heliho a jeho syny, není daleko!“ Předpověď se brzy splnila. — David předpověděl na rozkaz boží 1000 let př. Kr. utrpení a zmrtvýchvstání; rovněž i Isaiáš 700 let před Kr. Proroctví se vyplnilo. Spasitel zemřel na kříži a vstal z mrtvých. — Co předpověděl Pán Ježíš? Zradu Jidášovu, zapření Petrovo, záhubu města Jerusalema, zničení chrámu jerusalemského, seslání Ducha sv. — To všechno se vyplnilo. Bůh ví všechno, co se dříve stalo nebo co bylo; ví

všechno, co se nyní děje; ví, co se bude dít v budoucnosti.

Co víš z toho, co se nyní děje? — Jen to, co mohu sám vidět a slyšet. Mnoho jsem viděl a se učil a zase jsem to zapomněl. Naposledy přišel ke mně muž a pravil: „Neznáte mne? Před 12ti lety jste mne sezdával.“ Ničeho jsem už o tom nevěděl. Jsou lidé, kteří prorokují budoucnost, ale nebývá to pravda.

Bůh ví dopodrobna, co se děje na světě. Ví, co si myslíme, čeho si přejeme, čeho potřebujeme, co pro nás nejlepší. Ví, co bude, a předpověděl mnoho skrze proroky. Nikdy se v ničem nemýlí, nic nezapomíná, jakoby všechno měl zapsáno v knize. „Kniha bude přinesena“ k poslednímu soudu. (Zjev. 20, 12.)

NAUČENÍ:

1. Bůh je všudypřítomný. Kdysi kázal misionář Indiánům. Pravil, že Bůh je všude. Tu odvětil domorodec: „Takového Boha, který je všude, všechno vidí, nemůžeme potřebovat.“ Proč nechtěl domorodec slyšet o Bohu všudypřítomném? Obával se, že by Bůh mohl vidět jeho zlé skutky. „Sám nejsi nikdy!“ V pokušení si myslí: Bůh je tu, vidí mne; potom tak lehko nezhrěšíš. Kdyby to Eva byla aspoň uvážila! Jak jinak jednal egyptský Josef, cudná Zuzana! Boj se hříchu! — Bůh je u tebe! Vidí také, co dobrého konáš a nemůže to zapomenouti. Vidí také tvůj strach a nouzi. Mysli si: Bůh je u mne, proč bych se bál?

2. Bůh je vševědoucí. Nezakládej si na svých vědomostech! Mudrc (Sokrates) pravil: „Všechno, co vím, je, že nic nevím. Mé vědění není více než svíčkové světlo u porovnání ke slunci v srpnu.“ Rozšiřujte raději své vědomosti o Bohu a náboženských věcech; to je důležitější než pozemské vědomosti.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

František a Jakub byli přátelé. František byl mladší než Jakub, ale jen o rok. Kdysi odpoledne, když měli volno, vyšli si na procházku. Tu přišli k veliké rolnické usedlosti, u něhož byla prostorná zahrada. Na blízku nebylo viděti nikoho. Všechno bylo na poli. Byla právě senoseč. Jakub chtěl využití této příležitosti a donésti několik hrušek. Pravil k Františkovi: „Františku, postav se zde na rohu a dívej se po okolí; až někdo půjde, zavolej na mne!“ Jakub už na odpověď nečekal. Přešel plot a vlezl do zahrady. Ohlížel se sem a tam. Zvláštní pocit ho přešel. Svědomí se ozvalo. Přece se však blížil k svůdným hruškám. Když chtěl už utrhnouti ovoce, uslyšel, jak František zavolal: „Jakube, podívej se také nahoru!“ Slova tato ho jako blesk ranila. Ruka jeho klesla. Vzpomněl si v tuto chvíli na slova matčina: „Bůh tě vidí!“ Viděl před sebou matku, která ho varujícím pohledem napomínala. Okamžitě opustil zahradu. Přistoupil k příteli, podal mu ruku a pravil: „Františku, neříkej ničeho rodičům! Ujišťuji tě, že nikdy nezapomenu na tvá slova: „Podívej se se také vzhůru!“

MODLEME SE:

„Otče můj! Který jsi vždy a všude přítomen, dej, abych plněním tvých přikázání byl vždy a všude tvým! Amen.“

KRESLEME: Tomášek — Jan, Kresby ke katechismu, obr. 4.

8

Bůh je všemohoucí

O T Á Z K A 9

PŘÍPRAVA:

Bůh je všemohoucí — praví Písmo svaté na mnoha místech. Ale i kdyby to nepravilo, je

to ona božská vlastnost, kterou nejsnadněji poznáme, jak na velikosti světa, tak i na vlastní slabosti a bezmocnosti. Za letní bouře zaznívá dunění hromu... blesky křížují oblaky.... pevná země se pod našima nohama chvěje... dravá vichřice z kořenů vyvrací duby... voda rozvodněné řeky hučí... hle, to jsou okamžiky, v nichž si pomyslíme: jak mocný musí býti Stvořitel, který jedinou myšlenkou stvořil všechny tyto síly! „Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země!“

PŘÍKLAD:

Mladý princ neměl rád mouchy a pavouky. „K čemu stvořil jen Bůh tento hmyz! Kdybych mohl, všechny bych zničil.“ Vypukla válka. Mladý princ musel do války, kterou přinoseně také prohrál. Musel se dát na útěk před nepřítelem, který ho pronásledoval. Unaven usnul v lese. Nepřátelský voják se připlížil, aby ho zavraždil. Moucha píchla prince do tváře. On se probudil a zapudil tak nepřítele, svého vraha. Potom se ukryl v jeskyni. Přes noc upředl pavouk síť nad vchodem. Ráno přišli dva nepřátelští vojáci a hledali královského prince. Už už chtěli vejíti do jeskyně a podívat se, zdali tam snad nenajdou kořist, po níž slídí. Ale spatřili u vchodu pavučinu... „Tu nemůže býti,“ pravili, „jinak musel roztrhati pavučinu.“ Princ se to brzy na to dověděl, jaké úklady mu byly strojeny. Děkoval Bohu a velebil jeho velikou moudrost a moc.

Bůh je všemohoucí: Bůh může všechno, co chce. „U Boha nic není nemožno.“

VYSVĚTLENÍ:

Všemohoucnost Boží se ukázala při stvoření a zázracích. Bůh pravil: „Buď!“ A stalo se. Na nebi svítí za noci nesčíslně mnoho hvězd. Přírodopytci ofotografovali důkladně oblohu nebeskou a napočítali na 4700 mil.

hvězd. Většina z nich je větší nežli země. Asi 80 dní museli bychom cestovati vlakem anebo lodí, abychom ji mohli obejít. Přece však je ještě z nejmenších hvězd. Mnohem větší je slunce. $1\frac{1}{4}$ milionů museli bychom složití povrchů zemských, abychom si mohli utvořit sluneční kouli. Slunce je od země tak daleko, že světlo potřebuje $8\frac{1}{4}$ minuty, než k nám dojde na zemi se slunce. Za vteřinu uletí světlo 300.000 km. Vzdálenost slunce od země obnáší 150 milionů km. Vlak by potřeboval při hodinové rychlosti 60 km asi 274 léta ze země na slunce. Z toho viděti, jak ohromná je vzdálenost a jakou sílu má slunce. Všechno světlo a teplo na zemi pochází od slunce.

Bůh stvořil ohromná zvířata... velryby, žraloky, slony. V pravěku byla ještě větší zvířata (mamuti). A přece ještě nejmenší zvířátka zasluhují většího obdivu. V těle mouchy jsou plíce, srdce, krev a žilky, mozek, oči. Podobně i u pavouka. Pavouk přede jemná vlákénka, jemnější než jsou vlákénka bavlněná.

Pohlédněme dále na zvířata, která slouží jiným za potravu, jak se úžasně rozmnožují. Jeden pár much rozmnoží přes léto na 500 milionů mladých. Mšice ještě více. Vrabčí párek spotřebuje týdně na tři tisíce housenek, vlaštovčí rodina denně na 6000 rozličného hmyzu. Treska má v moři tolik nepřátel, že z milionu mladých zůstanou asi dvě. Kdyby všechny zůstaly na živu, hemžilo by se jimi moře. A jak zajímavě se mnohá zvířata a ptáci starají o své potomky!

Kukučka klade vajíčka do hnízd jiných ptáků. Proč? Kukačka je žrout, spotřebuje velmi mnoho chlupatých housenek. Samička by to nevydržela, kdyby měla tak dlouho seděti na vajíčkách. Proto klade vajíčka do hnízd ptáků, kteří chytají hmyz, a klade různobarevná vajíčka, ale vždy k vejším, která mají podobnou barvu. Cizí ptáci nepoznají ničeho a vychovávají a starají

se pečlivě o žravého vetřelce. Odkud ví kukačka, že nemusí stavěti hnízda, že může klásti vejčka do hnízd cizích ptáků?

Všemohoucnost ukázal také Bůh zázraky. Pán Ježíš uzdravil mnoho nemocných a vzkřísil mrtvé. Sám vstal z mrtvých, poněvadž je všemohoucí.

Co mohou lidé učiniti? (Mohou stavěti domy, stroje, lokomotivy, železnice, lodě, automobily, silnice, mosty atd.)

Bůh však z ničeho učinil svět. „Velí slunci svému.“ (Mat. 5, 45.) „Dává vzrůst.“ (1. Kor. 3, 7.) Všechny tvory zachovává, dokud se mu líbí. „V něm živi jsme, hýbáme se a trváme.“ (Sk. ap. 17, 28.) Přírodě dal zákony, ale sám jimi není vázán: Bůh sám anebo skrze člověka působí zázraky.

Bůh je všemohoucí, znamená: Bůh může všechno, co chce. „U Boha nic není nemožno.“ (Luk. 1, 37.)

„Já pak jsem ubožák a chudás, Bože, na pomoc mi přispěj!“ (Žalm 69, 6.) Klečím a hledím v nebe líc, duše mi letí Bohu vstříc vysoko — převysoko — a slza rosí oko.

NAUČENÍ:

Bůh jediný je veliký a mocný, My jsme jako prášek. Co máme, od Boha máme. Jen hřích pochází od nás. Buďte proto pokorní! — Nemůže-li nám člověk pomoci, Bůh nám pomůže. „U Boha není nic nemožno.“ Vzpomeň si na Israelity před Rudým mořem! — Když je nouze nejvyšší, je pomoc boží nejbližší.“ „Je-li Bůh s námi, kdo proti nám!“ (Kdo nám může škoditi?)

MODLEME SE:

Všemohoucí Otče Stvořiteli, který jsi stvořil celý ten obdivuhodný svět jedinou myšlenkou; který jsi nad námi rozsvítil oheň slunce a mír

ný svit hvězd; který jsi ozdobil zemi a rozléváš na obloze záři červánků; který rozezvučuješ hromy a blesky, ale také maluješ duhu na hrozných mracích; který dáváš vzrůst zelenému lesu a zraní zlatým klasům, dej, abychom vždycky a ve všem poznávali a sledovali Tvou svatou vůli! O tobě nechť nám vypráví srna bázlivých očí, o tobě nechť pěje neúnavný cvrček... vše, vše, nechť nám přivolává slova Žalmisty: „Pane, Bože náš, jak podivuhodné jest jméno tvé po vší zemi!“

Otče Stvořiteli! — Pomoz nám, abychom kráseli tímto pozemským životem s neporušenou duší, obětavou láskou, abychom v poslední své hodině mohli klidně skloniti svou unavenou hlavu do tvých silných otcovských rukou. Amen.

KRESLEME : J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 19, 21.
A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 27.

ZPÍVEJME : „Věřím v Tebe, jenžto kvítí
ranní rosou svlažuješ,
jenžto víš, co srdce cítí,
a je k sobě v lásce zveš.“

9 Bůh vládne světem. I.

(Viz Dr. J. Kašpar, Víra naše, díl II. str. 157n.)

PŘÍPRAVA :

Dobře všechny věci učinil! Ano, Bůh všechny věci dobře učinil a dosud činí, nedělá to ani sama příroda, ani náhoda, Bůh je to, nejvyšší moudrý a všemohoucí, který vládne světem.

VYSVĚTLENÍ :

Hleďte, svět je podle pevného zákona a řádu zařízen a účelně spořádán. Pokroky v přírodních

vědách to čím dál, tím více ukazují. Všimněte si jen:

1. neústrojně, neživé přírody.

Tělesa nebeská (novější hvězdáři jich čítají na 35 miliard) jsou rozdílná co do velikosti, hmotnosti (tíže) a pohybu. Slunce, do něhož by se vešlo 1,310.162 zemských koulí, toto obrovské slunce má jen $\frac{1}{4}$ váhy naší země, hvězda Jupiter $\frac{1}{4}$, Saturn $\frac{1}{8}$, Neptun jen $\frac{1}{3}$ váhy naší země. Kdo to tak omezil a rozdělil?

A jaké jsou to vzdálenosti mezi těmi nebeskými tělesy! Od nás s naší země na slunce je 20 milionů mil nebo 160 milionů kilometrů. Světlo, které urazí za vteřinu 300.000 km (země urazí jen 8 km za vteř.), potřebuje, aby došlo ze slunce k nám, 8 minut. Letadlo, které urazí 200 kilometrů za hodinu, letělo by na slunce 85 let, vlak, který urazí za hodinu 40 kilometrů, dojel by tam za 426 let.

Ale považte, jak daleko teprve jsou od nás hvězdy, jichž světlo, aby došlo k nám na zemi potřebuje k tomu celá léta, na př. z hvězdy Vegy 30 let, ze severky (polární hvězdy) 100.000 let. Považte, jaké jsou to vzdálenosti! Ptám se, kdo určil slunci a hvězdám onu velikost a tíhu, kdo vymezil ty vzdálenosti? A považte ještě, s jakou rychlostí se tělesa nebeská otáčejí a pohybují! Některá urazí za vteřinu až 70 kilometrů. A přece do sebe nevrazí. Všecka ta tělesa nebeská jsou dohromady jako velkolepý hodinový stroj, který správně ukazuje čas lidem na zemi, a to nejen hodiny a dny, nýbrž i měsíce, roky a století. Nebeské ty hodiny jdou přesně, svého chodu nezrychlují ani se nepozdí. Hvězdáři mají na sekundu vypočítáno, kdy se ukáže ta nebena hvězda. Ptám se, kdo to řídí ta nesčetná tělesa, že se nesrazí a ze svých drah nevybočí? Kdo určil čas jejich oběhu, který se nemění? Slepá náhoda to zajisté nemohla dokázat, ale všemohoucí a nejvyšší moudrý Bůh. — Mají-li naše

hodinky svého původce (jest jím Petr Helo), musí jej také mít i mistrný světový stroj. Pravdu proto má Písmo, díli: „Nebesa vypravují boží slávu a dílo jeho rukou hlásá obloha.“ (Žalm 18, 2.)

Jistě přisvědčíme slovům našeho znamenitého hvězdáře Zengra, kteráž řekl k papeži Lvu XIII.: „Jako pravý astronom ve hvězdách hledám a nalézám jejich Stvořitele.“ — Slavný Koperník, mluvě o soustavě sluneční, dobře řekl: „Ne můj systém, nýbrž pořádek boží.“

Podíváme-li se s nebe na naši zemi, spatřujeme rovněž i v naší zemičce mistrné ve všem zařízení, důmyslné uspořádání a podivuhodnou účelnost.

Na př. vzdálenost země od slunce je taková, jaké je třeba, by země dostávala od slunce tolik právě světla a tepla, kolik rostlinstvo a živočišstvo na ní potřebuje. Kdyby byla jen o polovic blíže k slunci než nyní, tu by dopadal na naši zemi takový sluneční žár, že by na ní nemohla býti žádná živá bytost.

A kdyby zase byla dále, kdyby se teplo sluneční jen o čtvrtinu zmenšilo, všechna voda na zemi by zmrzla a tím by zase zhynula každá bytost živá. — Kdo to odměřil? Náhoda ne, ale Bůh. — A k čemu na zemi tolik a tak hlubokých moří? Vody mořské přikrývají téměř tři čtvrtiny zemského povrchu. A jak ohromné jsou hlubiny mořské — až přes 9.000 metrů je moře místy hluboké, i nejvyšší hory by se tam mohly schovat!

A k čemu tedy tolik vody v moři? I to má svůj účel. Je třeba tak veliké odpařovací plochy, aby se pro všechny země vytvořila potřebná mračená a mlhy, které potom jako dešť a sníh zavlažují naši zemi. Kdo to tak účelně zařídil?

I v tom je viděti velemoudré řízení, že když se země utvářela, oddělil se od ní měsíc, jako by od někoho dostal ránu, na stranu. A co působí

měsíc? Rozčeřuje svou přitažlivostí mořské vody, působí příliv a odliv moře. Kdyby mořských vod měsíc svou přitažlivostí nerozčeřoval, pak by mořské vody, které jsou ke dnu méně slané, snadno zahnívaly a svými výpary by otravovaly celou zemi.

Voda vůbec ukazuje některé zvláštnosti, které ji činí pro zemi tak potřebnou. Chladem na př. přibývá tělesům hutnosti, tíže, stahují se a jsou těžší, ale menšího objemu. Zato teplem se roztahují, stávají se větší, ale lehčí.

Voda však činí výjimku. U ní platí tento zákon jen do teploty 4°C . Při teplotě 4°C je voda nejhustší a nejtěžší, kdežto zmrzlá voda, led, t. j. 0°C — jest o $\frac{1}{10}$ lehčí než voda a plave proto na vodě. Kdyby tomu při vodě bylo zrovna tak jako při ostatních tělesech, t. j., kdyby ubýváním teploty voda se stávala hutnější a těžší, pak by led musil vždy padnouti na dno a za jednu krutější zimu zamrzla by všechna jezera, potoky a řeky a během času i moře by se proměnilo v pevný led. A pak by nejen všechny rostliny, ryby a zvířata vodní zahynula, nýbrž i mraky a dešť by přestal a pak by zašel všecek život rostlinný, zvířecí i lidský na zemi.

Kdo učinil při vodě tu účelnou výjimku od všeobecného zákona? Náhoda ne, ale Bůh.

A slyšte ještě! Vzduch je složen asi ze $\frac{4}{5}$ dusíku a $\frac{1}{5}$ kyslíku. Kdyby tomu bylo naopak, byl by normální život živočišný zničen.

Kdyby nebylo vedle toho ve vzduchu aspoň 3% kyseliny uhličité, nemohly by žít rostliny, kdyby však té kyseliny bylo jen o málo víc, zvířata i lidé by se udusili. A proč se tento potřebný poměr tak, jak je ho třeba pro udržení života na světě, stále zachovává v rovnováze? Tímto. Rostliny vdechují či ssají ze vzduchu uhlík s vodou, kyselinu uhličitou a vydechují kyslík, živočichové právě naopak vdechují kyslík a vydechují uhlík a tak poměr kyslíku a

uhlíku ve vzduchu zůstává stále týž — a tak se oboje, živočišstvo i rostlinstvo podivuhodně vzájemně zachovává.

A tohle že by zas mohla způsobiti slepá náhoda? Oh, nikoliv, tady má jistě pravdu Písmo: „Tys to, Hospodine, který jsi všechny věci dle váhy, počtu a míry spořádal.“ (Moudr. 11, 22.)

Pozorujeme dále:

2. přírodu ústrojnou, živou.

Každá bytost živá má všechno, čeho potřebuje, a je účelně zařízena. Všimněme si jen na okamžik rostlin! Rostlinopisci čítají na 500.000 kvetoucích a na 20.000 tajnosnubných druhů rostlinných. Jak účelně však je všechno zařízeno v rostlinné říši!

Všimněte si jen kořenů u rostliny! U jednoletých rostlin jsou kořeny slabé, dužnaté, hynou se stonkem. U rostlin víceletých kořeny jsou silné, dřevnaté a slouží rostlině za zásobárnu výživných látek pro nový vzrůst na jaře.

Každá rostlina se stará o to, aby svými plody zachovala pro budoucnost svůj rostlinný druh. Aby se z květů mohly vyvinouti plody, musí květ napřed býti zúrodněn, oplodněn. Jak je o to účelně v přírodě postaráno! Vedle větru hlavním oplodňovatelem je hmyz. V přírodě vidíme u většiny rostlin podivuhodná zařízení, aby květy nebyly zúrodnovány vlastním pylem, nýbrž pylem z květu jiného. Křížovým tímto zúrodnováním se vytvářejí četnější a dokonalejší semena; pokusy ukázaly, že zúrodněním z vlastního květu povstávají semena, která špatně klíčí, a vyklíčili přece, vyrůstají z nich rostlinky slabé a brzy vymírající.

A jak se děje toto zúrodnění květů pylem cizím? U některých druhů rostlin, je jich asi 10% veškerého rostlinstva, děje se toto křížové oplodnění větrem. Vítr přenáší pyl s rostliny na rostlinu a tak je oplodňuje. V době, kdy kvete obilí,

na př. žito, možno pozorovati, jak se práší z klasů a jak se nad polem vznášejí celé mraky pylu. Stromy nebo keře jehnědovité vrby, olše, rozkvétají brzy z jara, a to dříve, než vypučí listy. Děje se to proto, že z jara vítr častěji a silněji vane a aby blizny listů nezakrývalo, aby tak blizny mohly býti snadněji opyleny. Kdo se odváží říci, že slepá náhoda je příčinou těchto účelných zařízení?

Kromě větru se děje přenášení pylu jmenovitě hmyzem, u nás včelami, čmeláky a pak motýly; přes 80% rostoucích rostlin je zúrodněno hmyzem.

Rostliny, které k svému oplodnění potřebují hmyzu, mají zvláštní vlastnosti. Především jejich květy jsou pestré, živě zbarvené, nápadné, a to na vrcholcích lodyh a větví, aby je hmyz daleka viděl a byl k nim lákán. Jsou-li květy menší, tvoří celá skupenství, sdružují se v květenství, aby činily dojem velkých květů, na př. bez (sambucus), slunečnice (heliantus). Některé rostliny lákají k sobě hmyz zvláštní vůní, zvláště květy, které se otvírají za noci a vydávají silnou vůni, aby k sobě přilákaly noční motýly. Teď už víte, proč na př. kozí list tolik voní za noci. Ani to tedy není bezúčelné.

Rostliny s nápadnými květy brzy odkvétají, protože velikost květů a nápadnost barev hned po rozvítí lákají hmyz a zúrodnění se hned dostavuje, na př. u máku (papever). U rostlin však, kde se vpylení tak rychle neděje a je spojeno s překážkami, trvá doba květu déle, na př. u vstavačů.

I hmyz pro oplodňování květů je vhodně přizpůsoben. Tělo jeho je pokryto jemnými, hustými chloupky, aby co nejvíce pylu mohlo na sebe nabrati, a dobře vyvinutý čich upozorňuje hmyz na květiny na velikou vzdálenost. Z blanokřídlého hmyzu jsou to zejména včely, které obstarávají přenášení pylu; jedna včela za minutu

prohlédne a navštíví na 40 květů. Tělo její je někdy celé pylem poprášené. V přenášení a oplodňování květů jest ohromný užitek včel, daleko větší než od sbírání medu a vosku. Také čmeláci a motýlové jsou důležitými činiteli při zúrodnění květů.

A jak moudře je vše zařízeno, aby byl květ uchován pro vývoj plodu! Pupy, z nichž se květy vyvinou, bývají opatřeny kožovitými, nepromokavými, huňatými nebo lepkavými obaly, aby jejich vnitřní útlé ústroje netrpěly mrazem ani vlhkem.

Někdy bývají potaženy lepkavou pryskyřicí, aby se voda do nich nedostala a nezmrzla v led a pupeny neroztrhla; tak je tomu na př. u kaštanů a třešní. Mladistvé, dosud nerozvité květy jsou chráněny kalichem nebo zvláštními toulci, jako vidíme u podsnežníku. Kalich se sklání anebo uzavírá, aby jemný plod zimou nebo deštěm netrpěl.

Semena jsou namnoze ukryta v rozmanitých schránkách, které se rozvírají teprve tehdy, když semena uzrála. Dospělý plod je opatřen tvrdými slupkami nebo peckami, aby dřímající v nich život mrazem nebo jiným způsobem tak snadno nebyl zničen.

Aristoteles napsal: „V přírodě směřuje všechno k člověku.“ Ta slova také platí o říši rostlinné. Jedny rostliny člověka živí, počítá se jich na 1000, jiné léčí, jiné mu poskytují stín anebo dříví k palivu nebo k stavbě, nebo i barviva, jiné jej oblažují a občerstvují svou krásou a vůní.

Tážeme se, kdo to tak všechno zařídil a o to se postaral, aby se rostlinné druhy zachovávaly a šířily? Snad náhoda? Jen nerozumný by tak mohl říci, jak praví Písmo. My rozumní však odpovíme: To mohla učiniti jen bytost nejvyšší moudrá a dobrotivá, bytost všemohoucí, to učinil jen Bůh — Stvořitel.

NAUČENÍ:

Tedy je Bůh, Otec náš, jenž je na nebesích, který plnýma rukama rozházel hvězdy do nocí a růže do zahrad a květy do polí, sám od sebe život mající, nestvořený, který nikdy nezemře, ten tisíckrát zapíraný a přece nikdy nezapřený, který svět stvořil pro lidi, pro nás, a na nás pro sebe a pro nebe! — Veníte, adoremus, pojďme, klaňme se jemu!

10 Bůh vládne světem. II.

PŘÍPRAVA:

Tak Spasitel blahoslavil oči svých apoštolů, protože viděly zázraky jeho. Těchto slov Spasitelových mohu užítí i o očích našich, mohu jistě plným právem zvolati: „Blahoslavené oči naše, protože i my vidíme podivuhodné věci Boží, a to všude v světě kolem sebe.“ V minulé katechesi jsem vám na některé ty věci ukázal. Ukázal jsem vám na podivuhodný pořádek u těles nebeských, na pořádek na naší zemi a upozornil jsem vás na některé podivuhodné zjevy v říši rostlinné. Jakou tu krásu viděly vaše oči před sebou! Na konec jste se nemohli přemoci a zvolali jste se mnou: „Ano, to není všechno samo sebou, to nedělá ani příroda sama, ani náhoda, v tom všem je Bůh, který vládne světem.“ — A až dnes vám ukáži na podivuhodné zjevy v světě živočišném, jsem jist, že tím upřímněji zavoláte: „Ano, Bože, tys to, který vládneš světem! A opravdu blahoslavené naše oči, že tě mohou z toho poznat.“ Vyberu k tomu jen zjevy nejdůležitější.

VYSVĚTLENÍ:

1. Věda čítá přes 320.000 různých druhů živočichů na světě. Hleďte, jak je o ně postaráno!

Tělo živočichů je účelně chráněno proti zimě způsobem, který jim nejlépe vyhovuje. Brouk má krunýř, ryba šupiny, pták peří, ssavec srst. Vodní ptáci vedle vrchního krycího peří jsou opatřeni velmi hustým spodním prachovým peřím. Aby se pak peří vodou nepromočilo, vytlačuje pták ze žlázy nad chvostem zvláštní mastnou tekutinu, kterou zobákem po peří natírá. Srst zvířat a peří ptáků se řídí též potřebou doby; v zimě je hustší, v létě řidší. Zvíře je opatřeno vším, čeho potřebuje k životu a k tomu, aby tu splnilo na světě svůj účel, pro nějž tu je. Kdybyste je chtěli učinit lepším, jistě byste je zhoršili. Všimněte si na př. krtka! Je k tomu, aby ničil škodlivý hmyz v zemi. Proto jeho tělo je k tomu také účelně zařízeno. Má válcovitou podobu a silné podkožní svaly, které nadzvihují půdu. Přední krtčí tlapy jsou jako lopatky, kterými krtěk rozrývá zemi. Vedle toho má výborný sluch a čich. Kdo k tomu krtka určil, aby ničil v zemi škodlivý hmyz a kdo ho k tomu účelně upravil? Snad si samy buňky usmyslily: Seskupíme se tak, aby z toho povstal krtěk? Něco takového si mysliti bylo by tolik jako říci, že ocelové součástky si řekly: Utvoříme umělý nějaký stroj, a také že jej samy bez strojníka zhotovily. Vy však víte dobře, že každý stroj, jak jsem už také minule řekl, má svého strojníka, svého původce, a právě tak má svého původce i důmyslně a účelně zařízený krtěk — a každý jiný živočich. —

2. A pozorujte dále živočišný svět, jak vám hlásá: Bůh vládne světem. Zvířata nemají rozumu jako my lidé. V náhradu za rozum je jim dán pud, jak říkáme instinkt (instinguo, ere, pobádati). Instinkt je tajemný smyslný pud, který zvíře vždy vede tak, že účelně jedná, aniž je si toho vědomo. Živočich je vždycky poslušen tohoto pudu a tak se zachovává.

Instinkty (pudy) jsou a) instinkty výživy. Přemýšleli jste již o tom, že se žádné zvíře žijící v přírodě neotráví? Otráví se král tvorstva člověk na př. houbami nebo jinými plody. Mezi rostlinami je tolik jedovatých: rozpuk, blín, vraní oko, ocún — proč se pasoucí skot jimi nikdy neotráví?

Slavný přírodopisec Linné vyšetřil, že kůň na př. žere 262 byliny a 212 nikoliv; ovce se netkne 141 travin, zato na 387 si pochutnává. Kdo dal zvířatům tuto schopnost, že dovedou byliny škodlivé od prospěšných tak rozeznat, ano lépe rozeznat než člověk? Dala si tu schopnost zvířata sama? Jistě ne, ale dal jim ji ten, který je původcem všeho, Bůh, který jejich chut tak zařídil, že jen ty rostliny jsou jim příjemné, které jim neškodí, a jen ty zvířata požívají, ostatních se zdržují. Tchoř a kuna nás učí vysrkávat vejce; otvírají je totiž na obou koncích, aby vzduch do nich vešel. Veverka odhazuje prázdný ořech. Polní myši uhlodávají zrnkům konečky, aby nevzklíčila.

Rozličné praktiky zvířat v lapání kořisti jsou známy, na př. u pavouka. Ryba prskavec zvaná se živí hmyzem, který se zdržuje na vodních rostlinách, a jak se ho zmocňuje? Občas vystrčí nad hladinu vodní hlavičku, stříká vodu na rostliny, tou sráží hmyz do vody a lapá jej.

Mořský rak nepohnutě čeká, až ústřice rozevře skořápky; tu rychle vsune do otvoru kamének a to činí tak dlouho, až se nemohou skořápky již pevně zavřít. Pak je svými klepety otevře a ústřice se zmocní. — Kdo to těmto živočichům poradil?

A jak jsou u zvířat podivuhodné tyto instinkty výživy, tak stejně podivuhodné jsou u nich i

b) instinkty sebezachování.

Zvířata znají dobře své nepřátele. Ptactvo se skrývá před orlem skalním, neděsí se však říč-

ního (ten se živí rybami). Některý hmyz se staví v nebezpečnosti mrtvým, na př. kovařík, zoboska březová, jakmile vidí vrabce, zatím co jiných ptáků si nevšímá. Známý jsou stavby bobrů (ale i v zajetí, v kleci chodí stavěti budku), mravenců, známa jest nade všecko umělá stavba včelího plástu.

Jarní motýli kladou vajíčka prostě na listy, kdežto podzimní téhož druhu je zároveň i s listy a větvemi opřádají, aby přestála zimu.

A ještě slyšte! Kdo by nevěděl, že kukačka snáší vejce do hnízd jiných ptáků? Je to náhodné nebo účelné? Děje se tak z důvodů vážných. Kukačka se skoro jediná živí tím, že ničí škodlivé chlupaté housenky. Potřebuje jich denně pro svůj nenasytný žaludek veliké množství. Housenky ty škodí pak právě v lesích nejvíc, kdy kukačka snáší vejce. Kdyby měla sama vejce vyseděti, dlouho by to trvalo, a zatím by se ony housenky velmi rozmnožily. Proto kukačka klade svá vajíčka do hnízd jiných ptáků, aby se sama při ničení škodlivých housenek nemusela zdržovat. A klade je do hnízd ptáků hmyzožravých, jichžto vajíčka mají takovou barvu, jako malá vajíčka kukaččina. Vajíčko jinak zbarvené by takový pták ze svého hnízda vyhodil. Odkud to kukačka ví, že nemusí stavět hnízdo a že hnízdo, do něhož vajíčko klade, patří hmyzožravému ptáku? Odkud to, že ptáci přijímají a jako vlastní krmí kukaččino mládě, ačkoliv obyčejně opouštějí hnízdo, když v něm pozorují něco podezřelého?

I to je účelné, že kukačka do každého hnízda snáší jen po jednom vajíčku. A proč? Mladá kukačka je velice žravá, takže stěží pták, kterému kukačka vejce podvrhla, to jedno mládě vyživí. Někdy docela k vůli mladé kukačce zanedbá i svá mláďata, ba vyhodí je i z hnízda, když jich nemůže vyživiti. —

Už z těchto několika málo ukázek můžete posoudit, jak podivuhodné jsou tyto dva zvířecí instinkty — výživy a sebezachování. Mohl bych podobných případů uvést celé řady, ale ty, které jsem uvedl, jistě postačí, abyste se přesvědčili o tom, že to všechno nemohla udělat náhoda, ale jen a jen nejmoudřejší a všemohoucí Stvořitel.

Vidíte, že v přírodě jedno s druhým souvisí a jedno prospívá druhému. Rostlinstvo nemůže být bez nerostů, živočišstvo bez rostlinstva. Živočichové, kteří jsou potravou jiným, se rozmnožují tomu přiměřeně. Na první pohled je až překvapující, jak se někteří živočichové úžasně množí. Tak z jednoho páru much může za jedno léto vzejít 25 milionů much. Proč se však tak rychle množí? Nepřekvapí to, když uvážíme, že mouchy jsou potravou hmyzožravému ptactvu. Jediný pár vlaštovek spotřebuje 5000 much za jeden den — pro sebe a pro svá mláďata. V mravencích má příroda lék proti nadbytečným mšicím. V přírodě je postaráno, aby se všude udržela rovnováha. Živočichové, kteří mají mnoho nepřátel, se rychleji množí a naopak.

Orel, sup a jiní velcí dravci mají za rok jedno nebo dvě mláďata. Je to tak moudře zařízeno, jednak aby se dravci příliš nerozmnožovali, jednak aby měli dostatek potravy. Proto má každý pár těchto dravců svůj určitý obvod, revír někdy až na několik hodin cesty, v němžto loví svou kořist a nestrpí v něm jiných ptáků téhož druhu.

Zato zlatohlávek a sýkorka mají za rok 18—20 mladých. Proč se však tak značně množí tyto ptáčekové? Stvořitel jim vytkl zvláštní úkol. Ničí a hubí škodlivý hmyz, jmenovitě jejich malá vajíčka, pupy a larvy, kterých je veliké množství na stromech i na keřích. Slaboučké větvičky, na nichž se tento hmyz zdržuje, neudržely by větších ptáků. Jen sýkorky a jim podobní malí

ptáckové jsou s to, aby se všech stran prohledali i nejmenší větvičky a očistili je od škodlivého hmyzu. Sýkorky konají tuto práci nejen v létě, nýbrž hlavně v zimě, kdy stromy jsou holé, a proto zapupený hmyz na nich mohou snáze spatřit. A protože tohoto škodlivého hmyzu je veliké množství, proto také musí býti na zimu připraven značný počet těchto ptáčků, aby mohli ochránit ovocné stromoví proti těmto škůdcům. To je první důvod, proč se tyto malé ptáckové tolik množí.

A druhý? Právě proto, že hlavně v zimě plní toto malé ptactvo svůj úkol, je vystaveno mnohým nepohodám, jmenovitě nedostatku a hladu. Proto jich, těchto malých ptáčků, za zimu mnoho zahyne, takže na jaře je jich zase obyčejný počet.

Vzpomínám krále pruského, známého Bedřicha, jak mu Němci říkají, Velkého (1740—1786). Ten uslyšel, že v jeho zemích vrabci spotřebují každoročně tolik obilí, že by se tím dobře mohlo uživit několik vesnic. To se nesmí trpět, mínil král. Vydal tedy rozkaz, aby se za hlavičku každého zabitého a dodaného vrabce vyplatila odměna. Ted' nastala po celých Prusích nemilosrdná honba. Co Prus, to byl najednou lovec. Vrabců ubylo tak, že byli vzácností. Lid následujícího roku očekával bohatou žeň a král se smál, jak Stvořitele naučil moudrosti.

A co se stalo? Toho roku celé mraky housenek a kobytek se rozlezly nerušeně po polích, lukách a zahradách. Spousta, kterou způsobily, byla nevidaná a ohromná, že král Bedřich ihned odvolal zákon o hubení vrabců a zakázal je zabíjet pod přísným trestem. Není moudřejšího nad Boha.

NAUČENÍ:

Každá bytost živá i neživá je v světě pro něco, má výtečný účel a je také opatřena vším, čeho

k němu potřebuje. Bytosti nižší slouží vyšším a všechny jsou pro zachování celku. Bytosti ty samy si ten účel nevytkly, ani potřebných schopností a ústrojí si k tomu samy nedaly. To vše ukazuje, že musí býti a je bytost, která jednotlivým bytostem tento určitý cíl vytkla, vším potřebným k němu opatřila a všechno navzájem spořádala. Tou bytostí, tím původcem, který musí býti nejvyšší rozumný a moudrý, všemohoucí a dobrotivý — je Bůh-Stvořitel. Ještě žádnému nevěrci se nepodařilo dokázat, že ho není třeba — a že se můžeme obejít bez něho. Araba na poušti nelze si mysliti bez velbloudu, Gaucha na jihoamerických pampách bez koně, Cučka na severu bez soby a psa, Eskymáka bez tuleně — tak svět si nelze mysliti bez Stvořitele, bez Boha. Proto má pravdu Kepler, když praví: „Boha v přírodě zrovna hmatám rukama.“ Má pravdu Starý i Nový zákon, když praví: „Bůh všechny věci s moudrostí zařídil a dobře učinil.“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 4.

11 Bůh nejvyšší svatý a spravedlivý.

O T Á Z K A 1 0

PŘÍPRAVA:

Prorok Isaiaš líčí Boha v překrásném vidění v 6. hlavě své knihy. Vidí ho, jak v nebeských výšinách sedí na trůně. Před ním stojí planoucí duchové serafů, kteří si však zahalují tváře perutěmi před majestátem božím a na jejich rtech nikdy neumlká zpěv holdu: „Svatý, svatý, svatý je Pán, Bůh zástupů!“ — Bůh je také spravedlivý. „Odplatí každému podle skutků jeho.“ (Řím. 2, 6.)

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 10. (Bůh potrestal Sodomu.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Svatý jest Bůh.

Bůh miluje dobro a dobré lidi. Zlo a zlé lidi nenávidí. Jsou mu veskrz protivní. Bohu nezáleží také na tom, jestli někdo králem nebo žebrákem. Hlavní je, že je dobrým člověkem. Bůh patří na dobré a zlé lidi. Z biblických dějin znáte aspoň některé miláčky boží: Bůh miloval Abela, Noe, Abrahama, egyptského Josefa, poněvadž byli spravedlivými, dobrými a zbožnými lidmi. Kaina, faraona, Saula, Achaba neměl Bůh rád, poněvadž byli zlí a zlými zůstali t. j. nechtěli se obrátiti.

Také později bylo mnoho lidí, kteří milovali dobro a nenáviděli zlo. Sv. Agata vytrpěla mnoho, raději se nechala váletí po žhavém uhlí, hříchu nečistého se nechtěla dopustiti. Sv. Vincenc z Pauly pravil: „Chci raději zemřítí, než selhati!“ Mladý hrabě František Saleský byl kdysi v petrském kostele v Římě, když byl blahořečen František Xaverský. Pojednou zvolal: „To je druhý František na oltářích, a já chci býti třetím!“ A skutečně byl i třetím sv. Františkem. Sv. Augustin pravil: „Ostatní to mohli, proč bych to nemohl já?“ Z velikého hříšníka stal se světec.

I my se máme státí svatými. Nám platí slovo: „Buďte svatí, jako je svatý Bůh váš!“ Chceme-li býti svatými a do nebe se dostatí, nutno, abychom zachovávali přikázání. Ona nám praví: Čiň, co je svaté! zanech, co je hříšné! Bůh mluví do duše naší svědomím a praví nám, co smíme a co nesmíme činiti. Na křtu sv. daruje nám milost posvěcující. Ve sv. zpovědi odpouští nám hříchy; ve sv. přijímání přichází Pán Ježíš do duše naší a dává nám sílu, abychom ho poslouchali a hříchu se mohli vystříhati.

2. Spravedlivý Bůh! Jestli naše láska k Bohu slabá a nás jen málo k svatosti pobádá,

může nás posilovati zase myšlenka na spravedlivého Boha, který všechno dobré odměňuje a všechno zlé trestá. „Odplatí každému podle skutků jeho.“ (Řím. 2, 6.)

Odplatí každému: i hříšné odmění za dobrý skutek byť nepatrný; i svaté potrestá za hříchy byť sebe menší. Odplatí třeba ne hned po činu, ale jednou dozajista: částečně za živa na zemi, úplně po smrti na věčnosti; tam teprve Bůh dokonale odmění i hodné, kteří se za živa mívali zle. Plně potrestá i hříšné, kteří na zemi žili v blahobytu. Bohatec a Lazar dostali každý „svoje“ na věčnosti. (Luk. 16, 19—31.)

Z biblické dějeprawy znáte některé příklady: Při potopě utonuli zlí lidé, Noe s rodinou se zachránil, poněvadž byl dobrý. — Obyvatelé Sodomy a Gomorrhů potrestal Bůh ohněm a sirou, poněvadž se dopustili mnoha hříchů. Lota a jeho obě dcery zůstavil na životě, poněvadž ho poslechli. Josefa povýšil za vladaře egyptského, poněvadž se nenechal svéstí ženou Putifarovou. — Faraona a Egyptany potrestal Bůh ranami a potom potopil v Rudém moři, poněvadž špatně zacházeli s Israelity. — Absaloma potrestal Bůh, poněvadž se vzbouřil proti svému otci králi Davidovi. Ztratil bitvu, život a po smrti byl ukamenován jako neposlušný syn. — Achaba a Jezabel potrestal Bůh smrtí, poněvadž ukamenovali Rabotha a ukradli mu vinici. — Nevinnou Zuzanu zachránil Bůh prorokem Daniellem před smrtí, poněvadž zachovala čistotu a nedopustila se nečistoty. — Tři mládence v peci ohnivě zachránil Bůh před upálením, poněvadž se neklaněli zlaté soše Belově a vyznali tak víru v jednoho Boha.

Odměňuje Bůh vždy dobré lidi, trestá vždy špatné lidi už zde na zemi? (Nikoli.) Mnohdy se dobrým lidem daří špatně na zemi

a špatným zase dobře. Job byl bohabojný muž a přece ztratil majetek, děti, zdraví. — **Tobiáš** byl zbožný muž, těšil zajaté, pochovával mrtvé, dával almužnu, přece však na čas oslepl. **Bohatec** byl špatný člověk a přece se mu dobře dařilo na této zemi, ale po smrti stihl ho trest za jeho hříchy v pekle. — **Lazar** byl zbožný, trpělivý, Bohu oddaný, byl na věčnosti odměněn. Na tomto světě není však žádný bezbožník úplně šťastný a spravedlivec zase nešťastný.

Před každého člověka klade Bůh **odměnu a trest**, **požehnání a kletbu**. Na to má člověk mysliti, chce-li se dopustiti hříchu. Má si říci: Bůh musí trestati hřích, nemám užítku z krádeže, ukradenou věc musím vrátiti a ještě za hřích trpěti.

NAUČENÍ:

a) Bůh je **svatý**. Také my máme býti **svatými**. Slavný básník (Torquato Tasso) byl **tázan** králem: „Kdo je nejšťastnějším?“ Básník odpověděl: „Bůh!“ — „To ví každý,“ odpověděl mrzutě král. „Řekni mi, kdo je po Bohu nejšťastnějším?“ Tu odpověděl básník: „Kdo je Bohu nejpodobnější.“ — Hleď, abys byl vždy Bohu víc a více podobnější. Jsi obrazem božím. Proto hned dnes si umiň: Chci se vystríhati své zamilované chyby podle sil.

b) Bůh je **spravedlivý**. Chraň se hříchu, aby tě nemusel Bůh trestati. Boj se **spravedlivého Boha**, zachovávej věrně **přikázání!** „Důvěruj v Boha, nebude-li se ti na zemi dobře dařiti. „Kdo se slzami zasévají, s radostí sklízí.“ (Ž. 125.)

„Svatý, svatý“, rozléhá se jasnou nebes prostorou, cherub Bohu, věčné kráse, pěje chvály s pokorou.“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 5.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 27.

12 Bůh – nejvyšš dobrotivý a milosrdný.

OTÁZKA 11, 12

PŘÍPRAVA:

Bůh je život věčný, je zdrojem života, a má radost z rozvoje života. „Oči všech doufají v tebe, Pane, a ty dáváš jim pokrm v čas příhodný“ (Ž. 144, 14.) — píše žalmista. Každý pupen, který raší, každá kvetoucí růže, zelenající se travička, každé ptačí hnízdečko, a hlavně každé tlukoucí srdce lidské volá: Bůh je Bohem života, který se ve své štědré dobrotě raduje ze života. Bůh by sám sobě postačil, není na nic na světě odkázán — a přece naplnila jeho překypující dobrota celý svět životem.

Ba ani tu nepřestal. „Tak miloval Bůh svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ (Jan 3, 16.)

„Nikdo není dobrý, leč jediný Bůh.“ (Mar. 10, 18.)

„Chvalte Hospodina, neb je dobrý, neboť na věky trvá milosrdenství jeho!“ (Žalm 135, 1.)

PŘÍKLAD:

Knížata a králové dostávali v dějinách různá příjmení. Ludvík XIV. nazván byl „králem slunce“. Jiný se jmenoval Karel „Odvážný“, Ludvík „Přísný“, Vilém „Zbožný“, Alexander „Sjednotitel, President „Osvoboditel“. atd. Nejpečnějším příjmením dostal bavorský kurfirst: Max Dobrý. Že si tohoto příjmení zasloužil, ukázal při různých příležitostech, v r. 1770, kde podle sil pomáhal. Když se kdysi v sobotu vracel z kostela, kde byl na mši

sv., obklopily ho zástupy hladovícího lidu. Ihned jim rozdal všechny peníze, které měl u sebe a dal potom nakoupiti v horní Italii obilí a prodával je za mírné ceny. A přece ve skutečnosti jest „jenom jeden dobrý“, Bůh. Je skutečně dobrotivý, poněvadž pečuje otcovsky o své tvory. Všechno dobré máme od něho. K tomu je ovšem i milosrdný, jelikož odpouští hříchy každému, kdo činí pokání.

VYSVĚTLENÍ:

1. Bůh je nejvyšš dobrotivý.

a) Tak vyzývá svatý pěvec všechno stvoření k chvále boží. Podobně činil sv. František z Assisi. Když úplně oslepl a krás přírodních nevnímal, stalo se jeho duševní nazírání na přírodu tím vřelejším. Rozpomínal se na nespočetná dobrodíní a útěchy, kterých se mu dostalo ode tvorů za celý život. František zapěl „chvalozpěv božích tvorů na Pána“, aby povzbudil celý svět k chvále boží, aby všichni velebili Tvůrce v jeho tvorech. Zalétá duševním zrakem k nádhernému slunci, se sluncem hlásají dobrotu Věčného bratr měsíc a sestry hvězdíčky. A vítr a povětrí, též oblaka a vzduch — jak jsou užiteční svým spolubratřím pod oblohou i na širé zemi, jak mocně rozléhá se nekonečnými prostorami jejich chvalozpěv Bohu! A jejich sestřička pramenitá voděnka a bratr oheň, matka země s láskou pečující o člověka i zvířata, byliny i květiny: nechť velebí Boha! Ať ho velebí i smrt a obveseluje Pána! „Chvalte a velejte Pána mého a díky mu vzdávejte, všichni tvorové, v pokorě nejhlubší služte mu.“

Stvoření jistě by velebilo Pána Boha, kdyby mohlo mluvit; neboť Bůh je k nim nejvyšší dobrý. Jdeme za krásného letního dne polem a loukami. Podívejme se na květiny a traviny,

jak se lesknou a jak zaří! Co jim Bůh poslal za noci? Byly znaveny a žíznivy. A Bůh je ovládl, poslal jim nebeskou rosu. Co by asi řekly Bohu, kdyby mohly mluvit? Tam létá „malinký ptáček“ s květiny na květinu, všude se jen trochu pozdrží. Co je to za „ptáček“? — Bůh rozprostřel včeličkám stoleček, rovněž i zajičkům, skřivanům, kteří se vznášejí ve vzduchu, ano i červíčku, který leze v prachu zemském.

b) Je-li Bůh dobrotivý k těmto nepatrným červíčkům, čím více k nám lidem. Kolik dobrodiní přijal jsi z rukou božích, třeba jen v této hodině, kolik od tvého narození? (Život, tělo, duši, rozum atd.) Co jen denně od něho dostáváš? „Nejvyšší, všemohoucí, dobrý Pane, Tobě buď chvála, sláva i čest a všeliké dobrořečení. Jen Tobě ony přísluší a člověk ani hoden není jmenovati Tebe,“ volá sv. František.

Bůh nám prokazuje nejen vnější dobrodiní, ale dal nám sebe sama ve svém Synu. „Ukázala se nám dobrota a lidskost boží, našeho Spasitele.“ Z lásky k nám poslal nám svého Syna, aby za nás trpěl a zemřel. „Tak Bůh miloval svět...“ Proč říkáme při tajemstvích bolestného růžence: „Který za nás...“ „Čím odplatím se Hospodinu za všechno, co mi prokázal?“ (Žalm 115, 12.) „Dobrořeč, má duše, Hospodinu, pamatuj na všechna dobrodiní jeho!“ (Žalm 102, 2.) „Říká se: I pes pomní, kdo ho krmí.“ „Zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého.“ (Is. 1, 3.) Co tedy rozumný tvor boží? — Díky činme Pánu Bohu našemu, je to hodno a spravedливо.

2. Bůh je nejvyšší milosrdný.

Bůh byl dobrotivý k prvním lidem, pokud byli ještě dobří. I když je musel potrestati, přece je nezavrhl. Bůh jim jejich vinu odpustil, poněvadž svého hříchu litovali. Podobně odpustil i králi Davidovi, Ninivští

uvěřili slovu božimu, uložili si půst a velcí i malí si oblekli roucho kající. A Bůh viděl jejich pokání, smiloval se, a Ninive nezahynulo. Bůh odpustil Israelským, Marii Magdaleně, Petrovi. I k lotrovi na kříži byl milosrdný. Překrásně vylíčil Pán Ježíš svou lásku k pokání činícímu hříšníkovi v podobě synu. Šel sám do sebe, litoval svých poklesků a umínil si: „Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: „Otče zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Již nejsem hoden slouti synem tvým. Učiň mě aspoň svým nádeníkem.“ I vstal a šel k otci svému. Tím je také nám naznačena cesta k milosrdnému k Bohu.

Bůh shovívá hříšnému. „Jako že živ jsem, praví Hospodin Bůh, nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil od cesty své a živ byl.“ (Ezech. 33, 11.) Hodný pán čeká, zdali strom přinese ovoce. (Luk. 13, 8.) Tak „čeká Hospodin, aby se smiloval nad vámi.“ (Is. 30, 18.)

Již prorok Isiáš vítal budoucího Mesiáše jako otce milosrdenství a odpuštění: „On třtiny nalomené nezlomí a knotu kouřícího neuhásí.“ (Is. 42, 3.) A Ježíš po celý čas svého působení slova tato plnil. „On přijímá hříšníky a jí s nimi.“

Starý pohanický věk neznal milosrdenství. Chudoba byla mu jen k opovržení; neduživý, chorý byl mu k ošklivosti. Ledové sobectví usadilo se v srdci člověka. Milosrdenství je nám — hříšníkům mostem, po němž můžeme přejíti z tohoto údolí k stánkům Boha živého.

Slovanská legenda vypravuje, že když umře dítě v květu nevinnosti, anděl přinese je v zahradu boží, kde jest věčný jas a záře, kde rozvíjejí se květy nevídané krásy, nejvzácnějších tvarů a barev, nad všechno lidské pomyšlení nádherné a vonné. A zde dítě žije ve společnosti

jiných nevinných dítek. Raduje se ve svém novém životě. Ale dětská jeho touha po kvítkách není vyplněna, nesmí se jich dotknouti a trhati. Jen tenkrát utrhne si kvítek, když matka jeho na zemi vykonala nějaký dobrý skutek milosrdenství. Tak vždy, když jeho matička nějaký dobrý čin vykoná, dítě utrhne si kvítek a jeden po druhém váže ve svoji kytici. Jaká jest jeho radost, když smí si kvítko utrhnouti! Jaký zase žal, když ostatní všichni trhají květy, a ono opodál smutně stojí a nesmí ani ručky vztáhnouti! Jeho matka mu připravuje žal, protože nekoná na zemi skutků milosrdenství.

A když matka dokonává svoji pozemskou pout a duše její se ubírá v onen svět, tam u brány věčnosti očekává ji toužebně její miláček, který ji předešel. Pospíchá jí vstříc a pln radosti podává jí na uvítanou nebeskou kytici, kterou pro ni uvil z jejích dobrých a šlechetných skutků. Matička s dítětem na ruce, ozdobena kyticí, kterou ji uvila láska dítěte, ubírá se k trůnu Páně. Čím větší kytice, tím větší radost jejího miláčka; tím větší odměna její v nebesích.

NAUČENÍ:

1. a) Sv. Cyprián praví: „Jelikož pocházíme od dobrotivého Otce, nutno, abychom také jeho dobrotu následovali.“ Buďte dobrotiví ke svým spolublížním, ke svým sourozencům, spolužákům a j. Jak budete dobrotivými? (Dobrotiví pozdravem, darem, pomocí, řečí). Buďte také dobrotiví k rostlinám a zvířátkům!

b) „Děkujte Pánu, neboť je dobrotivý!“ Kdy máte zvláště děkovati? (Při modlitbě ranní, večerní, u stolu, na konci obč. roku, na konci školního roku.) Zhřešili jste, nemalomyslně a nezoufejte si! „Bůh nechce smrti hříšníka.“ Nemyslete nikdy jako Jidáš: můj hřích je tak veliký, že mně Bůh nemůže odpustiti.

Buď také milosrdným! Skutky milosrdenství nakloní věčného Soudce, jenž volal kdysi k zástupům: „Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou!“

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 15.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 5.
A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 27.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Když jednalo se ve Francii r. 1884 o zrušení klášterů a vypovězení Milosrdných bratří a sester, tehda ujal se jich francouzský spisovatel Ducamp, sám nevěrec, a napsal tato krásná slova: „Nemohu si pomyslit, čím by byla Paříž, kdyby nebdělo milosrdenství v podobě „sestry dobré pomoci“ u lože nemocného. Kdyby nějaký zloduch zavřel pařížské nemocnice a útulny, asyly a řeholní domy, sirotčince a vychovatelný, a ty všechny, kdo v nich bydlí, vyhodil na ulice, ulekli bychom se obrazu, který by se nám objevil. Všechna bezpečnost by přestala. Chodníky byly by přeplněny umírajícími, zločinci by za dne prováděli své řemeslo, hladoví vpadli by do dveří, děti by lkaly ve své opuštěnosti, starci, opření o nároží ulic, očekávali by poslední hodinu, proudy bídy by pohřbily civilisaci.“

Milosrdenství léčí rány světa.

13 Bůh je trojjediný.

O T Á Z K A 13, 14, 15

PŘÍPRAVA:

„Slyš, Izraeli, Hospodin Bůh náš jest jediný Hospodin.“ (5. Mojž. 6, 4.) „Já jsem Hospodin, mimo mne Boha není.“ (Is. 45, 5.)

Svatá Trojice! Nejhlubší tajemství křesťanské víry! Jedno božství — ale tři božské osoby! Otec je Bůh, Syn je Bůh, Duch svatý svatý je Bůh — a přece nejsou tři bohové, ale jen jeden je Bůh! Jeden Bůh ve třech osobách.

Kdo to chápe? Lidský rozum nikoliv!

Lidský rozum se vždycky namáhal, aby se tomuto tajemství nějak přiblížil. Ale zcela je pochopiti nikdy nebude schopen. Sv. Augustin vždy si nad tím lámal hlavu, uváděl zajímavá podobenství ze zjevů přírodních — a tajemství se více méně objasňovalo, až konečně dospěl k roztomilé události na břehu mořském.

(Podobenství: Slunce svítí do vody a na povrchu vody se objeví obraz slunce; svítí na zrcadlo a tam také bude jeho obraz; tedy slunce je na nebi, ve vodě, v zrcadle — tři obrazy — a jen jedno slunce.

Na klavíru mohu uhoditi třemi tóny jeden akord; tři tóny — jeden akord. Vezmu do rukou a metyst a dívám-li se naň se tří stran, hraje třemi barvami — a přece je to jeden kámen. Rozeznáváme tekutou vodu, led a mlhu — a základem těchto tří jest pouze voda. Elektrina způsobuje pohyb, teplo a světlo, a přece je to jedno. Ve středověkých chrámech zobrazovali Nejsvětější Trojici písmenem Y a T. Každé z těchto písmen má tři větve a přece je jedno. Dnes se ponejvíce zobrazuje trojhranem, uprostřed něho se nachází vševidoucí oko boží.)

PŘÍKLAD:

V hlubokém úvalu irských hor stál v polovici 5. století muž boží, apoštol Irčanů, sv. Patrik. Hlásal pohanským obyvatelům víru křesťanskou. S apoštolskou výmluvností volal: „Bůh je láska, a my milujeme ho, neb on prve miloval nás. Řekne-li však někdo, že miluje Boha, a bratra svého nenávidí, lhář jest. Neboť

kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, Boha, jehož nevidí, kterak může milovati? Toto přikázání máme od něho, aby ten, kdo miluje Boha, miloval i bratra svého.“

Slyšíce tuto řeč, pravili pohané mezi sebou: „Toto učení zajisté je pravé, neboť poroučí nám nejen milovati Boha, ale milovati též vešpolek sebe. Naši kněží však učí otrocky Boha se báti a cizí lidi vražditi. — A sv. Patrik pokračoval dále: „Tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Syn a Duch sv. a tři jedno jsou.“ Nad těmi slovy jeho posluchači se povážlivě zastavili. Nemohli jim rozuměti. Řekli: „Důstojný Otče! Tys nám řekl, že jest toliko jeden Bůh, jemuž se máme klaněti. A teď jmenuješ tři: Otce, Syna a Ducha sv. Kterak pak tři mohou býti jeden?“

Tu ctihodný apoštol upřel zrak k zemi a vážně přemítal, jak by pohanům tajemnou tuto nauku prostě zobrazil. V tom, co uvažuje, oči jeho spočinou na jetelovém lístku. Sv. Patrik sklonil se k zemi. Utrhl jetelový list. Ukazuje jej nevěřícím a praví: „Pohled'te sem! V listu tomto naznačiti vám chci onu pravdu, kterou jsem právě vyřkl. Jsou tu lístky tři od sebe rozdílné, na jediném stonku, a přece tvoří jen jeden list jetelový. A tak jsou Otec, Syn a Duch sv. tři osoby, od sebe rozdílné, a přece zas dohromady jen jedno, jeden Bůh!“ Lid uvěřil a žádal sv. Patrika o křest sv. A od té doby stal se list jetelový Irčanům posvátným, neboť byl jim hlasatelem tajemství Nejsvětější Trojice Boží. I za našich dob nosí Irčané o svátku sv. Patrika jetelové kytice v rukou a zdobí jimi svůj šat.

VYSVĚTLENÍ:

1. V kolika osobách je Bůh? — „Bůh je ve třech osobách“ uvažoval sv. Augustin. Víte, že pohané věří ve více bohů. Sv. Pavel přišel na své apoštolské cestě do Athen.

Byl velice smutný, poněvadž v něm našel mnoho model. A tu se uvolil, že jim bude mluvit o Bohu, který učinil svět. („Neznámému Bohu.“) O jednom Bohu mluvil zřetelně sám Bůh ústy proroka Isaiaše: „Já jsem tvůj Bůh a mimo mne není Boha a žádný mu není roven.“ Tato víra v jednoho Boha se uchovala u mnohých pohanských národů.

2. Tři božské osoby: Osoby jsou bytosti, které myslí a mohou chtít, tedy rozumné bytosti. V Bohu jsou tři osoby. Jak se jmenují tři božské osoby? (ot. 14.) Tři božské osoby se jmenují „božské“, poněvadž každá je Bůh. V litaniích voláme: „Otče s nebes Bože, Synu Vykupiteli světa Bože, Duchu svatý Bože! Svatá Trojice, jeden Bože!“

Při křtu Ježíšově v Jordáně zjevily se všechny tři osoby zároveň. Otec pravil: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“ (Mat. 3, 17.) Syn Boží byl křtěn a Duch sv. sestoupil v podobě holubičky. Anděl zvěstoval Panně Marii: „Budeš mítí Syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude to Syn Nejvyššího... Duch svatý sestoupí a zastíní tě“ (Luk. 1, 31.). Než vstoupil Pán Ježíš do nebe, pravil svým apoštolům: „Učte všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) Tři rozličné osoby, každá z nich je pravý Bůh, a přece Bůh toliko jeden jediný.

3. Nejsvětější Trojice je tajemství, které nemůžeme plně pochopiti. — Kdysi se procházel sv. Augustin na břehu mořském. Na břehu spatřil krásného chlapečka. Hošíček si udělal v písku důlek a lžící nabíral do něho mořskou vodu. Augustin se ho tázal: „Co zde děláš, chlapečku?“ Hošík odpověděl: „Do této jamky čerpám vodu z moře.“ Světec se srdečně zasmál. Když odešel, pravil si světec: „Já, Augustin, jednám zrovna tak pošetile jako ten hošík. „Tajemství Nejsvětější Trojice chci vtěsnati do své-

ho malého rozumu.“ Od této chvíle klaněl se pokorně trojjedinému Bohu.

Bohu jednomu ve třech osobách říkáme trojjediný Bůh anebo nejsvětější Trojice. (15.) Svátek Nejsvětější Trojice je první neděli po slavnosti svatodušní.

Za co máme děkovati třem božským osobám? — Už jste asi všichni viděli obraz nejsvětější Trojice: Bůh Otec je znázorněn jako stařec s dlouhým, bílým vousem, ale mladistvou tváří; v jedné ruce drží zeměkouli, v druhé panovnickou hůl. Co to znamená? — Bůh Otec je od věčnosti a zůstane vždy týž. Stvořil svět a všechno, je stvořitelem nebe a země. Bohu Otci máme tedy děkovati za to, že nás stvořil. — Bůh Syn je znázorněn jako mladý muž; levicí drží kříž, pravicí drží nad zemí. Bůh Syn vykoupil lidstvo na kříži. Za to mu děkujeme. — Duch sv. nás posvětil. Mezi Otcem a Synem vznáší se Duch sv. v podobě holubice. Duch sv. nás posvětil sv. svátostmi.

Bohu Otci se připisuje stvoření, ovšem že i Syn a Duch sv. byli při tom činní. Synu se připisuje vykoupení; i při tom měli účast Otec a Duch sv. Otec a Syn působí i při posvěcení lidí. Proto chceme býti trojjedinému Bohu vždycky vděční.

NAUČENÍ:

Vděčnost prokazuj vždy zbožným znamením kříže. Jím vyznáváme víru v Boha trojjediného a dovoláváme se pomoci jeho. Proto se žehnáme také při modlitbě, před prací, v nebezpečnoství. Matka žehná křížem na čele malé robátko, dokud ještě neumí se samo modliti. Později mu dělají rodiče křížek na čele, když se ponejprv chystá k sv. zpovědi nebo ke stolu Páně. Když se s ním loučí před odchodem do ciziny nebo v hodinu smrti: „Požehnej a

opatruj tě ode všeho zlého všemohoucí a milosrdný Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Amen.“ Zvláště účinné je znamení kříže, kropíme-li se svěcenou vodou. Zlý duch se bojí kříže. Nevěrci jsou „nepřátelé kříže Kristova.“ (Filip. 3, 18.) „V tomto znamení zvítězíš.“

Přečti si čl. 53.: Prorok Jonáš!

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Stará řecká báseň vypravuje o Daidalovi a synu jeho Ikarovi, že na umělých voskových křídlech, které Daidalos sobě a synu svému zhotovil, letěli přes Středozemní moře. Daidalos letěl níže a nepřiblížil se k slunci. Šťastně přeletěl mořské pláně. Ale Ikaros vznesl se příliš vysoko a neopatrně k slunci blíž. Slunce však roztavilo jeho křídla: Ikaros spadl a v moři zahynul. — Rozum vypovídá službu, člověk klesá znaven a přemožen tíhou záhady bezmocný zpět od bran trojjediného Boha. Tajemství Nejsvětější Trojice.

KRESLME: J. Životek, Zvěsti o Bohu str. 13.

Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 6.

MODLEME SE:

Pane můj! — Ve jménu Nejsvětější Trojice jsem byl pokřtěn; ve jménu Nejsvětější Trojice jsem se znamenal znamením svatého kříže; ve jménu Nejsvětější Trojice se chci jednou rozloučit se světem.... dej, aby patření tváří v tvář na Nejsvětější Trojici bylo jednou věčnou blažeností mého života věčného! Amen.

14 Stvořitel nebe i země.

O T Á Z K A 1 6

PŘÍPRAVA:

Asi před třemi tisíci lety zvolal osvětlený básník židovského lidu v jednom ze svých žalmů

takto: „Hospodine, Pane náš, jak podivuhodné je tvé jméno po veškeré zemi!“ (Ž. 8, 1.) Avšak tehdy věděli lidé pramálo o tom podivuhodném velkém světě! Nepoznali tajemných fosilních zbytků minulých století, neznali závratné říše nebeských těles. Neznali ani parních strojů ani elektřiny, ani radia... Před našimi zraky vzrostl svět ohromným způsobem. Právě takovým způsobem musí růsti i naše chápání Boha. Ne ten žalmista před 3000 lety, ale my můžeme zvolati plným právem: „Jak veliká jsou, Pane, díla tvá!“

Když šumí horská bystřina, když zuří bouře, hřímají blesky, zvolám: „Jak veliké jsou, Pane, tvé skutky!“

Když vychází májové sluníčko, když se nad krajinou rozlije záře večerních červánků, když zasněžená temena alpských velikánů zružovějí, zvolám: „Jak veliká jsou, Pane, díla tvá!“

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 1. (Bůh stvořil nebe i zemi.) a čl. 60. (Věrní, až k smrti.)

Ke králi Antiochovi byla přivedena matka se sedmi syny, že nechtějí požívatí vepřového masa. Nejstarší z bratrů řekl králi: „Zákon náš to zapovídá; neučiníme to — raději zemřeme.“ I rozhněval se král a poručil ho mučiti. Usekli mu ruce a nohy a tak jej položili na rozžhavanou pánev, až dokonal. Podobně umírali v hrozném trápení druzí bratři jeden po druhém před očima ostatních. Král se až divil, jak jsou stateční, že si z muk nic nedělají. Těšili se: „Bůh, král světa, vzkřísí nás k životu věčnému.“

Konečně zbýval nejmladší syn. Tomu sliboval Antioch, že jej obohatí a že mu dá, co si jen přáti bude, jen ať odstoupí od víry otcovské. Ale chlapec neměl se k tomu. I vybídl král matku, aby ho přemluvila. Leč matka řekla synu svému: „Dítě milé, prosím tě, pohlédni vzhůru a měj na paměti Boha, stvořitele nebe i země. Nic se neboj a

podstup smrt, abych tě v životě věčném zase našla s bratry tvými.“ —

Podívejte se na nebe a na zemi! Odkud je všechno? Co je na nebi a na zemi? Mnozí se domnívají, že svět povstal sám sebou. Odkud je tedy svět?

VYSVĚTLENÍ:

O stvoření světa vypravuje Písmo sv.: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země však byla pustá a prázdná. Tma byla vůkol a duch boží se vznášel nad vodami.“ Slovo „stvořil“ znamená: učinil z ničeho: „On řekl, a všechno tu bylo.“ (Žalm 32, 9.) Prvního dne stvořil Bůh světlo, druhého dne oblohu, třetího dne moře a suchou zemi. Země vydala rostliny, trávu a úrodné stromy. Čtvrtého dne stvořil Bůh, slunce, měsíc a hvězdy, pátého dne ryby ve vodách a ptáky v povětří, šestého dne zvířata na zemi a naposledy člověka. Sedmého dne odpočíval Bůh, požehnal a posvětil jej.

Svatý zápis o stvoření není k tomu, abychom se dověděli, jak dlouho svět už trvá, v jakém pořadí se vyvíjel ze hmoty zprvu snad beztvárné, kolik tisíc, ne-li milionů let uplynulo, než nabyl svět nynější podoby. To vše ponechal Stvořitel lidskému bádání.

Bible není přírodovědeckou knihou, nýbrž knihou lidovou a náboženskou. Proto mluví řečí lidu a ne řečí vzdělců. Sv. zápis o stvoření je jediné k tomu, abychom se dověděli, že svět se neucínil sám, nýbrž že byl stvořen od Boha.

Šest dní nejsou dny pozemské se 24 hodinami, nýbrž velké oddíly časové s mnoha tisíci lety. „U Boha jest jeden den jako tisíc let a tisíc let jako den.“ (2 Petr. 3, 8.)

Bůh stvořil svět ke své cti a k našemu blahu. Na světě se ukazuje všemohoucnost,

moudrost a dobrota boží. Velebná nádhera slunce, nescíselné hvězdy na nebi velebí jeho slávu. „Nebesa vypravují slávu boží a díla jeho rukou hlásá obloha.“ (Žalm 18, 1.) Všimněte si květin, které jsou nádherně oblečeny. Ani král Šalomoun nemůže se jim vyrovnati. Praví nám samy: „Jak krásný musí býti Bůh!“

Vědomě mají oslavovati Boha tvorové rozumní. Je zvláště stvořil Bůh, aby jim bylo blaze. Proto máme Bohu prokazovati úctu, ho poslouchati, jemu se klaněti. Ze všeho máme poznávati jeho lásku a dobrotu k nám. Svým zrakem máme obdivovati boží dílo a jeho všemohoucnost, rozumem uznávati jeho moudrost a prozřetelnost.

Poněvadž Bůh stvořil všechno k našemu blahu, smíme se s důvěrou modliti: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes!“ Darů božích smíme proto správně užívatí, nesmíme jich zneužívatí. (Noe a víno — nestřídmost atd.) Užíváme-li jich správně a včas si něco odepřeme, pak nám budou k věčnému blahu.

NAUČENÍ:

1. Dle sv. Terezie je svět velikou vzdělávací „knihou“. Ona nám ukazuje všemohoucnost, moudrost a dobrotu boží. O sv. Ignáci z Loyoly se vypravuje, že častěji obzvláště v noci, když nemohl spáti, vystupoval na věž a pozoroval lesklé, hvězdnaté nebe. Ve svatém nadšení a nejhlubší uctivosti potom volal: „Ó jak veliký je dům boží, jak nesmírný jeho majetek! Jak se mi hnusí tento hříšný svět, dívám-li se na nebe.“ Děti, ve dne i v noci můžete se dívatí na nádheru stvořeného světa. „Bůh tě všude potkává, jen kdybys ho vždy zdravil!“ Zdravme Boha v jeho dílech, klaňme se mu!“ „Pojďme, klaňme se je jemu a padněme před Pánem, který nás stvořil!“ (Ž. 94.)

2. Bohu musíme děkovati také za stvoření světa a lidí. Čiň tak vždy, díváš-li se na krásný svět, vstáváš-li ráno a těšíš se ze života! „Děkujte Pánu, neboť je dobrý a jeho milosrdenství trvá na věky!“

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Sv. František z Assisi často býval pohřížen v lásku Boží tak, že v každém tvorů spatřoval dobrotu Páně. Obdivoval se moudrosti, moci a dobrotě Stvořitelově. Pouhý pohled na slunce, měsíc a hvězdy, na veliké i malé tvory, naplňoval ho nevýslovnou radostí.

Poněvadž všichni tvorové pocházejí od Boha, jsou všichni za to s Františkem v nejužším příbuzenství. Všichni se stali jeho bratřími a sestrami. Z jeho nitra se stále řinula slova: „Bratře, sestro v Bohu Stvořiteli a Otci všehomíra!“ (Kdysi přišel sv. František do městečka Alviano hlásat slovo boží. Postavil se na vyvýšené místo, aby ho všichni viděli, a poprosil o klid. Lid mlčel a stál uctivě; ale mnoho vlaštovek stavělo si na blízku s hlukem a švitořením hnízda. Poněvadž švitořily tak hlasitě, že lid naprosto nemohl rozuměti Františkovi, pravil ptákům: „Sestry mé vlaštovičky, nyní je na čase, abych mluvil já, vy jste se už dosti namluvily. Poslouchejte slovo Páně a buďte tichy a pokojny, až pokáži!“ A skutečně, ptáčci se odmlčeli k údivu a úžasu všech kolem stojících a nehnuli se s místa, až pokáزال.)

Sám chvále, k chvále jiné zval a v chvále nikdy neustal, ctě chválou Stvořitele. A ptáky, též i hovada a všechno tvorstvo pobádá ctít chválou Stvořitele.

K R E S L E M E : J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 35.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 7.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 29.

15 Boží prozřetelnost.

O T Á Z K A 17

PŘÍPRAVA:

Bůh stvořil svět ke své cti a slávě a k našemu blahu. O všechno stvoření stará se Bůh a ukazuje každý den svou lásku a dobrotu. Kdyby vám jednoho dne daroval bohatý muž krásný dům se zahradou a vám řekl: „Tak, já odcházím nyní, starejte se sami o sebe! Muž by se o vás nestaral. Jak by vypadal dům, jak by se vám dařilo? Jistě že by tento dům časem se zkazil. Zahrada by úplně zdivočela, a vám by se nedařilo asi dobře. Bůh stvořil svět a stará se dále jako starostlivý Otec o všechno a řídí vše k dobrému; nic se neděje bez jeho vůle anebo bez jeho dopuštění.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 28. (Bůh živil Israelské na poušti.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Bůh řídí všechno k dobrému. Je mnoho příkladů, že Bůh se o všechno stará. Bůh pečuje o zvířata. Vlaštovičce dal Bůh pud, který ji pudí, že na podzim od nás odletí do teplých krajín, kde přezimuje a s jarem se zase vrací k nám. — Dokonce i vrabec je chráněn proti mrazu a hladu. Čím? — Liška, zajíc, pes, kočka a ostatní zvířata nosí v zimě tlustší kožich, aby nezmrzla. Zvláštním způsobem pečuje však Bůh o lidi. Každý den dává nám chléb. Venku na poli je každým rokem zázračné rozmnožení chlebě. Rolník rozsévá semeno. Ze semene vyroste třicet až šedesát nových zrn. — Slunce ozařuje a otepluje zemi. Každé hvězdě určil Pán Bůh cestu. Moře se pohybuje. Jinak by bylo velikým močálem, který by zamořil celý svět.

Opět a opět povzbuzuje nás Spasitel k dětské důvěře k nebeskému Otci. Napomíná nás: „Nepečujte úzkostlivě a neříkejte: Co budeme jísti, co budeme pít, čím se budeme odívati? Bůh, Otec nebeský, ví, čeho potřebujete.“ Bůh se stará o ptactvo nebeské, pečuje také o lilie polní, stará se také o lidi, kteří mnohdy mívají tak malou víru. Zvláště se ujímá naší duše. Dal nám anděla strážného, aby nás opatroval. Božský Spasitel obětoval svůj život za nás, přebývá v nás při sv. přijímání. A tu bychom měli složit ruce v klín a malomyslněti? Bez vůle boží ani vlásek s hlavy. „Zdaž neprodávají dva vrabce za jeden penízek? (Tak malou cenu mají u lidí.) A přece ani jediný z nich není zapomenut od Boha. A nespadne žádný z nich na zem bez vůle Otce vašeho. Vy jste vzácnější než oni. I vlasy na hlavě vaší má Bůh sečteny všechny.“ (Mat. 10. 29. 30.) Nelze tudíž nic přičítati „osudu“, ani „náhodě“, ani „štěstí“.

Sv. Jeronýmovi vyprávěl kdysi stařec, maronický poustevník Malchus, toto: „V pozdějším věku rozloučil jsem se se společností bratří a vydal jsem se na cestu ke stařícké matce, se kterou jsem se chtěl ještě před smrtí rozloučiti. Karavana, ke které jsem se připojil, byla napadena Saraceny a vypleněna; já jsem byl se zajeitou ženou zavléčen do pouště a prodán Arabovi. Několik měsíců nejtěžší práce a odřikání zatím uplynulo. Konečně se naskytla příležitost k ústěku. Pomocí nafouknutých měchů, které jsme si zhotovili z koží, plavili jsme se se strachem, ale přece jen šťastně přes dravý Tigris, při čemž se nám zkazily potraviny, jež jsme si s sebou vzali. Čtvrtého dne spatřili jsme za sebou dva velbloudy v plném trysku. Poznali jsme svého pána a jeho služebníka, jak se hnali za námi. Rychle, jak jsme jen ve strachu mohli, skryli jsme se v blízké jeskyni. Poněvadž jsme měli

strach před štíry, hady a zmijemi, neodvážili jsme se hlouběji, nýbrž jsme zahrnuli do chodby po levé straně. Po několika minutách stáli naši pronásledovatelé před jeskyní a křičeli a zuřili. Ježto jsme jim neodpovídali, sestoupili. Pán zůstal u velbloudů, služebník nás měl dovésti. Jeho křikem poděšena vyskočila náhle lvice ze svého úkrytu jeskynního, zardousila ho a zatáhla si ho k svému ležení. Pánovi se zdálo, že jeho sluha je už dosti dlouho v jeskyni. Šel také dovnitř hledat ho i nás. Sotva se k nám dostal, vrhla se i na něho lvice a ve chvíli zardousila. Chvěli jsme se úzkostí a domnívali se, že přijdeme také na řadu. Ale nestalo se tak. Lvice, jež byla ve svém doupěti podrážděna, chopila do svých zubů mláďata a vynesla je opatrně z jeskyně. O nás se nestarala a také se ani neohlédla. Teprve k večeru jsme se odvážili vylézt. Tu jsme našli velbloudy, kteří očekali na své jezdce, jak zde klidně leží a přežvykují. Aby míra štěstí byla dovršena, zpozorovali jsme, že velbloudi jsou opatřeni potravinami. Zaujali jsme prázdná místa a dospěli desátého dne na pokraj pouště k východořímskému táboru, kde jsme se představili Sabinovi, mesopotamskému vůdci. Tam jsme prodali velbloudy, rozloučili se a vyhledali si své domovy.“ —

Jen důvěra v Boha je zachránila. Nic se ne děje bez vůle boží anebo bez jeho dopuštění. „Člověk míní, Pán Bůh mění“. „Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo. Budiž Hospodinu čest a chvála!“ (Job. 1, 21.)

Dopouštěli Bůh hříchy, nechce tím brátí člověku svobodné vůle. I následky hříchů umí obracet v dobré. „Vy jste měli se mnou zlé záměry, ale Bůh obrátil to v dobré“, řekl Josef Egyptský bratrům. (1. Mojž. 50, 20.) Hřích Jidášův je pro nás výstražným znamením. Že někdo mi ublížil, dával mi příležitost, abych odpustil, trpělivě snášel, vše

tějším se stal. Hle, tak „těm, kteří Boha milují, všechny věci prospívají.“ (Řím. 8, 28.)

NAUČENÍ:

1. V knize Moudrosti čteme: „Jak by mohlo něco bez tvé vůle trvati?“ Bez Boha bychom zde nebyli, bez Boha nemohli bychom ani okamžik žíti. Každý úder srdce, každý výdech je darem božím. Buďme tedy vždy připraveni, že nás Bůh může každé chvíle k sobě povolati.

2. Stará-li se nebeský Otec o své dítky, důvěřuj v Boha! „Zač budete prositi Otce mého, dá vám!“ (Prosebné dny, modlitby za šťastnou sklizeň.) Chléb náš vezdejší dej nám dnes! — Modlete se nejen o pozemské věci, nýbrž i o milost pro svou duši. „Přiď království tvé!“

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 31.

TICHÉ ZAMĚSTNANÍ:

Kázání Ježíšovo o ptácích a liliích. — Trpělivý Job.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Polský spisovatel Henryk Sienkiewicz vypravuje malé podobenství, jak smrt šla pro duši vdovy, matky 9 dětí. Ale pláč sirotek nad umírající matkou byl tak srdcelomný, že i necitelná smrt se zachvěla a vrátila se s nepořízenou. Bůh ji pokáral za její neposlušnost a poručil: „Za trest pohroužíš se na dno nejhlubšího moře a přineseš kámen uprostřed ležící.“ Smrt poslechla. Když kámen přinesla, rozkázal Bůh: „A nyní hryzej!“ A hle! Když smrt polovinu rozhryzla, objevil se uvnitř malý červíček. „Vidíš, co nikdo na světě neví, že uprostřed žije malý tvor, já to vím a o toho červíčka pečuji. Myslíš, že opustím ony sirotky, ztratí-li matku? Jdi a vykonej vůli mou! Smrt zahanbeně odešla a vyplnila

vůli boží. Po třiceti letech vjížděl do hlavního města královský místodržící, po boku jeho biskup a nejvyšší sudí — tři bratři. Vypravovalo se o nich, že jsou synové chudé vdovy, která měla 9 dětí, a že všechny jsou dobře zaopatřeny. Prozřetelnost boží se o ně postarala.

16 „Buď vůle tvá!“

O T A Z K A 18, 19

PŘÍPRAVA:

Řekl Sion: „Opustil mě Hospodin a Pán zapomněl na mne.“ Bůh odpovídá: „Což se může zapomenouti matka nad svým robátkem? A byt' ona se zapomněla, já se nezapomenu nad tebou.“ (Is. 49, 14. 15.) Pán Bůh dobrotivý pamatuje, i když utrpením navštěvuje.

PŘÍKLAD:

Za světové války navštívil velký, nyní již zvěčnělý kardinál belgický, Mercier, nemocnici, v níž leželi vojínislepí. Výbuch granátu připravil je o zrak. I přistoupil k jednomu z nich a soucitně se ho tázal, má-li nějaké přání. Slepý podrážděně odvětil: „Kuli do hlavy.“ — Jinde ležel těžce raněný, máje obvaz na očích. Lékaři, nechtějíce mu bráti naděje v uzdravení, těšili jej, že opět nabude zraku; ale věděli, že oči jeho navždy jsou ztraceny. Kardinálu bylo uloženo, aby raněného připravil na tu strašnou zprávu, že zůstane slepým navždy. A když kardinál jemně mu naznačil, že snad zraku nenabude, odvětil ubohý: „Jak Bůh chce! Slunce zapadá, slunce zase vychází. Nyní mohu čekati jenom na světlo věčné v nebesích. Nuže, budu také na ně čekati.“ — „Křesťanský hrdina“, pravil kardinál ke svým průvodcům a dojat odchá-

zel od jeho lože. Neštěstí, utrpení je půda, na níž roste šlechtnost.

VYSVĚTLENÍ:

K čemu sesílá Bůh utrpení? Bůh sesílá utrpení, aby hříšné potrestal a napravil. Starostlivý otec trestá neposlušné dítě, které rádo lže, krade atd., aby se této chyby více nedopustilo a se polepšilo. Pudí jej k tomu láska k dítěti. Ví, že dítě bude zde na světě i na věčnosti nešťastné, bude-li dále hřešiti. „Kdo miluje svého syna, včas jej trestá.“ (Přísl. 13, 24.)

Podobně trestá i Otec nebeský. Bůh potrestal první lidi Adama a Evu tím, že je vyhnal z ráje. Hříšný lid potrestal potopou. A kolikrát potrestal Israelity, aby je přivedl k pokání a je napravil! Hospodin dopustil na krále i na lid egyptský rány veliké, aby obměkčil zatvrzelé srdce královo, jenž nechtěl poslechnouti rozkazu božího. „Dnes uslyšíte-li hlas jeho, nezatvrzujte srdce svého!“ (Ž. 94, 8.) Israelští zapomněli brzy na to, co slíbili Hospodinu a zatoužili po smyslné bohoslužbě pohan-ské. K té použili nepřítomnosti Mojžíšovy. Bůh je pak potrestal. „Z knihy života vymaži toho, kdo zhřešil.“ Častokráte se stalo, že nepřítel vpadl do země a utiskoval israelské, kteří se potom obrátili k Bohu. Tak činí Bůh až do dneška, tak tomu bylo i u jiných národů. Když blahobyť a bohatství je odvedlo od chrámů a oltářů, byly to doby utrpení a poroby, jež vedly je zpět. A každý národ, který v dobách ponížení nalezne cestu zpět k Bohu, k víře svých předků, má naději, že zase povstane a povznese se ze svého trudného stavu. Bůh utrpením zkouší národy, zda najdou cestu k němu zpět.

Utrpení vede i jednotlivce k Bohu. — Všichni kající nalezli opět Boha na cestě utrpení. Bohatství a sláva ještě neobrátily žádného hříšníka. Bolesti a utrpení zplodily světce. Vzpo-

meňme aspoň sv. Ignáce, zakladatele řádu jezuitského. Raněn jako vojín leží v nemocnici. Bolesti jej trápí. Čte z nedostatku jiné četby životopisy svatých. A četbou vrací se v jeho duši láska k Bohu a k církvi.

Krásně napsal velký německý básník Goethe:

„Kdo nikdy chléb svůj slzou nesmácel,
kdo nikdy po strastiplné noci
s pláčem od svého lože nekrácel,
ten nezná vás, vy nebeské moci.“

Také spravedlivým sesílá Bůh utrpení. Chce je zkoušeti, jim dáti příležitost, aby se v ctnosti zdokonalili a hodně zásluh pro nebe získali. Hospodin dovolil satanu, aby Joba utrpením zkoušel. Satan připravil jej o všechno jeho bohatství i o všechny jeho děti, které stan nejstaršího syna, bouří vyvrácen, pohřbil v ssutinách. A Job? Stížen nejkrutějším žalem, volal odevzdaně: „Hospodin dal, Hospodin vzal! Budiž jméno Hospodinovo pochváleno!“ Zármutek, utrpení a neštěstí neotřásly jeho důvěrou v Hospodina. A satan z dovolení božího znovu stíhá trpělivého Joba. Ranil jej nejhorším malomocnostvím. Sedě na smetišti, střepinou stíral Job hnis s těla. Sama manželka jeho posmívá se zbožnosti a důvěře jeho v Hospodina. Ale Job odpovídá: „Jestliže dobré věci jsme brali z ruky boží, proč bychom neměli přijímati zlých?“ (Job. 2, 10.) Job vše snáší; i výčitky svých přátel, podezřívajících jej z mnohých hříchů.

Ve dnech největší bídy a utrpení obstál vítězně.

Která utrpení sesílá Bůh nejčastěji lidem? (Nemoci, ztrátu, neštěstí, pronásledování atd.) Sv. Augustin se modlil: „Pane, zde na zemi mě bodej, řež a pal, jenom ušetři mne na věčnosti.“ — Zahradník nožem „čistí ratolest, aby nesla více ovoce.“ (Jan

15, 2.) Utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.“ (Řím. 8, 18.)

Tak vychovává Bůh lid, aby jej zdokonalil pro nebe a v nebi více oblažil. Z biblických dějin je známo, že Bůh utrpením vedl ke sva-
tosti Abrahama, Jakuba, Josefa, Moj-
žíše, Davida, apoštoly, obzvláště sv. Pavla.
Ze světců třeba jmenovati sv. Alžbětu,
sv. Teresii, Lidvinu, Františka z As-
sisi, Jana z Boha, bl. Kateřinu Em., sv.
Krescencii, bl. Anežku Přemyslovnu
atd. O nich platí slovo Spasitelovo: „Blahosla-
vení jste, jestliže vás lidé nenávidí a pronásledují!“
Zvláštní útěchou je nám, že sám Spasitel nazván
jest „mužem bolesti“, že jeho svatá matka
je bolestnou matkou, královnou mučedníků. Čím
více člověk trpí, tím je větší i jeho odměna.
V těch mracích bolesti, utrpení a smutku, jež
stahují se nad duši, Bůh sám podává nám svoji
dobrotivou ruku, aby nás k sobě pozdvihl.

Proto je nutno, abychom byli vždy odevzdáni
do vůle boží.

Kdy se zvláště máme odevzdati do
vůle boží?

Zvláště se máme odevzdati do vůle boží v
soužení a neštěstí, v nepohodě, v ne-
moci a v hodinu smrti.

(Vypravoval o sobě vojín cizinecké legie, že
se octl několikrát přímo v zoufalém postavení a
že mnoho vytrpěl. V jedné takové bolestné
chvilí si vzpomněl na svou mamičku, která mu
často ukazovala kříž Kristův a svatostánek. „A
ačkoliv jsem se dosud nemodlival“, vypravuje
vojín, „naučil jsem se ve svých bolestech dívat
na kříž, na Krista. Čím déle a čím častěji jsem
na něho patřil, tím více se mi zdály mé bolesti
menšími a častěji snesitelnějšími. A tak se mi
vrátila víra mého dětství, víra v Ježíše Krista,
kterému jsem věnoval své mužné srdce. Kristu

chci žít i zemřít, neboť jsem poznal, že jediné on mne chce a může učinit šťastným. Byl jsem vždy Bohu oddaným!")

NAUČENÍ:

Hošík jakýsi chtěl si ukrásti na trhu jablka. Ale jak chtěl jablko vytáhnouti, tu dostal od pána pohlavek. „Což nevíš, že sedmé přikázání praví: „Nepokradeš!“ Asi kradeš po prvé! Ať už je to také i naposledy!“, pravil rozlobený muž. Bůh sesílá člověku také mnohdy takové pohlavky v podobě nemoci, neštěstí, utrpení atd. Napomíná-li tě také Bůh nějakým utrpením, poslechni ho! Lituj své hříchy a nehřeš více! Za to budeš později Pánu Bohu vděčný. Co ti sešle Bůh, nes tich a rád, a ptej se, co chce od tebe: Bůh nemíní tě sužovat, on křížem vodí do nebe. „Cokoli na tebe dolehne, přijmi a ve své tísní měj trpělivost! Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak milí Bohu ve výhni utrpení.“ (Sir. 2, 4. 5.) Řekni si: „Děj se vůle boží!“, nebo „Bohu poručeno!“ „Ať prší nebo sněží, nechť se vůle boží děje!“ „Jak Bůh ráčí, tak ať kráčí!“

**„Bůh raní a hojí, zlé všechno přejde,
z trpělivosti jen blaho ti vzejde.“**

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 43.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 8.
A. Schneid, Zeichnen im Religions-
unterricht, obr. 34.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Chateaubriand ve své „Cestě do Jerusalema“ vypravuje toto: „Plavili jsme se Středozemním mořem. Byli jsme přepadeni prudkou bouří. Vidouce mrak, stáhli jsme plachty. S úzkostí jsme čekali, co se bude dít. Hned na to rozžehli jsme světlo pod obrazem Matky Boží v kajutě kapitánově. Na kolísavé lodi, při bouři

ném vlnobití mořském, naučí se člověk modliti. V té chvíli to matné světlo, hořící pod obrazem Bohorodičky, dodávalo nám více útěchy a síly, nežli pochodeň vši vědy. O 7. hodině večer rozzažila se bouře. Déšť proudem se lil, hrom buřácel a loď jako dětský míč se potácela na vlnách. Ti drsní lodníci, z jejichž úst až dosud jsem slyšchal jen klení, zanechali své práce. Skupili se kolem kapitána. Kapitán hlasitě jal se modliti a oni jednak na zemi klečíc, jednak o stožáry se opíraje, hlasitě odpovídali k jeho modlitbě. A nikdy za života svého tak jsem se pobožně nemodlil, jako tam na hučícím moři. Tu poznal jsem cele pravdu slov: „Kdo na moři nebýval, ten zřídka kdy se modlival.“

Tak nebezpečí, utrpení, zármutek, nemoc sbližují a vedou nás k Bohu!

17 O andělech

(Z PRADĚJIN ANDĚLŮ)

PŘÍPRAVA:

S viditelným světem stvořil Bůh svět neviditelný, pouhé duchy, jimž říkáme andělé. Jako pozemský král je obklopen zástupy služebníků, vojáků, tak i Bůh je obsluhován „nebeským vojskem, které stojí kolem trůnu božího a plní jeho rozkazy.“ Jsou to andělé.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. str. 12. (Z pradějin andělů.)

VYSVĚTLENÍ:

Co je „anděl“?

1. Duch. Viděli jste už anděla?... Anděla nelze viděti, poněvadž je duch. Boha nelze viděti, poněvadž je duch. Andělé — pouzí duchové. Těla nemají. S lidským tělem se vyobrazují, protože se zjevili v podobě lidí

ské. Andělé mají rozum a svobodnou vůli, ale těla nemají. Vyobrazují se s křídly, je tím naznačena jejich rychlá poslušnost.

2. Posel. Slovo „anděl“ pochází z řečtiny a znamená „posel“. Andělé jsou poslové anebo sluhové boží. Poněvadž Bůh je nejvyšším králem, proto má také mnoho andělů („tisíce a tisíce“).

Stav andělů.

Jako se slušelo na nejvyšší sluhy boží, vyzdobil je Bůh:

a) vysokým poznáním. „Ty však, pane můj, králi, moudrý jsi, jako je moudrý anděl boží, že rozumíš všemu na zemi,“ (2. Král. 14, 20.) pravila žena chtějící si získati královu přízně. (David.) Andělé mají veliké vědomosti, znají všechny síly přírodní, mají větší znalosti nežli lidé. To víme od Ježíše. Kdysi pravil o posledním soudu: „O tom dni však a hodině neví nikdo, ani andělé nebeští, leč Otec sám.“ (Mat. 24, 36.)

b) velikou silou. Odkud to víme? — Anděl boží stanul u Petra. Udeřil ho v bok, probudil jej a řekl: „Rychle vstaň, obuj se i oblec a pojď za mnou!“

Petrovi spadly řetězy s rukou, i vstal, obul se i oblékl a šel za andělem, který ho bez překážky vyvedl ven. — Venku se Petr vzpamatoval, rozhlédl se a řekl: „Teď vidím, že Pán opravdu poslal anděla a vysvobodil mě z moci Herodovy.“

Anděl zachránil tři mládence v peci ohnivé, atd.

Nejnádhernejší dar, který Bůh daroval andělům, byla milost posvěcující.

c) Milosti posvěcující. Andělé byli svatí a neměli hříchů. Zářili obdivuhodnou krásou. Ať se anděl kdekoliv ukázal v této nádhře lidem, všude je napadl strach a bázeň, takže

vždy musel říci: „Nebojte se!“ (U Zachariáše, Panny Marie, pastýřů betlemských.)

Takové dary potřebovali andělé, poněvadž jim Bůh určil nadpřirozený cíl. Tak jsou andělé vyzdobeni největšími přirozenými a nadpřirozenými dary, jaké Bůh stvoření propůjčil. Andělé jsou nejvznešenější tvorové boží.

2. Bůh zkoušel anděly, odměnil je a potrestal. Kterak?

a) Andělům dal Bůh přikázání, aby vyzkoušel jejich věrnost. V čem zkouška záležela, Písmo sv. nepraví. Snad nechtěli uznati Boha, snad vtěleného Slova. Všichni neobstáli. Písmo sv. mluví častěji o jejich pádu (Jan 8, 44. a 2. Petr. 2, 4.). Zhřešili pýchou (Sir. 10, 15. a Tob. 4, 14), která je počátkem všeho hříchu. Mnozí zpyšněli. Řekli: „Nebudeme Bohu sloužiti. Jsme sami jako Bůh.“ Tím se dopustili těžkého hříchu. Těžkým hříchem ztratili svatost.

b) Hned po pádu následoval trest. Mluví o něm sám božský Spasitel: „Viděl jsem satana jako blesk padati s nebe.“ (Luk. 10, 18.) Sv. Petr: „Bůh prohřešivších se andělů neušetřil, nýbrž strhnuv je do pekla, vydal (k u mučení) vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu“. (2. Petr. 2, 4.) Jejich trest potrvá věčně: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven ďáblu i andělům jeho.“ (Mat. 25, 41.) Zlí andělé hledí nám škoditi (Job, Tobiáš) a svéstí nás ke zlému, aby na nás mohli před Bohem žalovati. Proto se zovou ďábly.

3. Zlí duchové.

Kterak nás nenávidí? Kterak se k nám chovají? (Duchové zlí se k nám chovají nepřátelsky: Pokoušejí nás ke hříchu a hledí nám uškoditi na zdraví a na majetku.) „Zlí duchové“ říkáme an

dělům v pekle. Nejvyšší z nich se jmenuje ďábel anebo satan; je s ostatními zloduchy nepřítelem božím a nepřítelem naším. Jobovi z dopuštění božího zničil všechno jmění, způsobil smrt jeho dětí, jej pak samého ranil nemocí. V někom se zlý duch i usídli: „zlým duchem posedlý“. Ke hříchu pokouší zlý duch vnukáním špatných myšlenek a žádostí.

Ďábel pokouší ke hříchu. Ke hříchu svedl první lidi v ráji. Na poušti pokoušel třikrát i Syna božího. Nás pokoušejí zlí duchové ke hříchu, abychom se dostali do pekla. Ďábel se odváží i na apoštola (Jidáše!). Sv. Petr proto napomíná: „Buďte strážliví a bděte, neboť váš protivník ďábel obchází jako hladový lev a hledá, koho by zahubil. Jemu odpírejte silni ve víře!“ (1. Petr. 5, 8. 9.)

Ďábel se obléká často i v roucho beránčí. Rád pochlebuje a chce sladkými řečmi svést ke hříchu.

Jak se máme k němu chovati? Když byl Pán Ježíš pokoušen od ďábla, pravil: „Odejdi, satane, ode mne...!“ — Sv. Petr píše: „Váš protivník ďábel obchází jako hladový lev... Jemu odpírejte silni ve víře!“ Ne naslouchej nikdy dlouho ďáblu jako Eva, sic padneš. Ihned mu odpírej! Chraň se před ním modlitbou, jmenovitě znamením kříže, vzýváním jména „Ježíš“ a užíváním věcí svcených! „Svatý Michaeli archanděle, opatruj nás v boji!“ „Od úkladů ďábelských vysvobod' nás, Pane!“

NAUČENÍ:

Měj se na pozoru před nástrahami zlého nepřítele! Božský Spasitel pravil apoštolům: „Šimone, Šimone, hle, satan vyžádal si vás, aby vás tříbil jako pšenici...“ Potom je napomenul: „Bděte a modlete se, abyste ne vešli v pokušení.“ Modli se rád: „Anděle boží!“

„Bože svatý, rač pomoci, nedej mne ďáblu do moci!“

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 39.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 9.
A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 12.

18 o andělech

O T Á Z K A 20, 21

PŘÍPRAVA:

Se světem ostatním stvořil Bůh též pouhé duchy. Říkáme jim andělé. Všichni andělé byli zprvu svatí a přirozeně blažení. Svatých andělů je nescísně mnoho. Písmo svaté zmiňuje se o devíti sborech neboli kúrech andělů. Nejblíž u trůnu božího si představujeme cheruby a serafy. Z archandělů se jménem uvádějí Rafael, Gabriel a Michael, „kníže vojska nebeského“, vítězný bojovník proti zlým duchům. (Zjev. 12, 7—9.) Znáte příběh „Ježíš pokoušen od ďábla“. K čemu chtěl ďábel svést Pána Ježíše? Když pokušitel odešel, hle, přistoupili andělé a posluhovali Pánu. Anděly vidíme také u lidí. Dobří andělé milují nás. Jaká útěcha!

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 54. (Anděl Rafael provází Tobiáše.)

VYSVĚTLENÍ:

a) Láska dobrých andělů.

Rafael: „Z vůle boží byl jsem u Vás.“ Ví, že Bůh, kterého miluje, i Tobiáše miluje; proto miluje anděl Tobiáše a jeho rodinu.

Bůh miluje nás, „pečuje s obzvláštní láskou o nás“. Proto milují také nás andělé, kteří ovšem

Boha milují: „Jsou plni lásky k Bohu a k nám“ a vykonávají s radostí rozkazy boží, aby nám sloužili. Bůh je posílá, aby nám pomáhal k spasení. „Andělům svým o tobě přikázal, aby tě opatrovali na všech tvých cestách.“ (Žalm 90, 11.)

Bůh dal také každému z nás anděla, který nás obzvláště miluje a chrání; znáte ho... anděla strážného. Když jsme se narodili, ihned nám poslal Bůh anděla. Od té chvíle je nám na blízku a ochraňuje nás.

1. Ochraňuje nás: a) **na těle.** T o b i á š a veliká ryba, jež se po něm hnala, když si umýval nohy. — Jiné příklady: Dva andělé vyvedli L o t a a jeho rodinu ze Sodomy. Když měl býti I z á k obětován, pravil anděl: „Abrahame, nevztahuj své ruky na chlapce!“ Když J a k u b přenocoval v poli, ve snu viděl stupně od země až k nebi. Andělé boží po nich vystupovali a sestupovali. Nahoře stál Hospodin a promluvil k Jakubovi: „Já jsem Bůh, otců tvých. Budu tě chrániti na všech cestách a přivedu tě zase nazpět... O půlnoci poslal Hospodin anděla záhuby. Ten pomínul dům, kde viděl značky krve beránkovy. Jinde zahubil všechno prvorozené, od prvorozence krále do prvorozence nádeníkova... Anděl boží opatroval tři mládence v peci ohnivé před ohněm. — Anděl se ukázal proroku H a b a k u k o v i a přinutil ho, aby zanesl Danielovi ve lví jámě pokrm. — V N. Z. ukázal se anděl Z a c h a r i á š o v i, nejblahoslavenější Panně Marii, sv. J o s e f u, pastýřům betlémským při narození Ježíšově, Spasiteli po pokušení a na hoře Olivetské, Marii M a g d a l e n ě a jiným zbožným ženám po vzkříšení Páně, apoštolům po nanebevstoupení, pohanskému setníku K o r n e l i o v i a Pětrovi v žaláři.

Anděl strážný opatruje nás v nebezpečnosti těla. Snad jste zakusili sami mocnou

ochranu svatého anděla... (Měl jsem ve škole žáka. Kdysi k večeru šel náměstím. Náhle se přihnalo auto. Zák jakoby vnuknutím anděla strážného padl na zem a zůstal ležeti. Anděl strážný jako by ho byl položil. Auto přejelo, hochu se nic nestalo. Jaká radost se zmocnila kolem jdoucích, kteří s hrůzou očekávali, že bude po dítěti. Ale jaké radostné překvapení! Hoch povstal a utíkal s místa neštěstí, pln radosti, že ho opatroval anděl strážný. Od té doby se modlí také denně k andělu strážnému.) Svatí andělé chovají se k nám blahovolně: opatrují nás na těle i na duši.

b) **Na duši.** — Důležitější nežli tělo je duše. Také zde nás opatrují svatí andělé, jen že my to většinou nevíme. Zdržuje nás, abychom nechodili do zlé společnosti. Odvrací náš zrak, abychom neviděli nic zlého. Nedopouští, abychom rozuměli špatným řečem.

Svatí andělé nás ochraňují na duši.

2. **Povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.**

Co vykonal anděl Rafael dobrého otci Tobášovi? — Uzdravil ho. Prosil za něho. „Když ses modlíval s pláčem, přednášel jsem tvé modlitby Hospodinu.“ Jako na žebříku Jakubově sestupovali a vystupovali andělé, tak sestupují a vystupují andělé k Bohu a přednášejí mu naše modlitby. Prosí za nás. Ale povzbuzují nás i k dobrému. Poslední slova Rafaelova byla povzbuzením k dobrému. „Bohu děkujte za to všechno, neboť on mě poslal. Modlitba s postem a almužnou je lepší...“

Také k vám mluví anděl strážný dobře míněná slova: „Vstaň, pomodli se ranní modlitbu, jdi na mši sv., k sv. svátostem! Zanech lži! Poslouchej! Proto se modlívej k němu denně a „poslouchej hlasu jeho!“ (2. Mojž. 23, 21.) Napomenutí anděla strážce slove „vnuknutí“.

Svatí andělé chovají se k nám blahovůlně: ochraňují nás na těle i na duši, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.

b) Které povinnosti máme k svatým andělům?

„Bratře“ nazval anděl mladého Tobiáše. Každý dobrý anděl, zvláště anděl strážný, je naším bratrem a přítelem. Proto ho máme milovati, jako miloval Tobiáš anděla Rafaela a ho nezarmucoval. S nebeským přítelem máme rádi mluvit t. j. zbožně ho vzývat. Tobiáš ho vzýval v nouzi a nebezpečí. Anděla strážného máme vzývat v nebezpečí těla i duše, zvláště však v pokušeních.

Anděl strážný má nám býti vůdcem. Kam má nás vésti? Proto ho musíme věrně poslouchati. „Přátelský hlas boží hlas.“ Neposlouchá-li cestující svého vůdce, upadne do nebezpečí. Máme stále mysliti, že anděl boží je u nás a že nás všude vidí. I když ho nevidíme, jak praví sv. Františka a sv. Isidor, nesmíme nikdy zapomenouti, že je nám na blízku. Mohl bys činiti něco zlého, když patří na tebe oko tvých rodičů, učitele, dobrého a hodného přítele?

NAUČENÍ:

Buď věrný k sv. andělům! Neopomeň denně vzývat anděla strážce! Děkuj mu při večerní modlitbě! Poslouchej ho, když tě varuje a napomíná! „Aj já posílám anděla svého, aby tě ostříhal....“ Nesváděj nikoho ke hříchu, aby na tebe nemusel anděl strážný žalovati. Buď viditelným andělem strážným svých sourozenců, přátel! Rád se modlívej: „Anděle boží strážce můj, rač vždycky být ochránce můj!...“

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 39.

Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 9.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 11.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Kormidelník vyprávěl misionáři: „V prvních dnech května 1898 opustili jsme Liverpool s napěchovanou lodí. Pátého dne za jízdy měl jsem stráž, měl jsem zvláštní skličující pocit, který jsem si nemohl vysvětliti. Tu jsem zaslechl pojednou hlas, který mně šeptal do ucha: „Zastav loď!“ „Podíval jsem se kolem,“ tak vypravoval kormidelník misionáři, ale nikoho jsem neviděl, ačkoliv jsem všechno přezkoušel. „Všechno je v pořádku,“ hlásil lodník Thompson. — „Thompson, neslyšel jste snad rozkaz kapitánův: „Zastav!“ — „Nikoli, nikoli!“ odpověděl Thompson. A odešel. Tu mě opět napadl nevysvětlitelný pocit a hrůza, a důtklivý hlas mě napomínal, abych zastavil. Nemohl jsem už bojovati proti této moci. Jeli jsme pozvolna. Ale ještě hlasitěji jsem slyšel dotěrný hlas: „Zastavte!“ Bez váhání jsem nyní dal povel: „Zastavit!“ Kapitán vyběhl nahoru a velmi rozrušen se tázal, co se stalo. „Pro Boha, co se stalo?“ volal celý po děšen. Loď však na můj rozkaz uháněla nazpět. A v této hrůze volá strážník ve stožárovém koši: „Ledovec proti nám!“ „Hned nato otrásla se loď nárazem ledovce, který se nesl dále na vodě. Běda, kdybychom byli jeli plnou parou a s ním se utkali! Loď by se byla jistě potopila při prudkém nárazu o ledovec! — Myslím a věřím pevně, že to byla nadpřirozená moc, která mne nutkala, abych ustoupil blížícímu se nebezpečí.

ZPÍVEJME:

„Vzleť, o duše, k výšině,
kde kol boží svatyně,
andělé se koří.“

19 Andělé strážní

O T Á Z K A 2 0

PŘÍPRAVA:

V Písmě svatém se na mnoha místech mluví o tom, že život náš je putování. V knize Mojžíšově na př. se vykládá, že egyptský král tázal se patriarchy Jakuba, kolik je mu let. Jakub mu odpověděl: „Dnů putování mého je sto třicet let.“ (I. Mojž. 47, 9.) Svatý apoštol Pavel píše v epištole k Žid.: „Nemáme zde města zůstávajícího, ale budoucího hledáme.“ (13, 14.) My všichni putujeme. A cesta naše je daleká a nebezpečná. Proto nám Pán Bůh dal průvodce — anděla strážného.“ Toto praví Hospodin: „Aj, já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou, a ostříhal tebe na cestě, a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě.“ Jak věrní jsou naši průvodcové na cestě životem! Ochraňují nás na těle i na duši, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 55. (Tři mládenci v peci ohnivé.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Chrání nás: a) na těle.

Už od pradávna je zvykem, že vzácné poklady bývají střeženy. Bývají ukládány do hradů a zámků a kolem nich bývá stavěna vojenská stráž. I osoby bývají střeženy. O Šalamounovi se vypravuje, že před jeho ložnicí stálo v noci 60 mužů s vytasenými meči na stráži. Král Mithridates měl každé noci ve své ložnici koně a jeřena. Domníval se, že tato zvířata mají tak jemný sluch, že při nejmenším zvuku dají znamení a krále probudí. Numidský král Masinissa býval zase obklopen hou-

fem psů. Titus Livius vypravuje v dějinách města Říma, že každého roku v jistý den býval v Římě ukřižován pes. (Proč? — Divný to přece nápad! Titus Livius vykládá: „Kdysi nepřítel, galský vojevůdce Brennus, chtěl za noci se svými vojáky dobýtí hradu římského Kapitolia. Už slézali zeď a byli by se do hradu vedrali. Ale v tom blízké husy křikem a štěbotem probudily římské vojáky, kteří pak nepřitele zahnali. Co zvláštního: měli tam psy, ale žádný z nich nedal znamení. Na památku toho konali Římané v určitý den slavnost, při níž v průvodu nesli na zlatém stolci husu s velikou slávou. A potom ukřižovali psa.)

„Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých.“ Sotva se člověk narodí, již stojí anděl strážný u jeho kořínky. A pak od něho nikdy neodstoupí. Ani v mládí, ani ve stáří, ani ve štěstí, ani v neštěstí, ani v bohatství, ani v chudobě, ba ani v hodině smrti.

I v neštěstí vždycky jsou při nás, aby nás chránili, aby nás na Boha pamatovali, aby nám milost od Boha vyprosili. O chudé dívce Agarě, když prchala pouští, se praví, že se jí ukázal anděl, těšil ji a pomohl jí. O proroku Eliášovi se Písmo sv. zmiňuje, že se mu anděl ukázal, když prchal pouští a unaven usnul. „Aj, anděl Hospodinův dotkl se ho a řekl mu: Vstaň a pojez. I pohleděl, a aj, u hlavy jeho podpopelný chléb a nádoba vody.“ (III. Král. 19, 4n.) Apoštolu Petrovi ukázal se anděl, když byl v žaláři spoután řetězy a měl býti od Herodesa usmrcen. „Aj, anděl Páně postavil se a světlo se zastkvělo v příbytku; a udeřiv Petra v bok, vzbudil ho, řka: „Vstaň rychle! A spadli řetězové s rukou jeho; a anděl vyvedl ho ze žaláře.“ (Sk. ap. 12, 7.)

Podobně chrání nás anděl strážný.

b) na duši. Život náš je plný bojů. Na cestě k nebi máme 3 mocné nepřátele: tělo, svět a ďábla.

Tělo proti nám brojí. Cítíme, kterak nás vede k mnohému, co je proti spáse naší duše. Oči nás pokoušejí, že vidí mnohdy, čeho by viděti neměly. Uši slyší, čeho by slyšeti neměly. Cítíme, kterak je pravda, co napsal sv. apoštol Pavel: „Vidím jiný zákon v údech svých, který odporuje zákonu mysli mé a jímá mne pod zákon hříchu. (Řím. 7, 23.)

Svět nás pokouší ke hříchu slovem nebo příkladem. Dábel ské pokušení je veliké. Pro to nás napomíná sv. Petr: „Střízliví buďte a bděte; neboť protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pozřel.“ (I. 5, 8.) Třeba už při modlitbě vnuká špatné myšlenky, takže člověk těžko koná pozornou modlitbu. (Jakýs šlechtic cestoval kdysi a přišel k lesu. U cesty stál dřevěný sloup. Na něm byl zavěšen obraz Matky Boží. Před obrazem klečela v trávě chudá žena. Ruce měla sepjaté, ovinuté růžencem. Modlila se růženec. Šlechtic ji chvíli pozoroval a tu měl podivné vidění: zdálo se mu, že při každém Zdravas vyrůstá z úst modlící se ženy krásná růže. Kol ženy vznášeli se andělé, kteří růže brali a odnášeli vzhůru k nebesům. Šlechtic byl pln údivu a přemýšlel, co by to znamenalo. Soudil, že se ona žena modlí upřímně a pozorně. A proto každé Zdravas je jako krásná růže. Přistoupil k ženě a poprosil, aby se modlila také za něho: „Jsi chudá“, pravil jí, „vidím to podle oděvu tvého. Zde dám ti nějakou podporu (a dal jí několik dukátů) a prosím tě, pomodli se za to za mne, já se budu modlit s tebou.“ Žena dar přijala, a šlechtic poklekl stranou, a počali se oba modlit růženec. Ale podivná věc: když se žena modlila, šlechtic neviděl už vyrůstati z úst jejich krásné růže, ale viděl, že jí z úst vypadá

vají k zemi suché byliny a žádný anděl iich nesbírá. Co to znamená? — Povstal a řekl své vidění ženě. Ta se zarazila a pak se přiznala: „Prve jsem se modlila pozorně, ale teď jak jste mi dal dukáty, stále jsem myslila na dukáty, co za ně koupím sobě a dětem, a už jsem se nemohla pozorně modlit.“)

2. Anděl strážný povzbuzuje nás k do-
brému. — Bez dobrých skutků nikdo nedojde do nebe. „Všeliký strom“, praví Kristus Pán, „který nenese ovoce dobrého, vyřat bude a na oheň uvržen bude.“ (Mat. 7, 19.) Sv. Jakub volá: „Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zdaliž jej bude moci víra spasiti?... Víra, nemá-li skutků, mrtvá je.“ (2, 14—17.)

Anděl strážný neustále nás vybízí, napomíná k dobrým skutkům. Zvoní klekání ráno, v poledne, večer. Ucho naše slyší hlas zvonu. Při tom nás něco samo pudí a vybízí, abychom sepjali ruce a pozdravili modlitbou nebeskou královnu. Kdo nás tu vybízí? — (Anděl strážný.) Jsme nemocní, nebo zachvátí nás nebezpečí. Rychle nás něco vybízí, abychom volali o pomoc Ježíše a Marii. Kdo vybízí? — (Anděl strážný.) — Vy slyšíte často ten tichý hlas — rozpomeňte se jen na svůj život. Kéž byste vždy poslechli hlasu svého anděla strážného!

Anděl neopustí nás ani po smrti. Doprovodí duši naši i na věčnost. Tak Bůh sám praví: „Aj, já pošlu anděla svého, kterýž...“

Vzpomeňme na slova Ježíše Krista: „Umřel žebrák a nesen jest od andělů do lůna Abrahama.“ (Luk. 16, 22.)

Anděl strážný doprovází duši člověka na věčnost. Církev svatá dává se modlit u lože umírajícího: „Occurrite angeli Domini — spějte vstříc, andělé Páně, přijměte duši jeho, představte ji před tvář Nejvyššího.“

3. Anděl strážný prosí za nás.

Jeden člověk měl fíkový strom, štípený na vinici své. A přišel, hledaje na něm ovoce. A nenalezl. Řekl pak k vinaři: „Aj, tři léta jsou, co přicházím, hledaje na tom fíku ovoce, a nenalézám: vytniž jej tedy. Proč také nadarmo zaměstnává zem?“ On pak odpovídaje, dí je mu: „Pane, ponechejž ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím, zdali by nesl ovoce: pakliž neponese, potom jej podetneš.“ (Luk. 13, 6n.)

Neužitečným a neplodným stromem na vinici Páně býváme mnohdy my sami. Ale anděl strážný prosí, přimlouvá se: „Poshověj ještě, Pane! Budu znova úsilovně napomínati, znova vybízeti, snad ještě poslechne.“ A Pán Bůh ušetřuje ještě člověka na přimluvu a prosbu anděla strážného. Kolik lidí bylo zachráněno přimluvou anděla strážného!

NAUČENÍ:

Ctěte, milujte, vzývejte anděly strážné! — Poslouchajte jejich hlasu! Buďte pamětliv při každém kroku, že anděl strážný je při tobě, že sleduje každý tvůj krok. I v den soudný bude při tobě. Jestliže jsme jich nebyli poslušni, jako žalobci naši. „Každý z andělů strážných“, praví Origenes, „přítomen bude poslednímu soudu a uvede k Soudci toho, kterého ostríhal; a vydá svědectví, kolik let se namáhal, aby hříšníka k dobrému uvedl, a jak tento napomínáním jeho opovrhoval.“

Poslouchej hlasu tohoto průvodce, aby se vyplnilo slovo Písma sv., že uvede nás anděl strážný na místo, které Bůh připravil nám.

ZPÍVEJME:

Anděle boží, strážce můj,
rač vždycky být ochránce můj...

MODLEME SE:

„Svatý Michaeli, archanděle, opatruj nás v boji!“

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Ze života sv. Stanislava Kostky se vypravuje, že za studií bydlel ve Vídni v protestantském domě. Zde ovšem byla jeho zbožná duše stále v úzkostech. I stalo se, že těžce onemocněl. Žádal, aby mu zavolali kněze, by se mohl posilnit svým Spasitelem v nejsvětější svátosti oltářní. Ale jeho okolí nechtělo mu zavolat kněze. Proto se vroucně modlil k Bohu o pomoc. A hle, jedné noci, jak mohl, zdvihl se na svém lůžku a opakoval pln vroucí zbožnosti po třikráte slova: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechou mou....“ Na to přijal sv. přijímání. Kdo mu je podal? — Anděl. Zjev tento potvrdil i ošetřovatel sv. Stanislava. Duše sv. Stanislava — svatá a neposkvrněná — byla také toho hodna, aby sám anděl mu posloužil.

20 Jsem člověk, obraz boží

O T Á Z K A 22, 23

PŘÍPRAVA:

Nejvzácnější tvor boží na zemi je člověk. O původu člověka vypravují se u mnohých národů podivné věci. Tak u kmene ve východní Africe se vypravuje: Nahoře byl Bůh a mnoho lidí bylo u něho. (Co je tím míněno?) Jednoho dne pravil Bůh: „Ať je také mnoho lidí na zemi. Shodil tedy dolů muže a jeho společníci ženu.“ Co o tom vypravuje kniha věčné pravdy? Co biblické dějiny?

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 2. (První lidé v ráji.)

Při stvoření světa řekl Hospodin o člověku: „Učiňme člověka k obrazu našemu, ať panuje nad celou zemí!“ I stvořil Hospodin člověka z hlíny země a vdechl ve tvář

jeho dech života.“ (1. Mojž. 1, 26—2, 7.) Tak oživil člověk. Bůh dal mu jméno Adam.

VYSVĚTLENÍ:

1. Z čeho se skládá člověk?

a) **Z těla.** Kdo stvořil člověka? Bůh je stvořitelem člověka. Člověk nepovstal sám od sebe, ani z nějaké pralátky, jak se domnívají pošetilí lidé, ani z nějakého zvířete. Člověk nepovstal ze zvířete. Nepravostí může se státi zvířetem. Jak stvořil Bůh prvního člověka? Co nejprve stvořil? Z čeho učinil tělo člověka? Nemysli, že Bůh uhnětl naše tělo z hlíny a dal mu dnešní podobu. Tak si představovali člověka Egypťané; bůh Chnum urobil prý člověka na hrnčířském kruhu. Sv. Augustin nazývá takový názor dětinským. Bible chce pouze říci, že lidské tělo je z hmotných prvků, jaké nacházíme v zemi. Podle těla je člověk nejpřednější tvor na zemi. Tělo člověka je mistrovské dílo. Pohanský lékař Galenus je nazývá divuplnou stavbou, v níž není ani nejmenší chyby.

Nevěřci praví, že se člověk poznenáhlu vyvinul ze zvířete. Člověk a zvíře! Zvíře, „nemá tvář“, nemá rozumu ani svobodné vůle. Uhynutím přestává životní síla jeho navždy. Z nerostu se nemůže přirozenou silou státi rostlina, ani z rostliny zvíře, ani ze zvířete člověk. Co není možno dnes, nebylo možno ani před věky. Pravá věda neví nic o tom, že by člověk byl povstal ze zvířete. Domnívati se to, bylo by proti svaté víře.

Člověk může mysliti, mluvit a se modlit, svobodně se rozhodovati, co chce nebo nechce. Má rozum a svobodnou vůli. Jeho pohled, jeho řeč činí jej králem viditelného stvoření, člověk nejpřednější tvor boží na zemi.

b) **Z duše.** Kterak stvořil Bůh člověka? — Učinil ze země tělo, ale vdechl do těla duši. Proto duše dodává člověku pravé důstojnosti.

Vdechl duši. Dech je projevem života. Člověk žije, dokud dýchá. Tělo a duše patří k sobě. Dokud jsou spojeny, žije člověk. Odloučí-li se, umírá člověk. Duše žije dále, je nesmrtelná. Tělo se rozpadává v zemi. „Prach jsi a v prach se vrátíš!“

„Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše zabítí nemohou.“ (Mat. 10, 28.) Duše lidská je obrazem božím, to znamená: podobá se Bohu.

Čím se lidská duše podobá Bohu? — Duše lidská se podobá Bohu tím, že má rozum a svobodnou vůli a že je nesmrtelná.

Že duše lidská je nesmrtelná, věří všichni národové. Spasitel sám praví, že člověk může zabít tělo, ale duše zabítí nemůže; stále a stále mluví o životě věčném. Na smrtelném loži pravil mně nevěrec: „Mé tělo bude spáleno, pravděpodobně shoří také má duše.“ Co na to?

2. Proč je člověk nejprzednějším tvorem na zemi?

a) **Přirozeným obrazem božím.**

Kterými slovy počal Bůh stvoření člověka? Řekli bychom jasněji: Udělej člověka jako náš obraz. Mnozí malíři se sami malují a malovali. Jak to učinili? Tak uvažoval Bůh o svém obrazu, aby podle něho stvořil člověka. Má-li obraz, který si malíř namaluje, býti jeho obrazem, musí mu býti podoben. Tak jest také člověk skutečně Bohu podoben. Čím se podobá člověk Bohu? — Bůh jest duch — čím je duše lidská? Bůh je věčný — naše duše nesmrtelná. Bůh má rozum — také člověk má rozum. Bůh má svobodnou vůli, podobně i člověk.

Člověk má rozum. Proto může mysliti. Člověk měl podle vůle boží panovati nad zemí. K tomu potřeboval rozum. Pokoj, v němž se zdržujeme, kniha, z níž čteme, světlo, které svítí ve tmě, železnice, umění, věda, vynálezy dokazují, že člověk má rozum. Mluví se také

často o rozumných zvířatech, mravencích atd. (Přirozený pud, návyk, obratnost.) Mohou se zvířata ze sebe něčemu novému naučiti?

Člověk má také svobodnou vůli. Mnohé děti tu a tam vynechají vyučování, ačkoliv by do školy mohly jít. Proč nejdou do školy? (Mohou, nechtějí.) Člověk může činit dobro, také i zlo, může i chtít. Jmenujte příklady ze svého života? (Vstávání, učit se, jíst, hrát, jít do kostela a j.) Kdyby neměl člověk svobodnou vůli, pak by se zlo nesmělo trestati. Potom by dobří nezasluhovali odměny. Mají zvířata svobodnou vůli? Dítě si může uschovati kousek chleba pro příští den. Pes nemůže si ničeho pro příští den uspořít, aby měl něco dobrého. Podej mu pár uzenek! — Nesmrtelnost duše, rozum a svobodná vůle patří k přirozenosti lidské. Proto říkáme, že člověk je přirozeným obrazem božím.

b) **Nadpřirozeným obrazem.** O prvních lidech se praví, že Bůh s nimi mluvil jako s dětmi. Jako andělé byli „syny božími“, tak první lidé zase byli „dítka božími“. Také nyní ještě mohou a mají býti lidé dítka božími. Sv. Pavel praví: „Všichni ti, kteří se dávají vésti Duchem božím, jsou synové boží.“ (Řím. 8, 14.) Máme-li býti syny božími, musíme býti v posvěcující milosti. Posvěcující milostí boží je člověk spravedlivému Bohu zvlášť podoben. Jako slunce v rosné krupě, tak se Bůh obrazí v duši svaté. Posvěcující milost je nadpřirozeným darem. Člověk, který je v posvěcující milosti, je nadpřirozeným obrazem božím. Tím se podobá i samým andělům. Proto také praví Zalmista: „Jen málo jsi ho postavil pod anděly.“

SOUHRN :

Proč je člověk nejpřednějším tvorem na zemi?
— Proč je člověk přirozeným, proč nadpřiroze-

ným obrazem božím? Čím se lidská duše podobá Bohu?

NAUČENÍ:

1. Také tělo je nádherným uměleckým dílem. Posvěcuj je! Nezesvěcuj chrám Ducha sv.!(Kterým hříchem zvláště?)

2. Nepřidržuj se nikdy těch, kteří praví: „Smrti je všemu konec“. Žij tak, aby tě těšilo, že máš nesmrtelnou duši! (Večer zpytuj svědomí; vzbud' lítost a předsevzetí!)

3. Používej svého rozumu, abys mohl Boha vždy víc a více poznávat! (Vyučování náboženství, kázání.) „První povinností je Boha milovati. Kdo ho nepoznává, nemiluje ho. „Cvič vůli při každé příležitosti, při vstávání, učení, jídlu, hře.“ „Kdo chce, může.“

4. Děkuj Bohu za milost posvěcující! Zachovej si ji! Vystříhej se každého těžkého hříchu! Chod' rád a často k sv. zpovědi!

5. Buď Bohu vděčný! Vděčný děkuje. První modlitbou v ráji bylo asi: „Bohu díky!“ V ušlechtilém srdci kvete pomněnka vděčnosti. Říká se: I pes pomní, kdo ho krmí. Kuřátko pije a k nebi pohlíží. Chval Boha, jak můžeš!

Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co mně prokázal?

Neurazím svého dobrodince hříchem.

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 41.

Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 10.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 29.

21 První lidé

O T A Z K A 24, 25, 26, 27, 28

PŘÍPRAVA:

Přírodní věda učí, že kdysi nebylo lidí na zemi. Ale kde se vzal první člověk, o tom žádný učenec pouhým rozumem neví nic určitého. Určitě to zjevil Bůh. Zjevení boží o tom je zaznamenáno v Písmě svatém. Z Písma svatého víme o prvních dvou lidech, že je oba učinil Bůh, že se jmenovali Adam a Eva, a že bydleli v ráji. Jak se jim v ráji dařilo? Budeme se učit o štěstí a pádu prvních lidí.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 3. (Prvotný hřích.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Štěstí prvních lidí. a) První lidé v ráji byli blažení a svatí. Sv. Pavel píše: „Bůh stvořil první lidi ve svatosti a spravedlnosti.“ Jako nejvzácnější dar dostali od Boha svatost neboli milost posvěcující. Milostí posvěcující zazářila jejich duše nebeskou krásou a byla Bohu příjemná. Milostí boží stali se dítkami božími a dědici království božího, byli přirozenými a nadpřirozenými obrazy božími.

b) První lidé byli tělesně nesmrtelní. — Žili v ráji beze všeho utrpení a neměli umřítí. Ty zvláštní dary dostali první lidé pro sebe i pro své potomky. Těch darů měli sobě i nám zasloužití.

Bůh je vševědoci a nejvyšší moudrý. Poznává všechno. Může všechno. Také první lidé měli něco z této vševědouce a moudrosti. Měli zvláště jasný rozum. Jak těžko nám lidem je poznati přírodu a její zákony! Jak málo víme o světě, o rostlinstvu, zvířectvu, o souhvězdí, o vnitřku země, o hloubce mořské. Adam přesně

poznával stvořené bytosti. Proto Bůh přivedl k němu zvířata, aby je pojmenoval. „Kdo pojmenoval zvířata“, praví mudrc Pythagoras, „byl nejmoudřejší ze všech lidí“. Domnívali se dnešní lidé, že jsou chytrí, nemohou se přece rovnati Adamovi, který měl všechny schopnosti.

Bůh je svatý. — Také Adam mohl chtít dobré a správné věci, měl zvláště silnou vůli. Bez jeho vůle nemohly se jeho zlé žádosti hnouti. „Byli nazí a nestyděli se“. Proč se nestyděli? — Poněvadž jim nenapadlo nic zlého.

Bůh je nade vše šťastný. Štěstí jeho se zúčastnili také první lidé. Měli v ráji nebe na zemi. Nic je nezarmucovalo a netížilo. Nepociťovali chudoby, z práce se těšili. Neznali nemoci. Zvířata jim neškodila. K nejkrásnějším radostem rajským patřil také styk s Bohem, který s nimi jako s dětmi mluvil. Naši prarodiče byli dobří a šťastní. Vynikali rozsáhlým poznáním. Těšili se míru a pokoji, obcovali důvěrně s Bohem a nepodléhali zákonu smrti. Také ostatní národové uchovali si vzpomínku na původ prvních lidí a na šťastný ráj.

2. Čím zhřešili první lidé?

První lidé zhřešili tím, že neposlechli Boha a jedli se stromu zapovězeného. První lidé žili v ráji beze všeho utrpení. Neměli nikdy zemřít. Jako nejvzácnější dar dostali od Boha svatost neboli milost posvěcující. Ty zvláštní tři dary dostali první lidé od Boha pro sebe i pro své potomky. Těch darů měli sobě i nám zasloužiti. Na to jim dal Hospodin přikázání. — Adam a Eva nechtěli mít Boha pánem nad sebou a nevěřili mu. To byl hřích těžký, od lidí po prvé spáchaný. Proto se mu říká „prvotný“. Na váze boží byl těžký.

a) Čeho tím pozbyli? — Nejvzácnější dar boží je svatost, protože svatý člověk žije pro

nebe, je milý Bohu a má právo na nebeskou blaženost. Té svatosti pozbyli.

Za trest jim uložil Hospodin: „Rozmnožím útrapy tvé“: začali trpěti tělesně i duševně. „Zlořečena budiž země“: pozbyla zvláštního požehnání božího. „V potu tváře jísti budeš chléb“: práce stala se člověku velikým břemenem. Tak pozbyli rajske blaženosti.

Nad to řekl Hospodin: „Prach jsi a v prach se obrátíš.“ Tím rozsudkem božím pozbyli tělesné nesmrtelnosti.

b) Svatosti, blaženosti a tělesné nesmrtelnosti pozbyli první rodiče sobě a všemu lidstvu. Adam byl praotcem všeho lidstva. Všechny nás zastupoval. Proto jsme v Adamovi všichni zhřešili. (Řím. 5, 12.) Tak aspoň částečně lze vysvětliti, kterak první rodiče Adam a Eva vzácných svých darů pozbyli nejen sobě, nýbrž veškerému pokolení lidskému. Ostatek je našemu rozumu zahalen. (Učení o hříchu prvotním je „tajemství víry“.) Po Adamovi zůstalo nám smutné dědictví.

c) Co dědí každý člověk po Adamovi? (Hřích, utrpení a smrt.) Po rodičích dědívali děti zdraví, blahobyť, dobré jméno, nemoc, hanbu, bídu. Pro hřích prvních rodičů přišel jsem na svět s hříchem. Ten hřích dědí každý člověk. Protože se ho sám osobně nedopustil, říká se mu dědičný. Jediná Panna Maria zůstala uchráněna hříchu dědičného.

Utrpení. Jsme „vyhnání synové Evy“, často „lkající a plačící v tomto slzavém údolí“. Místo ráje zdědili jsme utrpení. „Denně vzpomínám si na hřích, protože denně cítím jeho pokutu“: útrapy tělesné i duševní, obtíže práce, časem její nezdar.

Smrt. „Pamatuj člověče, že prach jsi a v prach se vrátíš!“ „Uloženo je člověku jednou zemřít.“ — Proč? — „Jako skrze jednoho člověka vešel hřích na tento svět a skrze hřích

smrt, tak přešla smrt na všechny lidi, protože jsme všichni zhřešili v něm.“ (Řím. 5, 12.) Tak stále jdeme v žití kolejích a s námi bol a smrt a hřích.

Co bylo nejhorším následkem dědičného hřichu? — Žádný člověk se nemohl dostat do nebe. Bůh se však smiloval nad lidstvem. Osvítil a povzbudil první rodiče, aby činu svého litovali. Svůdci jejich oznámil za trest, že mu kdysi hlavu rozdrtí žena (1. Mojž. 3, 15.), Panna Maria, matka Ježíše Krista. Tím pomůže lidstvu z hřichu ke svatosti, vykoupí a spasí je. Adam a Eva přijali vděčně tuto zvěst boží, pečlivě ji chovali v srdci a těšili se: Narodí se Vykupitel — Spasitel.

NAUČENÍ:

Bůh trestá. — Čím? Jak bylo Jidášovi v srdci na Veliký pátek ráno? Co cítí zločinec, když jsou mu na stopě? Co nezdárný syn nad hrobem utrápené matky? — Bezbožné lidstvo zahynulo potopou. Sodomští ohněm. Smutně skončil ukrutný císař Nero. Obyčejně „čím kdo hřeší, tím i trestán bývá“. (Moudr. 11, 17.) (Lenivý bídou, smilný nemocí, nestřídmý předčasnou smrtí. Za zlodějem hanba chodí. Pýcha předchází pád. Bůh nikomu nestraní. Každému odplatí podle skutků jeho.) (Řím. 2—4—8.)

„Boj se Boha a varuj se zlého!“ (Přísl. 3, 7.) „Chvěj se před ním každý, kdo na světě!“ (Žalm 32, 8.) „Hrozné jest upadnouti do rukou Boha živého.“ (Žid. 10, 31.)

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 41.

Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 11.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 30.

MODLEME SE:

Bože, jenžto vinou rozhněván, pokáním však upokojen býváš, shlédni milostivě na pokorné prosby naše a odvrť hrozné metly svoje, kterých jsme zasloužili za své hříchy. Skrže Krista Pána našeho. Amen.

22 Advent: přijde, přijde Vykupitel

O T Á Z K A 29. 30

PŘÍPRAVA:

Bůh nejvyšší spravedlivý a milosrdný řekl svůdci, hadu=ďáblovi: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím. Ona rozdrtí hlavu tvou.“ (1. Mojž. 3, 15.) Ženou od Boha předpověděnou je Panna Maria, matka Vykupitele. Vykupitelem tedy slíbil Bůh, že ďábla na hlavu porazí a prvotný hřích napraví. Koho slíbil Bůh po hříchu prvotném?

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 63. (Advent — Pán přijde.)
anebo:

Sv. Gerhard Majella, veliký, mladý služebník boží, měl dětsky věřící duši. Kdysi chtěl na náměstí čerpat vodu ze studny. Tu mu vyklouzl z kapsy klíč od domu a spadl do studny. To mu bylo tak nepříjemné! Co řekne jen jeho přísný pán, jeho biskup? Gehrhard se hned rozhodl. Rozběhl se k blízkému kostelu a z jesliček vzal Ježíška. — Co asi s ním? — Lidé se udiveně za ním dívají. Co bude dělati? — Gehrhard uvázal Ježíška za provaz a spustil ho do studny. „Ježíšku, Ježíšku,“ volá k němu, „Ty jediný mně můžeš pomoci. Přines mi klíč!“ Pomalu táhne provaz nahoru. — Co se stalo?

— Boží děťátko už je zase zde a nese v ručce klíč. Gehrhard děkuje mu za pomoc a odnáší Ježíška opět do kostela, provázen zástupem lidu.

VYSVĚTLENÍ:

1. Bůh slíbil Vykupitele patriarchům. Vinou hříchu dědičného se spouštělo lidstvo vždy více Pána Boha. Také z pravnuků Noemových se stali pohané. I vyvolil si Hospodin Abrahama, povolal jej do země Kanaan a slíbil tu zemi jemu a jeho potomkům. Na hoře Moria dodal k tomu, že jeden z potomků Abrahamových přinese požehnání všem národům. Vnuk Abrahamův Jakub, Bohem přezvaný v Israele, odstěhoval se řízením božím do Egypta. V hodinu smrti předpověděl, že ten, na kterého čekají národové, vzejde z rodu Judova. — V Egyptě se rozmohla rodina Israelova během 430 let v národ israelský. Na rozkaz Hospodinův je vyvedl Mojžíš o první velikonoci z Egypta. Na pomezí zaslíbené země viděl před skonáním v duchu budoucího Vykupitele. Řekl o něm lidu: „Proroka jako mne ti vzbudí Hospodin a toho budeš poslouchati.“ (5. Mojž. 18, 15.)

2. Mluvil o Vykupiteli hlasem proroků.

Ti napomínali k pokání a předpovídali budoucí události. Hlavní proroci byli David, Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel. Z ostatních proroků nejvíce prosluli Samuel, Natan, Eliáš, Elizeus, Micheáš, Zachariáš a Malachiáš.

O Vykupiteli předpověděli proroci, že jím bude Syn boží a spolu „syn člověka“. Hospodin praví o něm: „Syn můj jsi ty“. (Žalm, 2, 7.) — Jako člověk bude pocházeti z rodu krále Davida. „Vzejde prut z pařezu Jeseova, výhonek kořene jeho vykvete a spočine na něm duch Hospodinův.“ (Is. 11, 1, 2.) Jako pravnuk čili „syn

Davidův“ narodí se v Betlémě: „A ty Betleme, maličký mezi městy judskými, z tebe vyjde panovník věčný“. (Mich. 5, 2.) Narodí se z panny: „Ejhle, panna počne a porodí syna a zván bude jménem Emanuel“, to znamená „s námi Bůh“. (Is. 7, 14.) — že bude mít předchůdce: „Ejhle, pošlu anděla svého a ten připraví cestu přede mnou.“ (Mal. 3, 1.) „Hlas volá: Připravujte na poušti cesty Páně!“ (Is. 40, 1—5.) **Bude trpět.** „Bože, Bože můj, proč jsi mne opustil! Spíš já červ jsem nežli člověk. Pohanění lidu a povrhel luzy. Všichni, kteří mne vidí, se mi posmívají: „Doufal v Hospodina, ať ho vysvobodí!“ „Zbodli ruce mé i nohy moje, a o můj oděv metají los.“ (Žalm 21, 2. 7. 9. 17. 19.) **Po smrti bude oslaven.** „Neza-necháš mé duše v podsvětí a svému svatému nedopustíš, aby zakusil porušení“. (Žalm 15, 10.)

3. O činnosti Vykupitelově předpověděli proroci:

Že bude učit lidstvo svatým pravdám. „Hospodin mě posvětil a poslal mě, abych kázal chudým evangelium.“ (Is. 61, 1.) Že pravdivě učí, dokáže svými zázraky: „Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdy otevrou se oči slepých a uši hluchých. Tehdy poskočí chromý jako jelen a rozváže se jazyk němých.“ (Is. 61, 1.) Že bude za všechny obětovati sám sebe. — „Opravdu neduhy naše nesl a nemoci naše vzal na sebe. Všichni jsme jak ovce zbloudili, každý zabočil na cestu svoji a Hospodin vložil naň pokutu za nepravosti nás všech. Obětován jest, protože sám chtěl. Jako beránek veden bude k zabití a neotevře úst svých.“ (Is. 61, 1.) „Ty jsi na věky knězem jako byl Melchisedech.“ (Is. 61, 1.) **Že bude panovati na věky.** „Klaněti se budou jemu králové světa, a všichni národové budou mu sloužiti.“ (Žalm 71, 11.) Posvěcenému učiteli, veleknězi a králi se říkalo ve Starém zákoně „posvěcený“ čili hebrejsky Mesiáš, řeč-

ky Kristus. Bude tudíž slíbený Vykupitel Kristem.

Co zvláště předpověděli proroci o Vykupiteli? (30.)

Proroci předpověděli o Vykupiteli zvláště: 1. že se narodí v Betlémě, a to z panny; — 2. že to bude sám Bůh všemohoucí; — 3. že umře bolestně za všechny lidi, po smrti však bude oslaven.

Na Krista Vykupitele čekali několik tisíc let všichni lidé. Zvláště toužili po něm věřící z národa israelského za živa na zemi a po smrti v předpekli. To čekání lidstva na Krista Vykupitele se připomíná v adventě. Advent — příchod Páně — svatá doba vzpomínek, tudy, pokání. Zaznívá hlas od Jordánu: „Připravujte cesty Pánu!“ „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“ (Mat. 3, 2.) „Bratři, vězte, že hodina jest, abychom už ze sna povstali.“ (Řím. 13, 11.) „Vstaň, kdo spíš, a osvíti tebe Kristus“. (Efes. 5, 14.)

NAUČENÍ:

1. Děkuj Bohu, že nám poslal Vykupitele. Modli se, aby Spasitel zavítal do tvého srdce!

„Přijdiž ke mně, Boží synu,
tebe-li mám, nezahynu.“

„Ejhle, přijde Pán a Bůh náš, cesty
upravujme.

Přijde čekáný Mesiáš, srdce
očišťujme!“

ZPÍVEJME: Rosu dejte nebesa...

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 65.

Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 12.

A. Schneid, Zeichnen in Religions-
unterricht, obr. 2.

23 Mikulášská nadílka

PŘÍPRAVA:

V krajinách slovanských se velmi uctívá sv. Mikuláš. V Čechách a u nás na Moravě je zvykem, že i v nejchudších rodinách rodičové podělují své dítky nějakým dárkem. Zvyk mikulášské nadílky působí dosud zvláště u dětí mnohou radost. Na ten okamžik se těší v rodině každý, starý i mladý. Chci vám proto dnes říci, jaký je původ tohoto zvyku, a kdo byl sv. Mikuláš.

PŘÍKLAD A VYSVĚTLENÍ:

Sv. Mikuláš narodil se ve třetím století po Kristu v maloasijském městě Pataře z rodičů zbožných a bohatých. Za mladých let vychovával ho jeho strýc biskup v Myře. Život strýce biskupa působil na něho tak, že si zvolil kněžský stav. Po několika letech vypukl v Pataře a v okolí mor, jemuž kromě velikého počtu lidí padli za obět i jeho rodiče. Uložil je s pláčem do hrobu. Nad jejich hrobem slíbil, že velikého jmění, které mu — jedinému synovi — zanechali, užije jen k dobrému. Slibu svému dostal. Po příkladu Krista Pána pomáhal v bídě a nouzi.

V Pataře žil šlechtic, který úplně zchudl. Jeho rodině, manželce a třem dcerám, hrozila krutá nouze. Šlechtic se styděl za svou chudobu, kterou sám zavinil. Rodina byla zoufalá. O smutném stavu šlechticovy rodiny se dověděl kněz Mikuláš. Pln upřímného soucitu odebral se mladistvý kněz za noci k příbytku šlechticově a vhodil pootevřeným oknem do světnice, kde šlechtic spal, měsíc plný zlatých a rychle se vzdálil.

Jak se šlechtic ráno podívil, když měsíc otevřel! Se slzami v očích děkoval Bohu za neoče-

kávanou pomoc. Penězi si pomohl z nejvyšší nouze. Zbytek daroval dceři, kterou dobře provdal.

Sv. Mikuláš se dověděl, že šlechtic dobře užil darovaných peněz. Radoval se z toho. Umínil si, že se mu postará i o ostatní dvě dcery. Vyvolil si zase tmavou noc. Pootevřeným oknem zase vhodil měšec peněz do světnice, kde šlechtic odpočíval. A zase rychle zmizel. I tentokráte užil šlechtic darovaných mu peněz k dobru svému a své druhé dcery. V následujících nocích bděl šlechtic stále na lůžku. Očekával, že onen šlechetný dárce přijde i po třetí. A nezmýlil se.

Za několik dní zase někdo opatrně pootvírá okno a do světnice spouští měšec. Šlechtic rychle vstal, aby neznámého dárce poznal. Mikuláš dává se na útěk, a šlechtic za ním. Ve svém dobrodinci poznává sv. Mikuláše. Děkuje mu vřele. Nazývá ho andělem strážným, kterého mu nebe poslalo v největším neštěstí.

O štědrosti Mikulášově přes jeho prosby se dovědělo celé město. To mu pak získalo takovou přízeň, že ho později zvolili biskupem v Myře, kde kdysi jeho strýc jako biskup působil.

Jako biskup byl ještě štědřejší. Všecko své jmění po rodičích rozdal chudým.

O jeho štědrosti si pak vyprávěli křesťané všude. Pověst o ní se šířila a dostala se i k nám do Čech. Předkové naši zamilovali si sv. Mikuláše tak, že mu postavili po našich vlastech 125 chrámů. A nejen to! Když se přiblížil den sv. Mikuláše, vzpomínali si naši předkové na jeho štědrost. Ve svých rodinách nadíleli dětem dárky, aby jejich děti pamatovaly na štědrost a jednaly podobně. I chudým dávali naši předkové nejpotřebnější věci: dříví, šatstvo, chléb, obilí a j.

Zvyk tento se dědil z pokolení na pokolení a udržel se do dneška. Proto až dodnes žije v našich rodinách mikulášská nadílka.

NAUČENÍ:

I vy, děti, můžete pomoci. Vidíte ve škole spolužáka nebo spolužačku chatrně oděnou, anebo pozorujete, že má hlad. Máte-li zámožné rodiče, poproste, aby potřebným pomohli kousem šatu nebo jídla. Vzpomeňte, že Pán Ježíš řekl: „Co jste učinili jednomu z nejchudších, mně jste učinili.“ V tom chudém nadělíte vlastně Spasiteli, přikryjete jeho nahotu, nasytíte jeho hlad. Spasitel vám toho nezapomene. Bude milosrdným také k vám.

KRESLEME: J. Zivotek, Zvěsti o Bohu, str. 65.

24 O vánoč. stromku a jesličkách

PŘÍPRAVA:

Blíží se radostné svátky vánoční. Je to dojemná doba, plná radosti u domácího krbu. V našich chrámech a soukromých příbytcích staví se jesličky a vánoční stromek, a zpívá se naše věčně milá píseň: „Narodil se Kristus Pán.“ — Jaký jest původ vánočního stromku a jesliček?

PŘÍKLAD:

Poslyšte legendu! Když ve svaté noci přišli k jeslím pastýři a přinesli Spasiteli dary, byl mezi nimi chlapec z Betléma, který neměl ničeho. A proto zahrál na svoji píšťalku malou píseň. A přicházel tak každého dne. Jednoho dne uviděl krále od Východu. Zaražen vši tou nádherou, zůstal opodál státi. Maria mu pokynula, aby přistoupil. Řekla mu: „Jenom láska dává cenu zlatu, které králové zde podávají. A tu lásku máš také ty. Proto hrej svou píseň i dnes!“ A chlapec hrál. Božské dítě prý jej oblažilo úsměvem. A my z lásky k Ježíškovi stavíme vánoční stromek a jesličky.

VYSVĚTLENÍ:

1. Zvyk stavěti vánoční stromek. — Dějepisci nám ukazují do severních evropských krajin, do Norska a Švédska. Severní kmeňové slavili v tuto dobu — v den zimního slunovratu, zvláštní slavnost. Zapalovali jedli anebo smrk. Kolem nich pak tančili z radosti, že se slunce vrací, že bude ubývati tmy a zimy. Když se stali křesťany, zapalovali opětně smrk anebo jedli ke cti Ježíše Krista, nikoliv ke cti boha slunce. Později je opatřili a ozdobili světlem, vykrášlili ozdobami a v záři jejich vítali novorozeného Ježíška. Slavnost tuto přenesli pak do příbytků. Ze severních krajin šířil se tento milý zvyk do jižních krajin německých. V 18. století dostal se i k nám, do Čech. První vánoční stromek prý vystrojili u nás v Čechách v primátorském záměčku v Praze—Libni.

Nynějším křesťanům připomíná vánoční stromek strom, z něhož vzali dřevo na kříž. Připomíná také strom vědění dobrého a zlého, z něhož Adam a Eva jedli zapovězené ovoce.

2. Krásnější zvyk je stavěti jesličky. Je to prosté znázornění narození Páně v Betlemě. Jesličkám se proto také říká „betlem“. První betlem postavil sv. František z Assisi. Roku 1223 dlel sv. František ve své poustevně na hoře Holubičí nedaleko městečka Graecia. A tu ho navštívil přítel Giovanni Velita. Právě tenkrát blížily se vánoce. Sv. František prosil svého přítele Velitu, aby mu tu na hoře v jeskyni nedaleko poustevny zřídil jesle se slamou, tak jak to asi bylo v Betlemě při narození Páně. „Chci“, pravil František, „aspoň jednou slaviti příchod Syna božího na zemi a na vlastní oči viděti, jak chtěl býti chudý a bídny, když se narodil z lásky k nám.“ Přítel Velita vyhověl prosbě sv. Františka.

Když se přiblížilo narození Páně, bylo vše připraveno. V půlnoční chvíli stál sv. František u oltáře prostince připraveného před jeslemi. Kolem něho stáli jeho řeholní bratři s rozžatými svícemi. Venku u jeskyně se tlačily zástupy okolního lidu. Zval je sem hlahol zvonů okolních kostelů. Do jeslí asi tenkrát vložili maličké chudé dítě. Vůl a osel zahřívali svým dechem jeho tělíčko. František byl pohnut až k slzám. Při oltáři u jesliček sloužil kněz-bratr řeholní mši sv. Při ní přisluhoval sv. František. Po mši svaté vystoupil sv. František na kazatelnu a dojemně kázal o malém Ježíškovi. Všichni slzeli. Radost byla veliká a všeobecná. Po roku žádal lid opět sv. Františka, aby slavnost jesliček opakoval. Sv. František jim vyhověl. Pak se začaly stavěti jesličky v chrámech. V 16. století dostal se tento zvyk i k nám.

NAUČENÍ:

Navštivte Ježíška v jesličkách. „On tam dřímá v jesličkách, ovinitý v pleníčkách. Maria ho kolébá, svatý anděl mu zpívá.“ Než odejdete od jesliček, rozlučte se s ním vánoční ukolébavkou našeho Nerudy. Řekněte mu:

Spi, Jezulátko, spi!
Spi sladce na tom seně holém,
my dech tajíme všichni kolem,
vždyť Tobě, věčné pravdy Synku,
je také třeba odpočinku.
Spi Jezulátko, spi!
Spi Jezulátko, spi!
a nabeř v spánku nové síly,
máš konat ještě mnohou míli,
té cesty lidstva ke spasení,
té ještě dlouho konec není.
Spi Jezulátko, spi!
My budeme bdít a na Tebe a na
Tvé učení nezapomeneme.

ZPÍVEJME: (Vánoční koledy.)

Vítej nám, Ježíšku, z nebe daný,
jenž jsi se narodil z čisté Panny!
Pohlédni na nás a přijmi od nás
tyto dary...

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 69,
71, 73, 75.

25 Vánoce

PŘÍPRAVA:

Před 19sty lety hlásal anděl Páně pastýřům za svaté noci na nivách betlemských: „Zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel.“ Užaslí pastýři spěchali rychle, aby viděli, co jim bylo zvěstováno, aby přivítali a poklonili se narozenému Spasiteli.

To byly první vánoce na světě. Jak byly radostné! Na nebi jásali andělé, nad nivami betlemskými zpívali andělé velebnou píseň! „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Matka Páně se skláněla nad Ježíškem, vedle ní sv. Josef, plný pokory a úcty. A spěšně přicházejí pastýři, vítají Spasitele, klánějí se Bohu. Dech vánoční radosti se každý rok opakuje. Vane v církvi, v rodině, v kostele, v srdci člověka a vane i na hřbitově.

PŘÍKLAD:

Proslulý spisovatel kněz píše: „Slepý invalida vykládal mi kdysi: Bylo to o vánocích roku 1870. (V tu dobu obléhalo německé vojsko Paříž.) Leželi jsme v Montmartre před Paříží. Noc byla jasná. Pojednou blížil se od Paříže franc. voják. Neměl zbraně, jen tyč s bílým

šátkem. Co chce? — Zastavil se a pozdravil. A pak počal zpívat krásným jasným hlasem vánoční německou píseň. Poslouchali jsme. Dech vánočního svátku ovanul nás. Zaslzeli jsme radostí a dojmem. Voják francouzský dozpíval a odešel. Té noci nepadla ani jediná střela. Tu přistoupil jednoroční dobrovolník našeho německého vojska ke svému setníku a prosil o dovolení, aby se směl přiblížit k předním francouzským strážím a jim poděkovat. „Umíte zpívat francouzskou vánoční píseň?“ tázal se setník. „Ano.“ Dostal dovolení. Vojín odešel a zapěl francouzům vánoční francouzskou píseň. Tu byl pokoj mezi nepřáteli, jaký jest jen možný u křesťanů.“

Svátku krásný, jaký to dech rozséváš!

VYSVĚTLENÍ:

Vánoce v kostele: O půl noci nebo někde za jitra září kostel z daleka světlem. V kostele radostné zpěvy: vítání Krista, jásot nad jeho narozením. Kněží při oltáři zpívají radostně velebná slova, která kdysi zazněla nad Betlémem: Gloria in excelsis Deo, sláva na výsostech Bohu! A hlásají pak lidu narození Páně. Všichni kněží smejí sloužit tři mše svaté. První se jmenuje „andělská“. Čte se při ní evangelium, jak anděl zvěstoval pastýřům narození Páně. Druhá „pastýřská“. Čte se evangelium, jak pastýři se klaněli Spasiteli. A třetí „velká“ oslavuje velikost vtělení Syna božího.

Vánoce v rodině: I do rodin vniká vánoční radost. Každý je rád v tento den doma. Vzdálené dítky rády spěchají v tento den k rodičům. A všechny ovívá dech vánoční. Dítěm hledí rodiče zasít radost do duše. V mnohých rodinách poučuje otec nebo matka dítky o tom, co se stalo v Betlémě, zpívají radostné vánoční písně; někde uchystají dětem stromek, jehož dárky mají připomínati dary, jež nám nebeské

dítě doneslo. Někde strojí a staví betlemy a a jesle, což je velice významné. A dospělí chtějí všichni přijít do kostela. I v těch rodinách, kde jindy zavládá vlažnost, dnes dech vánoční přece vane a vniká do srdce.

Vánoce v srdci: Jak mocně dotýká se dech vánoční lidského srdce! Na prvním místě ovšem srdce spravedlivého a čistého. Jak tu jásá, jak vítá radostně svého Spasitele!

I hříšného srdce dotýká se dech vánoční. (V předměstí vídeňském žila chudá vdova, švadlena. Jediný syn oddal se zpustlému životu. Za noci svaté, vánoční, matka doma plakala a modlila se za syna. Syn seděl v hostinci u karet. Vše prohrál. A pak pln zlosti odešel. Chtěl učiniti konec svému životu v Dunaji. Již stanul u řeky. V tom zazněl s věže chrámu sv. Štěpána veliký zvon, zvoucí k půlnoční mši sv. A hned pak rozhlaholily se zvony po celém městě, jako by jásaly, jako by volaly: „Narodil se vám dnes Spasitel!“ Zpustlému mladíku zachvělo se srdce. Rozpomenul se na své mládí, na plačící matku, na chrám. Božské dítě dotklo se jeho srdce. Vrátil se domů: „Matko, ode dneška bude jinak!“ A bylo. Šťěstí vrátilo se do jeho srdce i do domu.)

Vánoce na hřbitově: Stará pověst vykládá, že rytíř jeden vyjel kdysi za noci na koni do polí. Kůň pojednou stanul a nechtěl dále. Co se stalo? Rytíř se ohlížel, a hle: byl právě u brány hřbitovní. A jakási postava kynula mu odtud, aby vkročil dále. Mimovolně slezl a kráčel. A hřbitov prý pojednou zazářil, na každém hrobě bylo světélko jako hvězda. Průvodce tajemný mu řekl: „Neboj se, můj synu, my chválíme Boha. Ty víš, že dnes jsou vánoce, noc svatá, kdy Syn boží sestoupil na svět, aby počal vykoupení. Tento svátek radostný slavíme i my mrtví, tak je zvykem v říši duchů.“ Rytíř poznal, že tajemný průvodčí je

jeho otec, dávno už zemřelý. V tom zmizel. A tu pojednou rytíř uzřel, jak od východu se snáší s nebe nebeská Matka s děťátkem, provázena nesčetnými anděly. A vše pak zmizelo. Rytíř spěchal kvapně domů.

Je to jen pověst. Ale je v ní jádro. I u duší zemřelých je radost vánoční! Ovšem u těch, které jsou v nebi. Ale také i u těch, které v nebi ještě nejsou, a za které se na hřbitově modlíme: u duší v očistci. Dech vánoční i sem zavane. Za dnešní svaté noci — praví Augustin sestupuje Matka Páně do očistce, aby jisté duše uvedla do slávy věčné. Jaká to radost vánoční i v tomto jindy tak smutném místě!

NAUČENÍ:

Narodil se Kristus Pán, veselme se, z růže kvítek vykvet nám, radujme se... nám, nám narodil se!“ Spasitel se nám narodil! Vítejme jej, všichni! Vánoční radost, která zavládla před 19sty lety na nivách betlemských, nechť ovane i ovládne všecku vaši duši! Klekněte v duchu pokorně u jeslí Páně a uvědomte si, že také vám platí ono slovo, které anděl pronesl pastýřům: „Zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel.“

„Pojďme až do Betlema a vizme tu událost, kterou Pán oznámil nám.“ (Luk. 2, 15.)

26 Náš Vykupitel—Ježíš Kristus

O T Á Z K A 3 1, 3 2, 3 3

PŘÍPRAVA:

Co Pán Bůh slibuje, to věrně splňuje. Když nadešel čas, jím určený, poslal anděla do Nazareta k Panně Marii. Ta se stala

matkou Ježíše, kterému později říkali „Nazaretský“. Na něm se vyplnilo všechno, co bylo předpověděno o Vykupiteli. Ježíš Kristus přišel na svět, aby nás vykoupil.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 64. (Andělská zvěst o předchůdci Páně.)

VYSVĚTLENÍ:

Kdo jest Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boha Otce, Bůh a spolu člověk a náš nejvyšší pán.

1. Jednorozený Syn boží.

Všichni lidé bez rozdílu jsou jakoby dětmi božími, protože Bůh o nás otcovsky pečuje. Větším právem se tak modlíme my, protože nás Bůh na křtu svatém přijal za děti, „abychom syny božími se jmenovali a byli“. (1. Jan 3, 1.) Ježíš Kristus je boží Syn vlastní a to jediný čili „jednorozený“. Od koho to víme?

Anděl zvěstoval Marii Panně, že člověkem se stane „Syn nejvyššího“. (Luk. 1, 32.) Alžběta řekla Marii: „Matka Pána mého.“ (Mat. 3, 17.) Bůh promluvil u řeky Jordánu a na hoře proměnění: „Tento je Syn můj milý.“ (Mat. 3, 17.) Ježíš sám řekl o sobě Nikodemovi: „Tak Bůh miloval svět, že dal Syna svého jednorozeného, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (Jan 3, 16.) Slavnostně se prohlásil za Syna božího v poslední den pozemského svého života. (Mat. 26, 64.)

A že pravdu mluvil a byl Bohem, dokázal svatým životem a svými zázraky.

Svatým životem. „Byl božský, svatý, nevinný, neposkvrněný, od hříšníků odlišný.“ (Žid. 7, 26.) Proto mohl nepřátelům říci: „Kdo z vás může mne vinit z hříchu?“ (Jan 8, 46.) Kdo je tak svatý, mluví jen pravdu o sobě. — Byl vše

mohoucí. Z vlastní moci konal zázraky: proměnil vodu ve víno, dvakráte nasýtil tisíce lidí několika chleby, vymítal zlé duchy, utišil bouři na moři. Uzdravoval pouhým slovem nemocné a křísil mrtvé. Sám vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Právem řekl tedy: „Nechcete-li věřit mým slovům, věřte skutkům, a poznáte i uvěříte“, (že jsem opravdu Syn boží). (Jan 10, 36. 38.)

2. Věříš v Syna božího?

„Věřím, Pane! a klaněl se jemu.“ (Jan 9, 35. 38.) — Podobně apoštolé: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“ (Mat. 16, 16.) „Pán můj a Bůh můj!“ (Jan 20, 28.) „My jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn boží.“ (Jan 6, 70.) — Tak všichni apoštolové věřili, tak po seslání Ducha svatého hlásali. (Jan 20, 31.) a za tu víru podstupovali smrt.

Vykupitel čili Spasitel lidstva je tedy skutečně tím, co slovo „Ježíš“ znamená. Z rozkazu božího mu to jméno dali osmého dne po narození. Když začal působiti veřejně, říkali mu lidé „Ježíš Nazaretský“. Proč? — Učedníci jej oslovovali „Mistře“, protože učil zákonu božímu. „Hosana synu Davidovu“, volali mu věřící, protože v něm viděli slíbeného Spasitele a ten měl pocházeti z rodu krále Davida. „Syn člověka“ říkával si Ježíš, protože tím názvem předpověděl Vykupitele prorok Daniel. Ve Starém zákoně vědělo se o Vykupiteli, že bude posvěcený učitel, velekněz a král světa. Proto se těšili: přijde Mesiáš čili Kristus. Za Krista jej věřící potom i uznali. Jakožto božský Spasitel a Vykupitel slove a jest náš Pán.

NAUČENÍ:

1. Pochválen buď Ježíš Kristus na věky. Amen.

„Věřím i v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.“

Ježíši tobě žiji,
Ježíši, tobě umírám,
Ježíši, tvůj jsem živ i mrtev. Amen.

2. Měj v uctivosti vždy jméno boží! Považ, co ti toto jméno říká:

I. H. S. = Jesus Hostia Sancta, Ježíš hříšných
Spasitel, Jesus Hominum Salvator,
Jesus, Heiland, Seligmacher.

✠ = Christus.

B1. Jindřich Suso vryl si jméno Ježíš do prsou. Potom si klekl před křížem a modlil se: „Viz, Pane, ty jediná láska mého srdce, moji touhu po tobě! Vryj se a své jméno tak hluboko do mého srdce, abys z něho nikdy nevyzml!“

Nevezmeš jména božího nadarmo!

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 67.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 13.

A. Schneid, Zeichnen in Religions-
unterricht, obr. 2.

27 Skrytý život Páně

(JEŽÍŠ KRISTUS—BŮH A SPOLUČLOVĚK
OTÁZKA 34, 35, 36, 37)

PŘÍPRAVA:

Za matku Ježíše Krista vyvolil Bůh Pannu Marii. Pocházela z rodu krále Davida, jehož otcem byl Betleman Jesse. Jediná z lidí zůstala uchráněna hříchu dědičného. „Spanilá to lilie vzrostla z rodu Jesse.“ Spanilou lilií bez nejmenší poskvrny hříchu osobního byla do smrti.

Rodiče její se jmenovali Joachim a Anna. Hned v útlém věku se zasvětila službě

boží. Slíbila Bohu, že zůstane pannou. Zasnoubena byla sv. Josefu. Ježíše Krista počala z Ducha svatého. „Radostně žasla příroda, když života jsi Původa v životě čistém uvítala a pannou býti nepřestala.“ Učení o tom, jak se Syn boží vtělil, slove „tajemství víry“.

„Jenž se počal z Ducha svatého“.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 65. (Syn boží se stal člověkem.)

VYSVĚTLENÍ:

Syn boží začal býti člověkem.

Co zvěstoval anděl Panně Marii? — Kde porodila Panna Maria Ježíše? — I řekla Maria: „Ejhle, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ (Luk. 1, 38.) Tehdy upravil Duch svatý pro Syna božího lidské tělo a stvořil pro něho lidskou duši: jednorozený Syn boží se vtělil.

Vtělení Syna božího si připomínáme svátkem „Zvěstování Panny Marie“ 25. března a modlitbou „Anděl Páně“. „A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ (Jan 1, 14.) „Slovo“ jest jednorozený Syn boží. Přebýval viditelně mezi námi v podobě lidské třiatřicet let. Kterak přebývá mezi námi dosud?

Dosud je tajemně přítomen v podobě chleba a vína. „Věříš v Syna božího?“ Věřím, Pane, že osobně sídlíš ve svátosti oltární, že jsi přítomen ve svaté Hostii, a v kalichu pro proměňování. „Pán můj a Bůh můj!“

Proč se nazývá Maria „nejsvětější Pannou“?

(Protože byla uchráněna hříchu dědičného, žila do smrti bez hříchu osobního a zůstala povždy pannou.)

Kde se narodil Ježíš Kristus? (36.)

Které jsou svátky skrytého života Páně? — (Navštívení Panny Marie 2. července. Hod Božího narození 25. prosince. Obřezání Páně 1.

ledna. Nejsvětějšího jména Ježíš 2. ledna. Svaté rodiny v neděli po 6. lednu. Obětování Páně nebo Hromnic 2. února.)

Proč se nazývá Maria „matkou boží?“ (37.)

(Protože se z ní narodil Bůh-člověk Ježíš Kristus.)

Katolická naše víra učí, že Ježíš Kristus nepřišel na svět přirozeným způsobem, jako přicházejí jiní lidé na svět, nýbrž způsobem nadpřirozeným, zázračným, počat byv, nebo vtěliv se z Ducha sv., tak, jako to hlásá anděl Marii: Duch sv. vstoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě. Tak to také vyznává naše Věříme v Boha: Jenž se počal z Ducha svatého. Jak tomu rozumět? — K člověčenství Kristovu, k jeho lidské přirozenosti poskytlo podklad člověčenství Matky boží. Kdyby byl Kristus Pán přišel na svět způsobem přirozeným jako jiní lidé, byl by sám poskvřen hříchem dědičným, byl by sám potřeboval vykoupení a nemohl býti naším Vykupitelem.

Maria, Matka boží, kromě Ježíše Krista, jenž se z ní narodil, ne způsobem přirozeným, nýbrž zázračným, neměla žádných jiných dětí. Proto i když život dala Kristu Pánu, i když se stala jeho matkou, zůstala čistou a neposkvřenou pannou.

Rodiště Páně:

(Betlem leží 7 km na jih od Jerusalema. Pěkně se vyjímá prostřed zeleného stromoví. Rostou tam oleandry, fíky, olivy a vinná réva. Podél silnice čemají se záhony pole, ohraničené nízkými plotky. Jsou naskládány z kamení, které bedlivý hospodář během dlouhých let nasbíral při orání. Půda je poměrně úrodná. Proto se Betlem už dávno před narozením Páně nazýval „Efrata“, to jest „úrodný“. Dále za Betlemem je pustá krajina. Tam žil v mládí sv. Jan Křtí-

tel. Karavany, jedoucí na východ, zastavovaly se v osadě, aby se zaopatřily potravou. Tak vzniklo jméno Betlem, po česku „dům chleba“.)

NAUČENÍ:

1. Měj v uctivosti nebeskou matku, Pannu Marii! — Netrp, aby v tvé přítomnosti někdo o ní mluvil pohrdlivě. Které písně mariánské znáš? — Zvláštní lásku k Panně Marii měl sv. Alois. Říkával: „Maria je mojí matkou.“ Ona je také naší matkou. „Panno Boží, Matko moje, učiň, ať jsem dítě tvoje, tvoje v žití, v umírání, v blahu, strachu, ve strádání. Tvoje v kříži i v žalosti, Tvoje zde i na věčnosti! Matko Boží, Matko moje, učiň, ať jsem dítě tvoje!“

2. Uctívej také sv. Josefa! Sv. Josef drží v ruce Ježíška. Ty ho smíš přijímati ve sv. přijímání. Modli se k sv. Josefovi za církve!

ZPÍVEJME: Píseň k sv. Josefu!

MODLEME SE:

Anděl Páně zvěstoval Panně Marii,
a ona počala z Ducha svatého. Zdrávas Maria...

I řekla Maria: „Ejhle, dívka Páně,
staniž mi se podle slova tvého.“ Zdrávas Maria...

A slovo tělem učiněno jest
a přebývalo mezi námi. Zdrávas, Maria...

KRESLEME: J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 71.
A. Schneid, Zeichnen in Religions-
unterricht, obr. 2.

28 Sv. Josef, pěstoun Páně

K A T . S T R . 1 9

PŘÍPRAVA:

Nejvyššího vyvolení, jehož Bůh člověku udělil, dostalo se nejsvětější Panně Marii. Vyvolena byla za matku Syna božího. Sv. Bonaventura praví: „Bůh mohl stvořiti větší svět, mohl stvořiti větší nebe, ale nemohl stvořiti větší matky.“

Po Matce boží nejvyššího vyvolení mezi lidem dostalo se sv. Josefovi. Vyvolen byl za pěstouna a ochránce Páně.

VYSVĚTLENÍ:

Slyšte napřed něco o jeho důstojnosti. Už vám ji připomíná samo jméno Josef, které po česku znamená vznešený. Maria Panna podle sdělení sv. Lukáše (1, 27) byla zasnoubena muži, jehož jméno bylo Josef z domu Davidova. Zasnoubení to mělo svou příčinu v tom, že dcera, dědička, byla-li jediná, směla se provdati jen za příbuzného téhož pokolení a rodu.

Zasnoubení toho bylo třeba, aby dítě Ježíš mělo za ochránce a pěstouna pevnou ruku mužskou. Maria pak sama měla býti vzorem ženám jako panna a manželka, matka a vdova.

Ve stínu chrámu prospívala Maria a Bohu se zaslíbila věčným panenstvím. A přece byla vůle boží, aby byla zasnoubena. Jak se to stalo? — Tehdy velekněz — tak praví ústní podání (tradice) — svolal všechny Davidovce — z rodu Davidova pocházející — do chrámu. Sešlo se jich 11. — I kázal velekněz, aby každý z Davidovců si ulomil ratolest a poznamenal svým jménem. Pak kázal, aby ratolesti složili před oltář. Vyvoleným snoubencem že bude ten, z jehož haluze vypučí květ mezi modlitbou.

Slyšte, jak nám to dále vypravuje náš Zeyer ve své Mariánské zahradě: A všichni se vroucně nyní modlili, Boha prosili, aby zjevil svou vůli nějakým znamením. A ejhle, ani jedna z těch 11 ratolestí květu nevydala. Zklamání všichni mlčeli. Tu zjevil se muž, stárnoucí už, v nádvoří a pravil, že se opozdil, že je Davidovcem a chudým tesařem a že se živí prací svých rukou teď nedaleko Samarie. A tážal se, proč ho sem volali. A kněz mu vysvětlil a kázal mu, aby ratolest, kterou náhodou v ruce měl a kterou si stínil oči po cestě, položil před oltář. Však řekl tesař, který Josef slul: Stárnu už a žil jsem posud bez ženy a bez ženy jsem umřít chtěl. Mé srdce patří Bohu i duše má a celý život můj. Nuž, sami uvidíte, že určeno mi není, abych byl mužem Marie z Nazaretu. A položil před oltář svoji ratolest, a kněz se pomodlil. A náhle zavzněl od přítomných výkřik podivu: hle, z ratolesti vykvetl bílý květ a plnil vůní celý prostor. Tu zvolal velekněz: Josefe, jsi vyvolen! Žehnej Bůh! A všichni se divili a nejvíc Josef sám a pravil knězi: Je to podivné! Vždyť stár už jsem a chud! Pak vyšel na chrámové nádvoří, kdež Maria byla se svými rodiči Annou a Jáchymem. I přistoupil otec Jáchym k nim, vložil ruku Josefovou v ruku Mariinu a řekl: Dle zákona ti doeru svou dávám čistou jako hvězdu na nebi. A Josef řekl: Snoubím se s ní proto, že tak káže Hospodin. A bude mi jak dcera Marie a chránit ji budu ode všeho zla a vejdu s ní ve svaté a čisté manželství, to ve spojení duší bez těla. Pak podal jí svůj prsten a tak byli zasnoubeni. Řekla pak Anna, odvádějíc doeru svou: Půjde Maria nyní v dům svých rodičů. Jdi v pokoji, Josefe, a za rok přijď si pro svou snoubenku. A po roce slavil se tiše sňatek Josefův a Mariin a vešla Maria do domu svého chotě a žili pospolu ve svatém

pokoji, jak bratr se sestrou, v čistotě naprosté a vznešené. A Josef pracoval a šťasten byl, že vyvolil jej Bůh, aby stál na stráži a podporou byl věrnou Panně a dítěti, jež přijít mělo, aby spásy došel svět.

A co ústní podání naznačuje, Písmo sv. potvrzuje.

Úcta pěstouna Páně je v církvi prastará. I katkomby o ní svědčí. Jeden z nejstarších obrazů sv. Josefa je na náhrobku křesťanky Severy, který je v lateránském museu. Na náhrobcích ze 4. století je často sv. Josef zobrazen, a to pravidelně při narození Páně a příchodu mudrců od východu. Zbožný katolický lid již brzy připojil ke jménu Ježíšovu a Mariinu jméno Josefovo. Na přání 253 otců, shromážděných na všeob. sněmě vatikánském papež Pius IX. prohlásil sv. Josefa patronem celé církve sv. Stavové čeští prohlásili jej r. 1654 za spolupatrona vlasti naší. Sv. Josef je zvláště ním ochráncem umírajících, protože zesnul blaženě v náručí Panny Marie a Krista Pána. Je také ochráncem křesťanských rodin a řemeslníků. Mnozí světci nás ujišťují, že ve svých souženích byli vyslyšeni, když jménem sv. Josefa Boha prosili.

NAUČENÍ:

Utíkejme se k němu i my o jeho přímluvu! Je jistě u Boha a Krista Pána mocná. Považme a nezapomínejme, že byl zástupcem Otce nebeského v otcovství u jeho Syna, že byl jeho pěstounem. Proto rádi se zavírejme do jeho přímluvy a prosme ho tak, jako ho prosí církev o mši sv. v den jeho svátku: Sv. Josefe, pros za nás, aby, čeho naše nehodnost dosíci nemůže, na tvou přímluvu nám uděleno bylo.

29 Veřejný život Páně

OTÁZKA 38, 39

PŘÍPRAVA:

Přípravou na veřejné působení Páně bylo toto: 1. Jan Křtitel kázal pokání a svědčil, že Ježíš je Beránek boží, který snímá hříchy světa. — 2. Pán Ježíš dal se od Jana pokřtiti v řece Jordáně; tehda sestoupil naň Duch svatý v podobě holubičky a Bůh Otec promluvil: „Tento jest Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.“ — 3. Po svém pokřtění odešel Pán Ježíš na poušť se modlití a postiti, a byl potom od ďábla třikráte pokoušen. Kterak působil Pán Ježíš veřejně? (Ot. 38.)

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 73.—76. (Příprava na „Veřejný život Páně“.)

VYSVĚTLENÍ:

Pán Ježíš veřejně působil takto: kázal evangelium. Zvěstoval svaté pravdy. O čem kázal na příklad? — (Blahoslavení chudobní, kteří lační po spravedlnosti, pokojní, kteří trpí pro spravedlnost...) anebo „Budte k sobě jako bratři!“ „Milujte nepřátele své!“ „Jak ty druhým, tak Bůh tobě.“ „Jak třeba konati dobré skutky.“ „Čeho třeba se chrániti cestou do nebe.“ „O nepravých prorocích.“ „Pouze věřiti nestačí pro nebe.“ Která podobenství znáš? (O rozsévači, o koukoli mezi pšenicí, o království božím, o milosrdném Samaritanu, o královské svatbě...)

Kterak věřící posvěcoval? (Modlíval se a učil jiné se modlití, dětem žehnal, kajícím kům hříchy odpouštěl, ustanovil svátosti i mši svatou a na kříži se za nás obětoval.)

Kterak vedl věřící k bohumilému životu? (Jak mají svatě žíti, ukazoval na

sobě: „Učte se ode mne!“ (Mat. 11, 29.) „Příklad zajisté dal jsem vám.“ (Jan 13, 15.) Výslovně pak napomínal k dobrému, varoval ode zlého a přikazoval plniti zákon boží.

Tak působil Pán Ježíš tři léta se svými učedníky; z těch si vyvolil dvanáct apoštolů. (Jména apoštolů: Šimon Petr, Ondřej, Jakub, Jan, Filip, Tomáš, Matouš publikán, Bartoloměj, Jakub, Šimon řádný, Juda Tadeáš, Jidáš zrádný.)

K čemu si Pán Ježíš vyvolil apoštoly? (ot. 39.)

Které apoštoly si vyvolil Pán Ježíš? (Viz Bibl. děj. čl. 86.)

Kristus Pán přišel na svět, aby vykoupil a spasil všechny lidi. Proto chtěl, aby lidé až do skonání světa mohli poznávati boží pravdy, nabývati boží milosti a žíti podle zákona božího. To je možno jen ve spořádané společnosti náboženské.

Takovou společnost Pán Ježíš od počátku svého působení připravoval. Říkal o ní, že bude jako pole s hospodářem a osením, jako ovčín s pastýřem a ovečkami, jako království s králem a lidem. Prvními správci království božího na zemi měli býti místo něho apoštolé s Petrem v čele. Tak zakládal Kristus Pán svou církev.

Proč říkali lidé Pánu Ježíši „Nazaretský“? — Proč mu volali při slavném vjezdu do Jerusalema „Hosanna, Synu Davidovu?“ — Proč pravil o sobě Pán Ježíš „Já jsem pastýř dobrý?“ — Proč říkával o sobě „Syn člověka?“ — (Protože tím názvem předpověděl Vykupitele prorok Daniel.) Kterak jej oslovovali učedníci? (Mistře.) — Proč mu říkali „Pán“? —

NAUČENÍ:

„Obrať k nám své oči vlídné,
přimlouvej se za nás bídné!“

KRESLEME : J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 89, 91.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 15.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ : Bibl. děj. čl. 76.
(První zázrak Páně.)

30 Umučení Páně

O T Á Z K A 40, 41, 42

PŘÍPRAVA :

Spasitel procházel již přes tři léta Palestínou a jeho stoupenců den ze dne přibývalo. Veliké divy, jež konal nezůstaly bez hlubokého dojmu. Nikodem nebyl jistě jediný, který musel doznati: „Mistře, víme, že jsi od Boha vyšel jako učitel; neboť nikdo nemůže těch zázraků činiti, které ty činíš, není-li Bůh s ním. (Jan 3, 2.).

Nesmýšleli tak všichni. Právě vládnoucí kruhy se postavily ostře proti Spasiteli a propast se stále prohlubovala. O Vykupiteli bylo přece předpověděno, že umře bolestně a tím se bude obětovati za naše hříchy. (Ot. 30.) To měl Pán Ježíš také neustále na mysli. Mluvil o své bolestné oběti Nikodemovi (Jan 3, 14.), apoštolům po svém proměnění (Mat. 16, 21.) a hlavně na poslední cestě do Jerusalema. „Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé.“ (Mat. 20, 28.) To se vyplnilo jeho umučením.

PŘÍKLAD : Bibl. děj. čl. 159—174. (Umučení Páně.)

VYSVĚTLENÍ :

Proč vůdcové národa israelského nenáviděli Pána Ježíše? „Nechceme, aby

tento kraloval nad námi.“ (Luk. 19, 14.) Nechtěli přijmouti jeho učení a uznati jej za Syna božího. Když viděli, že lid jde za ním, rozhodli se, že jej usmrtí. Kdo zradil veleradě židovské Ježíše? — (Jidáš.) Odkud pocházel Jidáš? (Jidáš byl mezi apoštoly jediným Judovcem; všichni ostatní pocházeli z Galileje.) Který úřad svědčil mu Pán Ježíš? (Úřad pokladníka.) Kolik navrhli stříbrných peněz? (Třicet — asi 600 Kč.) Jidáš žádal více, přepočítal se.

A) Kdy slavil Pán Ježíš poslední večeři? — Co jedli při poslední večeři? (Nekvašené chleby, hořké byliny, omáčku a velikonočního beránka. Omáčka skládala se z octa, do kterého přidávali sušených datlí, mandlí, hroznů a fíků.) Co učinil Pán Ježíš po večeři? — Umyl apoštolům nohy. — Při poslední večeři proměnil Pán Ježíš chléb a víno v tělo a krev svou a obětoval se nekrvavým způsobem svému nebeskému Otci.

Kam odešel Pán Ježíš po poslední večeři? — Kolik bylo asi hodin? (Bylo k desáté hodině v noci, když se Spasitel mlčky ubíral ztichlými uličkami jerusalemskými.) Která zahrada se rozkládala na úpatí hory Olivetské? — (Getsemany.) Ježíš vešel do zahrady, ale marně tlumil smutek, který ho zaplavoval. Jeho tvář byla smrtelně bledá, občas se zachvěl. Po několika krocích se zastavil a povolal k sobě Petra, Jakuba a Jana. Co pravil k ostatním? („Posed'te tady, až odejdu tamto a se pomodlím“ (Mat. 26, 36). Ale „modlete se, abyste nevešli v pokušení“ (Luk. 22, 40). Asi po padesáti krocích se zastavil a poklekl. Tichou nocí nesla se jeho vroucí modlitba „Otče, všechno je tobě možné...“ a ve smrtelné úzkosti se potil krví.

Kdo zajal Pána Ježíše? — Bylo k půlnoci, když jerusalemské uličky zaduněly pod odmě-

řenými kroky římského vojska. Sestoupilo s Antonie, nedaleko chrámu připojila se k němu židovská policie a celý zástup kráčel zvolna do údolí cedronského. Vpředu šla chrámová stráž, ozbrojená holemi. Někteří nesli v rukou matné svítilny, jiní doutnající pochodně. Teprve za nimi šlo římské vojsko, aby podporovalo činnost policie. — Které znamení jim určil Jidáš? (Kterého políbím...) Kam zavedli spoutaného Pána Ježíše? — Kdo byl Annáš? — (Syn Setiův a pocházel z bohaté rodiny kněžské. Viz Dr. Miklík, Umučení Páně str. 192 n.) Kdo ještě vyslychal Ježíše? — Kdy přivedli spoutaného Spasitele do paláce Kaifášova? (Asi k jedné hodině po půlnoci). Kolik členů čítala velerada židovská? Bylo k šesté hodině, když velerada dokončila památnou schůzi. Přivolali Ježíše, spoutali mu ruce tvrdými provazy a vedli ho k Pilátovi. Z které rodiny pocházel Pilát? (Z vážné rodiny Pontiů. Jeho předkové byli rytíři. Titus Pontius vynikl ve vojsku Cesarově.) Kdy byl přiveden Pán Ježíš k Pilátovi? (Kolem šesté hodiny.) (Teprve po delší době vyšel Pilát z vládní budovy. Byl oděn v bílou togu, lemovanou dole červeným pruhem. Nešel sám. Provázela ho skupina vojínů, písař, který měl vše zaznamenávat a několik poradců, kteří spolu s vladařem rozhodovali. Protože se mluvilo aramsky, byl tu též tlumočník, který měl otázky a odpovědi překládati.) Proč obvinili členové Pána Ježíše u Piláta? — (Že bouří lid, zakazuje platiti císaři daně a činí se králem.) Proč nechtěl Pilát potvrditi rozsudek velerady? — (Protože věděl, že Pán Ježíš je nevinný.) — Když však židé naléhali, aby Pána Ježíše odsoudil, dal jej zbičovati. Kterak vojáci bičovali Pána Ježíše? (Viz Dr. Miklík, Umučení Páně, str. 298 a nn.) Kterak korunovali trním Spasitele? (Viz Dr. Miklík, Umučení Páně, str. 307 n.) Zbičovaného a trním ko-

runovaného Spasitele předvedl Pilát židům. Ti však neměli s trpícím soucitu a žádali znovu, aby byl ukřižován. Proč potvrdil Pilát rozsudek velerady? — (Z bázně před židy.)

Kdy byl Pán Ježíš ukřižován? — Kterak byl ukřižován? — (Viz Dr. Miklík, Umučení Páně, str. 362 a n.) Hned po jeho ukřižování se zatmělo slunce. Pán Ježíš s kříže sedmkrát promluvil a ve tři hodiny odpoledne na kříži zemřel. Co se stalo při smrti Ježíšově? —

Kdo pochoval tělo Páně? — Kdo byl Josef z Arimathie? — Kdo byl Nikodem? Kde pochovali tělo Páně? — Kde odpočívalo tělo Páně po celou sobotu? — Proč velerada židovská zapečetila hrob a postavila k němu stráž? — Co trpěl Pán Ježíš na těle i na duši? — Proč trpěl Pán Ježíš? — (Z lásky k nám.) Obětoval se jako Beránek boží za nás na kříži. Proč se říká Kristu Ježíši „Beránek boží?“ — Za koho trpěl a umřel Ježíš Kristus? (Za všechny lidi.) Všichni lidé mohou pro jeho utrpení a smrt dojíti odpuštění hříchů a věčného spasení.

NAUČENÍ:

Uznalý pamatuje. Vděčné vzpomínky na umučení Páně budí: Květná neděle, evangelium o umučení Páně neboli pašije. Zelený čtvrtek, Veliký pátek, Boží hrob, zvonění „tři hodiny“ v pátek odpoledne, křížová cesta, svátek nejsvětějšího Srdce Páně osmý den po svátku Božího Těla a svátky Nalezení a Povýšení sv. kříže 3. května a 14. září. Nejvzácnější památkou umučení Páně je mše svatá.

ZPÍVEJME:

„Poděkujmež Kristu Pánu
za všelikou jeho svatou ránu!
Pro jeho my umučení
na věky jsme s Bohem usmířeni.“

KRESLEME : J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 97, 99, 101, 103.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 16.
A. Schneid, Zeichnen in Religionsunterricht, obr. 3.

31 Aleluja—vstal z mrtvých

O T Á Z K A 43, 44

PŘÍPRAVA:

Když sv. Markéta byla odsouzena pro svoji víru, vysmíval se jí prefekt Olybrius. Vyčítal jí, že božskou poctu prokazuje člověku, který zemřel mezi dvěma zločinci. „Odkud to víš?“ tázala se sv. Markéta. „Z vašich evangelií,“ odpověděl posměšně, „četl jsem je.“ „To je sice pravda,“ pravila Markéta, „ale čti jen dále! Tytéž knihy, které líčí utrpení a smrt Kristovu na kříži, vypravují, že třetího dne vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Styď se, že se jen díváš na potupu Kristovu a že nevidíš jeho oslavy a lesk jeho božství. Věřím v božství Kristovo, nikoli že trpěl a zemřel, nýbrž proto že vlastní mocí vstal z mrtvých. Proto mu patří mé srdce. Kdybych měla tisíc životů, všechny bych mu s radostí obětovala.“ — Modlíme se „ukřižován, umřel a pohřben jest“ a dále „vstal z mrtvých“.

PŘÍKLAD : Bibl. děj. čl. 175. (Ježíš Kristus vstal z mrtvých.) anebo (Dr. Miklík, Umučení Ježíše Krista, str. 438 n.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Kdy skončil Pán Ježíš na kříži? — Co se stalo hned po smrti? — Co bylo před pekly? (Místo, kde duše svatých, před Kristem zemřelých, pokojně a bez bolesti očekávaly Vykupitele.) — Duše Páně sestoupila do před-

pekli zvěstovati svatým, že jsou vykoupeni a spaseni. S nimi tam zůstala duše Páně do třetího dne. To si radostně připomínáme na Bílou sobotu. Zároveň je Bílá sobota pásmárným dnem odpočinku Páně v hrobě. Co znamená slovo „sstoupil do pekel?“ (ot. 43.)

2. Který zázrak vykonal Kristus Pán třetího dne po své smrti? — Co znamená slovo „vstal z mrtvých?“ (Ot. 44.) Jak se událo z mrtvých vstání Páně? — Ježíš spojil duši opět s tělem a vstal slavně z mrtvých. Co znamená „slavně“? Kde se už dříve ukázal Kristus Pán s oslaveným tělem? — (Hora Tábor.) Co předpověděli proroci o zmrtvýchvstání Páně? — Co předpověděl Ježíš? — (Chrám, Jonáš, zabijí ho a třetího dne opět vstane.)

3. Kdo dosvědčuje z mrtvých vstání Páně?

a) Kdo dosvědčil především z mrtvých vstání Páně? — (Apoštolové, přátelé Ježíšovi.) Proč mohli dosvědčiti z mrtvých vstání Páně? (Svým učedníkům se Ježíš po vzkříšení živý zjevoval, s nimi mluvil a jedl a své rány jim ukázal.) Kterému apoštolu řekl Ježíš výslovně, aby se ho dotkl? O kom kázali apoštolové o slavnosti letnic? — Proč velerada uvrhla apoštoly do vězení? — „Vstal Pán opravdu z mrtvých?“ (Luk. 24, 34.)

b) Vzkříšení Páně dosvědčují nepřímo i nepřátelé Kristovi. Svědky byli strážní, kteří zůstali hrůzou jako mrtví. Když se vzpamatovali, odešli do města. Svědky jsou sami nepřátelé. Nejprve konali všechno, jen aby zabránili vzkříšení a Spasitele prohlásili za podvodníka. Co učinili velekněží, když se dověděli, že Ježíš z mrtvých vstal? — Co měli strážní rozhlášovati? (Rozhlaste: když jsme v noci spali, přišli učedníci jeho a ukradli jej. — My se pak postaráme u vladaře, aby se vám nic ne

stalo.) Co učinili vojáci? (Vzali peníze a rozhlásili, jak byli navedeni.)

4. a) Co učí z mrtvých vstání Páně? — Slyšeli jste snad, že mrtvý vlastní mocí vstal z hrobu? — Jen Bůh může křísiti mrtvé. Poněvadž Kristus sám se vzkřísil, musí býti Bůh.

b) Že Kristus sám sebe vzkřísil, je v dějinách světa největší zázrak. Svým vkříšením dokázal nevývratně, že jest Bůh a že tedy veškeré učení jeho jest úplně pravdivé. Zejména je nepochybné, že také my kdysi vstaneme z mrtvých.

c) Vzkříšení Páně nám slavnostně připomíná Boží hod velikonoční, svíce velikonoční s odznaky pěti oslavených ran a zpěv „Aleluja“, to jest „Chvalte Pána!“

NAUČENÍ:

„Jako Kristus vstal z mrtvých, tak (je žádoucí), abychom i my vedli život nový.“ (Řím 6, 4.) Proto v čas velikonoční volá církev syny a dcery své k sv. zpovědi a ke stolu Páně. — Kristus, náš beránek velikonoční, jest obětován. (1. Kor. 5, 7.) Povstaň z hříchů a pospěš k obětní hostině! Hodné přijímání svátosti oltární je nám zárukou, že vstaneme z mrtvých s tělem oslaveným. (Jan 6, 55.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 17.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 4.

ZPÍVEJME:

Píseň z mrtvých vstání Páně.

MODLEME SE:

Bože, jenžto jsi vzkříšením Syna svého Ježíše Krista světu dal se radovati, uděl nám, prosíme, abychom na přímluvu Rodičky Jeho dosáhli radostí života věčného. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

32 Ježíš Kristus vstoupil na nebesa

OTÁZKA 45, 46

PŘÍPRAVA:

Svatý Alois onemocněl těžce v mladistvém věku. Bylo mu dvacet let. Když se dozvěděl, že mu není pomoci, prosil, aby s ním zpívali: „Tebe Boha chválíme!“ A když dozpívali, řekl: „Zaradoval jsem se, když mi řečeno bylo: „Do domu Hospodinova půjdeme.“ (Žalm 121, 1.) Tázali se ho, kam že půjde. Odpověděl: „Do nebe, k Pánu Bohu do nebe.“ — Sváté Františce Římské umíral synáček Jan. Bylo mu sedm let. Po svaté zpovědi pravil matce: „Neplačte, maminko! Denně jsem se modlíval k Pánu Ježíši: přijď království tvé! Nyní on mne tam volá: Pojď! Požehnejte mi. Nezapomenu na vás v nebi.“ Potom složil ruce křížem, usmál se naposled a skonal.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 182. (Ježíš Kristus vstoupil na nebesa.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Ve který den vstoupil Ježíš Kristus na nebesa? (Ot. 45.) Kterak vstoupil Pán Ježíš na nebesa? — (Vlastní mocí, viditelně před očima svých učedníků, s duší s tělem.) Kristus vstoupil na nebesa vlastní mocí. Kterak odešel prorok Eliáš na věčnost? — Písmo svaté o něm vypravuje: Když jednoho dne byl u Jordánu, strhl se víchř, a náhle se ukázal jako vůz ohnivý s ohnivými koňmi. Tak se Eliáš vznesl do výše a zmizel. (4. Král. 2, 11—12.) — Na hoře Tábor se prorok Eliáš spolu s Mojžíšem ukázal vedle oslaveného Ježíše a rozmlouval s ním. (Viz Bibl. čl. 110.) Před soudným dnem má přijíti

na svět poznovu, kázati pokání. (Mat. 17, 11. — Mal. 4, 5.) Panna Maria nesvtoupila vlastní mocí na nebesa, nýbrž byla na nebe vzata. Proto se také v růženci modlíme: „Který na nebe vstoupil“ a o Panně Marii se modlíme: „Který Tě, Panno, na nebe vzal.“ Velikonoční svíce se zhasíná.

Před svátkem Nanebevstoupení Páně jsou Křížové dny s prosebnými průvody. „Abys myslí naše k nebeským žádostem pozdvihnouti ráčil, tě prosíme, uslyš nás!“

2. Co znamená „Ježíš sedí na pravici Boha Otce“? (Ot. 46.) „Oslav mne, Otče, slávou, kterou jsem měl, když jsem byl ještě u tebe!“ Tak se modlil Pán Ježíš na Zelený čtvrtek. Této slávy se mu dostalo, když vstoupil na nebesa. Jako egyptský Josef po svém velkém utrpení stal se prvním po králi, tak povýšen byl Pán Ježíš jako člověk, „muž bolesti, poslední z mužů“, po svém utrpení na hoře Kalvarii. To také vyznáváme slovy: „Sedí na pravici boží...“ Zvláštní ctí je seděti na pravici boží. Ježíš byl také jako člověk ctěn a oslaven, byl povýšen nad anděly. Je králem slávy. S Bohem v jednotě Ducha svatého žije a králuje Kristus na věky věkův. To nám připomíná svátek Ježíše Krista krále v poslední neděli říjnovou. — Mnozí lidé žijí, jako by říkali: „Nechceme, aby tento kraloval nad námi.“ (Luk. 19, 14.) Laický neboli světský apoštolát pracuje pro království Kristovo příkladem, modlitbou, slovem, tiskem, almužnou. Kterak mohu pracovati já? —

3. Co činí Ježíš v nebi pro nás? — Co učinil egyptský Josef pro své bratry, když byl povýšen? — Co učinil Ježíš pro nás v nebi? — Sám pravil: „Prositi bude Otce a jiného utěšitele dá vám.“ Ježíš jako bohočlověk je prostředníkem mezi Bohem a lidmi. Jako Abraham prosil za Lota, jako Mojžíš

za lid israelský a vyprosil mu milost, tak prosí Kristus za nás, hříšníky. Kdy je obzvláště Ježíš naším nejlepším prostředníkem a přimluvcem u Boha? — (Ve mši sv.) Sv. apoštol Pavel píše v listě k židům: „Kristus nevešel do velesvatyně rukama udělané, která by byla nápodobením (velesvatyně) pravé, nýbrž do samého nebe, aby se ukázal nyní před Bohem za nás.“ (Žid. 9, 24n.)

Proto učedníci Páně také tolik toužili po nebi. Svatý Pavel díval se k nebi denně. Jednou přemýšlel o blaženosti nebeské tak živě, že měl vidění, jako by byl v nebi. (2. Kor. 12, 2.) Když se probral z tohoto vidění, napsal jen jedinou větu: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (2. Kor. 2, 9.) Od té doby říkával: „Jak rád bych se rozloučil s tímto světem, abych mohl být u Krista v nebi.“ (Filip. 1, 23.)

4. Kdy přijde Ježíš zase s nebe? Co pravil anděl k mužům galilejským, když patřili za Pánem Ježíšem do nebe? — „Muži galilejští, co tu stojíte a hledíte do nebe? Ten Ježíš, který se vznesl od vás do nebe, zase přijde tak, jako jste ho viděli odcházet.“ (Bibl. děj. čl. 182.) Jak sestoupí Pán Ježíš s nebe? (Na nebi se ukáže znamení Syna člověka. I rozkvílí se všechna pokolení země. Uvidí Syna člověka, jak přichází v oblaku mocný a velebný s anděly svými. Jako blesk od východu kmitne a ukazuje se až na západ, tak přijde Syn člověka a zasedne na trůně velebnosti své (aby soudil živé i mrtvé, totiž vyvolené i zavržené.) (Přijde soudit živých i mrtvých.)

NAUČENÍ:

Sv. Augustin chtěl na prosbu svého přítele Severa sepsati knížku o blaženosti nebeské. I sedl, přemýšlel a psal, ale jak v nebi je dobře a blaze, to napsati nedovedl. Nemoha

si pomoci, chtěl se písemně tázati o radu sv. Jeronýma. Nevěděl, že sv. Jeroným právě umírá v Betlémě: „Milý příteli Jeronýme“ — tak začal sv. Augustin svůj dopis, ale nedokončil. Najednou ozářil se pokoj nebeským světlem a v tom světle zjevil se mu sv. Jeroným, jenž právě skončil a pravil: „Augustine, co hledáš? Ty chceš vidět, co oko lidské nikdy nevidělo? Chceš slyšet, co ucho lidské nikdy neslýchalo? — Chceš pochopit, co srdce lidské za živa ještě nepochopilo? — Darmo se namáháš, nech té práce, nech toho přemýšlení a přičiň se raději, abys mohl tam se dostat, kde jsem nyní já.“ To pověděl sv. Jeroným a zmizel.

Proto: „vzhůru srdce!“ — zvláště v zármutku, („zármutek váš obrátí se v radost...“ radovati se bude srdce vaše a radosti vaši nikdo neodejme od vás“ (Jan 16, 20, 22), v utrpení. (Viz Job!)

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Kolem roku 150 žila v Římě matka se sedmi dětmi, jménem Felicitas. Po smrti svého muže oddala se úplně službě boží, žila v samotě svého domu a vštěpovala svým synům učení víry. Pověst o ní donesla se k císaři a ten nařídil, že má obětovati modlám. Nebude-li, že musejí všichni zemřít, napřed děti, potom matka. Ale všechny hrozby byly marné. Místo, aby své syny přemlouvala k obětování napomínala je: „Děti, hleďte vzhůru k nebi — tam na vás čeká Kristus se svatými. Zůstaňte mu věrni do smrti.“ — A synové hleděli vzhůru k nebi, nedali se odvrátiti od svaté víry a rádi položili hlavu pod sekeru katovu.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 18.

33 Věřím v Ducha svatého

OTÁZKA 47, 48, 49

PŘÍPRAVA:

Co božský Spasitel, Ježíš Kristus, učedníkům před odchodem ze světa sliboval, co učedníci jeho toužebně očekávali, a co nám všem z evangelií posledních neděl se ozývalo jako vyzvání v předvečer velikého svátku, to se naplnilo desátý den po nanebevstoupení Páně. Duch svatý sestoupil s nebe na hlavy a do srdce prvních věřících, aby rozžal světlo, kde dříve bylo tma. Oheň lásky boží zaplanul tam, kde dosud bylo chladno a zima. „Veni sancte Spiritus — přijď, o Duše přesvatý — světla svého bohatý paprsek rač na nás lít. Přijdiž otče nebohých, dárce darů přemnohých, rač nám srdce osvitit.“

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 183. (Ježíš Kristus seslal Ducha svatého.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Kdo je Duch svatý? (Ot. 47.) — Duch svatý je třetí božská osoba. Je tedy věčný, všudypřítomný, vševědoucí, všemohoucí, nejvyšší svatý. Posvětil anděly a první lidi. Po hříchu prvotném povzbudil prarodiče, aby hříchu litovali, a sílil je, aby kajícně sloužili Bohu. Posvěcoval všechny, kdož ve slíbeného Vykupitele věřili. Těšil duše svatých v předpekli. Osvěcoval proroky. Uchránil Pannu Marii hříchu dědičného. Způsobil vtělení Syna božího. Zjevil se viditelně při pokřtění Páně, poznovu pak, když ho Ježíš Kristus podle své přípovědi seslal.

2. Ve který den seslal Ježíš Kristus Ducha svatého? — Která slavnost

se konala desátý den po nanebevstoupení Páně? (Letnice.) V kterou hodinu asi seděli učedníci toho dne pohromadě? — V jaké podobě se stoupil Duch svatý na apoštoly? — (V podobě ohnivých jazyků, posvětil srdce jejich a přinesl jim sedmero darů svých.)

3. Co zvláště způsobil Duch svatý v apoštolech?

a) Podívejte se na apoštoly, jací byli dříve. Člověk se musí až diviti, jak božský Spasitel měl s nimi trpělivost po celá tři léta. Kolik mu za ten čas nadělali starostí, kolikrát je musel napomínati a poučovati a přece ustavičně jakoby nadarmo. Poslouchejte! — Skoro všichni byli napřed obyčejnými rybáři. Tehda nejchudobnější třída živila se tímto zaměstnáním. Apoštolové neztratili mnoho, když opustili sítě a stali se učedníky Páně. A přece se při tom domnívali, že Ježíši Kristu přinesli velikou oběť, když se k němu přidali. „Hle, my jsme opustili všechno a následovali jsme tebe: jakou odměnu za to dostaneme?“ (Mat. 19, 27.) „Milí apoštolové“, odpovídá jim sv. Augustin, „všechno jste opustili a co jste opustili? — své roztrhané sítě, své chudobné chaloupky, své chatrné lodičky — a to se vám zdá býti mnoho?“ —

b) Když božský Spasitel byl zajat na hoře Olivetské, rozutekli se apoštolové na všechny strany. Petr, jenž napřed vytáhl meč a málem by byl Malchovi rozpoltil hlavu, za hodinu potom třese se strachy před obyčejnou děvečkou a přísahá, že „nezná člověka toho“. — A po smrti Páně celý sbor apoštolů schovává se jako bázlivé stádečko. Dvěře mají zamknuty „strachem před židy“. Když někdo zaklepal, napřed se dívali klíčovou dírkou, kdo přichází.

Tak vypadali apoštolové před sesláním Ducha svatého. Co z těch slabých, malověrných, bázlivých apoštolů udělal Duch svatý? —

V hodině, kdy je Duch svatý osvětlil a posilnil, odmyká Petr dvěře od domu, vystupuje ven a před celým zástupem mluví otevřeně o Kristu Ježíši, že není žádného spasení, leda v něm. Židům vmetá v tvář výčitku: „Vy jste svého Spasitele ukřižovali.“ Petr stojí a nebojí se. To způsobil Duch svatý.

Když později velekněží dali apoštoly zatknouti, že ruší veřejný pokoj a pořádek, odpovídá jménem apoštolů svatý Petr: „Více náleží poslouchati Boha než lidí.“ — Jaká to odvaha!

Tito prostí, neučení, chudobní rybáři jdou před knížata a mluví jim do svědomí a celé národy obracejí na víru, a když své dílo dokonali, s radostí dávají svůj život za Krista Vykupitele. Kdo je posilnil? — (Duch svatý.)

Co dostali apoštolové kromě toho od Ducha svatého? —

Moc, mluvití cizími jazyky, konati zázraky a neomylně hlásati evangelium. — Apoštolové dostali dar řečí, totiž znali jazyky, kterým se nikdy neučili, a to proto, že měli jíti k cizím národům a v jejich řeči jim evangelium zvěstovati. Dostali dar činiti zázraky, aby jejich vyšší poslání zřetelněji bylo dotvrzeno. „Kázali všude a Pán jim pomáhal a potvrzoval jejich zázraky, které na to následovaly.“ (Mar. 16, 20.) S podporou Ducha svatého šířili království boží na zemi.

Co začal Syn, Duch svatý dokonál. Syn lidstvo vykoupil, a Duch svatý ovoce vykoupení mu rozdává. Když Syn odešel k Otci, aby lidstvo nezůstalo osiřelé, přišel Duch svatý, jenž jest pravý Bůh, jenž vychází od Otce a Syna, a jenž jest posvětitel lidstva.

Kristus nám milost boží zasloužil, a Duch svatý nám ji dává — dovršuje tedy vykupitelské dílo Kristovo.

Duch svatý nám uděluje milost posvěcující, která činí duši naši trvale krásnou a

Bohu příjemnou. Duch svatý nám dává i milost pomáhající, totiž takovou milost, která nám pomáhá konati dobré skutky, ale jejíž působení přestává, jakmile dobrý skutek jest dokonán. Jest nám tedy dána vždy jen na nějaký čas.

Duch svatý uděluje nám nejen milost posvěcující a pomáhající, ale i své dary. Darů těch je sedm. Je to dar moudrosti, rozumu, rady, síly, umění, pobožnosti a bázně boží. „Přiď otče nebohých, dárce darů přemnohých, rač nám srdce osvítiti.“ (Z písně k Duchu svatému.)

NAUČENÍ:

Ducha svatého máme učiniti svým rádcem. K němu se máme obracet o radu. Jako se apoštolové radili s Pánem Ježíšem, tak se my nyní raditi máme s Duchem svatým. Jsme-li v pochybnostech, nevíme-li si rady, prosme jej o přispění. Kdo si vždy jeho rady vyžaduje, nikdy nechybí, kdo se s ním raditi přestal, už je na scestí.“ Všichni ti, kteří se dávají vésti Duchem Božím, jsou synové boží.“ (Řím. 8, 14.)

Hlavně jej pros o radu a pomoc před každým větším podnikem a před každou vážnější prací.

V křesťanských školách před vyučováním se žáci modlí: „Přiď, Duše svatý, naplň srdce svých věřících a zapal v nich oheň lásky své! Ó Bože, kterýž jsi srdce věřících Duchem svatým osvítil a poučil, dejž nám, abychom v témž Duchu právě smýšleli a z jeho útěchy se vždycky radovali. Pro Krista Pána našeho. Amen.“

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Ve francouzském městě X. bylo zavedeno bratrstvo nejsvětějšího srdce Panny Marie. Žil tam otec a měl syna (22 let), jenž mu nepořádným životem a nevěreckým smýšlením nadělal mnoho zármutku. Měl sice pečlivé vychování a

byl až do patnáctého roku hodným nevinným chlapcem. — Ale jak už to bývá — špatná společnost, nemravné knihy, hříšné zábavy zkazily chlapce úplně. Dobré slovo otcovo, jeho prosby, ba i slzy byly bez účinku. Otec dal se za něho modlit. Bylo to v sobotu večer — před 8. prosincem. A co se stalo? — Večer téhož dne odešel jinoch, jenž o ničem nevěděl, jak obyčejně z domu, proti dřívějšímu zvyku však se dříve vrátil než jindy a nebyl jaksi svůj. Druhý den nevzal ani do úst ničeho, jenom chodil a pořád o něčem přemýšlel. Otec dostával už strach o něho. To bylo v neděli. V pondělí ráno šel syn do kostela, složil upřímnou zpověď a když se vrátil, odprosil svého otce a se slzami v očích slíbil, že se polepší. — Hle, tak umí pracovat Duch svatý, dárce darů přemnohých.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 19.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 38.

34 Dary Ducha svatého

PŘÍPRAVA:

Padesátého dne po slavnosti velikonoční slavívali židé každého roku slavnost letnic. V tento den ve velikých zástupech putovali do Jerusalema. Cestou zpívali radostné písně. Každý z těchto putujících nesl něco z toho, co měl nejvzácnějšího z úrody zemské. V ty dny bývaly žně v tamějších krajinách ukončeny. Přinášeli obilí, hrozny, olivy, fíky a dvě chleby z nové mouky pšeničné. Tyto dary nesli proto do chrámu jerusalemského, aby je obětovali Hospodinu na poděkování za požehnanou úrodu zemskou. — I my konáme svátky letnic. Přichá-

zíme také v tyto svátky do chrámu Páně, ale nepřinášíme Bohu dary ze své úrody. Úroda nám na poli teprve roste, teprve se zelená. Za to však v tyto dny nám se udělují dary vzácné, nebeské — dary Ducha svatého.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 183. (Ježíš Kristus seslal Ducha svatého.)

VYSVĚTLENÍ:

Duch svatý sestoupil v Jerusalemě na apoštoly a udělil jim dary své: osvětil a posilnil je. **Udělil jim dar světla a síly.**

a) **Dar světla** udělil Duch svatý apoštolům, takže učení Ježíše Krista ihned zcela jasně poznali a pochopili. Sám Kristus Pán jim přislíbil, že jim k tomu účelu pošle Ducha svatého. „Utěšil pak Duch svatý“, pravil, „kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám.“ (Jan 14, 26.)

Apoštolové před sesláním Ducha svatého mnohému z učení Ježíše Krista nerozuměli, mnohého nechápali. (Kristus Pán nasýtil na poušti pět tisíc lidí pěti chleby. Lid byl pln údivu z toho zázraku. Proto druhého dne vyhledali zase Pána Ježíše. A on jim řekl: „Hledáte mne... že jste jedli z chlebů a nasyceni jste. Pracujte o pokrm, ne kterýž hyne, ale který zůstává k životu věčnému, ježž Syn člověka dá vám.“ A doložil pak: „Jáť jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky; a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest (jež vydám), za život světa.“ Židé nechápali těchto slov Páně. Pravili si ve spolek: „Kterak nám může tento dáti tělo své k jídlu!“ A také učedníkům zdála se tato řeč nebeského Mistra nepochopitelnou. Když pak Pán Ježíš ještě dodal: „Amen, pravím vám: Ne-

budete-li jísti tělo Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí v sobě života.“ — Tehdy mnozí z učedníků pravili: „Tvrdá jest tato řeč, i kdož ji může slyšeti?“ (Jan 6.) Hle, učedníci Páně nepochopili učení o nebeském chlebě, o nejsvětější svátosti oltářní. Ale když na ně sestoupil Duch svatý, pak již všemu rozuměli.) A s jakou vroucností slavívali pak památku večere Páně.

Anebo jiný příklad: apoštolové dříve mysli-
vali, že Kristus Pán, založí na světě veliké krá-
lovství. To očekávali židé od Spasitele. Domní-
vali se, že bude mocným panovníkem na světě.
Vedli kdysi i spor o tom, „kdo by z nich byl
větší“. (Mar. 9, 34.) a prosili někteří Pána:
„Dej nám, abychom seděli jeden na pravici tvé
a druhý na levici tvé ve slávě tvé.“ (Mar. 10,
37.) Po seslání Ducha svatého pochopili již
úplně království boží. Věděli, že není z tohoto
světa, že je naleznou v nebi. Proto jen po nebi
toužili, pro nebe pracovali.

Podobně nerozuměli apoštolové mnohému ji-
nému z učení Ježíše Krista. Kristus Pán jim
při poslední večeři řekl: „Ještě mnoho mám
mluviti vám, ale nemůžete nyní snéstí. Když
pak přijde ten Duch pravdy, naučí vás všelike
pravdě.“ (Jan 16, 12—13.)

b) Duch svatý udělil apoštolům dar
síly. — Apoštolové byli napřed bojácní. Když
byl Pán Ježíš na hoře Olivetské zajat, všichni
se rozprchli. Když byl ukřižován, skrývali se
v jednom domě v Jerusalemě. Báli se, aby snad
nebyli také polapeni a ukřižováni jako jejich
Mistr. Skrytí byli v Jerusalemě i po nanebe-
vstoupení Páně. Když na ně sestoupil Duch
svatý, neobyčejná síla naplnila duše jejich. Vše-
cka bázeň ze srdce jim vymizela. Neohroženě
pak hlásali židům i pohanům Ježíše ukřižova-
ného. Již se nestrachoali kříže, ale toužili po

něm. Trpěli metly a žaláře, trpěli všichni krutá pronásledování a muka. Položili kromě svatého Jana všichni za svého Spasitele život.

Tak posilnil Duch svatý apoštoly. A jako apoštolům, uděloval Duch svatý tento vzácný dar síly u vyznávání víry Kristovy i dále všem svým věrným. Tisíce a tisíce mučedníků vykřvácelo pro víru Ježíše Krista na popravišti, tisíce a tisíce snášeli strašná muka pro svého Spasitele, ale snášeli je rádi a nezapřeli svého Pána. Tu neobyčejnou sílu uděloval jim Duch svatý.

(Roku 1706 vypuklo pronásledování křesťanů v Japonsku. Mezi mnohými mučedníky byl otec, který měl synáčka šestiletého, jménem Petra. Otec byl zajat a popraven. Bylo posláno také pro dítě. Chlapec spal, když vojáci pro něho přišli. Když byl probuzen a bylo mu sděleno, že bude s otcem usmrcen, zaradoval se. S radostí se ustrojil, uchopil jednoho vojáka za ruku a spěchal s ním na popraviště. Jakmile uviděl mrtvolu otce, klekl si vedle ní, obnažil si sám krk a čekal, že bude stát. Přítomný lid byl velice dojat. Přemnozí slzeli. Kat byl tak dojat, že nemohl títí mečem, aby zničil dítě. Ani jeho dva pomocníci neměli odvahy, aby odpravili malého mučedníka. I byl přiveden otrok. Otrok se třásl na celém těle. Udeřil sice mečem po dítěti, ale rozřal mu jen rámě. Ještě vícekrát opakoval rány mečem. Dítě bylo tak v pravém smyslu rozsekáno. Ale ani jedenkrát si nezastesklo. Odkud ta síla v tak malém dítěti? — Duch svatý mu tuto sílu udělil.)

Proč sestoupil Duch svatý ve způsobě ohně? — Oheň osvětluje, oheň také zahřívá. Jakmile rozžehneme oheň, ihned se vše osvětlí. A tak osvětlil i Duch svatý apoštoly. Již nehledali štěstí ve věcech pozemských, ale hledali je v tom, aby plnili vůli boží. Již ne

toužili po slavném království na zemi ale toužili po království božím na nebi. Již nevynášeli se svou mocí, že mohou činiti zázraky, ale byli pokorní. Již nesvolávali na nepřátele pomstu, ale modlili se za své nepřátele. Duch sv. rozechřál apoštoly tak, že jejich srdce plálo neslýchanou láskou ke Spasiteli. Dříve sice také milovali svého Spasitele. Chodívali s ním rádi. Všecko opustili a Mistra svého následovali, chtěli ustavičně býti při něm. Ale láska jejich byla nedokonalá, neúplná, což se nejlépe ukázalo, když byl Kristus Pán jat: všichni ho opustili. Po seslání Ducha svatého zahořeli k němu, že jen na něho mysleli, jen jeho svatou vůli plnili: šli do celého světa a učili všechny národy. „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? zdali soužení? nebo úzkost? nebo hlad? zdali nicota, či nebezpečnost? čili meč? Jist jsem zajisté; že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude nás moci odloučiti od lásky boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.“ (Řím. 8, 35 n.) Láska jejich byla tak veliká, že si přáli raději už zemřítí, jen aby již byli u svého Spasitele. „Žádám rozdělen býti a býti s Kristem“, volal sv. Pavel. Sv. Ondřej, když byl veden na popravu a užírl kříž, na kterém měl býti ukřižován, volal vroucně: „O, dobrý kříži, po tobě jsem dlouho toužil, tebe jsem neustále vyhledával. Proto nyní plesá srdce mé, že tě nalézám. Ach vezmi mne, vezmi pryč od lidí, a odevzdej mne zase Mistru mému, Kristu Ježíši!“

NAUČENÍ:

Proste Ducha svatého, aby vám udělil nebeské dary: dar světla, abyste vždy dobře poznávali, co pravého jest, a dar síly, abyste svou víru vždy a všude neohroženě vyznávali slovem i skutkem.

MODLEME SE:

„Přijď, Duše svatý, a sešli s nebe paprsek světla svého. Přijď otče chudých, přijď, dárce dárců, přijď světlo srdcí.“

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Kardinál Pacca obětavě sloužil papeži Piovi VII., který byl pronásledován císařem Napoleonem. Kardinál Pacca vypravuje, že se r. 1802 vracel jako papežský vyslanec z Lisabonu do Říma. Na cestě zastavil se také ve známé pevnosti Gibraltaru. S hradeb této pevnosti prý poohlížel do Afriky. Vzpomínal na krásné kraje a osady křesťanské, které tam kdysi kvetly. Vzpomínal na slavné muže, kteří tam kdysi za víru Kristovu bojovali a trpěli. Nyní to vše zmizelo. Bylo tam jen málo křesťanů mezi Saraceny a pohané. To naplnilo kardinála nesmírným bolem. Bylo mu tak divně u srdce. Rozpomenul se na slova Páně: „Bude odňato od vás království boží a bude dáno lidu přinášejícímu užitky jeho.“ (Mat. 21, 43.) Proč zahynuly ony kvetoucí osady křesťanské? — Daly uhasnouti v sobě Duchu svatému. Království boží bylo od nich vzato.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 19.

P. Adalbero Haas, O. S. B., *Farbenzeichnungen zum Katechismus*, str. 22.

35 Založení a počátky církve

O T Á Z K A 50, 51

PŘÍPRAVA:

Po seslání Ducha svatého začali apoštolové působiti místo Pána Ježíše. Kázali svaté pravdy a křtili ty, kdož uvěřili. Pokřtěné birmo-

vali. Sloužili mši svatou a podávali svaté přijímání. Ve sv. zpovědi odpouštěli hříchy. Nemocným udíleli poslední pomazání. Snoubence oddávali. Svě uředníky světili na kněze a některé z kněží na biskupy. Věřícím nařizovali, čeho třeba k spasení.

Tak působili apoštolové zprvu v Jerusalemě, později v celé Palestině a konečně mezi pohany. Všichni pokřtění s apoštoly dohromady pod vrchní správou sv. Petra apoštola se jmenovali obec věřících anebo „církev“. — Tak to chtěl a zařídil před svým odchodem ze světa Ježíš Kristus; on církev založil.

PŘÍKLAD : Bibl. děj. čl. 109. (Co slíbil Kristus apoštolu Petrovi.)

VYSVĚTLENÍ :

1. Pán Ježíš chodil po městech a vesnicích galilejských. Kázal evangelium o království božím a uzdravoval nemocné. Zdaleka široka přicházel k němu lid v zástupech. On pak viděl, že jsou ubozí jak ovce bez pastýře a bývalo mu jich srdečně líto. I pravil učedníkům svým: „Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tudíž Pána žní, aby poslal dělníky na svoji žeň!“

Potom vystoupil Ježíš na horu, aby se tam modlil. Modlil se po celou noc. Když se rozednilo, povolal k sobě učedníky své. Z nich si vyvolil dvanáct a nazval je apoštoly. Které apoštoly si vyvolil Pán Ježíš? (Šimon Petr, Ondřej, Jakub, Jan, Filip, Tomáš, Matouš publikán, Bartoloměj, Jakub, Šimon řádný, Juda Tadeáš, Jidáš zrádný.

Co znamená po česku „apoštol“? — („Vyslanec.“ Na které hoře si vyvolil Pán Ježíš dvanáct apoštolů? (Podle ústního podání snad hora nyní zvaná Kurun Hattin.) — Apoštolové měli býti stále s ním a měli kázati evangelium. A dostali od něho moc uzdravovati nemocné

a vymítati zlé duchy. Kterou moc odevzdal Pán Ježíš apoštolům? (Hlásati svaté pravdy, posvěcovati věřící a vésti je k bohumilému životu.)

2. Kristus nazýval věřící svými beránky, ovce a stádem svým (viz čl. 86, 122, 132.), sebe pak zval dobrým jejich pastýřem (čl. 118). Za duchovní pastýře místo sebe mínil ustanoviti apoštoly (čl. 181.). Úřad duchovního pastýře nejvyššího slíbil apoštolu Petrovi (viz čl. 109).

Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus apoštola Petra za hlavu církve? (Ot. 51.) — Ježíš Kristus ustanovil apoštola Petra za hlavu církve těmito slovy: 1. „Ty jsi Petr (to jest skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou. — 2. Tobě dám klíče království nebeského: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi;“ (Mat. 16, 18, 19.) — 3. Pasiž beránky mé... Pasiž ovce mé!“ (Jan 21, 15, 17.)

U kterého města slíbil Kristus Petrovi nejvyšší moc v církvi? — Kde ležela Caesarea Filipova? — (40 km na sever od jezera Genezaretského v půvabné a úrodné krajině u pramenů Jordánu na úpatí Hermonu.) Proč se Caesarea jmenovala „Filipova“? — (Kníže Filip, syn krále Herolda Ukrutného (viz pozn. za čl. 71.), si ji zvolil za sídlo své.)

Co je církev? (Společnost věřících, kterou Kristus založil.) Říkával té společnosti „království boží“ nebo „království nebeské“. Co jsou brány pekelné? (Pekelné síly, totiž zlí duchové se svými spojenci lidskými.) — Jak dlouho zůstane Kristus s apoštoly? — (Do skonání světa.)

3. Kristus Pán slíbil apoštolům, že s nimi zůstane do skonání světa. — Kdy odevzdal Kristus Pán apoštolům trojí moc? — Před svým na nebevstoupením zjevil se Pán Ježíš na jedné hoře v Galilei (snad na hoře Tábor) svým apoštolům a pravil jim: „Dána jest mi veškerá moc

na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všechny národy. A křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A učte je zachovávat i všechno, co jsem přikázal vám. Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen. Kdo však neuvěří bude zavržen. — A ejhle — já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 18.—20.)

DOBŘE SI PAMATUJ!

Svatí mučedníci vyznávali radostně před pohanskými soudci: „Jsem katolický křesťan.“ — Jak se jmenují všichni katoličtí křesťané dohromady? — Kdo založil církev katolickou? — Co poručil Pán Ježíš apoštolům o zvěstování evangelia? — Kdy začali apoštolové zvěstovati evangelium? — Kterak působili apoštolové při zvěstování evangelia? — Kdo byl místo Pána Ježíše nejvyšším pastýřem církve katolické? — Kdo se stal nástupcem sv. apoštola Petra? — Kterak založil Ježíš Kristus církev? Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus apoštola Petra za hlavu církve?

Když krev křesťanů na rozkaz císaře Nerona již svažovala půdu amfiteatru, sv. Petr, ať z bázně nebo na radu svých přátel opouští Řím. Pastýř opouští své stádo. Ranní mlhy ještě zahalovaly spící Řím, když Petr spěchal cestou appijskou (via Appia) k rovinám Kampanie. Tu náhle spatří proti sobě kráčeti neznámou postavu, obklíčenou zvláštním svitem probouzejícího se dne. Hlava skloněna k zemi, na ramenou vysoko nad hlavou trčí rameno kříže, jež neznámý jako těžké břemeno za sebou vleče. Sv. Petr upřeně se dívá na blížícího se poutníka. Z rukou Petrových náhle padá poutnická hůl, oči jeho hledí ztrnule vpřed, na tváři ukazuje se úžas. Sv. Petr poznává v poutníku svého Pána, Ježíše Krista. I táže se překvapen: „Do-

mine, quo vadis? (Pane, kam jdeš?)“ A Kristus smutně odpovídá: „Vado, ad crucem. (Jdu, abych podruhé dal se za tebe ukřižovati.)“ Slyše to, sv. apoštol stál tu bez hnutí, beze slova. Kristova odpověď zamrazila jeho údy. Ale jakmile se vzpamatoval, zdvihl svoji hůl a nepromluviv ničeho obrátil se zpět k Římu. Vracel se, aby za nějaký čas sám nesl kříž za hradby k pahorku vatikánskému.

NAUČENÍ:

Po večeri poslední modlil se Božský Spasitel: „Otče, přišla hodina. Dokonal jsem uložené dílo: život věčný zjednatí všem, které jsi mi dal. To pak je život věčný, aby poznali, že ty jediný jsi pravý Bůh a já že jsem poslaný tebou Mesiáš. A oni to poznali a uvěřili.“ Které dílo tu míní Pán Ježíš? — Nejen dílo vykoupení, nýbrž i založení církve.

ZPÍVEJME:

„Na Petrově stojí skále ...“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 20.

P. A. Haas, O. S. B., *Farbenzeichnungen zum Katechismus*, str. 42.

A. Schneid, *Zeichnen im Religionsunterricht*, obr. 14.

W. Straub, *Malendes Zeichnen im Religionsunterricht*, str. 44.

36 Nástupcové apoštolů

O T Á Z K A 52, 53

PŘÍPRAVA:

Hlavou církve neviditelné zůstal a bude do skonání světa Ježíš Kristus, její zakladatel a božský Velepastýř. Jeho viditelným zá-

stupcem neboli náměstkem na zemi se stal z ustanovení Páně apoštol Petr. Sídlil zprvu v Jerusalemě, později v Antiochii a konečně v Římě. Tam jako biskup římský zemřel a byl pochován. Ostatní apoštolové skonali na různých místech, kde naposledy působili.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 86. (Dvanáct apoštolů.)

VYSVĚTLENÍ:

Kdo jest od smrti apoštola Petra hlavou církve? — Jak se jmenuje nynější římský papež? — Vypravuj jeho životopis!

Kdo je nástupcem sv. Petra a nejvyšší viditelnou hlavou církve? — Jakou hodnost má papež? — Zůstala církev bez papeže? — Kdo se stal nástupcem sv. Petra? (Linus, Kletus, Klemens atd...) Biskup římský je pravoplatným nástupcem sv. Petra. Z Říma řídí církev. Proto se církev jmenuje církev římskokatolická. Která jména má nástupce sv. Petra? — (Papa = papež.) Proč se nazývá papež „Sv. Otec?“ — (Protože jeho úřad je svatý.) — Kde sídlí papež? — (Ve Vatikáně. Vatikán je vyňat z pravomoci italského státu a je podřízen papeži.) Jak se nazývá papežský úřad? — (Svatá Stolica.) — Jak se nazývá vyslanec papežův? — (Vyslanec.)

Kdo podporuje papeže ve správě církve? (Kardinálové.) (Slovo kardinál je utvořeno z lat. slova „cardo“ (kardo) a znamená „stěžeje“.) Původně tvořili sbor kardinálů kněží, kterým byly svěřeny hlavní kostely římské, a jáhnové, kteří spravovali chudinské okresy města Říma. Později byli přibráni do sboru kardinálského také biskupové z okolí Říma. Tím vznikli ve sboru kardinálském tři stupně: 1. kardinálové biskupové, kardinálové kněží a kardinálové jáhni. Kardinály jmenuje sám papež. Kardinálský sbor má při plném počtu 70 členů.

Z toho je 6 kardinálů biskupů, 50 kardinálů kněží a 14 kardinálů jáhnů. Kardinálové mají právo voliti papeže. Kardinálové jsou rozděleni v poradní sbory, které se nazývají „kongregace“.

Kdo jsou kromě papeže řádnými nástupci apoštolů? — (Pravoplatně posvěcení a s papežem sjednocení biskupové.) (Slovo „biskup“ pochází z řeckého slova „episkopos“, jež znamená „dozorce, dohlizitel“.) Jak se nazývá část církve, kterou spravuje biskup? — (Diecése.) — Kolik diecésí je v zemi České? — (4: pražská, litoměřická, královéhradecká a budějovická.) Kolik v zemi Moravskoslezské? (2: olomoucká, brněnská.) Kolik je diecésí v zemi Slovenské a Podkarpatské? — (Šest obřadu latinského: báňskobystrická, košická, nitranská, rožnavská, spišská a trnavská, a dvě diecése obřadu byzantsko-slovanského: mukačevská a prešovská.)

Jak se jmenuje biskup, jemuž je podřízen jeden nebo více biskupů? — (Arcibiskup nebo metropolita.) Jak se nazývá diecése arcibiskupova? (arcidiecése.) — Arcibiskup, který má v určitém území přednost před ostatními arcibiskupy a biskupy, se nazývá primas. (Arcibiskup pražský je primas český.)

Zvláštní pravomoc měli patriarchové. Patriarchům byli podřízeni arcibiskupové a biskupové celých krajů. Prvními patriarchy byli biskupové: římský, alexandrijský (v Egyptě) a antiochenský (v Syrii).

Ve větších diecésích bývá kromě diecésního biskupa ještě jeden nebo více biskupů světicích, kteří diecésnímu biskupovi pomáhají v různých biskupských úkonech.

Kdo podporuje biskupy v jejich úřadě? — (Kněží. Kněz = kníže.) V pohanských dobách konal jménem lidu bohoslovné úkony kníže. Když v době křesťanské přešel tento úřad na duchovní osoby, bylo jim u některých

slovanských národů dáno jméno kněží (kněžížata). — Jak se nazývá kněz, který zastupuje biskupa ve správě diecése? (Generální vikář.) — Jak se nazývá sbor kněží, které biskup povolává za své rádce? (Konsistoř — shromáždění.) Kdo jsou členy konsistoře? (Kanonici, kněží, žijící podle určitých pravidel.)

Kterak se dělí diecése? — 1. Na vikariáty (v Čechách), nebo 2. děkanáty (na Moravě) a na farnosti. Jak se nazývá kněz, který jménem biskupovým dozírá na duchovní správu ve vikariátě nebo děkanátě? (Vikář nebo děkan.)

Jak se nazývá kněz, kterého biskup ustanovil řádným duchovním správcem farnosti? (Farář.) Kdo pomáhá ve větších farnostech faráři? (Kaplan.) Náboženství na školách vyučují buď faráři a kaplani, nebo kněží zvlášť k tomu ustanovení, kteří se nazývají katecheti a na středních školách profesori náboženství.

Kterak se nazývají papež, biskupové, kněží a jiné posvěcené osoby? — (Stav duchovní.) Kterak ostatní věřící? — (Stav světský.)

Duchovní osoby, které žijí podle určitých pravidel v klášterích, nazývají se řeholníci nebo řeholnice. Představení klášterů mají různá jména, na př.: opat, rektor, superior, kvardián, velmistr, převor.

NAUČENÍ:

Měj vždycky v uctivosti svatého Otce, papeže a s ním biskupy a kněze! Ochotně jich poslouvej! O apoštolech a jejich nástupcích platí slovo Páně: „Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ (Luk. 10, 16.)

MODLEME SE:

„Abys apoštolského pastýře nejvyššího a všechny řády duchovní ve svatém náboženství zachovati ráčil, tě prosíme, uslyš nás!“ —

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 21.

P. Adalbero Haas, O. S. B., Farbenzeichnungen zum Katechismus, str. 42.

ZPÍVEJME:

„Tam, kde strmí cirkve týmě
v staroslavném, věčném Římě,
národů všech jazykové
svorně pějí v písni nové:
Bože, Pia jedenáctého
dlouhá léta zachovej!“

37 Církev Páně obecná neboli katolická

O T Á Z K A 54, 55, 56

PŘÍPRAVA:

V zámeckém parku v Kamenici nad Lipou rozkládá se mohutná lípa. Podle úsudku znalců je prý alespoň tisíc let stará. Je tak památná, že město, které v její blízkosti vyrostlo, dostalo po ní jméno. Aby se lišilo od jiných Kamenic, dostalo určitější označení „Kamenice nad Lipou.“ Aspoň tisíckrát už se zazelenala tato lípa na jaře. Tisíckrát už také na podzim ztratila svoje listí. Nesčíslné bouře se převalily a zmítaly její korunou, líbalo ji slunce a praly do ní větry. Nyní je zpodpírána kolem a tak jako babička o berlích sní o zašlé síle a slávě. Mech kryje její tělo, a pečlivá ruka zahradníková oblékla jí dole kolem pně kůru z jiného mladšího stromu. Ať se stařenka ohřeje...

A z čeho povstal tento úctyhodný velikán? — Z nepatrného seménka.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 101. (Podobenství o království božím.) a 181. (Apoštolové duchovními pastýři.)

VYSVĚTLENÍ:

Znám jiný strom, který také vyrostl z malého semene. Sám Pán Ježíš jej před devatenácti stoletími zasadil. Pravit o něm, že ptáci nebeští budou bydlet v ratolestech jeho. Mínil tím svou církev. Začátek její přirovnal k zrně hořčičnému. Zázračné její rozšíření ke stromu, jenž měl korunou svou pokrýti celý svět. K prvnímu z apoštolů pravit: „Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) Takovou církev zřídil, kterou by ani nejsilnější nepřátelské mocnosti nezdolaly, a která by trvala až do konce světa, která by byla způsobilá pojmouti všechny lidi a národy. Je tedy církev Páně obecná neboli katolická.

1. Proč říkáme církvi Páně „obecná“ neboli „katolická“? — (Ot. 54.) Božský Spasitel „chce, aby všichni lidé bez rozdílu věku a stavu byli spaseni a přišli k poznání pravdy.“ (1. Tim. 2, 4.) Na to založil církev a řekl: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Marek 16, 16.) Je tedy církev Páně pro všechny lidi povinná.

2. Apoštolý a jejich nástupce rozeslal Kristus Pán do celého světa ke všem národům. A ejhle, nescíslný zástup ze všech národů a pokolení a jazyků je v nebi před trůnem Beránkovým. (Zjev. 7, 9.) Přivedla je tam církev, protože je světová, všenárodní, pro všechny národy vhodná. Církev katolická svými zásadami pro právo a pravdu, spravedlnost a lásku jest onou archou, ve které tonoucí lidstvo může naléztí útočiště a záchranu. Všem národům nabízí svou náruč, ke všem posílá své misionáře, všem nese pravou

vzdělanost, jest učitelkou všech, žehná všem a neubližuje nikomu. Každému národu ponechává jeho řeč, zvyky a jeho svéráz. Mohli bychom ji přirovnati k velikému domu, v němž bydlí přemnozí národové, ale každý si může svou domácnost spravovati.

Zpozdilé jsou snahy zakládati národní církve, které vyvěrají ze špatně chápaného vlastenectví. Mýlí se, kdo říká, že národ má míti všecko své — i víru. Svě jednání omlouvají tím, že vyčítají církvi, že tlumí vlastenecké city. Nejkatoličtější národové jsou Irčané, Belgičané, Poláci, Slováci. Tyrolané jsou velmi dobrými vlastenci.

3. Kdo se do církve katolické nečítá? — 1. Nepokřtění (pohané, mohamedáni, židé.) — 2. Pokřtění jinověrci a ti, kdož od církve katolické odpadli nebo z ní byli vyloučeni. — 3. Křesťané rozkolní; ti neuznávají papeže za svou nejvyšší duchovní hlavu; k nim patří zvláště pravoslavní. Odštěpili se od církve katolické rozkolem národa řeckého. Od církve svaté liší se hlavně tím, že neuznávají papeže za nejvyššího pastýře, nýbrž mají v každém národě vlastní svou nejvyšší správu duchovní. Z národů slovanských se zovou pravoslavní zejména Rusové, Bulhaři a Srbi. K těm se přidaly v Československé republice náboženské obce utvořené z křesťanů, kteří z církve katolické vystoupili.

Do církve katolické náležejí všichni pravověrní křesťané, kteří uznávají římského papeže za svou hlavu duchovní. — Katoličtí křesťané konají služby boží většinou římským obřadem v jazyku latinském, ti slovou římsktí katolíci. — Jiní katoličtí křesťané užívají obřadu řeckého a slovou katolíci řečtí. K nim patří u nás na Podkarpatské Rusi sjednocení Rusíni. Ti konají služby boží obřadem řeckým v jazyku staroslovanském.

Proč tedy říkáme církvi obecné „římskokatolická?“ (ot. 56.) (protože její hlavou je římský papež.)

NAUČENÍ:

Tomáš Morus byl královským ministrem. Král po něm žádal, aby odpadl od církve katolické. Mnoho mu sliboval i hrozil, ale Morus neodpadl. Obětoval raději své jmění, postavení, ba i život svůj. Umřel smrtí násilnou. Poslední jeho slova byla: „Chvála Bohu, že umírám v katolické církvi.“

Zůstanu do smrti katolickým křesťanem.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Z dějin vlasti: Katolická Prvouka, str. 103, 3.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 22.

38 Církev apoštolská

OTÁZKA 57, 58, 59

PŘÍPRAVA:

Kristus Pán mluvil vždy toliko o jediné církvi. „Vzdělám církev svou“, řekl Petrovi. (Mat. 16, 18.) „Připravoval jedno království boží na zemi“. Určil a stanovil: „A bude jeden ovčáček a jeden pastýř.“ (Jan, 10, 16.) Proto věřili apoštolové: „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest“, (Efes. 4, 5.) a jedna církev. Pravá církev jest jenom jedna, protože Ježíš Kristus jenom jednu církev založil a ji svěřil apoštolům. Apoštolové hlásali učení Páně, udělovali svátosti Páně, vedli místo Pána duchovní správu věřících, a Pán Ježíš slíbil jim, že s nimi bude do skonání světa. Pravá je tedy jenom ta církev, která má

apoštolské učení, svátosti a představené.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 192, 193 a 196.

VYSVĚTLENÍ:

a) Spisovatel Hansjakob napsal: „Když Bůh chtěl stvořiti svět, udělal ho z ničeho. Když chtěl stvořiti člověka, použil k tomu hlíny. A když chtěl utvořiti církev, vzal dvanáct prostých mužů a vystavěl budovu, které „brány pekelné po všechny časy nepřemohou.“ Rozumný stavitel stará se před počítím stavby o dobré základy. Nejpevnějším základem je skála. A skály (v obrazném smyslu) použil Kristus Pán, když chtěl stavěti budovu své církve. Postavil ji na apoštolech. Tři léta k němu chodili do školy, a on je učil, cvičil, to jako by božský mistr tesal základové zdivo pro svou církev.

Apoštolové si byli vědomi této moci. Přejali vůdcovství a vykonávali je. Řídili mladou obec křesťanskou, volili své nástupce a zástupce, zvolili místo Jidáše Matěje, vzkládali ruce na Pavla a Barnabáše, zvolili sedm jáhnů. Konali vše, čeho bylo třeba, aby se církev udržela a vzkvétala.

Neviditelnou hlavou církve zůstal sám Kristus Pán, Petra učinil její hlavou viditelnou. Petr se přestěhoval do Říma a odtud řídil a spravoval církev. Když zemřel, byl za hlavu církve zvolen sv. Linus, po něm sv. Kletus, potom sv. Klement. Tak postupovala nepřetržitá posloupnost římských papežů a dospěla až na naše dny. Římský papež jest jediným a pravoplatným nástupcem apoštola Petra. Sídli v Římě. Nad hrobem sv. Petra se vypíná velechrám. Po každé, když vkročí do něho sv. Otec na služby boží, zahlaholí s kůru zpěv: „Ty jsi Petr, t. j. skála, na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.“ Ta skála

Petrova stojí podnes v jeho nástupci 261. Piu XI.

Apoštolové vysvětili za své nástupce biskupy. Nástupcové biskupů vysvětili dnešní biskupy církve katolické: každý z nich je tedy apoštolsky vysvěcen, nad to pak od papeže, nástupce apoštola Petra, potvrzen a trvá s ním ve spojení. Římský papež a biskupové takto vysvěcení a s papežem sjednocení jsou tedy řádnými nástupci sv. apoštolů.

Která jest jen církev apoštolská? (Ot. 59.)

b) Církev učí totéž, co učili sv. apoštolové. Buď hned již za života sv. apoštolů, nebo brzo po jejich smrti, kdy ještě jejich učení bylo v živé paměti, sestaveno bylo „apoštolské vyznání víry“, neboli „Věřím v Boha“, v němž ve 12 článcích shrnuta jest celá naše věrouka.

c) Církev se nazývá apoštolskou také proto, že uděluje tytéž svátosti, které udíleli apoštolové. Sedm svátostí měli apoštolové. Ve všech stoletích užívalo se všech sedmi svátostí.

Ostatní náboženské společnosti pokřtěných povstaly teprve po době apoštolské odpadem anebo rozkošem od církve katolické. Je jich mnoho a říkají si také „církev“. Žádná z nich nemá však řádných nástupců apoštolských za představené. Nejvíce jim všem chybí nástupce apoštola Petra, římský papež. „Církev je tam, kde je Petr.“ (Sv. Ambrož, † 397.)

(Protestantský kníže navštívil katolického faráře. Byl s ním znám a vážil si ho pro jeho dobré vlastnosti. Navštívil také jeho kostel. Podivil se nádherě v jeho kostele. Privil: „Katolické kostely převyšují nádherou daleko kostely protestantské. V nich je viděti jen holé zdi. Tak holé, jako jest jejich víra.“ „Nedivte se tomu,“ pravil kněz, „považte, že katolíci měli o mnoho století více času na ozdobu svých kostelů, než protestanté.“)

NAUČENÍ:

„Aby všichni jedno byli“, modlil se Pán Ježíš při poslední večeři. (Jan 17, 21.) Od starodávna snažili se papežové přivést všechny rozkolné a zbloudilé křesťany k jednotě svaté víry v pravé církvi. (Unie = jednota.) O sjednocení slovanských národů pracuje zvláště Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje se sídlem na Velehradě. Tam se konají k tomuto účelu unionistické sjezdy.

MODLEME SE:

„Abys všechny zbloudilé k jednotě svaté víry nazpět povolal, tě prosíme, uslyš nás!“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 23.

39 Církev Páně—svatá

O T Á Z K A 60, 61

PŘÍPRAVA:

Kristus, Bůh—člověk nejsvětější, založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení. To koná církev tím, že hlásá světu svaté pravdy, posvěcuje věřící modlitbou, službami božími a zvláště svátostmi, a vede je k plnění svatého zákona božího. Tak každý člen církve může a má býti svatým. „Věřím ve svatou církev obecnou“.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 100. (Podobenství o kouli mezi pšenící.)

VYSVĚTLENÍ:

Proč říkáme církvi katolické „svatá? — (Protože má svatého zakladatele, účinné prostředky k svatému životu a mnoho světců zázraky osvědčených.)

a) Kdo má přivésti jiné k svatosti, musí sám býti už předem svatý. „Jen světec může vychovati světce.“ (Störke.) Jen svatá matka je schopna odchovati svaté dítky.

Kristus miloval své dílo. Sv. Pavel praví, že „Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil.“ (Ef. 5, 25.) Se svou církví zůstává neviditelně stále a zůstane s ní až do skonání světa. Jest její hlavou. Kristus jako hlava je zřídlem svatosti pro celé tělo, z něhož proudí milosti a dary boží a rozlévají se do celé církve.

b) Učení církve je vznešené a dokonalé. Jádrem jeho je: „Varuj se zlého, čin dobré!“ Učení požaduje nejen víru, ale i život podle víry. Příkázání boží a církevní předpisují a poroučejí ctnostný život a zakazují hřích. Poklad svatého učení, který přejala církev od Ježíše Krista, chrání a úzkostlivě stráží až dosud. Nikdy nedopustila, aby byl zmenšen anebo porušen. Poněvadž vždycky měla a má svaté učení, nazýváme ji a to jistě právem, svatou.

c) Církev vede údy své k svatosti. To je vlastně její účel, a proto ji Kristus založil. „Buďte svatí!“ (3. Mojž. 11, 44.) Z vůle Páně učí a vede nás církev, „abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě.“ (Tit. 2, 12.) Tak žili první křesťané. Proto se původně jmenovali „svatí“. (Kol. 1, 2.) Nejkrásnějším květem v zahradě církve svaté byla již tehdy dobročinná láska. „Hleďte, jak se milují“, říkali o křesťanech pohané. Takové chce mít Kristus Pán své učedníky všechny.

Čím se jeví hlavně svatost učedníků Páně? (Milosrdnou láskou.) „Synáckové, příkázání nové vám dávám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás. Z toho pozná svět, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni ke druhým.“ (Jan 13, 34. 35.)

Ježíš Kristus zanechal církvi dále Nejsvětější oběť, naučil ji modliti se a vyzdobil ji jako nevěstu věncem ze sedmi perel — křtem sv., biřmováním, nejsvětější svátostí oltářní, pokáním, svatým pomazáním, svěcením kněžstva a svátostí sedmou posvěcuje rodiny. Ve sváto-
stech má církev nevyčerpatelné zdroje posvěco-
vací. Proto si jich velice váží.

Kromě svátostí posvěcuje nás církev různými svěceními, žehnáním, jež zove svátostinami. Evangelickými radami, dobrovolnou chudobou, ustavičnou čistotou a stálou poslušností církevních představených vede nejkratší cestou k mravní dokonalosti. „Církev se podobá lékárně, z níž každý si může brát léky k uzdravení své nemocné a raněné duše.“ (Sv. Jan Zlatoústý.)

d) V církvi jsou vždycky svatí. Církev vychovala již nepřehledné řady svatých. Sv. Jan „viděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů a jazyků, ani stojí před trůnem a před Beránkem oděni v roucha bílá a mají palmy v rukou svých.“ (Zjev. 7, 9.) Každý den ctíme památku některého svatého. Bůh na svatost svých vyvolených někdy zvláštním způsobem upozorňoval a upozorňuje dosud. Na jejich přímluvu konal a koná zázraky. Jimi ukazuje, že má v nich zvláštní zalíbení a že jejich přímluva je zvláště mocná.

„Koukol mezi pšenicí“ (Mat. 13, 25.) ukázal se hned mezi dvanácti apoštoly a v prvotné církvi jerusalemské. (Sk. ap. 5, 2.) Podobně byli a jsou v církvi členové nehodní, protože nežijí podle toho, čemu církev učí, co k posvěcení života nabízí a co přikazuje. Daleko více však než koukole hříchu bylo a je v církvi vzácné úrody pšeničné. Čím je kdo vzdělanější, tím důkladněji zná světlé stránky církevních dějin a církevního života. A čím hodnější kato-

lík, tím pravdivěji se modlí: „Věřím ve sva-
tou církev obecnou“.

NAUČENÍ:

Církev naše je svatá — žijme i my svatě a
snažme se úsilovně svatosti dosáhnouti!

MODLEME SE:

„Ty, svatá církvi římská! My věříme a chá-
peme, že jenom ten jest dítkem božím, kdo jest
dítkem tvým; že jenom skrze tebe vede cesta ke
Kristu. Jestliže snad někdy zapomenu na tebe,
Jerusaleme můj, církvi římská, a na tebe, Otče
svatý, prameni učení neomylného, budiž dříve
v zapomenutí dána pravice má! Neboť i nejdelší
život je příliš krátký, aby bylo možno děkovati
Bohu za to, že jsem celým křesťanem katolic-
kým. Ty, svatá církvi římská, a ty, svatý Otče,
budete též posledním dechem mé lásky; neboť
s vámi jest Ježíš i Maria.“ (Bilczewski.)

KRESLEME: A. Schneid, Zeichnen im Religions-
unterricht, obr. 8.

40 Katolická církev je neomylná

O T Á Z K A 62, 63

PŘÍPRAVA:

Kristus, „světlo světa“ (Jan 8, 12.) zvěsto-
val evangelium, aby nám ukázal cestu do nebe.
Ten svůj úřad učitelský odevzdal apoštolům a
jejich nástupcům. Také jim slíbil: „Budu pro-
siti Otce, a (místo mne) vám dá jiné-
ho Utěšitele, Ducha pravdy, aby s
vámi zůstával na věky.“ (Jan 14, 16. 17.)
Apoštolu Petrovi pak předpověděl: „Prosil
jsem za tebe, aby nezhylnula víra tvá, a ty obra-
cej a utvrzuj bratry své!“ (Luk. 22, 32.) Tak Kristus
slíbil a zajistil své církvi dar neomylnosti.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 99. (Podobenství o rozséváči.) a 116. (Co pravil Pán Ježíš nevěrcům.)

VYSVĚTLENÍ:

Ježíš Kristus po tři léta kázal neúnavně a za svoji úlohu považoval: „Narodil jsem se a k tomu jsem na svět přišel, abych vydal svědectví pravdě.“ Často se přirovnával k rozséváči. Rozsíval, kudy chodil, čímž dobrého učení.

Ale úkol rozséváče neměl zaniknouti. Měl trvati až do konce světa. Z rozkazu Kristova převzali jej apoštolové a jejich nástupci. Hlavní zodpovědnost převzal Petr a jeho nástupce římský papež. Je učinil Kristus Pán svými viditelnými zástupci na zemi. Je učinil také schopnými, aby učice svěrené stádo nemohli poblouditi. Vybavil je darem neomylnosti.

V čem záleží dar neomylnosti? (62.) Církev nemůže se mýliti v učení o víře a mravech. Kristus Pán se tedy postaral, aby apoštolové a jejich nástupci učili vždy jen pravdě, aby nemohli upadnouti do bludu, aby byli strážci a ochránci pravého učení Kristova.

Kterými slovy udělil Kristus Pán církvi dar neomylnosti? — Když přecházel Petrovi řízení církve, pravil mu: „Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) Co stojí na skále, je pevné. Nemůže se ani pohnouti, ani zviklati.

Apoštolům a jejich nástupcům slíbil Pán Ježíš ustavičnou pomoc. „Já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.) Slíbil jim i stálou pomoc a ochranu Ducha svatého. „A já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.“ (Jan 14, 16.)

S kým je Bůh, ten se ovšem mýliti nemůže. Je-li Bůh Syn neviditelným vůdcem církve, a

jestliže Duch svatý ji vede a před poblouzněním chrání, jest o čistotu jejího učení dostatečně postaráno.

Dějiny církve učí, že římsí papežové vždy ve sporech o víru měli poslední slovo. Věřící vždy se k nim utíkali. Jejich neomylnost uznávali a jejich rozhodnutím rádi se podrobovali.

Komu v církvi přísluší dar neomylnosti? — Dar neomylnosti přísluší v církvi papeži, když buďto sám anebo spolu s biskupy ohlašuje pro celou církev rozhodnutí o víře a mravech.

V učení o víře a mravech dosud ani jediný papež nepochybil. I to Bůh dopustil, aby na stolec Petrův zasedli lidé nehodní, ale nedopustil, aby jeho učení bylo porušeno.

Dobře rozeznávej! — Římský papež není neomylný ve svém vědění světském, ani když o některé pravdě svaté se vyslovuje soukromě. Je neomylný jenom tehdy, když slavnostně, totiž pro celou církev závazně jednou pro vždy rozhoduje, co máme věřit nebo konati. V tu chvíli ho chrání Duch svatý od omylu.

Taktéž neomylně rozhoduje o víře a mravech obecný sněm církevní papežem potvrzený.

Roku 1870 prohlásila církev toto učení za článek víry na sněmu vatikánském za přítomnosti 535 biskupů. Od rozhodnutí svého církev neustoupila, ačkoliv pro tento nově prohlášený článek víry řada profesorů odpadla, sebou zástup věřících strhla a církev „starokatolickou“ založila.

Je známo, že papež, než se „stolce Kristova“ promluví, táže se vždy předem nejlepších církevních bohoslovců, kteří článek víry nebo mravů, který má být prohlášen, prostudují, aby neodporoval učení Kristovu, Písmu svatému, ústnímu podání, učení svatých otců a rozumu.

Teprve potom jej papež prohlašuje. Nevymýšlí nikdy nic nového, nýbrž rozhoduje jenom o starém učení.

Kdyby napsal nějakou knihu a pojednával v ní o dějinách nebo právu nebo hvězdářství neb o čemkoliv jiném, není neomylným. Kdyby měl promluvu k poutníkům nebo poslal dopis některému biskupovi nebo svým přátelům, může se mýlit.

Kristus Pán založil církev, aby v ní všichni lidé našli pravdy a spásy. Proto pravda v lůně církve uložená musí zůstat neporušenou. Proto jak musíme býti šťastni, že máme pravdy a milosti, které přinesl na svět Ježíš. Jak jinak je tomu u protestantů anebo jiných náboženských společností. Tam hlásá každý, co chce!

NAUČENÍ:

Bohu díky! „Vím, komu jsem uvěřil.“ (2. Tim. 1, 12.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 25.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 8.

ZPÍVEJME: „Na Petrově stojí skále . . .“

41 „Pane, dobře jest nám zde býti“

(MAT. 17, 4)

KATOLICKÁ CÍRKEV · SAMOSPASITELNÁ OTÁZKA 64, 65

PŘÍPRAVA:

Na horu Tábor zavedl Pán Ježíš své apoštoly: Petra, Jakuba a Jana a proměnil se před nimi. Byla to šťastná chvíle, krásná a utěšující. Petr pln nadšení volal: „Pane, dobře jest nám zde býti.“ (Mat. 17, 4.)

Škoda, že také nás Spasitel nevyvádí zde na světě na podobnou horu. Duše naše by okřála, posílila se v bojích pozemského života. Jak je nám takové hory také potřeba! — Nevykázal nám dobrotivý Spasitel skutečně takovou horu? — Ano! — A která je tato hora? Je to skála, je to církev Kristova, založená na Petrově skále. Tu nám Spasitel ustanovil. Do té nás uvedl. Zde můžeme zvolati jako apoštolové na hoře Tábor: „Pane, dobře jest nám zde býti.“ Proč můžeme tak volati? — Církev je jako lodička, plující v rozbouřeném moři. Vlny bouře budou stále do ní bít: někdy vlny krve, potupy, vlny nevěry, vlny jakýchkoli útoků. — V katakombách často se setkáváme s obrazem, znázorňujícím lodičku za bouře na moři. Lodička, toť církev, která vede člověka milostí boží z rozbouřeného moře, vede ho z nebezpečí hříchu, aby dosáhl za pomoci Kristovy věčné blaženosti.

Proto také Kristus Pán pravil: „Já jsem cesta a pravda a život; nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.“ (Jan 14, 6.) Aby všichni mohli do nebe, odevzdal Kristus svou moc apoštolům a jejich nástupcům. Jen církvi katolické nařídil tedy, aby hlásala lidem boží pravdu, pomáhala věřícím k svatému životu a vedla je po cestě k nebi. Církev katolická je samospasitelná.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 102. (Pán Ježíš utišil bouři na moři.) a čl. 110. (Proměnění Páně.)

VYSVĚTLENÍ:

1. Proč se církev katolická zve „samospasitelnou? — Proč je nám dobře býti v církvi katolické? — (Protože jen ona sama dostala od Ježíše Krista plnou moc, aby vedla lidi k věčnému spasení.)

a) Ona jediná má zcela jistě a bezpečně učení Kristovo. Je mnoho církví na světě: katolická, luteránská, helvetská, anglikánská atd. Každá

tvrdí o sobě, že je pravou církví Kristovou. — Kristus Pán církev svou ustanovil na Petrovi (skále): „Ty jsi Petr (skála) a na tobě vzdělám církev svou.“ (Mat. 16, 18.) Která církev na světě může o sobě říci, že je církví založenou Ježíšem Kristem? —

Je-li církev naše katolická jedinou pravou církví Kristovou, pak je patrné, že také v ní jediné můžeme nalézt a mítí právě učení Kristovo. Kristus Pán neustanovil pro své učení dvě, tři církve, nýbrž jen jednu. Výslovně řekl: „Na tobě vzdělám církev svou.“

Kristus Pán věděl, že ti, kteří budou v jeho církvi učení hlásati, jsou lidé křehcí a že některý z nich by mohl snadno pochybiti. Tím by jeho víra mohla býti promísena nesprávným učením. Proto ustanovil v této církvi nejvyšší viditelnou hlavu, aby v učení víry nechybila. K sv. Petrovi pravil: „Šimone, já jsem prosil za tebe, aby nezhylnula víra tvá; a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých.“ (Luk. 22, 31.—32.) Po Petrovi řídil církev jako vrchní hlava zase jen biskup a to Petrův nástupce v úřadě biskupském, biskup římský Linus, po něm další biskup Kletus atd.

b) V církvi máme všechny prostředky ku posvěcení a spasení. Které jsou tyto prostředky? — Svaté svátosti. O svátosti křtu prohlásil Kristus Pán: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího.“ (Jan 3, 5.) — Svátost biřmování: sv. apoštolové vzkládali ruce na ty, kteří byli pokřtěni, aby přijali Ducha svatého. Dosud tak činí biskupové v naší katolické církvi. O nejsv. svátosti oltářní slíbil Pán Ježíš: „Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ „Toto je Tělo mé — toto je Krev má. To číňte na mou památku!“ O svátosti pokání: „Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim.“ V církvích protestantů

ských toho není. Mohl bych poukázat ještě na jiné svátosti. Připomínám jen svátost poslední pomazání. Jak jsme šťastni, že můžeme říci: „Pane, dobře jest nám zde býti!“ Slovo „samospasitelná“ neznamená však, že jistotně bude spasen, kdo náleží do církve katolické, ani ne, že každý bude na věky zatracen, kdo žije mimo církev katolickou. Slovo „samospasitelná“ znamená, že nemůže býti spasen, kdo vlastní vinou do církve katolické nenáleží. „Kdo se odlučuje od církve, odlučuje se od Krista“. (4. sněm Lateranský r. 1215.)

2. Kdo může býti spasen mimo církev katolickou?

Mimo církev katolickou může býti spasen, kdo žije mimo ní bez vlastní viny, hledá však upřímně pravdu a plní svědomitě vůli boží, jak ji poznává.

Tak může býti spasen pokřtěný jinověrec, ano i člověk nepokřtěný. Hřích dědičný může tomuto býti odpuštěn křtem žádosti. Těžký hřích osobní může tomuto i onomu býti odpuštěn dokonalou lítostí. Ostatně však chybí jim všem mnoho prostředků, aby došli spasení snáze a jistěji. Mimo správné a úplné učení chybívá zejména mše svatá, svátost oltářní, kněžské rozhřešení a poslední pomazání. Jak šťastni jsme, že jsme v katol. církvi! — (Misionář P. Abel vypravuje: „Do domu mých rodičů přicházel často spisovatel Klem. Brentano. Také spisovatelka Louisa Henselová (dcera protestantského pastora). Kdysi vykládal jí Brentano některé poklesky ze svého života. Henselová však mu pravila: „Pane, takové věci se nehodí pro ucho mladé dívky, vy jakožto katolík, jste tak šťasten, že máte zpověď, řekněte to tedy knězi!“ Tu Brentano, jak už byl prudké povahy, udeřil pěstí na stůl a zvolal: „A tohle mi musí říci dcera protestantského pastora, že jsem jako katolík tak šťasten, že mám zpověď! Děkuji vám!“ A

druhého dne šel k zpovědi. A misionář vykládá dále: „Událost tuto vykládal jsem jednou při misiích. Neměl jsem tušení, že je přítomen také protestant. Druhého dne o půl páté hodině přijde jakási paní ke mně do zpovědnice. „Jste vy P. Abel?“ — „Jsem.“ — „Důstojný pane, posílá mne můj muž. Je protestant a byl včera na vašem kázání. A když přišel domů, řekl mi: „Ženo, jsme už 25 let spolu a ty jsi po celou tu dobu nebyla u sv. zpovědi. Zítra jdi a řekni, že já, protestant, jsem tě poslal.“ A ještě dokládá misionář: „Mohl bych uvést příklady jiných, kteří do mé ruky složili katolické vyznání víry. A katolíky se stali z toho důvodu, že chtěli mít jistotu: „Bůh mně odpustí hříchy.“)

A mohl bych se zmínit ještě o jiných svátcích, kde se nám uděluje milost, o kterou přicházejí, kdož žijí mimo katolickou církev.

„Pane, dobře jest nám zde býti!“

NAUČENÍ:

Jak v pravdě nutno zvolati: „Pane, dobře jest nám zde býti!“ Ty jsi zde, Pane; je tu i Petr, skála; jsou tu i apoštolové, biskupové. Díky tobě, Pane, že jsi nás na tuto horu svatou, na Petrovu skálu také uvedl! V ní chci žítí i zemřítí.

Jak asi byli rádi v arše Noemovci! „Pane, dobře jest nám zde býti.“ Ani za korunu císařskou bych nedal to štěstí, že jsem katolíkem!“ (Básník Zachariáš Werner, dříve jinověrec, † r. 1854.) S radostí opakovala sv. Terezie na smrtelném loži několikrát: „Jsem dcerou katolické církve!“

„Radujte se, že jména vaše jsou zapsána v nebesích!“ (Luk. 10, 20.)

Bohu díky, že náležím k církvi katolické!

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 26.

42 Šíření církve

PŘÍPRAVA:

Prorok Isajáš (2, 1—3) viděl horu, vyšší nade všechny hory, a na hoře dům Páně. Všichni národové se hrnou k němu a praví: „Pojďte a vystupme na horu Páně, do domu Boha Jakobo! Ať nás naučí cestám svým, a choditi budeme po jeho stezkách.“ Který dům?... Církev. Pro koho je založena?... Pro všechny národy. Jak jsme ji posledně jmenovali?..... Katolická. Z 1500 milionů lidí je 300 mil. katolíků, rovněž tolik jiných křesťanů a ještě 900 milionů pohanů. Také oni se mají stát křesťany.

Ježíš Kristus přikázal apoštolům: „Učte všechny národy!“ (Mat. 28, 19.) Tento rozkaz Páně plnili apoštolové i jejich nástupci. Šířili mezi různými národy učení Ježíše Krista a přijímali je křtem svatým do církve. A jako v dobách minulých pečuje i nyní církev katolická o to, aby pohanští národové poznali učení Ježíše Krista a vstupovali do církve. Posílá k nim misionáře.

PŘÍKLAD:

Sv. Pavel přišel na své druhé apoštolské cestě do Troady. V noci měl vidění: Jakýsi muž macedonský stál a prosil ho říka: „Přejdi do Macedonie a pomoz nám. A jak to vidění uzřel, ihned jsme hleděli odejít do Macedonie, seznávající, že Bůh nás pozval, abychom jim kázali evangelium.“ (Sk. ap. 16, 9 n.)

„Přejdi k nám a pomoz nám!“ volá hlas boží církvi ze všech dílů světa. Spasitel založil církev pro všechny národy a pro všechny časy. A tak chtěl, aby se katolická církev šířila po celé zemi.

VYSVĚTLENÍ:

Činnost misionářů je velmi záslužná. Misionáři šíří mezi pohany pravou víru a křesťanskou mravnost. Budují kostely, školy a dobročinné ústavy, konají služby boží, ošetřují nemocné, pečují o sirotky a opuštěné děti, vykupují otroky.

Činnost misionářů je však též velmi obtížná. Misionáři se musí učit cizím jazykům, konati daleké nebezpečné cesty, překonávati předsudky, pověry a různé zlovyky pohanů. Často jest jejich práce spojena s nebezpečím zdraví nebo i života.

Činnost misionářů máme podporovati modlitbou a příspěvky. Mládež do 12 let podporuje misie v Díle svatého dětství Ježíšova, věřící od 12 let v Díle šíření víry a v Díle sv. Petra, které se stará o podporu a výchovu domorodých kněží. Dílo šíření víry vydává časopis „Katolické misie“. Pro misie v Africe pracuje Družina sv. Petra Klavera. Sbírá příspěvky a vydává časopisy „Echo z Afriky“ a „Černoušek“. Misionářský dorost vychovává u nás Společnost slova božího v Nitře, která vydává časopis „Hlasy z misií“ a „Společnost sv. Františka Saleského“ (Salesiáni). Na svátek Svatých tří králů koná se v kostelích sbírka na vykupování otroků, na Veliký pátek u božího hrobu sbírka na potřeby katolické víry ve Svaté zemi.

Pán Ježíš se při poslední večeři modlil, aby všichni jedno byli. (Jan 17, 21.) Proto se katolická církev starala vždy o to, aby se do ní vrátili ti křesťané, kteří se kdysi od ní odtrhli — aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř.

O sjednocení národů slovanských ve víře a církvi katolické usiluje zvláště Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. Na Velehradě se k to

mu cíli konají sjednocovací (unionistické) sjezdy a vychovávají misionáři.

Ti křesťané, kteří se před stoletími od katolické církve odtrhli, ale později se s ní zase sjednotili, nazývají se *k a t o l í c i s j e d n o c e n í*. Konají služby boží svým zvláštním obřadem a užívají při nich i jiného jazyka než latinského, na př. staroslovanského, řeckého, armenského a j. Katolických křesťanů je nyní na 360 milionů.“ (Viz Dr. B. Augustin, Věrouka, str. 48 n.)

Proč máme podporovati misionáře?

a) Božský Spasitel naučil se nás modliti: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.....“ On je Otcem všech lidí. Proto i pohané jsou našimi bratry a sestrami. Nesmíme říkati: Po pohanech mně nic není, oni nepatří k nám.

b) „P o s v ě ť s e j m é n o t v é!“ — Podporujeme-li misionáře, pomáháme, aby jméno boží a Bůh sám byl posvěcen a ctěn pohaný.

c) „P ř i j d' k r á l o v s t v í t v é!“ — Bůh chce, aby všichni lidé byli spaseni. Máme spolupomáhati, aby i pohané stali se dědici království božího. Kdo pomáhá zachraňovati jiné, zachráni svoji vlastní duši. Obrácení pohané budou našimi přímluvčími u Boha.

d) Pán Ježíš pravil: „C o j s t e u č i n i l i j e d n o m u z m ý c h b r a t ř í n e j m e n š í c h, m n ě j s t e u č i n i l i.“ Lásku naši k pohanům jistě také odmění.

NAUČENÍ:

1. Kdysi přišel ke mně mladý muž a vyprávěl mi, že by rád do misii. Nepracoval bys také pro misie? Pros Boha, o osvětlení, volá-li tě k povolání misionářskému.

2. Modli se pilně za ubohé pohaný! Modli se, aby misionáři v boji proti zlému nepříteli zvítězili, který chce na sebe ztrhnouti duše pohanů.

3. Dej ubohým pohanským dětem, co dáti můžeš.

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 22.

43 Věřím v obcování svatých

O T Á Z K A 66, 67

PŘÍPRAVA:

Na severozápadní straně starého Říma zdvihá se nádherný chrám. Je to nejlépe zachovalá a také nejkrásnější stavba ze staré doby Říma, zvaná Pantheon. Je to okrouhlá stavba, jako polokoule, překlenuhá mohutnou kopulí. Uprostřed klenby nahoře je otvor, kterým vniká do prostoru chrámové světlo a osvětluje krásně všechny části. Tento chrám byl vystavěn za konsula Lucia Agrippy, který byl ve vážnosti u císaře Augusta. Dokončen byl r. 29 po narození Páně. Jak už svědčí jméno jeho Pantheon (všebožstvo), věnován byl počtě všech bohů pohanských. Pohanství však zaniklo. Po téměř třistaletém velikém zápase mezi pohanstvím a křesťanstvím zvítězilo křesťanství. Konečně r. 392 zakázal císař Theodosius Veliký všechnu modloslužbu. Chrámy pohanské přeměněny ve chrámy křesťanské. Kolosální nádherný Pantheon přeměněn hned nebyl. Teprve v r. 609 připadl papež Bonifác IV. na krásnou myšlenku, že učiní z pohanského chrámu všech bohů křesťanský chrám všech svatých. Dal do něho navéztí na 28 vozech ostatky svatých z katakomb Říma a 13. května toho roku jej vysvětil. Tehdy se konala první slavnost všech svatých.

Svátek Všech svatých je pravým rodinným svátkem katolické církve. Svatí v nebe, duše

v očistci a věřící na zemi tvoří jednu velikou rodinu, jeden celek, s v a t ý c h o b c o v á n í.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 27. (Izraelští přešli mořem Rudým.)

Když pobiti byli v Egyptě všichni prvorození, vytáhli Izraelští do Zaslíbené země. Hospodin sám jim ukazoval cestu. Šel před nimi za dne v sloupě oblakovém, za noci pak ve sloupě ohnivém. Tak dorazili k Rudému moři. Tam se utábořili ve stanech. — Zatím se rozleželo faraonovi, že nechal Israelské odejít. I pustil se za nimi s válečnými vozy a vybraným vojskem. K večeru je dohonil. Izraelští viděli, že je zle: před nimi moře, za nimi nepřítel. I báli se velmi a volali k Hospodinu. Ale Mojžíš jim pravil: „Nebojte se! Hospodin bude bojovati za vás.“

A ejhle, v tu chvíli se pozdvihl sloup oblakový a stanul mezi táborem a vojskem. Proti Egyptským byl tmavý, že se nemohli přiblížit — ale Israelským osvětloval noc. Hospodin pak řekl Mojžíšovi: „Vztáhni hůl svou nad moře!“ Mojžíš tak učinil. I zdvihl se horký vítr s pouště, rozehnal vody napravo i nalevo a vysušil mořské dno. Izraelští pak přešli suchou nohou.

VYSVĚTLENÍ:

1. Kdo náleží k obcování svatých?

a) U Israelských lze rozeznávat tři skupiny. Co měli na starosti poslední Israelité? — (Musili bojovati proti nepříteli.) Těmto bojovníkům podobají se pravověřící na zemi. Také my máme bojovati. Proti komu? — Kdo v tomto boji vytrvá, dojde života věčného. Jak se proto nazývají věřící na zemi? (Církev bojující.)

b) Kde byli první Israelité, když je farao dohonil? — Které z věřících lze jim přirovnati?

— Křesťany v nebi, svaté v nebi. Ti už dosáhli svého cíle, už jsou zachráněni. Římané budovali vojínům, vracejícím se vítězně z boje, vítězné oblouky. Vojevůdce se nazýval triumphator. Vítězně vtáhli do nebe svatí, aby se tam věčně radovali s Kristem. Jak se proto tyto členové církve nazývají? — (Církev vítězná.)

c) Kde byla třetí skupina Israelských? — Ti byli ještě plni úzkosti a strachu. Koho z církve můžeme k nim přirovnati? — Duše v očištcí. Patří ke spravedlivým, ale musejí ještě pykati.

Zač musejí ještě pykati? — pokání činiti? — Které tresty musejí si zde odpykati? — Proč se jmenuje toto místo očištec? — Proč „ohněň“? Oheň způsobuje palčivou bolest. Co je tím vyjádřeno? (Utrpení duší v očištcí.) Jak nazýváme tyto členy církve, protože musejí trpěti? (Církev trpící.)

Jako ony tři skupiny Israelitů patří také členové církve na zemi, v nebi a v očištcí dohromady. Proto všichni svatí patří k sobě jako členové jedné rodiny, jedné společnosti, jedné obce.

II. V čem záleží obcování svatých?

1. V církvi bojující: Sv. Pavel by napsal nám všem: „Svatí spoluobčané“. (Efes. 2, 19.) Proč by nás tak oslovil? — Potřebujeme pomoci v rozličných potřebách, jen otevřete oči! — Podívej se tam — L a z a r žebrák! „Chudáci vyhořeli, voda jim sebrala všechno“ nebo „Osířelo dítě“. Nemocný se trápí. Potřebuje tvé pomoci. Marnotratný syn se zpustil. Co bude z té neb oné duše, nenajde-li „člověka“? (Jan 5, 7.) Kdož by časem nepotřeboval milosrdného Samaritána? První má s vínem lásky přispěchat katolický křesťan. — Jeden druhému si můžeme pomáhati modlitbou a dobrými skutky vůbec, jak napomíná sv. apoštol

Jakub: „Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli; mnoho zajisté může modlitba spravedlivého ustat: vičná.“ (Jak. 5, 16.) Modliti se tedy může otec, matka za své dítě, modliti se mohou děti za své rodiče. Modliti se může manžel za manželku, manželka za manžela, bratr za sestru, sestra za bratra.

Pomáhejme si vzájemně, čím se právě dá nejspíš a nejlépe. „Synu, jakkoli můžeš, buď milosrdný!“ (Tob. 4, 8.) Porad', odpusť, zastaň se, napomeň, obětuj Bohu, co trpíš neb konáš, a modli se. Mojžíš se modlil za hříšný lid a Hospodin se smiloval. (2. Mojž. 32.)

„Prosím vás, bratři, abyste mi pomáhali modlitbou.“ (Řím. 15, 30.)

Veleúčinná jest na ten účel nejsvětější obět mešní.

2. I s dušemi v očistci jsme jedna rodina. Ty duše trpí časné tresty boží, samy si pomoci nemohou. O nich platí slova Páně: „Amen, pravím tobě, nevyjdeš odtud, dokud nezaplatíš posledního haléře.“ (Mat. 5, 26.) Ale my jim můžeme pomáhati, my můžeme dlužný halér za ně spláceti. Čím jim můžeme pomoci? — Přímluvou jim pomáhají svatí v nebi. My jim pomáháme, když se za ně modlíme, z lásky k nim něco snášíme nebo živému prokážeme milosrdenství, a když za ně obětujeme sv. přijímání nebo mši svatou. „Kdykoli se slouží mše svatá, spěchají andělé otevřítí žalář očistcový.“ (Sv. Jan Zlatoústý † 407.) „Pochovejte si mne kdekoli, jen za to vás prosím, abyste na mě pamatovali při oltáři Páně.“ (Prosila před smrtí sv. Monika † 387.)

Kdo má duším v očistci pomoci? — „Vy, přátelé moji!“ „Smilujte se nade mnou, aspoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne.“ (Job. 19, 21.) Kněz denně pamatuje v modlitbě a při mši svaté na všechny,

„kteří nás předešli se znamením víry,“ jmenovitě pamatuje na ty, kteří se odporoučejí do jeho modlitby.

Kdo věrně miluje, denně pamatuje.

3. I se svatými v nebi „miláčky božími“ tvoříme rodinu. Ti o nás pečují. Jak pečují? — Přimlouvají se za nás. Přimlouvá se za nás královna všech svatých, Matka boží, Panna Maria. Přimlouvají se za nás svatí apoštolové. Přimlouvají se za nás svatí mučedníci, svatí vyznavači, svatí biskupové. Přimlouvají se za nás ti, co jsou nám blízcí jako duchovní pastýři: Sv. Cyril a Metoděj, přimlouvají se za nás naši svatí krajané: sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Jan Nepomucký, blah. Jan Sarkan-der, sv. Kliment Dvořák (Hofbauer), přimlouvají se za nás, patronové: kostelní, křestní, biřmovací, zvláště se za nás přimlouvají duše zemřelých v křestní nevinnosti. Svatí v nebi milovali své bližní už za živa na zemi. Job se už přimlouval za své přátele (Job. 42, 8.), Abraham za obyvatele Sodomy, Mojžíš za lid israelský, Panna Maria za snoubence v Kaně Galilejské.

Svatá Maria, matko boží, pros za nás hříšné!
„Ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě!“

Svatý patrone můj, vždy za mne oroduj!

NAUČENÍ:

1. „Aby všichni jedno byli“, modlil se Pán Ježíš při poslední večeři. (Jan 17, 21.) Tak máme i my jednomyslně věřit. „Jeden Pán, jedna víra, jeden křest.“ (Efes. 4, 5.) „Naplňte mou radost, abyste smýšleli jednotně.“ (Filip. 2, 2.) Nevěra drobí, rozlučuje, pravá víra spojuje rodinu, obec, národ.

Blaze bylo u nás za Karla IV.

2. Máme jednomyslně ctíti. Církev prožívá časem Veliký pátek s jeho potupou, pomluvou i ranami. Vlažné srdce zůstává lhostejno, upřímně katolické cítí spolu s ní. „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.“ (Řím. 12, 15.)

3. Máme jednomyslně jednati. Proti svaté církvi se útočí „jednomyslně“. (Sk. ap. 7, 56.) Zbaběle při tom se krčí neteční — hrdě se k ní hlásí stateční. Všichni za jednoho a jeden za všechny!“ „Jako jeden muž!“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 27.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 7.

T. Burger, Katechesen für die Oberstufe, str. 190.

44 Úcta svatých

O T Á Z K A 68

PŘÍPRAVA:

Každého dne slaví církev svatá památku některého svatého. Ale svatých a světic božích je nesčíslný počet. Sv. Jan, miláček Páně píše ve svém Zjevení: „Potom jsem viděl zástup veliký, jehož žádný sečísti nemohl, ze všech národů a pokolení a lidí a jazyků, ani stojí před trůnem.“ Z té příčiny slaví církev svatá také svátek všech svatých. Odhaluje takřka záclonu s příbytků nebeských a vyzývá, abychom pohlédli na ty svaté a světice boží, kteří se už u Boha radují a o kterých se už naplnilo slovo Páně: „Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.“

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 87. (Osmero blahoslavenství.) anebo:

Už je tomu dávno. Více než 500 let. V útulné jizbě otcovské tvrze sedí za stolem slovitný učenec vladyka Tomáš ze Štítného. Píše „knihy naučení křesťanského“ pro svou dceru Anežku. Právě dopsal učení o nebi: „I chtěl bych rád něco říci o té radosti, ale nelze mi je toho neřku vypraviti, leč ani pomysli, co Bůh připravil těm, kdož milují jeho.“ Potom odložil péro, sklonil hlavu do dlaní a zadumal se. — Co tě tak náhle zaujalo, pane Tomáši? Na svou dceru myslíš daleko v Praze? Na svoji choť milou vzpomínáš, co nedaleko dřímá ve stínu kostela na hřbitově? Či sám sebe máš na mysli, jak bylo, jak bude? A nyní toužebně hledíš ke kříži na stěně; co tě tak rozechvělo, že oči se ti zalévají slzami? Pověz! — Ale on nic neříká, jen péro bere znova do ruky a ještě větu píše: „Dajž to, milý Hospodine, abychme tě tak milovali, jakž bychom došli plné té radosti, vždy tě máme před očima. Amen.“

VYSVĚTLENÍ:

Proč máme ctíti svaté v nebi?

(Protože jsou to přátelé boží, Bohem samým oslaveni.) — Kdyby nám bylo dopřáno povznést se do nebeských výšin, viděli bychom zástup svatých přátel božích. Koho bychom nejprve spatřili?

Naše oči by se obrátily k té, která je krásnou všech svatých a světic božích, k matce boží, Panně Marii. Ona je nejbližší Bohu Otci i Synu i Duchu svatému. U ní bychom nejprve ze všech svatých stanuli. Vždyť je také naší matkou. U ní bychom se potěšili a prosili bychom: „Královno všech svatých a světic božích, oroduj za nás!“

Po Panně Marii jsou dva svatí, kteří jsou nejbližší Spasiteli. Je to sv. Jan Křtitel, který byl předchůdcem Páně. O něm pravil kdysi Spasitel k zástupům: „Co jste vyšli na poušť

viděti? Třtinu=li větrem se klánící?... Anebo co jste vyšli vidět? Proroka=li? Jistě pravím vám, i více než proroka. Tentof jest zajisté, o němž psáno jest: „Aj, já posílám anděla svého před tváří svou, kterýžto připraví cestu tvou před tebou.“

Dále je to sv. Josef, muž spravedlivý a svatý, snoubenec Panny Marie, jenž byl vyvolen ke vznešenému povolání: byl pěstounem Páně.

Po těchto dvou světcích přichází zástup svatých patriarchů a proroků. Patriarchové, muži Bohem požehnaní, kteří měli od Boha veliká přislíbení. Abrahamovi přispověděl Bůh: „A požehnání budou v semeni tvém všichni národové země.“ Svatí proroci, Bohem osvětlení, ústy jejich napomínal Bůh lid a připravoval na příchod Spasitele. Oni také předpověděli nejdůležitější události ze života budoucího Spasitele.

Dále viděti lze řadu sv. apoštolů. Pán je povolal k velikému dílu; aby kázali evangelium jeho všemu stvoření. Pán Ježíš je sám vyučoval, nadal je velkou mocí. Při poslední večeři je nazval svými přáteli. „Vy jste moji přátelé, učiníte=li, co já prikazuji vám. Již vás nebudu nazývati služebníky, neb služebník neví, co činí Pán jeho, ale nazval jsem vás přáteli.“ (Jan 15, 14., 15.) Všichni apoštolové byli korunováni korunou mučednickou. Všichni trpěli pro svého Pána.

K nim se druží svatí evangelisté. Sv. Matouš a sv. Jan náležejí do řad apoštolů. Sv. evangelista Marek byl žákem sv. apoštola Petra. Napsal evangelium podle učení sv. Petra. Veřejně bývalo učení toto v církvi čítáno a čte se dosud. Sv. evangelista Lukáš byl podle povolání svého lékařem. Když byl obrácen na víru Kristovu, doprovázel sv. apoštola Pavla na apoštolských cestách. Podporo=

val ho ve hlásání evangelia. Jemu děkujeme za zprávy o Rodičce boží, o narození Páně. Zemřel jako i sv. Marek smrtí mučednickou.

A nyní přichází řada sv. mučedníků. To jsou ti, kteří trpěli a život svůj položili za Spasitele. V čele jejich je sv. Štěpán, první mučedník, který byl v Jerusalemě ukamenován. Pak je jich nesmírná řada. Kdo je sčítá? Miliony jich bylo umučeno. Sv. papež Řehoř praví: „Jen Bůh sám je dovede spočítati.“ A jak hroznými mukami prošli! O nich platí slova ze Zjevení sv. Jana: „To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá, a zbílili je v krvi Beránkově.“ (7, 14.) Jsou to mučedníci všech stavů. Byli umučeni za různých věků svého života. Sv. Polykarp, biskup byl umučen v 86 letech. Sv. Anežka, sv. Eulalia a m. j. podstoupili smrt v mladistvém věku pro svého Spasitele.

Potom přichází řada sv. biskupů a vyznavačů. Sv. Sylvestr, papež, za něhož bylo dokonáno vítězství církve nad římským pohanstvím. Sv. Ambrož, biskup milánský, sv. Augustin, biskup hipponský. Jsou tu svatí všech stavů. Sv. kněží: sv. Jan Nepomucký, bl. Jan Sarkander, levité, sv. císařové a králové, sv. lékaři: Kosma a Damian, svatí učitelé, řemeslníci, svatí ze stavu řemeslnického: sv. Josef, pěstoun Páně, tesař; sv. Eligiu, zlatník; sv. Baldomer, zámečník; sv. Křišpin a Křišpinian, obuvník; sv. rolníci: sv. Isidor, sv. Barlaam; pastýř sv. Vendelín, sv. služebníci, sv. služebníci: sv. Notburga, sv. Zitta. U nich se naplnilo, co Pán pověděl: „Kdo mě vyzná před lidmi, toho i já vyznam před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“

A následuje řada mnichů a poustevníků, kteří v sebezapírání zvláště vyvoleném trávili svůj život. Sv. Antonín, poustevník; sv.

Benedikt, sv. Bernard, sv. Dominik, sv. František, zakladatelé velikých řádů.

Na to přichází řada světic, svaté panny a vdovy. Věrně sloužily Pánu. Věrně následovaly Pána svého.

(Sv. Anežka, 13letá dívka. Pro její dětské ruce nemohli nalézt ani vhodných okovů. Neohroženě pravila katanu, když se chvěl, že má popraviti dítě: „Proč se chvěješ, když já se nebojím?“

Když byla umučena pro víru Kristovu, rodiče její pochovali ji ve své zahradě a mnoho pro ni plakávali. Jedné noci, když nad hrobem jejím opět plakali a se modlili, zjevil se jim sbor svatých panen mučednic. Mezi nimi byla slávou nebeskou ozářená sv. Anežka. Na ruce měla beránka. Pravila jim: „Neplačte nade mnou, milí rodičové, vždyť se mně dobře vede. Žiji v nevýslovné blaženosti. Protož radujte se, že Spasitel dal mně korunu slávy věčné!“ Rodiče její byli tím nevýslovně potěšeni.)

Sv. Eulalia, 14letá panna, která byla železnými hřebeny hrozně rozdírána až do kostí a pak pochodněmi pálena. Zůstala v děsných mukách věrna víře Kristově. Modlila se: „Pane Ježíši, posiluj mne, abych snášela vytrvale muky pro svaté jméno tvé, a přijata byla mezi tvé vyvolené do života věčného.“

NAUČENÍ:

Je velmi prospěšno čísti životopisy svatých, abychom se příkladem jejich povzbudili k dobru. Znáš životopis svého patrona? — Čím vroucněji svaté ctíme a následujeme, tím účinněji za nás orodují. Časem se dějí na jejich přímluvu i zázraky.

O jak se těším, až zaslechnu lahodné slovo: vejdi v radost Pána svého. To mi zasvitne krásný blažený den, jenž nebude mít večera.“ (Tak umíral sv. Augustin, 429.)

Dej to, milý Hospodine, vezmi do nebe také mne!

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 28.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 9.

45 Úcta Panny Marie

OTÁZKA 69

PŘÍPRAVA:

„Požehnaná tys mezi ženami“ — pozdrav pronesený andělem Gabrielem, opakováný a zdůrazněný Alžbětou, budí v P. Marii chválu Boha za milosti, prokázané jí — chudé dívce, takže ona v té chvíli osvícena Duchem sv. — vidí miliony věřících všech budoucích věků i národů uctívajících ji, slyší hlas jejich modliteb — „zdravas Maria, milosti plná, Pán s Tebou, požehnaná ty mezi ženami“ — a pronáší prorocká slova: „Aj od této chvíle blahoslavenou mne budou nazývati všichni národové.“

Do slova se vyplnilo její proroctví. Od té chvíle, kdy se stala Matkou Boží, jest ctěna a velebena. Nad ostatní svaté máme ctíti Pannu Marii, protože jest Matkou boží, ze svatých nejsvětější a svou přímlovou nejmocnější.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 65. (Syn boží se stal člověkem.) a čl. 66. Maria navštívila Alžbětu.) a čl. 76. (První zázrak Páně).

VYSVĚTLENÍ:

V každém katol. kostele, v každé kapliče, v každé věřící rodině vítá vás její oltář, soška nebo obraz. Širými nivami katolického světa třikrát denně „z údolí vzhůru k horám

a s hor až v údolí se zvuky zvonů nesou a mile hlaholí.“ (Zdravas Maria, Aug. Rozsypalová.) Každý národ přibližuje se jí svým způsobem, ji oslavuje jako Matku boží, jemným kouzlem legend a pověstí opřádá, památná místa úctě její zasvěcuje (Lurdy ve Francii, Montserrat ve Španělsku, Maria Zell ve Štýrsku, Czenstochova v Polsku, Sv. Hora, sv. Hostýn, sv. Kopeček u nás), aby tam uctili Matku boží, aby tam u Matky své štěstí sobě i jiným vyprosili.

Básníci, malíři, sochaři, umělci všech vzdělaných národů uctívají ji svým talentem, věnují úctě a oslavě mariánské nejkrásnější práce ducha svého velikého (Dante, Torquato Tasso, Calderon, Rubens, Van Dyck, Rafael, Michael Angelo, Bossuet, Bourdaloue, Zeyer, Dvořák, Aleš atd.)

Též u nás v republice československé — vyplnila se slova: „Blahoslaviti mne budou národové“. Od počátku svého pokřesťanění zamiloval si náš lid Matku—Marii. Srostl s ní. Úcta k ní vkořenila se ve zbožném českém lidu.

Přes tisíc let tomu, co český národ je křesťanským — přes tisíc let co zná a ctí P. Marii. Tehdy před tisíci roky přišel do Čech z Velehradu sv. Metoděj. Měkkou, slovenskou řečí, vykládal lidu o lásce boží, o úctě k Panně Marii. Vybízel lid, aby se doporučoval do mateřské ochrany a její přimluvy. Jak legenda vypravuje, daroval tehdy kněžně Ludmíle obraz Panny Marie s Jezulátkem, milostný to obraz staroboleslavský — pokladnici národa českého. Až z Cařihradu prý pocházel. Ten obraz, odcházejíc na Tetín, darovala prý sv. Ludmila sv. Václavovi. Básník o tom dojemně píše:

„Tento obraz, s dítkem Božím Matku,
při těch slovech se jí ruka chvěje,
drahý odkaz otce Metoděje,
od babičky přijmi na památku!

Byl mi vzácný nad vše pomyšlení,
těchou v starosti, silou v opuštění.
Z Cařihradu do Čech přines jej,
Václave, ten v uctivosti měj!“

S v. V á c l a v měl v úctě P. Marii a úctu k ní všude rozšiřoval. A milá stávala se M. Maria Čechům. Neobyčejně rozvila se úcta mariánská ve XIV. stol. za Karla, Otce vlasti, vroucího ctitele P. Marie a Arnošta z Pardubic, prvního arcibiskupa pražského. „Milá bývalá Čechům P. Maria, milí Čechové Marii Paně.“ (Jiří Plachý.)

I tehdy, když přišly smutné, bolestné chvíle války třicetileté, národního ponížení, stoupalo k nebesům úpěnlivé Čechů volání:

„Maria, Matkou žádoucí,
Tys královna velmohoucí,
prosiž za nás za křesťany,
Svého Syna, Hospodina.
Kyrie eleison!“

Úcta a důvěra k ní nikdy v Čechách nevy-
mizela. Český syn vždy ctil svatou Matku —
až... hořko vzpomínat... až když přišly nej-
slavnější dny dějin Čech — dal jí první poliček.
Místo rukou v děkování sepnutých —

synovská se zvedla pěst,
Tvé srdce zbodli
a naši roztrýštili čest. (Xav. Dvořák.)

Na staroměstském náměstí 3. listopadu
1918 stal se nezapomenutelný zločin, který po-
skvrnil úctu mariánskou v Čechách, který od-
porem plnil srdce všech mariánských ctitelů i u
jiných národů. Italský legionář vypravo-
val: „Bylo to v první pol. listopadu 1918. Šel
jsem po jedné z hlavních tříd milánských. V tom
užřel jsem před výkladem jednoho knihkupec-
tví veliký zástup lidí, živě gestikulujících a roz-

čileně hovořících. Přistoupiv blíže, abych poznal příčinu podráždění — uviděl jsem ve výkladní skříní obraz — obraz z Čech. Staroměstské náměstí — stržená — rozbitá socha P. Marie — kolem dav lhostejně na to pohlízející. Jako rána do spánků omráčil mne ten obraz, v očích se mi zatmělo — v duši bolestí zakvílelo — a já prchal pryč, abych toho neviděl, abych neslyšel. — Smutný čin! — Bohudíky jsou to případy ojedinělé. Lid v jádře je mariánský.

Královna všech svatých. Ježto svou přímlovou u Boha nejvíce zmůže, říkáme Panně Marii „panna mocná“, „matka dobré rady“, „uzdravení nemocných“, „potěšení zarmoucených“, „útočiště hříšníků“, „brána nebeská“. Které jsou svátky mariánské? Který den v týdnu je zasvěcen úctě Panny Marie? Které dva měsíce? — Víš o Mariánské družině?

Nedostizhý Shakespeare líčí v jedné své básni dojemný příklad věrnosti.

Král Lear měl tři dcery. První dvě se chtěly zalíbiti otci. Král omámen jejich chováním vše jim dal. Dceru třetí, tichou, skromnou Kordelii zapudil. Brzo však poznal, že chybil. Obě dcery pohrdly otcem, vyhnaly jej.

Opuštěn a hluboce roztrpčen bloudil nešťastný Lear krajem. Nikde nenašel vlídného přijetí, nikde soucitného slova. Bolest nad nevděkem dětí tak se mu zaryla do duše, že zešlel. Se měným věncem na hlavě pobíhal jako divý a svolával hrůzu a zhoubu všech živlů přírodních na svět nevděčný.

V tom přichází k němu odstrčená, zapuzená Kordelie. Když všichni otce opouští a pronásledují, ona mu zůstává věrná. Ujímá se ho, sklání hlavu jeho na svůj klín, stírá slzy a měkkými slovy lásky věrné a oddané tiší mysl rozbořenou. Král Lear poznává její hlubokou lásku — spočívá na věrném srdci — a:

Pojď, jen my dva, sami,
spolu budeme.
Tak budeme žít a zpívat,
a povídat si staré pohádky,
smát se na zlaté motýly
a poslouchat — — —

a v náručí svého věrného dítěte umírá. Věrná
Kordelie. — Věrné srdce, srdce nejlepší.

NAUČENÍ:

Přímluva P. Marie. — Když vše nás opustí,
když i matka pozemská se zatvrzuje, nebo její
prosba bezmocná — ujímá se nás Matka Maria,
a ta za nás prosí. Nikoho neodmítá, nikým ne-
pohrdá, byť byl sebe ubožejší, sebe hříšnější.
Za své nejslabší a nejnešťastnější dítky nejvíce
se přimlouvá.

Znáte všichni ten dojemný obraz, který kreslí
K. J. Erben v jedné své národní pověsti (Sva-
tební košile); Před obrazem Rodičky boží klečí
dívka osiřelá. Nemá již nikoho v širém světě,
otec, matka, sestra, bratr — všichni mrtvi, jen
tam někde ve světě jest její snoubenec. Nikdo
se jí nezastane, nikdo nepolituje, všechno k ní
chladné, cizí. Proto jí smutno, až k pláči smutno.
Proto duše opuštěná vine se k té, k níž jediné
důvěra ještě v ní zůstala a proto toužebně volá:

Maria, Panno přemocná!
Ach, budiž ty mi pomocná,
vrať drahého mi z ciziny,
květ blaha mého jediný.
Maria, matko milosti,
buď pomocníci v žalosti!

V teskných chvílích, kdy opuštěn bloudí da-
leko od domova, vzdychá ubohý mladý Slovák:

„Už mne opustila celá má rodina,
jenom mne ty neopouštěj, Panenko Maria!“

Poklekni před Matkou boží a popros ji:

Matičko Boží obětuj —
milosti své mně zař,
zbožně chci dáti život svůj,
lásce své na oltář.
Když se mé cíle zašerí,
v temnu mne hrůzy jmou,
obejmi v lokty mateří,
opatruj duši mou.
Slzy nám stírej rukou svou,
Matičko ty milá,
odejmi strast a žalost svou,
Tys naše posila.
Když vše nás v světě opustí,
nedej nám zahynout,
láska Tvá ať nás připustí,
k Tobě se přivinout,
k Tobě se přivinout.“

KRESLEME : J. Zivotek, Zvěsti o Bohu, str. 45.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 13.
A. Schneid, Zeichnen im Religions-
unterricht, obr. 13.
W. Straub, Malendes Zeichnen im Re-
ligionsunterricht, str. 22.

46 Musím umřítí

O T Á Z K A 70, 71

PŘÍPRAVA :

V ráji nebylo smrti. Prvotným hříchem však Adam a Eva pozbyli nesmrtelnosti tělesné nejen sami, nýbrž i my všichni, potomci jejich. „Prach jsi a v prach se obrátíš.“ (1. Mojž. 3, 19.) Tak musil umřítí první člověk, a po něm „na všechny lidi přešla smrt, protože všichni jsme v Adamovi zhřešili“. (Řím. 5, 12.) Smrt jest odloučením duše od těla.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 103. (Dcera Jairova.)

VYSVĚTLENÍ:

Co pravil Pán Ježíš o hodině smrti? — „Buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadáte.“ (Luk. 12, 40.) „Buďte připraveni!“ — Člověk v mládí obyčejně nepomýšlí na smrt. Nepomýšlí na to, kdy nastane jemu chvíle, ve které bude mu klásti počet ze skutků svých před Soudcem všeho světa. — Sv. Bonaventura praví: „V lidských věcech není nad smrt nic jistějšího; nic pak není nejistějšího než hodina smrti. S chudým nemá ona smilování a boháče se neostýchá, nešetří ani mladost, ani stáří. Starým jest ve dveřích, mladým je za dveřmi.“

Kristus Pán praví k přítomným v domě Jairově: „Neumřela dívka, ale spí.“ Věděl za jisté, že je mrtva. A přece pravil, že jenom spí. Nazývá smrt pouhým spánkem. Tím zřejmě prohlašuje, že smrt není „věčným odpočinkem“, z něhož není probuzení, ale že jest to spánek, poslední sen člověka, sen ovšem nejdelší, ale z něhož zase jednou vstaneme k životu novému. Proto buď na smrt připraven! Na smrt je připraven, kdo žije v posvěcující milosti. „Od náhlé a nenadále smrti vysvobod nás, Pane!“ Proč se tak modlíme? — Leč ani náhlá smrt není věčným zlem pro toho, kdo je aspoň bez těžkého hříchu. Třeba by zemřel náhle, neumírá nenadále. — Vzácným dobrodíním je, může-li kdo zemřítí svátostně zaopatřen. Tak se umírá doslovně „s Pánem Bohem“. „Sporádej dům svůj, neboť umřeš!“ (4. Král. 20, 1.) Opatrný spořádá závčas pozemské záležitosti své pro případ smrti. Poslední vůle neboli závěť se pořizuje ústně nebo písemně. — „Tělu do hrobu přísluší, běda, kdo nedbal o duši.“

V poslední hodině při rozžaté hromnici: „Bože, buď milostiv mně hříšnému! — Ježíši, v tebe věřím. Ježíši, v tebe doufám. Ježíši, tebe nade všechno miluji. — Pane Ježíši, přijmi ducha mého! — Ježíši, Maria, Josefe, vám daruji srdce své i duši svou. Stůjte při mně v posledním boji. S vámi ať odejde v pokoji duše má!“

Kam odchází duše hned po smrti?

Hned po smrti odchází duše před boží soud. „Uloženo jest lidem jednou zemřítí, a potom bude soud.“ (Žid. 9, 27.) Posmrtný soud boží slove tajný nebo soukromý. Po soudu soukromém přichází duše buď do očištěnce nebo do nebe anebo do pekla.

„Blahoslavení, kteří umírají v Pánu, neboť skutky jejich jdou za nimi.“ Zjev. 14, 13.) „Kéž bych umřel smrtí spravedlivých!“ (4. Mojž. 23, 10.)

Jeden člověk měl jít k soudu. Šlo při něm o život. I ohlížel se člověk po příteli, který by šel s ním. Jednoho přítele měl ze všech nejraději. Hrával si s ním, jedl s ním, chodíval s ním na procházku i na zábavy. K tomu přišel a řekl: „Prosím tě, pojď k soudu se mnou!“ Ale přítel se obrátil zády k němu a nešel. — Druhého přítele měl a i s tím býval za dobře. K tomu přišel a řekl: „Prosím tě, pojď k soudu se mnou!“ Přítel šel, ale jenom až k bráně. Potom se vrátil. — Třetího přítele měl a na toho zapomínal mnohdy. A ejhle, ten přítel sám od sebe šel k soudu s ním, přimlouval se tam za něho a vymohl mu příznivý rozsudek. — První přítel jsou radosti pozemské. Druhý přítel jsou příbuzní. Třetí přítel jsou dobré skutky. „Skutky jejich jdou za nimi.“

NAUČENÍ:

Pamatuji denně:

Umřítí musím, ale nevím kdy,
vím, však, že bych na věky byl nešťasten,
kdybych umřel ve hříchu těžkém.

Svatá Maria, matko boží,
pros za mne hříšného
nyní i v hodinu smrti mé. Amen.

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Ma rozsáhlém hřbitově v Hamburku stál v podvečer osamocený chodec. Byl smutný, podzimní den. Těžké mraky honily se po nebi. A stejně trudno bylo též v mysli neznámého příchozího. Zastavil se u kolumbaria, vysoké, ozdobné hradby, v jejíchž otvorech byly umístěny urny těch, kdo se dali spáliti v kremační síni. Příchozí jal se čísti nápisy, které zdobily urny. Bylo na nich psáno: „Na vždy konec. Ztracené štěstí. Život dokonán.“ a podobně. Slova ta ještě větším smutkem naplnila jeho nitro. Pravil sám k sobě: „To jest tedy poslední zbytek všech prací, důstojnosti a slávy člověka? Trochu popele a nic více? K čemu tedy všechna ta lidská práce, snahy a zásluhy?“ A když v těchto trudných myšlenkách chtěl opustiti hřbitov, tu náhle mraky se rozdělily a jasný sluneční paprsek ozářil veliký kříž s tělem Spasitelovým, který stál uprostřed hřbitova. A na hořejším rameni kříže četl nápis: „Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude na věky.“ Tato slova hluboce se dotkla jeho mysli. „Není možno, aby vše smrtí skončilo,“ volal. Kristus zaručuje svým věrným vzkříšení a nový život. Bylo mu, jako by dech věčnosti zavanul jeho nitrem. Nová naděje zasvitla zde na hřbitově v jeho duši. „Věřím v život věčný,“ šeptal sám sebe, když opouštěl hřbitovní bránu.

„V poslední když vejdu boj,
s duší svou se Jezu spoj,
sama sebe, živý chlebe,
v potravu mi stroj!“

KRESLEME : J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 63.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 20.
A. Schneid, Zeichnen im Religions-
unterricht, obr. 1.
W. Straub, Malendes Zeichnen im Re-
ligionsunterricht, str. 50.

47 Tělu do hrobu přísluší

K A T. S T R. 40

PŘÍPRAVA :

V celém Písmě sv. není knihy, ze které by mluvil takový žal a tak bolestná tesknota, jako z knihy Jobovy. Kdykoli otevřeme její listy, slyšíme v ní nejsmutnější píseň života. Smutek hrobů zaznívá z nich. Kdysi šťastný zdárnou rodinou, bohatý pozemskými statky, v srdci pln vděčné důvěry v Hospodina sedí nyní Job na smetišti, opodál svého příbytku. Jest nyní z bídnych nejbídnější. Ztratil všechny své děti, pozbyl svých statků, a nad to raněn jest ještě nejhorším malomocenstvím. A dřívější přátelé přidávají k bolestem jeho bolest největší. Viní jej nespravedlivě z takové hříšnosti, jaká odpovídá nynějšímu jeho stavu. Proto upírá hasnoucí zrak k zemi a smutně volá: „Hrob jest můj dům a ve tmách ustlal jsem lože své. Shnilině řekl jsem: „Otec můj jsi; matka má a sestra má červům.“ (Job. 17, 13—14.) Již nečeká více od života. Zdá se mu, že je nyní na jeho konci. Teď hledá jen místo, kde země otevře svá ústa a připraví mu nový příbytek — hrob. Tělu do hrobu přísluší.

PŘÍKLAD : Bibl. děj. čl. 135. (Jak Pán Ježíš vzkřísil Lazara.) anebo:

Veliký anglický básník, Shakespeare, líčí v posledním jednání Hamleta, významnou

scénu na hřbitově. Dva hrobníci kopají čerstvý hrob. Jeden z nich tiše si prozpěvuje o dávném, uprchlém mládí, o tíži mnohých let, které ohnuly jeho šíji, a při tom vyhazuje z hrobu kosti a lebky, dávno setlé. Hamlet pozoruje jejich práci, a uvažuje, kterak hrob srovnává všechny různosti. Lebka mudrce nikterak se neliší od lebky prostého venkova. A vzav jednu z nich do rukou, táže se hrobníka, či asi byla to hlava. Hrobník dí, že lebka ta patřivala Jorickovi, královu šašku. A Hamlet vzpomíná, kterak kdysi za svého dětství s Jorickem žertoval, jak veselé písně, šprýmy plynuly s těch rtů, jež nyní nezůstavily po sobě ani stopy, a jen dva důlky jsou tam, kde dříve oči zářily plným životem. Pohřeb, který se blíží, přeruší Hamleta v jeho smutném snění a tesknostech. — Tělu do hrobu přísluší.

VYSVĚTLENÍ:

Zesnulému se zvoní umíráčkem. Mrtvé tělo, svátečně oděné, se položí do rakve, u níž hoří svíce, jako by pobízela k modlitbě: „A světlo věčné ať mu svítí!“ Třetí den se koná pohřeb.

Pohřeb církevní se koná se sv. obřady. Kněz kropí zesnulého svěcenou vodou a při tom říká: „Rosou nebeskou občerstviž duši tvou Bůh Otec, Syn a Duch svatý!“ Rosou nebeskou je boží smilování. Jménem zesnulého se zpívá kající žalm: „Smiluj se nade mnou, Bože!“ Proč neseme hořící svíci? — Na znamení, že přejeme zesnulému světlo věčné blaženosti.

Mrtvé tělo katolického křesťana se pohřbívá do země. Tam se rozkládá v prach, způsobem ne násilným a ne viditelným, nýbrž přirozeně a skrytě. Takový rozklad nejvíce vyhovuje lidskému citu živých. Tak byli pochováni Kristus, Panna Maria i první křesťané. Při tom zůstala církev dodnes a zakazuje svým členům dáti se po smrti spáliti, poněvadž je to způsob

pohanský. Neuposlechnuti toho zákazu by znamenalo, chtít umřít ve hříchu. Takovým se odpírá po smrti církevní doprovod.

Za prvních dob křesťanských se pochovávalo tam, kde se věřící scházeli na služby boží. Později se pohřbívalo kolem kostela. Věřící toužili být i po smrti co nejbližší oltáři. A živi chtěli mít své zesnulé stále na očích, aby na ně při službách božích pamatovali.

Právo na pohřbení v posvěcené části hřbitova přísluší jen tomu, kdo zemře jako řádný katolík.

Každý hrob, u něhož se zastavíme, mluví k nám vážnou a důtklivou řečí: „Pamatuj na smrt! Připravuj se na ni! Jen to, co's dobrého vykonal, s dobrým úmyslem, ke cti boží a k prospěchu bližního, má cenu věčnou.“

(Přední jeden německý spisovatel líčí poslední okamžiky umírajícího lodního kapitána. Odpočívá doma na loži. Ale v horečce se domnívá, že stojí na velitelském můstku svého korábu a chystá se na novou cestu. Ohlíží se kol sebe, zda je vše připraveno. Táže se, zda je vše již hotovo. A když uslyší uspokojivou odpověď, poručí vytáhnouti kotvu a uvolnit loď. Zdá se mu, že vidí nyní na palubě všechny lidi, které kdy na své lodi vezl. Zde tísní se sta chudých vystěhovalců, kteří v mezipalubí se ubytovali, jež vlídným slovem těšil, z nich nejchudší pevně podporoval, jimž radil. A ti všichni k němu volají: „Vezmi nás s sebou!“ Vidí všechny lodníky, jimž byl i ve své přísnosti laskavým otcem a rádcem, vidí své pány, jejichž slávu i majetek pomohl rozmnožovati, sám jsa skromný. A ti rovněž k němu volají: „Musíme s tebou!“ Vidí před sebou ony sirotky, jejichž rodiče za dlouhé plavby na jeho korábě zemřeli, a o něž se otcovsky staral. Vidí mladé dívky, jež vysvobodil z rukou nesvědomitých upírů, kteří chtěli za prodati jejich duše i těla v domech neřesti.

A ti všichni vděčně obracejí k němu své oči a praví: „I my chceme s tebou vykonati poslední cestu.“ — Umírající kapitán se chce tázati: „A proč chcete vy všichni nyní plaviti se se mnou?“ A oni odpovídají: „Chceme za tebe prositi u věčného Boha!“ Kapitán chápe, že nyní nastoupil cestu poslední a nejdůležitější. I spíná ruce, jako vždy činil, když vyplula jeho loď z přístavu na širé moře a modlí se:

„Maria, ty hvězdo mořská,
budiž naší ochrankyní!
Matko boží, přemilostná,
provázej mne cestou nyní!“

Připadá mu, že jest již daleko na širém moři. Že všichni, kteří jsou nyní na jeho lodi vzpínají prosebně ruce k nebesům a orodují za něho. Již vidí břeh nové země, a na něm všechny ty, jež tam byl dříve převezl. A ti mávají palmami. Vítají tak jeho příchod. „Země, nová země!“ šeptají jeho ústa. Kapitán mrtev obrací oči v sloup.“ (Dr. Klug, Sonntagsbuch.)

NAUČENÍ:

Podzim je tichým kazatelem pomíjejícínosti. Hřbitov v každé roční době nejvýmluvnějším tlumočníkem. Každý hrob nám praví, jak je vše prchavé, nicotné, klamné, co nemá pečeť božího zákona. Jenom dobré skutky, jež kdo vykonal, přežijí jej a stanou se nejbezpečnějšími průvodci na cestě do věčnosti.

Již staří pohanští národové sami pocítovali onu povinnost za mrtvé přinášeti oběti, aby bohové byli usmířeni a oni dostali se do elysia, sídla věčné blaženosti. A my můžeme jim pomoci: modlitbou, almužnou, mší sv., získáním odpustků. Nestačí zdobiti hroby zesnulých. Tím jejich duším málo posloužíme. Všechny věnce a výzdoby povadnou, jako se rozkládá tělo v hrobě, na který vše to klademe.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Bylo to za bouřlivých dob roku osmačtyřicátého. Tehda lidé mysleli, že se majetek bohatých bude rozdělovat v jejich prospěch. V jedné obci přišli ke starému učiteli dělníci vesnice, aby jim šel vyměřit krásné louky hraběcí, že se o ně chtějí rozdělit. Pan učitel napřed chvíli přemýšlel, potom vstal a řekl: „No dobře, pojďte.“ V zahradě vytáhl dlouhou tyč z vinné révy a rozlomil ji na dvě hůlky, jedna byla šest stop, druhá tři stopy dlouhá. Dělníci vidouce míru v jeho ruce, plni radosti šli s ním za dědinu. Cestou přišli ke hřbitovu. Učitel vešel na svatě pole, sundal klobouk, shýbl se a začal měřit: „Šest stop dlouhý — tři stopy široký. První!“ — „Šest stop dlouhý — tři stopy široký. Druhý!“ — Dělníci udiveni stáli kolem něho. „Co je to, pane rektor, co to měříte?“ — Učitel ustal ve své práci, stanul vážně a pravil: „Zde měřím každému z vás, co mu po Bohu a po právu náleží. Hrob šest stop délky a tři stopy šířky. To vám patří a to vám ani čert nevezme. Ale ty louky tamhle patří po Bohu a po právu panu hraběti a ty mu žádný nevezme, ani čert ne.“ — Na to se obrátil a šel pomalu domů. Přísné slovo starého poctivého učitele, jakož i posvátné místo neminulo se účinkem. Lidé chvíli hleděli mlčky na sebe, až jeden šedivý z nich pravil: „No, a je to také pravda. Víte co? Pojďme domů.“ A šli.

MODLEME SE:

„Odpocinutí věčné dejž jim, Pane!“

Žel Bohu, kde můj tatíček?

už na něm roste trávníček.

Žel Bohu, kde má matička?

tam leží podle tatíčka.

Sestra do roka nežila,

bratra mi koule zabila.

Až přijde den, kdy budu spát,
přijď na můj hrob se podívat!
Jen podívat? ...

KRESLEME : J. Životek, Zvěsti o Bohu, str. 63.
Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu,
obr. 29, 30.
A. Schneid, Zeichnen im Religions-
unterricht, obr. 1.
W. Straub, Malen des Zeichnen im Re-
ligionsunterricht, str. 151.

Urna nebo rakev?

PŘÍPRAVA :

Křesťanství váží si lidského těla živého a jedná také ohleduplně s tělem mrtvým. Zbožnou úctou obestírá mrtvá těla svých příslušníků, kteří se rozloučili se životem. Modlí se za ně, kropí je svěcenou vodou a ukládá je k věčnému odpočinku do posvěcené hlíny hřbitova. Čtyřicet předpisů církevního zákoníku mluví o zemřelých a jejich pochování. Hřbitov je posvěcený jako kostel. Původně pohřbívali kolem kostela: prvním hrobem byl hrob mučedníka, odpočívajícího pod oltářem. K němu se řadily hroby věřících.

Před několika desítkami let se světem heslo: mrtví nemají býti pohřbíváni do země, nýbrž mají býti spalováni v krematoriu.

PŘÍKLAD :

Za tichého podzimního odpoledne procházím hřbitovem velkého města. Beze slova kráčím řadami hrobů sem a tam ... můj pohled je upřený k zemi ... všude jen hroby ... hroby ... a spadlé, uschlé listí stromů. Hluk velkoměsta doléhá sem jen tlumeně. Ruch hřmotného, neklidného života tu umlká, a tiší mrtví počínají mluvit. Říkají,

jak vážný je život, jak přísný soud Páně! Říkají, jak jinak by žili, kdyby mohli se ještě jednou vrátit na svět... A protivníci hřbitova, přivrženci zpopelnění chtěli by zničit právě tuto zbožnou náladu hřbitovů. Neboť už pouhá návštěva našich milých zvěčnělých... již to zmírňuje náš zármutek. Opatrujeme hroby, zdobíme je květinami — a už to je nám útěchou. Ale hlavně: nad našimi hroby září kříž Velkého Mrtvého, jenž nad smrtí zvítězil a vstal z mrtvých.

Hřbitovy — svatá pole mrtvých — mají zaniknouti!

VYSVĚTLENÍ:

Co vypravují dějiny lidstva o spalování mrtvol?

Lidstvo za dávných dob nespalovalo svých mrtvých, ale je uctivě pochovávalo. Už tenkrát uznávalo lidstvo, že mrtvé tělo si zaslouží uctivého zacházení. Proto mrtvé tělo pečlivě pochovávali do země, do kamenných hrobů anebo do jeskyň. Hroby ty pečlivě ukrývali a zdobili. Proč? — Protože už i nejstarší lidstvo věřilo, že duše lidská je nesmrtelná. Zemi pokládali za klín matčin, v němž mrtvý odpočívá, až jej vyšší moc povolá k novému životu. Mrtvé proto pochovávali v skrčené poloze. Do hrobu mrtvým dávali také jejich zbraně, nádoby, pokrm, aby jich užívali na onom světě. Jisto je, že nejstarší lidstvo nespálilo své mrtvé, ale uctivě je pochovávalo. Někteří národové přešli k spalování mrtvol. Činili tak proto, že se domnívali, že teprve, když se tělo spálí, je duše úplně osvobozena od těla a jeho nedostatků, nabývá v posmrtném životě pokoje a pravého klidu. Aby duši v onom životě zjednal úplný klid, spaloval člověk s mrtvým všechno, co mu náleželo. Spaloval všechny jeho věci, ba dokonce i vdovu po něm. Velice se mýlí, kdo se domnívá, že národové oni spalovali své

mrtvé proto, že nevěřili v život posmrtný. Právě naopak, byla to víra v život posmrtný.

Když se šířilo křesťanství, tu se pohřbívalo do země. Říkáme o Pánu Ježíši: „Ukřižován, umřel a pohřben jest.“ V katakombách pochovávali učedníky do země, ve středověku sloužily za hřbitovy dlouhé chodby klášterů a zdi katedrál. Teprve za revoluce francouzské 1783 počali zase nepřátelé náboženství zavádět spalování zemřelých z nepřátelství proti Bohu, proti náboženství a církvi. Císař Napoleon zakázal spalování mrtvých. Opět svobodní zednáři chtějí, aby hřbitovy byly zrušeny, a na místo nich aby se postavila krematoria. Zastánci spalování uvádějí proto trojí důvod:

a) Straší a znepokojují lid myšlenkou, že těla vložená do země zamořují prameny, studny, vzduch a šíří nakažlivé nemoce. Kdyby to bylo pravdou, církev by jistě zanechala zvyku pohřbívat do země. (Kongres pro zdraví národa konaný ve Vídni, dokázal, že voda ve hřbitovních studních je čistší než v jiných studních. Na pařížských hřbitovech byl ve hrobkách prozkoumán vzduch. Nebylo tam nalezeno nakažlivých bacilů.)

b) Přívrženci pohřbívání ohněm tvrdí, že zpopelnění je prý mnohem „pěknější“, než jestli člověk pochován v hrobě, kde je rozežírán červy, žabami, hady. Nad vchodem do krematoria v Miláně jsou také napsána tato sebevědomá slova: „Vyrvání červům, čistým spálíme se ohněm.“ Je mrtvé tělo pochované do země sežráno červy, žabami, hady? — Je známo, že rozklad je vykonán neviditelnými, nespočetnými bacily, ukrytými v těle. Je snad spálení krásnější? Lidé z krematoria vědí, proč ani nejbližším příbuzným není dovolen vstup do kremační peci. Opakuji slova očitého svědka při obřadu: „Po celé týdny

jsem nemohl zapomenouti na odporný obraz a otrásám se ještě dnes, když si vzpomenu na onen strašný pohled. (Mrtvý se v žáru tisíce stupňů svíjí, jeho rysy se znetvořují, údy se křečovitě kroutí jakoby v nejmučivějším utrpení.)

c) Hřbitovy prý zaujímají značnou část orné půdy, krematoria mnohem méně. Nesmíme zapomínati, že krematoria nevisí ve vzduchu, že musejí zaujímati také nějaké místo. Až se odstraní kolumbaria (síně, kam ukládají v popelnicích popel) a zřídí popelnicové háje, budou potřebovati třeba i více půdy. Co se bude asi dít, až bude v popelnicovém háji mnoho popelnic, a háj nebude možno rozšířiti? Budou-li chtíti popelnic a popel v nich uchrániti před zneuctěním, nezbude jim nic jiného, že budou popelnice pohřbívati.

Proč je církev proti zpopelnění?
— Věroučných námitek proti spalování není. I když je v peci krematoria tisíc stupňů tepla, duše tím zničena býti nemůže. I když je lidské tělo zpopelněno, vůle všemohoucího Boha je zrovna tak vzkříší z mrtvých jako tělo, jež zešlo v hrobě. Církev pochovává také popel, když je toho potřebí v době epidemie, kdy mrtví jsou spalováni. To všechno církev udělá. Ale církev nemůže připustiti, aby náboženství při smrti a u hrobu bylo odsunuto stranou, a aby v člověku pomalu a plánovitě byla podkopávána víra v nesmrtelnost duše a vzkříšení, a aby přívrženci této novoty mohli lidem výsměšně našeptávati: „Pohledte, při smrti se končí všechno... všechno.“

Za krematoriem stojí armády protikřesťanských vojsk, nad pecí krematoria vlaje prapor protikřesťanského světového názoru: „Nepotřebujeme již kříže Galilejského! Vzhůru, pohanští bohové, vraťte se pohanské mravy!“

NAUČENÍ:

„Hlavní pohnutkou kremací za dnešní doby je nevěra, duševní tupost a pak i lakota, hrozný to nevědek k zemřelým, nechtít hrobů ošetřovati, zdobiti a o ně se trochu starati. Už často mi pozůstalí řekli: „Nač se máme starat o hrob, lépe je dáti nebožtíka spáliti, je pak člověk bez starosti a bez vydání.“

Až oči navždy zavru, ať mne jen pochovají do země, kterou posvětil kříž a hrob Kristův, do země, kde odpočívají moji předkové. Pochovejte mne do země, v níž budu podle vůle boží odpočívati až k okamžiku, o němž řekl Pán: „Přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou uslyší hlas Syna božího, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti, kteří zle činili, na vzkříšení soudu.“ (Jan 5, 28.)

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

Cestou ke hrobu. Šel pohřební průvod. Ke hrobu nesen byl důstojník, jenž ve válce padl. Před rakví nesl vojín na podušce všechna jeho vyznamenání. Zamyslíl jsem se. Tak ponese jednou každého z nás, ať bojoval a padl na frontě, či zemřel smrtí přirozenou v zázemí. Co ponese před naší rakví? Jaká budou naše vyznamenání? „Co prospěje, bratří moji, pravili kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků? Zda-liž jej bude moci víra spasiti?“ (Jak. 2, 14.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu. obr. 30.

48 o očištění

OTÁZKA 72, 73, 74

PŘÍPRAVA:

V Miláně r. 387 umírala sv. Monika. U jejího lože stáli dva její synové, oba kněží,

Augustin a jeho mladší bratr Navigius, který chtěje matku potěšiti, sliboval jí v pláči, že ji nenechají v cizině, ale že převezou její mrtvé tělo do vlasti. Sv. Monika však se usmála. — Vzhledla zmírajícím okem na sv. Augustina a káravě pravila: „Slyšíš, co povídá?“ Potom dodala: „O tělo mé, moji synové, se nestarejte, na něm nezáleží, ať odpočívá kdekoliv, všude se dočká vzkříšení, ale o to vás prosím a vroucně žádám, abyste pamatovali na duši mou u oltáře božího při mši svaté.“

To znali ze zjevení božího již věřící Starého zákona. Proto se za mrtvé modlili a přinášeli za ně oběti. „Svaté a spasitelné jest modliti se za mrtvé, aby hříchů byli zproštěni.“ (2. Mach. 12, 46.) V Novém zákoně věřila církev svatá v očistec od počátku; proto se modlívala za zesnulé. Sv. Augustin pravil: „Modlím se za duše v očistci, aby se jednou v nebi také za mne přimlouvaly.“

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 61. (Juda Makkabi.)

VYSVĚTLENÍ:

Co jest očistec? — Je to tajemné místo někde na věčnosti, kde se duše spravedlivých očisťují od všedních hříchů a kde za ně trpí časné tresty. Známý spisovatel praví: „Očistec je nemocnice, kde se léčí bojovníci, kteří sice dobře bojovali a v celku zvítězili, ale přece jen v boji proti pokušením nějaké rány utřžili. A dodává, že je to místnost, kde dozrává ovoce, jež má býti předloženo k nebeské hostině.

Do očistce přijde, kdo zemře v boží milosti a má ještě trpěti za hříchy. Po odpuštění hříchu zůstávají pravidelně časné tresty boží. Ty dlužno vytrpěti nebo je nahraditi dobrými skutky „za pokání“. Za pokání za živa nedokončené trpí duše v očistci. Má-li

někdo býti vpuštěn k vládci, zastaví se v před-
síni, očistí obuv a teprve jde k audienci. Po-
dobně svatí na cestě k nebi se zastavují, aby se
očistili, dříve než vejdou v radost pána svého.
Dle sv. Jana nevejde do království nebeského
nic nečistého. Kolik je duší, které odcházejí
s tohoto světa zcela očistěny a se spravedlností
božskou úplně vyrovnány?

Co trpí duše v očistci? — Duše v očistci
trápí veliké teskno po Pánu Bohu a
rozličné tresty časné. Velikou bolest jim
působí, že jsou odloučeny od Boha. O soudu
soukromém a na věčnosti vůbec poznaly jeho
krásku, zatoužily po něm, rády by mu byly na
blízku, ale nemohou. Rády by na Boha patřily,
ale tmavý žalář jim v tom brání. Bůh, jediný
pramen štěstí, jest jim zakryt. Poznávají lépe
než my, v čem záleží nebeská blaženost, touží
po ní jako vyhnanci po své vlasti, ale dotoužiti
se nemohou. Trpí tedy nesmírnou tesk-
notou po Pánu Bohu. Trpí rozličné muky,
které jim přisoudil Bůh nejvyšš spravedlivý. Sv.
Augustin napsal, že duše v očistci trpí více nežli
člověk, v jehož těle se sešly všechny nemoci.
„Ukrutný je plamen pálí, že se hříchů nedokály.“
Trpí očistujícím ohněm. Jest to oheň duchovní,
který roznítil Bůh. Ať už je to oheň podobný
pekelnému, nebo ať se jím vyrozumívá vni-
terná palčivá bolest a neukojená touha po vy-
svobození a blaženosti, přece jen se nám jím
názorně naznačuje velikost jejich utrpení. Oče-
kávají vysvobození a nevědí, kdy přijde.

Jsou to tresty velmi bolestné, větší nebo menší,
delší nebo kratší, podle zasloužení. Duše v o-
čistci jsou ubohé a zasluhují účinné lásky naší;
proto jim něžně říkáme „dušičky“.

Jak dlouho bude očistec trvati? — Tak
dlouho, dokud ho bude potřeba, totiž
tak dlouho, dokud budou lidé. Soudným dnem
přestane lidstvo. Duše dobré, které přejdou s to-

hoto světa do druhého života, očistí se hrůzami dne posledního a půjdou do nebe. Tehdy vyprázdní se očištěc, přestane a bude jen peklo a nebe. Dušičky se z očištěce dostávají do nebe. Poslední vyjdou z očištěce v soudný den.

Duše v očištěci samy si pomoci nemohou. Čekají na pomoc cizí a touží po ní. Čekají na pomoc těch, s nimiž tvoří vzájemný svazek, čekají na pomoc svatých v nebi a věřících na zemi. Svatí se za ně u Boha přimlouvají. Ale i my jim máme pomáhati.

Čím pomáháme duším v očištěci? — Duším v očištěci pomáháme **modlitbou** a jinými **dobrymi skutky**, zvláště pak **obětí mše svaté**.

Sv. František Sal. praví: „Duším v očištěci máme pomáhati modlitbou, postem, almužnami, dobrymi skutky, zvláště pak obětováním mše svaté.“ Sv. Ludvík, král francouzský v poslední vůli takto prosil svého syna: „Synu můj, prosím tě, pamatuj na mne a na ubohou duši mou. Přispěj mi k pomoci mší svatou, almužnami, modlitbami a jinými dobrymi skutky a učiň, abych všeho, cokoliv dobrého činiti možno, účasten byl.“

Duším v očištěci velmi prospívá modlitba. — Sv. František Xav. hlásal evangelium v indickém městě Malace. Po západu slunce chodil městem se zvonečkem a vyzýval obyvatele, aby se modlili za duše v očištěci. Zbožný tento obyčej zachovávali obyvatelé, i když světec odešel jinam za misionářskými pracemi. Ustanovili muže, který nosil v jedné ruce svítilnu, v druhé zvoneček, chodil městem a vybízel k modlitbě za duše zemřelých. Mnozí naši křesťané se modlí dosud po večerním klekání za duše v očištěci.

Mnozí dávají za zemřelé almužny. Příbuzní dávají v den pohřbu na mnoha místech

hojné dary chudým a žebrákům. Jinde dávají knězi obnos, aby jej odevzdal na dobrý účel, nebo kupují svíce a dávají je zapalovati na oltáři.

Nejvíce prospívá duším oběť mše svaté. „Kdykoli se slouží oběť mešní, spěchají andělé otevřítí žalář očištcový.“ (Sv. Jan Zlatoústý, † 407.)

Bůh Otec se ochotně smilovává k vůli Synu svému, který se obětuje na oltáři. Mnozí křesťané dávají knězi dárek, aby obětoval mši svatou za jejich milé, zvláště rodiče, příbuzné a dobrodince. Učinné pomoci máme využití odpustky, o nichž církev prohlásila, že jest je možno na způsob přímluvy přivlastniti duším v očištcí.

(Biskup Tomáš kantipraténský vypravuje o své pramáti, že stále jen oplakávala svého jediného syna a že hrob jeho zasypávala čerstvým kvítím, ale v modlitbách na něho nevzpomínala. Tu jednou viděla ve snách zástup jinochů, kteří v bílých rízách, s blaženou tváří, s rozžatými svíci, v slavném průvodu kráčeli. Dychtivě hledala mezi nimi i svého drahého syna. Ale marně. Až konečně vidí, že její zesnulý syn krácel daleko za ostatními s hlavou skloněnou, s těžkým břemenem na rameni, smutně. I spěchala k němu. Plna starosti se ho táže: „Co jest ti, synu můj, že tak samotný a pozadu kráčíš?“ A syn ukazuje na své břemeno: „Hle, matko, to jsou věnce, jež na hrob mi kladeš, to jsou slzy, jež marně proléváš! Ty zdržují kroky mé. Obrát raději slzy své k Bohu, jemu obětuj modlitby za spásu moji, a pak já budu osvobozen ode všeho, co mne posud tíží, co mne na cestě k věčné slávě zdržuje.“)

Starí Řekové dávali svým mrtvým do úst peníz (obolus). Činili tak podle své víry proto, aby nevrlý převozník z tohoto světa do říše podsvětí, Chárón, ochotně je na své lodi přepravil na druhý břeh, v nový svět.

Náš básník Josef Sládek stojí v podvečer svátku Dušiček na hřbitově. Pozoruje malá, plápolající světélka, a vidí v nich duše zesnulých. Zvedají se výš, jakoby se chtěly vznést do nebe, ale marna je jejich touha. Stále zůstávají nad hroby, jako třesoucí se, chvějící se plaménky. Praví:

„Dušičky, bledé dušičky,
co světem šly jak bludičky,
ve vlhkých hrobech se nudí;
ta zem tak studí!

Ze stlelých rakví, z hrobních stěn,
se dobývají hlinou ven,
sedají na rov, až bělí
se hřbitov celý!

Dušičky, bledé chudičky,
se shlukly — světem bludičky —
v přítmí velkého kříže
blíž k sobě — blíže!“

(Po Dušičkách.)

SOUHRN :

„Smilujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne!“ (Job 19, 21.) Hodný věřící pamatuje s účinnou láskou na všechny, „kteří nás předešli se znamením kříže“, jmenovitě na ty, kteří umřeli jemu. Vše- lico si za dušičky odepře, prokáže jejich úmysl milosrdenství živým, každodenně se za zesnulé modlívá, věnuje dušičkám odpustky, obětuje za ně sv. přijímání a zvláště mši svatou.

NAUČENÍ :

Na dušičky vzpomínejme! Zvláště večer, v památný den úmrtí nebo jmenin zesnulého, na hřbitově a po každé v kostele. Výroční památka dušiček se koná po svátku Všech svatých. Večer

před tím se rozžihají světla na hrobech. „Odpočinutí věčné dejž jim Pane, a světlo věčné ať jim svítí!“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 31.

A. Schneid, Zeichnen im Religionsunterricht, obr. 1.

49 o pekle

OTÁZKA 75, 76

PŘÍPRAVA:

Konrád, biskup hildesheimský měl mladého přítele a ten žil ve hříchu. Když ho biskup napomínal k pokání, říkal: „Až potom.“ — Jednou pozdě večer se připravoval biskup na zítřejší kázání. Únavou zdřímnul. Ve snu viděl dvoranu černě vyzdobenou. Na trůně seděl Kristus, v pravo i v levo stáli andělé, před trůnem přítel biskupův. Byl obžalován, souzen a na smrt odsouzen. Rozsudek vykonali hned andělé. Potom odcházeli z dvorany a každý promluvil: „Nuže, tedy činně dobře, dokud máme čas!“ — V tom procitl biskup — právě vkročil do pokoje komorník se zprávou, že přítel jeho před chvílí byl zabit v souboji.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 125. (O bohatci a Lazarovi.)
a čl. 149. (Podobenství o královské svatbě.)

VYSVĚTLENÍ:

Jest peklo. První se tam dostali andělé — zlí duchové. Kdo je tam z lidí? — „Každý strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyfát a hozen do ohně.“ (Mat. 7, 19.) Do ohně se hází „suchá ratolest“. (Jan 15, 6.) Kdo se podobá suché ratolesti? Ven do tmy byl uvržen pozvaný, jenž neměl roucha svatebního.“ (Mat.

22, 13. 13.) Co je svatebním rouchem duše? — V soudný den se dostanou zavržení do pekla i s tělem. Co je peklo? — Peklo je místo, kde zavržení trpí věčné tresty.

O pekle lidé za našich dnů neradi slyší. Přicházejí s mnohými námitkami. (Z pekla se ještě nikdo nevrátil. — To jest ovšem pravda. Filosof Empedokles chtěl zkoumatí jícen sopky Etny. Zřítíl se do něho a také se už nevrátil. To jest právě vlastností pekla, že se nikdo z něho vrátiti nemůže. Peklo by přestalo býti pekle, kdyby z něho bylo vysvobození. O pekle a jeho trestech žádný pozemšťan z vlastní zkušenosti mluvíti nemůže. — Peklo je prý výmysl kněží. Vymyslili si je, aby udržovali lid ve strachu a poddanství. Jaká to námitka! Učení o pekle bylo dříve než kněží a platí stejně pro všechny — pro kněze i nekněze.)

Víra v peklo vždycky byla. Je tak stará jako lidstvo. Věří v ně židé, pohané, mohamedáni a vůbec všichni. Kristus Pán mluvil zřejmě o pekle. Pokud svatí evangelisté zaznamenali, mluvil o něm dvacet pět krát vždycky s naprostou určitostí. Hrozil jím hříšníkům. I církev vždycky učila, že jest peklo. Kde jest peklo? — Nevíme. Také věděti nepotřebujeme. Je nám lhostejno, jestli snad někde ve středu země nebo někde jinde. Jsou ještě jiné zákony než ty, kterými se řídí tento svět, zákonů těch nechápeme a naše smysly jich proniknouti nemohou. Řiďme se slovy sv. Jana Zlatoústého: „Nepátřejme tolik, kde jest peklo, nýbrž raději se starejme, jak bychom mu unikli.“

Kdo přijde do pekla? — Do pekla přijde, kdo zemře ve smrtelném hříchu. Peklo je konečná stanice života hříšného. — Proč byli do pekla odsouzeni mnozí andělé? — Zač se dostal do pekla bohatec? — „Každý strom, který nenese ovoce dobrého, vyřát a na oheň uvržen bude.“ Pannám, které přišly beze svě-

tla, řekl Pán: „Neznám vás.“ Do temného trápení byl uvržen pozvaný, jenž neměl roucha svatebního. Svatebním rouchem duše je milost posvěcující. Čím se pozbývá? — Kdybych měl umřítí dnes, nebál bych se? Mám duši svatou?

Pán Ježíš pravil o pekle: 1. že je tam temno, pláč a skřípění zubů. (Mat. 22, 13.) — 2. Že zavržení se mučí v plameni a že červ jejich neumírá. (Luk. 16, 24.) (Marek 9, 43.) — 3. Že při posledním soudu řekne zavrženým: „Odejděte ode mne zlořečení, do ohně věčného.“ (Mat. 25, 41.)

Co trápí zavržené v pekle? — Zavržené trápí v pekle odloučení od Boha a oheň věčný. — Velikou bolest jim působí, že jsou z patření na Boha navždy vyloučení. Nedovedeme si tohoto trestu ani představití, ani pochopiti. Představme si jen duši, která se odloučila od těla, předstoupila před boží soud, spatřila Boha a jeho krásu, zatoužila po něm a po jeho rajske blaženosti a nyní musí vyslechnouti rozsudek zavržení: Do pekla! Nikdy ne spatříš překrásný ráj, ani Boha! Sv. Jan Zlatoústý učí, že tento trest více trápí duše, než všechna ostatní pekelná muka, ano, že tento trest peklo vlastně peklem dělá.

P. Abel, proslulý misionář, vypravuje, že byl kdysi v Hallu v Tyrolsku a že navštívil tam také ústav pro choromyslné. Ředitel ústavu zavedl ho do veliké síně pracovní. U stolu užířel seděti velice sličnou dívku, která vyšívala oltární krajku. Přistoupil k dívce a tázal se: „Slečno, pro který kostel vyšíváte tuto krajku?“ Dívka mlčela, neodpověděla. Misionář pak jí opět pravil: „Ale, slečno, vy nemáte ani předlohy pro vyšívání?“ Dívka opět mlčela, neodpověděla. Misionář hluboce dojat osudem ubohých, odešel. Venku řekl mu ředitel ústavu: „Ta dívka byla zasnoubena a měla se vdávati. Před svatbou

šla navštívit svého ženicha. Když k němu šla, stál nahoře na schodišti prvního poschodí a volal: „Pryč ode mne! Nechci tě nikdy již vidět.“ Odpudil ji. A ubohá dívka z toho zešilela.“

Kdo vypoví osud duší, které jsou na věčnosti od Boha zavrženy!

Zavržení trpí ohněm. Když Bůh chtěl potrestati města Sodomu a Gomorrhů, seslal na ně síru a oheň. Písmo sv. uvádí asi patnáctkrát, že v pekle je oheň. Mluví po lidsku. Chce naznačiti velikost bolestí, jež zavržení trpí. Sv. František Seraf. proléval vždy slzy, kdykoliv spatřil žhavé železo. Hned si vždy vzpomněl na plamen, jakým zavržení v pekle trpí.

Kristus o zavržených pravil, že „červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Mar. 9, 43.) Trápí je tedy nejen oheň, nýbrž i červ, totiž výčitky svědomí. Zavržení si vzpomínají, že se mohli vyhnouti tomuto trápení, zlořečí sami sobě. Trpí se vzdorem, cítí svou opuštěnost a beznadějnost. Společnost, kterou vidí kolem sebe, jich neuklidňuje a nerozptyluje, nýbrž ještě více roztrpčuje a zneklidňuje. Býti ve společnosti zlých a zvrhlých působí strašná muka. Naplnění jsou zoufalstvím. Kdyby bylo možno, skončili by svůj nešťastný život, ale nutno dále žíti a trpěti.

(Císař Zeno žil prostopášně a rozmařile. Když se jednou opil a tvrdě usnul, odnesli jej do hrobky a tam zazdili. Když se probudil, vstal a podle mrtvolného zápachu si uvědomil, kde jest, křičel zoufale o pomoc, leč marně. Čelem tloukl o zeď tak silně, až si roztránil lebku a skončil. Trápení zavržených jest proto větší, že ani skonati nemohou.)

Muka tato trvá věčně. — (V severních krajinách trvá noc několik měsíců. Tato strašná noc vůbec nemá rána. Trest doživotního žaláře jest trestem velmi těžkým, trest žaláře věčného je trestem mnohem větším. Kdyby zavržení věděli, že budou trpěti milion let, potěšili by se, po-

něvadž by se mohli nadíti, že bude přece jednou konec jejich utrpení. Hrozná je myšlenka, že konec nikdy nepřijde. Až si vytrpí milion let, budou tam zase, kde byli na počátku.

Na jistém parníku na moři seděla jednoho poledne vznešená společnost u oběda. Bavila se různými věcmi, nejvíce veselými a šprýmovnými. Jeden pán začal také vtipkovat o pekle. Pravil: „V pekle je jemná společnost: císařové a králové, ministři, filosofi, básníci — to jsou zajímavé osobnosti, plné ducha a vtipu, tam nebude čas tak zdoluhavý jako ...“ — „Vrak na obzoru,“ volal v tom lodník z koše stěžně. Vrak je opuštěná loď, bez vesel, bez kormidla, plovoucí rakev. Všichni dychtivě hleděli. A když se k lodi přiblížili, vstoupili na ni. V saloně této opuštěné lodi naskytl se této veselé společnosti hrozný obraz. Nalezli tam kapitána připoutaného železnými pouty za ruce i za nohy ke stolu. Nohy měl daleko nad kotníky ohlodány od krys. Mladistvá ještě tvář byla hrozně zohavena. Hustý vlas byl bílý jako stříbro. Ubohý kapitán zemřel hladem. Jeho lodníci vykonali na něm tento ohavný čin. A prchli s poklady lodi. Stolová společnost, která ještě před čtvrthodinou byla tak veselá, hleděla němě na zohavenou postavu ubohého, hladem zemřelého kapitána. I pán, který prve tropil si posměšky, na smrt zbledl. „Obličej jako z pekla“, zvolala jedna dáma zděšeně. Potom tázal se jeden ze stolové společnosti, jak asi dlouho nešťastník trpěl, než nastala smrt? „Osm až deset dní“, odpověděl lodní lékař, „také déle to mohlo trvati.“ „A v pekle?“, pravil na to kdosi polohlasně. „Věčně“, to bylo jediné slovo, které všichni zvolali.

Trest zavržených je věčný.

Zavržení trpí mnoho, ale netrpí stejně. Někteří církevní spisovatelé se domnívají, že právě těmi smysly nejvíce trpí, kterými nejvíce hřešili. (Bohatec a chudý žebrák Lazar! Omoč jazyk můj...)

„Mnou vchází se do města bolestného,
mnou vchází se do věčné bolesti,
mnou vchází se v kraj lidu ztraceného.
Vší nechte naděje, kdo vstupujete.“

(Dante.)

Svatá Terezie žila ve svém mládí lehkomyšlně. Kdysi jí Bůh ve zvláštním zjevení dovolil, nahlédnouti do pekla. Tam spatřila místočko, které právě ďábel pro ni připravil. Světice praví: „Trvalo to jen několik okamžiků a přece nezapomenu na to, co živa budu. Co jsem při tom pohledu cítila, nedá se vyličiti. Duše má byla sevřena, jako by se přiblížila její poslední hodinka — tak mi bylo smutno u srdce, že pro to ani slov nenalézám.“ To bylo jen vidění — jaká asi je teprve skutečnost!

NAUČENÍ:

Pamatuj! „Kdo sestupuje do pekla za živa, nedostane se tam po smrti.“ (Sv. Bernard.) — „Vcházejte těsnou branou, neboť široká brána a prostranná cesta vede k zahynutí, a mnoho je těch, kteří jdou po ní.“ (Mat. 7, 13.) Bůh mne opatruj od takové oesty! „Hrozné jest upadnouti do rukou Boha živého.“ (Žid. 10, 31.) „Ať nás nezžehne věčný plamen, uchovej nás, Jezu Kriste. Amen.“

Od věčné smrti, vysvobod' nás, Pane!

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 32.

ZPÍVEJME:

Kriste, pro své umučení
rač nám dáti hříchů odpuštění;
ať nás nezžehne věčný plamen,
uchovej nás, Jezu Kriste. Amen.“

PŘÍKLAD K PROHLoubENÍ:

Stará česká kronika vypravuje, že kníže Oldřich pozván byl kdysi od svého souseda, vé-

vody Syby na knížecí hody. Leč Oldřich, uvyklý celé dny trávit v lesích a starých doubravách na honbě za vysokou zvěří, k hostině se nedostavil. A to popudilo hostitele Sybu tak, že poslal svého vojína za Oldřichem s rozkazem, aby jej, kdekoli se s ním setká, na místě oštěpem proklál. Cítil se odmítnutím pozvání tak potupen, že jen krev Oldřichova mohla podle jeho mínění smýti urážku jemu učiněnou. Kníže Oldřich však nástrahám šťastně ušel. — „Nechtěli přijíti!“ Je těžkou pohanou hostitele nepřijati pozvání anebo se nedostaviti k hostině.

50 o nebi

O T Í Z K A 77, 78

PŘÍPRAVA:

Přijíti do nebe a tam věčně se radovati jest cílem našeho pozemského života. Jest nebe. Za odměnu se tam dostali svatí andělé. S Kristem vstoupily do nebe duše svatých z předpekli. Hned po smrti přichází do nebe duše toho, kdo zemřel neposkvrněný v křestní nevinnosti, anebo kdo na zemi časné tresty za své hříchy buď vytrpěl anebo dobrými skutky odčinil. Duše jiných v Pánu zesnulých přicházejí do nebe přes očistec. V soudný den se dostanou všichni svatí do nebe i s tělem. Kdo přijde do nebe? —

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 157. (Budte pohotově!) anebo:

Koho Pán Bůh miluje, toho křížem navštěvuje. Aničku Bůh miloval, proto ji poslal bolesti. A utrpením se stala Anička svatou. — Tatínka měla ráda, vždyť byl tak dobrý a zbožný. Tu vypukla r. 1914 světová válka. Otec se musel s milovanými dětmi rozloučiti. Maminka

byla smutná a ustaraná. Do srdéčka Aničky dal Duch svatý vnuknutí: „Nechtěla bys maminku potěšiti a jí působiti radost, aby nebyla tak smutnou?“

Již za měsíc se tatínek vrátil raněn. Stěží ho poznali, jak byl hubený a zbědovaný. Jakmile se však uzdravil, již zase odešel na frontu. Byl raněn po druhé a po třetí a konečně dne 22. července 1915 padl. Jaká to bolest pronikla srdce dívčino! Matka Aniččina píše: „Podívala se na mne smutně, plakala se mnou a zahrnovala mne něhou.“

Těšili ji, že tatíček je nyní v nebi u Pána Boha. Ta myšlenka ji posilovala v naději. „Chceš-li se s tatínkem shledati v nebi a navždy s ním býti, musíš býti hodnou a zbožnou.“ Tato myšlenka ji povzbudila, aby se přemáhala ještě více.

Skoro každý den sama budila matku a prosívala, aby se s ní modlila za tatínka. Modlila se a ukládala si malé oběti, aby maminka nebyla tak smutná. Snažila se, aby ji ušetřila i nejmenších starostí, aby jí ve všem působila radost, zvláště dobrým chováním.

Nebe bylo jejím cílem. Jednou pravila: „Maminko, smím se při mši svaté modliti bez modlitební knížky?“ — „Pročpak?“ — „Protože umím všechny modlitby z mešní knížky zpaměti, a proto bývám roztržitá, když je čtu. Když však mluvím s Ježíškem, nejsem ani trochu roztržitá. To je, maminko, právě tak, jako když s někým mluvíme, tu také vždy víme, co máme mluvit.“ — „A co říkáš Ježíškovi?“ — „Že ho mám ráda. Potom s ním mluvím o tobě a o ostatních, aby byli hodni. Nejvíce s ním mluvívám o hříšnících.“ A trochu se zardávajíc pravila: „A pak mu říkám, že bych jej ráda viděla.“

Matka se zarmoutila nad tím a tázala se: „A nepomýšlíš při tom, jak velkou bolest bys mi způsobila, kdybys odešla patřit na Ježíška?“

— „Ó ano, maminko, pamatuji na to, a nerada bych ti dělala starosti! Ale, hle, tatínek je už v nebi, ty tam také přijdeš a ostatní též; vždyť nebe je naším cílem!“ (Šťastné děti. — Vyd. Exerciční dům v Hlučíně, str. 4.)

VYSVĚTLENÍ:

Do nebe přijde, kdo zemře v boží milosti a nemá co trpěti za hříchy. Nebe jest nejlepší odměnou ctnosti. Svatí sklízají, co zaseli.

Bl. Vianney pravil, že svatí v nebi jsou kapitalisté, kteří žijí z důchodů, jež si na zemi nashromáždili a zabezpečili.

Radosti jejich jsou veliké. Sv. Pavel dí, že, „čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ (1. Kor. 29.)

Velikou radost jim působí, že mohou patřiti na Boha. Na hoře Tábor ukázal Kristus Pán třem apoštolům božskou velebnost. Sv. Petr volal: „Pane, dobře jest nám zde býti“. (Mat. 17, 4.) Pán Ježíš pravil o nebi: že „dobrý a věrný služebník vejde v radost Pána svého (Mat. 25, 21.); že je tam jakoby večere veliká, při které Pán bude sám posluhovat (Luk. 12, 37.); a že blaženost nebeská bude trvati věčně. (Jan 16, 22.)“ — „Radujte se a plesejte, neboť vaše odplata je hojná v nebesích.“ (Mat. 5, 12.) Apoštolové o nebi: Sv. Jan praví: „Ejhle stánek boží s lidmi a on Bůh, přebývati bude s nimi a setře všelikou slzu s očí jejich a smrti už nebude, ani zármutku, ani bolesti, neboť první věci pominuly.“ (Zjev. 21. 3. 4.)

Co blaží svaté v nebi? — Svaté v nebi blaží patření na Boha a pokoj věčný. V radost tu není přimísena žádná trpkost a není zkalena žádným soužením. Zvláštní výsadou je

jich jest, že nemohou zhřešiti. Jsou jisti, že radosti té nikdy neztratí. Bůh zahrnuje své vyvolené všelikými rozkošemi. Dává jim vyšší poznání a vyšší vědomosti, jež je blaží. Bůh dovoluje jim naslouchati rozkošným písním andělským. Dává jim dokonalou svobodu. I vzpomínka na vykonané dobré skutky jest jim zdrojem radosti a blaha. Statečná matka synů Makabejských proto povzbuzovala své syny k vytrvalosti: „Pohled' k nebi!“

(Za pronásledování křesťanů císařem Valeriánem byl mezi chycenými také mladý chlapec Cyril z města Cesaree v Malé Asii. Ani hrozby, ani četné rány, ani mučidla, ani pláč útrpných diváků jej neobměkčil k odpadnutí. Naopak pravil: „Těším se na překrásné nebe. Kéž bych tam již byl, a proto nebojím se smrti, ano, čekal jsem od vás, že mně spíše místo pláče chuti dodávati budete.“)

Svatí jsou nevýslovně blažení světlem věčným. Mojžíš prosil kdysi na hoře Sinai, aby směl viděti boží tvář. Hospodin mu však odpověděl: „Viděti mne a zůstatí živ, žádný člověk nemůže.“ (2. Mojž. 33, 13. 20.) Na to stačí duše ojasněná světlem božím. Jako se rozvíjejí lupeny jarním sluncem, tak na výsluní světla věčného se rozvine duše, aby zbystřela, zesílela a byla schopna viděti Boha „tváří v tvář“, „tak jak jest“. Proto blaženost nebeská nikdy se nezmenší. Ani stín závisti, že jiný je blaženější, ani stín zármutku, že někdo je zavržen. Svátí souhlasí dokonale s tím, co chce Bůh. A nikdy nesevšední. Kdo pije z vody pozemské radosti, žízniti bude opět. „Kdo však se napije vody ode mne, nebude žízniti na věky.“ (Jan 4, 13.) Děťinně to znázorňuje báseň o mnichu Fortunátovi. — A nikdy neskončí. „Opět vás uzřím a radovati se bude srdce vaše a radosti té vám nikdo nevezme.“ (Jan 16, 22.)

NAUČENÍ:

Pozdvihni se duše, z prachu, zalet' k rajským končinám! „Ó jak se těším, až zaslechnu lahodné slovo: vejdi v radost Pána svého! To mi zasvitne krásný, blažený den, jenž nebude mítí večera.“ Tak umíral sv. Augustin r. 430. „Uvidíme se opět“, psal krátce před smrtí sv. Alois své matce a skonával se slovy žalmu (121, 1.): „Zaradoval jsem se, když mi řečeno bylo: Půjdem do domu božího.“ († 1591.) Mohu se tak těšiti já?

MODLEME SE:

„Abys mysli naše k nebeským žádostem pozdvihnouti ráčil, tě prosíme, uslyš nás!“

Nestarej se, duše má, že život je krátký, ten nám teprv počíná za zemskými vrátky.

(K. Kavlíček.)

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 32, 33.

PŘÍKLAD K PROHLOUBENÍ:

„Přijď království tvé.“ — Kající lotr se modlil: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.“ „Království nebeské patří svatým dětem: Sv. František Římské umíral synáček Jan. Bylo mu sedm let. Po zaopatření pravil matce: „Neplačte, maminko, denně jsem se modlíval k Pánu Ježíši: Přijď království tvé.“ Nyní mne volá: „Pojď!“ Požehnejte mi! Nezapomenu v nebi na vás.“ Potom složil ručky křížem, usmál se naposled a skončil. — Sv. Tomáše Akvinského se tázala sestra: „Dostanu se do nebe?“ „Dostaneš“, odpověděl svatý učenec, „ale musíš chtít.“

Chci já se opravdu dostat do nebe? —

51 Soudný den

OTÁZKA 79

PŘÍPRAVA:

Víra i věda nás učí, že všemu lidstvu nastane kdysi den poslední. Kdy to bude, ví jediný Bůh. V ten den bude Ježíš Kristus všechny lidi souditi. Sám předpověděl, co bude soudnému dni předcházeti a co se v soudný den s námi stane.

PŘÍKLAD: Bibl. děj. čl. 155. (O soudném dni.)
a čl. 156. (O posledním soudu.)

VYSVĚTLENÍ:

Nebe a země pominou. Jak zanikne tento svět? — Na tuto otázku víra nemá odpovědi. Učenci se domnívají, že všechen život na naší zeměkouli zanikne nedostatkem tepla. Všechno teplo přijímá naše země ze slunce. Množství tohoto tepla je ohromné, ale není nevyčerpatelné. Slunce chladne a kdyby to trvalo třeba 17 milionů let, přece vychladne. A tak zanikne i život naší země. Jiní zase praví, že svět zahyne nárazem nebeských těles. Nebo že slunce některé těleso k sobě přitáhne a pohltí. Následkem toho se slunce zvětší, žár jeho se zvýší a bude tak palčivý, že jej země nesnese. A tak by země zahynula úpalem. Písmo sv. — zdá se — kloní se k druhému názoru. „Přijdeť pak den Páně jako zloděj, v kterémžto nebesa s velkou prudkostí pominou a živlové horkostí se rozplynou. Země pak i díla, kteráž jsou na ni, vypálena budou.“ (2. Petr. 3, 10.)

Kdy zanikne svět? — To neví nikdo z lidí. První křesťané za strašného pronásledování římských císařů a zvláště za ukrutného Neronu byli tak zmateni, že někteří z nich

viděli v něm již antikrista a očekávali konec světa. Sám apoštol Pavel musel Soluňské uklidňovat, aby nevěřili takovým znepokojujícím řečem. — Ve středověku drželi se blouznivci chiliasmu, učení o 1000 letém trvání spravedlivé říše Mesiášovy, po níž přijde poslední soud. A v naší době přivandrovalé sekty z Ameriky, zvláště adventisté, každou chvíli nás straší koncem světa. A zatím nevědí nic. Sv. Marek výslovně praví: „O tom pak dni a hodině žádný neví, ani andělé v nebi, ani Syn, leč jedině Otec. Mějte se na pozoru, bděte a modlete se; neboť nevíte, kdy ten čas přijde.“ (Mar. 13, 32—33.) Jedno je jisté: Nebe a země pominou.

Co se stane v soudný den, předpověděl Pán Ježíš; totiž: předejdou znamení. „Slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe.“ Ohněm, zemětřesením, povodní a hrozným strachem zahynou lidé na zemi. — Potom vzkřísí Pán všechny mrtvé hlasem andělů, kteří shromáždí vyvolené a rozdělí svaté ode zlých. Svatí budou stát po pravici, zlí po levici. — Konečně se ukáže na nebi znamení Syna člověka a on přijde viditelně a slavně na zem, aby soudil živé i mrtvé, svaté i zlé. — „Těla vzkříšení“ znamená: věřím, že tělo naše bude po smrti vzkříšeno. V soudný den vzkřísí naše tělo Pán Ježíš, totiž spojí duši opět s tělem. „Odtud přijde soudit živých i mrtvých“ Kdo přijde? — Odkud přijde? — K čemu přijde? — Po které straně budu státí já? — Co máme věřití o soudném dni? — Že Ježíš Kristus vzkřísí všechny mrtvé, přijde viditelně s nebe na zem a bude nás veřejně soudit.

Čím dokázal Kristus Pán, že vzkříšení je možné? (Sám sebe vzkřísil z mrtvých.) — Čím duše za živa světější, tím tělo vzkříšené krásnější. Zvlášť oslaveno bude tělo posvěcené svatým přijímáním.

Kterak přijde Kristus Pán s nebe? (Viditelně jako Bůh-člověk.) „Uvidíte Syna člověka přicházeti v oblaku nebeském. (Mat. 26, 64.) Ten Ježíš, který se vznesl od vás do nebe, zase přijde tak, jako jste ho viděli odcházeti. (Sk. ap. 1, 11.) „Ejhle, Hospodin, přijde a všichni svatí (andělé) s ním.“ (Zach. 14, 5.) — Kterak pronese Kristus Pán rozsudek? (Veřejně.) Bude to tedy soud veřejný anebo obecný; také mu říkáme „soud poslední“.

Sv. Metoděj, apoštol slovanský, přišel na svých apoštolských cestách také k bulharskému králi Borisovi. Chtěl ho získati pro víru křesťanskou. Ale hrdý ten pohan zatvrzele pravou víru odmítal. A tu sv. Metoděj, jenž věděl, že král má zalíbení ve věcech jevících hrůzu, namaloval obraz posledního soudu a ukázal mu jej. Současně mu živým slovem vylíčil a doplnil, co znázorňuje. Král, spatřiv velebnou postavu přísného soudce, radost spravedlivých a muka zavržených, změknl a stal se přístupným dobrému poučení, aby také jednou mohl se radovati s dobrými a ušel trápení bezbožných. Přijal pravou víru a křest r. 861.

(Sv. Alžběta Durinská, velká dobroditelka chudých, opuštěných a nemocných, sama navštěvovala chudé v nemocnicích a v jejich příbytcích, ač byla šlechticnou. Když jí její společnice domlouvaly, aby se tak nesnižovala, odpověděla: „Připravuji se na den posledního soudu, abych přísnému Soudci říci mohla: „Hle, Pane, tolikrát jsem Tě lačného krmila, žíznivého napájela, nahého odívala, nemocného navštívila, buď mi milostiv!“)

NAUČENÍ:

„Věřím v život věčný.“ Při smrti odchází na věčnost duše člověka, po soudu posledním bude žítí věčně celý člověk s duší i s tělem. Život věčný je v nebi a v pekle. Dvě cesty vedou na

věčnost ke dvojí bráně. (Mat. 7, 13, 14.) Ke které bráně směřuji já? Kde domov můj?

„Nebeské je tvorstvo krásné,
blaze tomu kdo tam dojde,
v život věčný, oheň jasný
svatého ducha. Kyrie eleison!“

KRESLEME: Tomášek—Jan, Kresby ke katechismu, obr. 34.

Pichler-Kröpfl, Volksschul-Katechesen, I. Bd., str. 233.

1. VĚŘÍM V BOHA,

OTCE VŠEMOHOUCÍHO, STVOŘITELE NEBE I ZEMĚ.

2. I V JEZU KRISTA, SYNA JEHO JEDINÉHO, PÁNA NAŠEHO;

3. JENŽ SE POČAL Z DUCHA SVATÉHO, NARODIL SE Z MARIE PANNY;

4. TRPĚL POD PONTSKÝM PILÁTEM, UKŘIŽOVÁN, UMŘEL I POHŘBEN JEST;

5. SSTOUPIL DO PEKEL, TŘETÍHO DNE VSTAL Z MRTVÝCH;

6. VSTOUPIL NA NEBESA, SEDÍ NA PRAVICI BOHA, OTCE VŠEMOHOUCÍHO;

7. QDTUD PŘIJDE SOUDIT ŽIVÝCH I MRTVÝCH.

8. VĚŘÍM V DUCHA SVATÉHO;

9. SVATOU CÍRKEV OBECNOU, SVATÝCH OBCOVÁNÍ;

10. HŘÍCHŮV ODPUŠTĚNÍ;

11. TĚLA VZKŘÍŠENÍ;

12. A ŽIVOT VĚČNÝ.

AMEN.

OTČE NÁŠ, JENŽ JSI NA NEBESÍCH!
POSVĚŤ SE JMÉNO TVÉ!

D O S L O V

Po příznivém přijetí katechesí k III. části „Plň zákon boží“ posílám vdp. katechetům část I. „Věř svaté pravdy!“ s prosbou, aby dílko přijali opětně jako dobře míněnou věc. Nasbíral jsem mnoho látky k velikému katech. stavivu. Vdp. katechetům ovšem je ponecháno na vůli dle svého katechese zpracovati, poněvadž autor není odborníkem. Za milé rady a povzbuzení k práci děkuji svému příteli prof. Machovi, za obtížnou korekturu společníku Spol. knihtiskárny a milému spolubojovníku na plánech ruských p. Ant. Tollnerovi a nemenší přátelský dík patří akademickému malíři, prof. Beranovi, za úpravnou obálku.

Zábřeh, o sv. Václavu 1937.

O B S A H

1. Náš věčný cíl (Ot. 1.)	3
2. Zjevení a víra (Ot. 2, 4.)	8
3. Písmo svaté (Ot. 2, 4.)	12
4. Ústní podání (Ot. 3.)	17
5. Věřím v Boha (Ot. 5.)	20
6. Bůh je věčný (Ot. 6.)	24
7. Bůh je všudypřítomný a vševědoucí (Ot. 7, 8.)	28
8. Bůh je všemohoucí (Ot. 9.)	32
9. Bůh vládne světem I.	36
10. Bůh vládne světem II.	43
11. Bůh nejvyšší svatý a spravedlivý (Ot. 10.) . . .	49
12. Bůh — nejvyšší dobrotivý a milosrdný (Ot. 11, 12.)	53
13. Bůh je trojjediný (Ot. 13, 14, 15.)	58
14. Stvořitel nebe i země (Ot. 16.)	63
15. Boží prozřetelnost (Ot. 17.)	68
16. „Bud' vůle Tvál“ (Ot. 18, 19.)	72
17. O andělech (Z pradějin andělů)	77
18. O andělech (Ot. 20, 21.)	81
19. Andělé strážní (Ot. 20.)	86
20. Jsem člověk, obraz boží (Ot. 22, 23.)	91
21. První lidé (Ot. 24, 25, 26, 27, 28.)	96
22. Advent: přijde, přijde Vykupitel (Ot. 29, 30.)	100
23. Mikulášská nadílka	104
24. O vánoč. stromku a jesličkách	106
25. Vánoce	109
26. Náš Vykupitel— Ježíš Kristus (Ot. 31, 32, 33.)	112
27. Skrytý život Páně (Ot. 34, 35, 36, 37)	115
28. Sv. Josef, pěstoun Páně (Kat. str. 19.)	119
29. Veřejný život Páně (Ot. 38, 39.)	122
30. Umučení Páně (Ot. 40, 41, 42.)	124
31. Aleluja — vstal z mrtvých (Ot. 43, 44.)	128
32. Ježíš Kristus vstoupil na nebesa (Ot. 45, 46.)	131
33. Věřím v Ducha svatého (Ot. 47, 48, 49.)	135
34. Dary Ducha svatého	139

35. Založení a počátky církve (Ot. 50, 51.) . . .	144
36. Nástupcové apoštolů (Ot. 52, 53).	148
37. Církev Páně obecná neboli katolická (Ot. 54, 55, 56.)	152
38. Církev apoštolská (Ot. 57, 58, 59.)	155
39. Církev Páně — svatá (Ot. 60, 61.)	158
40. Katolická církev je neomylná (Ot. 62, 63.) . . .	161
41. „Pane, dobře jest nám zde býti“ (Mat. 17, 4. (Katolická církev samospasitelná.) (Ot. 64, 65.)	164
42. Šíření církve	169
43. Věřím v obcování svatých (Ot. 66, 67.) . . .	172
44. Úcta svatých (Ot. 68.)	177
45. Úcta Panny Marie (Ot. 69.)	182
46. Musím umřítí (Ot. 70, 71.)	187
47. Tělu do hrobu přísluší (Kat. str. 40.)	191
48. O očištcí (Ot. 72, 73, 74.)	200
49. O pekle (Ot. 75, 76.)	206
50. O nebi (Ot. 77, 78.)	212
51. Soudný den (Ot. 79.)	217
